

საქართველოს მესამე ეროვნული მოხსენება
ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციისათვის

საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო

სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი NACRES

2009

CONTENTS

A. REPORTING PARTY.....	4
Information on the preparation of the report	5
B. PRIORITY SETTING, TARGETS AND OBSTACLES.....	7
Priority Setting.....	9
Challenges and Obstacles to Implementation.....	10
2010 Target.....	16
Global Strategy for Plant Conservation (GSPC)	57
Ecosystem Approach	78
C. ARTICLES OF THE CONVENTION	81
Article 5 - Cooperation.....	81
Article 6 - General measures for conservation and sustainable use	85
Biodiversity and Climate Change	88
Article 7 - Identification and monitoring.....	89
Decisions on Taxonomy	94
Article 8 - In-situ conservation_[Excluding paragraphs (a) to (e), (h) and (j)]	99
Programme of Work on Protected Areas (Article 8 (a) to (e))	102
Article 8(h) - Alien species.....	111
Article 8(j) - Traditional knowledge and related provisions.....	116
GURTS	116
Status and Trends.....	117
Akwé:Kon Guidelines.....	117
Capacity Building and Participation of Indigenous and Local Communities	118
Support to implementation	120
Article 9 - Ex-situ conservation.....	122
Article 10 - Sustainable use of components of biological diversity.....	125
Biodiversity and Tourism.....	130
Article 11 - Incentive measures	133
Article 12 - Research and training.....	136
Article 13 - Public education and awareness	138
Article 14 - Impact assessment and minimizing adverse impacts.....	146
Article 15 - Access to genetic resources	152
Article 16 - Access to and transfer of technology.....	158
Programme of Work on transfer of technology and technology cooperation	160
Article 17 - Exchange of information	163
Article 18 - Technical and scientific cooperation	165
Article 19 - Handling of biotechnology and distribution of its benefits.....	168
Article 20 - Financial resources	171
D. THEMATIC AREAS	180
Inland water ecosystems	184
Marine and coastal biological diversity	188
General	188
Implementation of Integrated Marine and Coastal Area Management	190
Marine and Coastal Living Resources	191
Mariculture	195
Alien Species and Genotypes.....	196
Agricultural biological diversity	198
Annex to decision V/5 - Programme of work on agricultural biodiversity	199
Forest Biological Diversity.....	205
General	205
Expanded programme of work on forest biological diversity	208
Biological diversity of dry and sub-humid lands.....	218
Mountain Biodiversity.....	222
E. OPERATIONS OF THE CONVENTION.....	229
F. COMMENTS ON THE FORMAT	230

სარჩევი

- A. ანგარიშგები მხარე
ინფორმაცია ანგარიშის მომზადების შესახებ
- B. პრიორიტეტული საკითხები, ამოცანები და დაბრკოლებები
პრიორიტეტულის საკითხები
2010 წლის ამოცანები
მცენარეთა კონსერვაციის გლობალური სტრატეგია (GSPC)
ეკოსისტემური მიდგომა
- C. კონვენციის მუხლები
მუხლი 5 თანამშრომლობა
მუხლი 6 კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების ზოგადი ღონისძიებანი
ბიომრავალფეროვნება და კლიმატის ცვლილება
მუხლი 7 განსაზღვრა და მონიტორინგი
გადაწყვეტილებები ტექსონომიის შესახებ
მუხლი 8 *in situ* შენარჩუნება (გარდა a-e, h და j პუნქტებისა)
სამუშაო პროგრამა დაცული ტერიტორიების შესახებ (მუხლი 8, პუნქტები a-e)
მუხლი 8 (h) – ინვაზიური სახეობები
მუხლი 8 (j) – ტრადიციული ცოდნა და მასთან დაკავშირებული დებულებები
GURTS
სტატუსი და ტენდეციები
სახელმძღვანელო Akwe:Kon
შესაძლებლობების გაძლიერება და მკვიდრი და ადგილობრივი თემების მონაწილეობა
ანერგვის მხარდაჭერა
მუხლი 9 *ex situ* შენარჩუნება
მუხლი 10 ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების მდგრადი გამოყენება
ბიომრავალფეროვნება და ტურიზმი
მუხლი 11 წახალისების ღონისძიებანი
მუხლი 12 კვლევა და კადრების მომზადება
მუხლი 13 საზოგადოების განათლება და ცოდნის ამაღლება
მუხლი 14 ზემოქმედების შეფასება და მავნე ზეგავლენის შემცირება
მუხლი 15 გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობა
მუხლი 16 ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობა და გადაცემა
სამუშაო პროგრამა ტექნოლოგიების გადაცემასა და ტექნოლოგიურ თანამშრომლობაზე
მუხლი 17 ინფორმაციის გაცემა
მუხლი 18 ტექნიკური და სამეცნიერო თანამშრომლობა
მუხლი 19 ბიოტექნოლოგიის გამოყენება და მისგან მიღებული სარგებლის განაწილება
მუხლი 20 ფინანსური რესურსები
- D. თემატური მიმართულებები
შიდა წყლების ეკოსისტემები
ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნება
ზოგადი
ზღვისა და სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის დანერგვა
მარიკულტურა
უცხო სახეობები და გენოტიპები
აგრობიომრავალფეროვნება
გადაწყვეტილება V/5-ის დანართი – სამუშაო პროგრამა აგრობიომრავალფეროვნების შესახებ
ტყის ბიომრავალფეროვნება
ზოგადი
ტყის ბიომრავალფეროვნების შესახებ გაფართოებული სამუშაო პროგრამა
მშრალი და სუბ-ჰუმიდური მიწების ბიომრავალფეროვნება
მთების ბიომრავალფეროვნება
- E. კონვენციის ოპერაციები
- F. კომენტარები ფორმატზე

A. REPORTING PARTY

ანგარიშმგები მხარე

Contracting Party კონვენციის მხარე	საქართველო
NATIONAL FOCAL POINT ეროვნული პასუხისმგებელი პირი	
Full name of the institution ორგანიზაციის სრული დასახელება	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო
Name and title of contact officer საკონტაქტო პირის სახელი და თანამდებობა	იოსებ ქარცივაძე, ბიომრავალფეროვნების დაცვის სამმართველოს უფროსი
Mailing address საფოსტო მისამართი	6 გულუას ქუჩა, 0114, თბილისი, საქართველო
Telephone ტელეფონი	+995 32 727232
Fax ფაქსი	+995 32 727231
E-mail ელ-ფოსტა	biodepbio@moe.gov.ge
CONTACT OFFICER FOR NATIONAL REPORT (IF DIFFERENT FROM ABOVE) საკონტაქტო პირი ეროვნულ მოხსენებასთან დაკავშირებით	
Full name of the institution	
Name and title of contact officer	
Mailing address	
Telephone	
Fax	
E-mail	
SUBMISSION წარდგენა	
Signature of officer responsible for submitting national report	
Date of submission	

Information on the preparation of the report

ინფორმაცია ანგარიშის მომზადების შესახებ

Box I.

Please provide information on the preparation of this report, including information on stakeholders involved and material used as a basis for the report.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია წინამდებარე ანგარიშის მომზადების პროცესის შესახებ, მათ შორის იმ დაინტერესებული მხარეების შესახებ, რომლებიც ჩართული იყვნენ ანგარიშის მომზადებაში და ანგარიშში გამოყენებული მასალების შესახებ

წინამდებარე ანგარიშში მომზადდა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდისა (GEF) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტის „დახმარება ბიომრავალფეროვნების მხრივ არსებულ შესაძლებლობათა გაზრდისათვის, ბიომრავალფეროვნების რესურსების მენეჯმენტში მონაწილეობა და ბიომრავალფეროვნების კონვენციის მეორე და მესამე ეროვნული მოხსენების მომზადება“ ფარგლებში. პროექტი ხორციელდება სახელობათა კონსერვაციის ცენტრის NACRES-ის მიერ გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსთან მჭიდრო თანამშრომლობით.

საქართველომ ფინანსური დახმარება ბიომრავალფეროვნების კონვენციის მეორე და მესამე ეროვნული ანგარიშების მომზადებისათვის მიიღო მოგვიანებით, 2008 წელს. შესაბამისად, ვერ შეძლო დაეცვა აღნიშნული ანგარიშების წარდგენის ვადები, რომლებიც განისაზღვრა მხარეთა კონვენციის რეზოლუციებით (რეზოლუცია V/19 და VII/25). ზემოთ აღნიშნული პროექტით, შესაძლებელი გახდა საჭირო კონსულტაციებისა და შესწავლების ჩატარება, რათა ანგარიშში სრულყოფილად ასახულიყო კონვენციის მუხლებისა და შესაბამისი რეზოლუციების განხორციელებისათვის ეროვნულ დონეზე მიმდინარე პროცესები.

ანგარიში აღწერს კონვენციის დანერგვის მდგომარეობას 2002-2005 წლებში, შესაბამისად მასში განხილულია ამ პერიოდში განხორციელებული ქმედებები და მათი შედეგები, ამ დროისათვის არსებული ფონური სიტუაცია, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების სფეროში არსებული პრობლემები.

ეროვნული ანგარიშის მომზადებას საერთო კოორდინაცია გაუწია სახელობათა კონსერვაციის ცენტრმა. მის მომზადებაში ჩართული იყვნენ შემდეგი ექსპერტები:

ანა რუხაძე, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სამმართველოს მთავარის სპეციალისტი (პასუხისმგებელი უშუალოდ დოკუმენტის მომზადებაზე);

ირაკლი მაჭარაშვილი, ასოციაცია „მწვანე ალტერნატივა“, (ტყეების ბიომრავალფეროვნება);

გია სოფაძე, ი. ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, (სამეცნიერო კვლევები და თანამშრომლობა, კადრების მომზადება, განათლება).

დოკუმენტის მომზადების პროცესში ჩატარდა კონსულტაციები და ინტერვიუები შემდეგ დეპარტამენტებთან, სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებთან და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან:

სახელმწიფო დაწესებულებები:

გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო;

გარემოს ინტეგრირებული მართვის დეპარტამენტი;

გარემოს დაცვის ინსპექცია;

დაცული ტერიტორიების დეპარტამენტი;

სატყეო დეპარტამენტი;

საერთაშორისო ურთიერთობებისა და პოლიტიკის დეპარტამენტი.

სოფლის მეურნეობის სამინისტრო;

განათლების სამინისტრო.

სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები და საგანმანათლებლო დაწესებულებები:

თბილისის ბოტანიკური ბაღი და ბოტანიკის ინსტიტუტი;
ბათუმის ბოტანიკური ბაღი;
ზოოლოგიის ინსტიტუტი;
ყანაველის მცენარეთა დაცვის ინსტიტუტი;
გულისაშვილის სატყეო ინსტიტუტი;
მიწათმოქმედების ინსტიტუტი;
მებაღეობის, მევენახეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტი;
ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი;
ილია ჭავჭავაძის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი;
საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემია.

არასამთავრობო ორგანიზაციები:

WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობა;
IUCN-ის სამხრეთ კავკასიის ოფისი;
ველური ბუნების დაცვის ცენტრი (GCCW);
ველზე მომუშავე მკვლევართა ასოციაცია CAMPESTER;
ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანა“;
მდგრადი ტურიზმის ცენტრი;
საერთაშორისო სასოფლო-სამეურნეო კვლევის საკონსულტაციო ჯგუფის (CGIAR) პროგრამის კავკასიის ფილიალი.

კონსულტაციებისა და ინტერვიუების შედეგად მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე მომზადდა დოკუმენტის პირველი სამუშაო ვერსია ქართულ ენაზე, რომელიც განსახილველად წარდგინა გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს. დოკუმენტის საბოლოო ვერსიაში აისახა მიღებული კომენტარები და რეკომენდაციები.

ეროვნული ანგარიშის ხარისხი შეფასდა სახეობათა კონსერვაციის ცენტრთან (NACRES) სპეციალურად ჩამოყალიბებული ჯგუფის მიერ.

ანგარიშის მომზადებისას გამოყენებული იქნა შემდეგი დოკუმენტები და წყაროები:

საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა პირველი ეროვნული პროგრამა, 2000-2004;
Caucasus Biodiversity Hotspot, Ecosystem Profile, CEPF, 2003;
Caucasus Environmental Outlook, CEO, GRID- თბილისი 2002;
საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა, 2005;
ბიომრავალფეროვნების დაცვის, კლიმატის ცვლილების და გაუდაბნოების წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროში შესაძლებლობების გაძლიერების სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა, გლობალური გარემოს დაცვის მიზნით საქართველოს შესაძლებლობების გაძლიერების საჭიროებების თვით-შეფასება, GEF/UNDP, საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, 2005;
An Ecoregional Conservation Plan for the Caucasus, coordinated by WWF, 2006;
Status Review of the Biodiversity Conservation in the Caucasus: Achieving C2010 Goals, Georgia; and Conference report `Message from Gudauri~, Launching the Countdown 2010 in the Caucasus, IUCN, GCCW, 2006;
ბიორავალფეროვნების კონსერვაციის პრიორიტეტები 2007-2011 წლებისათვის, სამუშაო მასალა საქართველოს გარემოს დაცვის მეორე ეროვნული პროგრამისათვის, UNDP, ლ. ბუთხუზი, 2007;
საქართველოს გარემოს დაცვის მეორე ეროვნული პროგრამის (2008-2012) პროექტი, საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, UNDP;
საქართველოს მთავრობა, ძირითადი მონაცემები და მიმართულებები (BDD);
საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს წლიური ანგარიშები (2001-2006 წლები).

ეროვნული მოხსენებები გარემოს მდგომარეობის შესახებ, საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, 2001-2005 წლები.

ათასწლეულის განვითარების მიზნები საქართველოში, საბაზო ეროვნული ანგარიში, 2004;

საქართველოს ეკონომიკური განვითარებისა და სიღარიბის დაძლევის პროგრამა, 2003;

საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ინდიკატური გეგმა, 2001-2005;

Environmental Management in Eastern Europe, Caucasus and Central Asia. OECD, 2005;

Environmental Performance Reviews, GEORGIA, UN Economic commission for Europe, Committee on Environmental Policy, 2003.

B. PRIORITY SETTING, TARGETS AND OBSTACLES

პრიორიტეტული საკითხები, ამოცანები და დაბრკოლებები

Box II.

Please provide an overview of the status and trends of various components of biological diversity in your country based on the information and data available.

წარმოადგინეთ ბიომრავალფეროვნების სხვადასხვა კომპონენტების მდგომარეობისა და ტენდენციების მიმოხილვა ხელმისაწვდომ ინფორმაციასა და მონაცემებზე დაყრდნობით.

საქართველო, როგორც კავკასიის ეკორეგიონის ნაწილი, აღიარებულია, ბიომრავალფეროვნების ერთ-ერთ „ცხელი წერტილად“ (Conservation International). კავკასია ასევე 200 გლობალურ ეკორეგიონს შორისაა, რომელიც ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის (WWF) მიერაა გამოყოფილი ისეთ კრიტერიუმებზე დაყრდნობით, როგორცაა: სახეობრივი მრავალფეროვნება, ენდემიზმის დონე, ტაქსონომიური უნიკალურობა, ევოლუციური პროცესები და ფლორისა და ფაუნის ისტორიული განვითარების თავისებურებები, მცენარეულობის ტიპების მრავალფეროვნება და ბიომების იშვიათობა გლობალურ დონეზე.

რელიეფი სირთულე და არსებითად განსხვავებული კლიმატი განაპირობებენ დასავლეთ და აღმოსავლეთ საქართველოს ლანდშაფტებისა და ეკოსისტემების მრავალფეროვნებას. საქართველოს ძირითადი ბიომებია: ჭალის ტყეები, ნახევარუდაბნო, სტეპი, არიდული მენხერი ტყე, ფართოფოთლოვანი, წიწვოვანი და შერეული ტყის ბიომები, სუბალპები, ალპები, სუბნივალური და ნივალური ბიომი, ჭაობები და შიდა წყლები. საქართველო ზომიერი კლიმატის ქვეყნებს შორის ერთ-ერთი უმდიდრესია ფლორისტული თვალსაზრისით. ფლორის დაახლოებით 21%, ანუ 900-მდე სახეობა ენდემურია (600 კავკასიის, 300 საქართველოს ენდემი). მადალია საქართველოს ფლორის გვარობრივი ენდემიზმიც. აქ 16 ენდემური და სუბენდემური გვარია წარმოდგენილი. საქართველო კულტურულ მცენარეთა წარმოშობისა და მრავალფეროვნების ერთ-ერთი ცენტრია. აქ ჩამოყალიბდა ვაზის, მარცვლოვნების, ხეხილისა და სხვ. მრავალი ჯიშის. ასევე თავისებური და მრავალფეროვანია საქართველოს ფაუნა. კავკასიის გეოგრაფიული მდებარეობის გამო, იგი შეიცავს, ერთი მხრივ აღმოსავლეთ ევროპის ზოოგეოგრაფიული პროვინციის (ევროპა-ციმბირის ოლქი), მეორე მხრივ კი, მშრალი და ნახევრად მშრალი ჰაერის (ირან-თურანის პროვინცია, საჰარა-გობის ოლქი) ფაუნის წარმომადგენლებს. მადალია ენდემიზმის დონე (კავკასიის ენდემების პროცენტული რაოდენობა), როგორც უხერხემლოების, ისე ხერხემლიანთა მრავალ ჯგუფში. სულ საქართველოში აღწერილია 28900 სახეობა, მათგან 2700-მდე – წყალმცენარე, 8000-ზე მეტი – სოკო და ლიქენა, 4100 ჭურჭლოვანი მცენარე და დაახლოებით 14100 ცხოველის სახეობა, მათგან 570-მდე ხერხემლიანი.

საქართველოში მიწების 39,7% გამოიყენება სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებით, მათგან ინტენსიური გამოყენების სავარგულია (სახნავი და მრავალწლიანი ნარგავები) მთელი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების 35,2%, 59,4% არის საძოვარი, ხოლო 4,7% - სათიბი. საქართველოს ტერიტორიის დაახლოებით 40% დაფარულია ტყეებით. ამჟამად დაცულ ტერიტორიებში (IUCN-ის კატეგორია I-IV) მოქცეულია ქვეყნის დაახლოებით 5,3%, ძირითადად ტყეები.

საქართველოში გავრცელებული მრავალი სახეობის ცხოველი იშვიათია გლობალური მასშტაბით და შეტანილია ბუნების დაცვის მსოფლიო კავშირის (IUCN) წითელ ნუსხაში. 2003 წელს მიღებული იქნა კანონი საქართველოს „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ. კანონის შესაბამისად, ამავე წელს დამტკიცდა საქართველოს „წითელი ნუსხა“, რომელშიც შეტანილია იქნა 1982 წლის საქართველოს წითელი წიგნით განსაზღვრული სახეობები, „ველური ცხოველების მიგრირებადი სახეობების დაცვის შესახებ“ ბონის კონვენციის, ამავე კონვენციის „აფრიკა-ევრაზიის მიგრირებადი წყლის ფრინველების დაცვის შესახებ“ და „შავი ზღვის, ხმელთაშუა ზღვისა და მიმდებარე ატლანტის ოკეანის მცირე ვეშაპისებრთა დაცვის შესახებ“ შეთანხმებებით მკაცრი დაცვის რეჟიმის ქვეშ მოქცეული სახეობები, რომლებიც საქართველოს ტერიტორიებზე ბინადრობენ მუდმივად ან დროებით. 2003 წელს დამტკიცებულ წითელ ნუსხაში შეტანილი იქნა ძუძუმწოვართა – 26, ფრინველთა – 55, რეპტილიების – 6, ამფიბიების – 4, თევზების -1 და ფლორის – 150 სახეობა. ამჟამად, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებული გადაშენების პირას მყოფი სახეობების კომისია აფასებს სახეობათა მდგომარეობას IUCN-ის კრიტერიუმებზე დაყრდნობით, რის საფუძველზეც მომზადდება საქართველოს ახალი „წითელი ნუსხა“.

ბიომრავალფეროვნებისათვის ძირითად საფრთხეებად განიხილება ჰაბიტატების განადგურება და ფრაგმენტაცია, საირიგაციო და სადრენაჟო სამუშაოების შედეგად წყლის ეკოსისტემების დეგრადაცია, ჭარბი ძოვება, არარაციონალური და არალეგალური ხეტყის ჭრა, არალეგალური ნადირობა და თევზჭერა.

„ვარდების რევოლუციის“ შემდგომ (2003 წელი) საქართველოში დაიწყო მნიშვნელოვანი საკანონმდებლო და ინსტიტუციური რეფორმების გატარება. გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში საქართველოს მთავრობამ პრიორიტეტულ მიმართულებებად განსაზღვრა დაცული ტერიტორიების სისტემის შემდგომი განვითარება და სატყეო სექტორის რეფორმირება. 2005 წელს საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცდა საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა.

2002-2005 წლებში საქართველოში ახალი დაცული ტერიტორიების შექმნისა და არსებობულების გაფართოების შედეგად დაცული ტერიტორიების (IUCN-ის კატეგორიები I-V) ფართობი გაიზარდა 149 339 ჰა-ით. გადაიდგა ნაბიჯები დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის ეფექტიანობის გაზრდისა და ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფის მიმართულებით. უკანასკნელი ორი წლის განმავლობაში მნიშვნელოვნად გაიზარდა დაცული ტერიტორიების სახელმწიფო ფინანსირება.

კავკასიის ეკორეგიონისა და შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების მიზნით, საქართველოსთვის ასევე პრიორიტეტულია ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის განვითარების ყოველმხრივ ხელშეწყობა. რეგიონის სხვა ქვეყნებთან ერთად, საქართველო მონაწილეობას იღებს ამ მიმართებით გეგმებისა და კონკრეტული პროექტების განვითარებაში.

შეიქმნა გარემოს დაცვის კონტროლის ერთიანი სახელმწიფო სისტემა. გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს სისტემაში ჩამოყალიბდა სათანადო საკონტროლო-საინსპექციო უფლებებით აღჭურვილი გარემოს დაცვის ინსპექცია. აღნიშნულით, მნიშვნელოვნად შეეწყო ხელი გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში კანონდარღვრების გაუმჯობესებას. უკანასკნელ წლებში საგრძნობლად შემცირდა არალეგალური ჭრების მოცულობა.

ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი გამოყენების მიმართებით კვლავ განსაკუთრებით დიდი როლს ასრულებს საერთაშორისო თანასაზოგადოებისა და დონორი ორგანიზაციების დახმარება.

მიუხედავად აღნიშნულისა, კვლავ პრობლემატური რჩება ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის დონისძიებების დაგეგმარებისა და განხორციელების სისუსტე, ბუნებრივ რესურსებზე გაზრდილი ზეწოლა, საზოგადოებისა და გადაწყვეტილებების მიმღებ პირთა დაბალი გარემოსდაცვითი ცნობიერება, საზოგადოების მონაწილეობის ნაკლებობა

გადაწყვეტილებების მიღების პროცესებში. ბიომრავალფეროვნების საკითხები სუსტად ან საერთოდ არ არის გათვალისწინებული სხვა სექტორების გეგმებსა და პროგრამებში. ეროვნულ კანონმდებლობაში ბოლო წლებში განხორციელებული ცვლილებების შედეგად ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და ბიოლოგიური რესურსებით სარგებლობის სამართლებრივ რეგულირებებში წარმოქმნილია მრავალი ხარვეზი და შეუსაბამობა. მიუხედავად საკანონმდებლო მოთხოვნებისა, არ არის ჩამოყალიბებული ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ეროვნული სისტემა. სხვადასხვა ორგანიზაციებისა და სპეციალისტების მიერ ხორციელდება ბიომრავალფეროვნების ცალკეული კომპონენტების მონიტორინგი, თუმცა არ ხდება შეგროვებული ინფორმაციის სისტემატიზაცია და მონაცემთა ერთიანი ბაზის შექმნა. რაც შეუძლებელს ხდის ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის დინამიკაზე თვალყურის დევნებას, შესაბამისი ღონისძიებების დროულად დასახვას და მნიშვნელოვნად აფერხებს ბუნებრივი რესურსების დეგრადაციის შეჩერებასა და უკუქცევას.

Priority Setting

პრიორიტეტების განსაზღვრა

1. Please indicate, by marking an "X" in the appropriate column below, the level of priority your country accords to the implementation of various articles, provisions and relevant programmes of the work of the Convention.

ქვემოთ მოცემულ სვეტში "X" ნიშნით მიუთითეთ ქვეყანა კონვენციის სხვადასხვა მუხლების, პირობების და სათანადო სამუშაო პროგრამების პრიორიტეტულობა თქვენს ქვეყანაში

Article/Provision/Programme of Work	Level of Priority		
	High	Medium	Low
a) Article 5 - Cooperation	X		
b) Article 6 - General measures for conservation and sustainable use	X		
c) Article 7 - Identification and monitoring		X	
d) Article 8 - <i>In-situ</i> conservation	X		
e) Article 8(h) - Alien species			X
f) Article 8(j) - Traditional knowledge and related provisions		X	
g) Article 9 - <i>Ex-situ</i> conservation			X
h) Article 10 - Sustainable use of components of biological diversity		X	
i) Article 11 - Incentive measures			X
j) Article 12 - Research and training			X
k) Article 13 - Public education and awareness		X	

l) Article 14 - Impact assessment and minimizing adverse impacts		X	
m) Article 15 - Access to genetic resources			X
n) Article 16 - Access to and transfer of technology			X
o) Article 17 - Exchange of information			X
p) Article 18 - Scientific and technical cooperation		X	
q) Article 19 - Handling of biotechnology and distribution of its benefits			X
r) Article 20 - Financial resources	X		
s) Article 21 - Financial mechanism	X		
t) Agricultural biodiversity	X		
u) Forest biodiversity	X		
v) Inland water biodiversity		X	
w) Marine and coastal biodiversity		X	
x) Dryland and subhumid land biodiversity	X		
y) Mountain biodiversity	X		

Challenges and Obstacles to Implementation

სირთულეები და წინააღმდეგობები კონვენციის დანერგვაში

2. Please use the scale indicated below to reflect the level of challenges faced by your country in implementing the provisions of the Articles of the Convention (5, 6,7, 8, 8h, 8j, 9, 10, 11,12, 13, 14, 15,16, 17, 18, 19 and 20)

გამოიყენეთ ქვემოთ მოცემული შკალა სირთულეების იმ დონის განსაზღვრისათვის, რომელსაც თქვენი ქვეყანა აწყდება კონვენციის შემდეგი მუხლების პირობების განხორციელების დროს (5, 6,7, 8, 8ჰ, 8ჯ, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15,16, 17, 18, 19 და 20).

3 = High Challenge 3 = მნიშვნელოვანი სირთულე	1 = Low Challenge 1 = მცირე სირთულე
2 = Medium Challenge 2 = საშუალო სირთულე	0 = Challenge has been successfully overcome 0 = სირთულე წარმატებით იქნა დაძლეული
N/A = Not applicable	

Challenges სირთულე	Articles მუხლი																		
	5	6	7	8	8h	8j	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
a) Lack of political will and support პოლიტიკური ნებისა და მხარდაჭერის სიმცირე	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	3	
b) Limited public participation and stakeholder involvement საზოგადოების მონაწილეობისა და დაინტერესებულ ი მხარეების ჩართვის უზღუდულობა	N/A	2	1	1	1	1	N/A	2	2	2	1	3	2	N/A	1	N/A	2	N/A	
c) Lack of mainstreaming and integration of biodiversity issues into other sectors სხვა სექტორებში ბიომრავალფეროვნების საკითხები არასაკმარისი ჩართვა	1	3	N/A	2	1	N/A	N/A	3	3	N/A	1	3	2	1	N/A	N/A	2	3	
d) Lack of precautionary and proactive measures წინასწარი სიფრთხილისა და პრევენციული ზომების სიმცირე	N/A	N/A	N/A	2	2	N/A	N/A	2	2	N/A	N/A	3	2	3	N/A	N/A	2	2	
e) Inadequate capacity to act,	1	3	2	2	2	1	2	3	3	2	2	2	2	3	2	2	2	2	

caused by institutional weakness მოქმედებისთვის არასაკმარისი შესაძლებლობები, რაც ინსტიტუციური სისტემებითაა გამოწვეული																			
f) Lack of transfer of technology and expertise ტექნოლოგიებისა და გამოცდილების გადაცემის სიმცირე	N/A	N/A	1	1	2	N/A	2	1	2	2	1	2	2	3	2	2	3	N/A	
g) Loss of traditional knowledge ტრადიციული ცოდნის დაკარგვა	N/A	N/A	N/A	2	N/A	3	N/A	3	1	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
h) Lack of adequate scientific research capacities to support all the objectives ყველა მიზნის მხარდასაჭერად შესაბამისი მცირე სამეცნიერო პოტენციალი	N/A	1	1	1	1	N/A	1	1	N/A	2	N/A	2	1	2	N/A	2	3	N/A	
i) Lack of accessible knowledge and information ხელმისაწვდომი ცოდნისა და ინფორმაციის სიმცირე	N/A	1	1	1	1	N/A	1	1	1	2	1	1	1	3	2	2	3	2	
j) Lack of public education and awareness at	N/A	2	N/A	3	2	N/A	N/A	3	1	1	2	2	1	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	

all levels საზოგადოების განათლებისა და ცნობიერების დაბალი დონე																			
k) Existing scientific and traditional knowledge not fully utilized არსებული სამეცნიერო და ტრადიციული ცოდნა სრულად არ არის გამოყენებული	N/A	N/A	1	2	N/A	N/A	N/A	1	N/A	1	1	1	2	N/A	N/A	1	1	N/A	
l) Loss of biodiversity and the corresponding goods and services it provides not properly understood and documented სათანადოდ არ არის გაცნობიერებულ ი და დოკუმენტირებუ ლი ბიომრავალფერო ვნებისა და მისგან მიღებული პროდუქციის და მომსახურების შემცირება/კარგ ვა.	N/A	2	N/A	3	1	N/A	2	3	3	2	2	3	2	2	N/A	N/A	N/A	3	
m) Lack of financial, human, technical resources ფინანსური, ადამიანური ტექნიკური რესურსების სიმცირე	1	2	3	2	2	N/A	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	
n) Lack of	N/A	2	N/A	3	1	N/A	2	3	3	N/A	N/A	3	2	2	N/A	N/A	N/A	2	

economic incentive measures ეკონომიკური წამახალისებელი ზომების სიმცირე																			
o) Lack of benefit-sharing სარგებლის განაწილების არ არსებობა	N/A	1	N/A	1	N/A	N/A	N/A	2	1	N/A	N/A	1	3	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
p) Lack of synergies at national and international levels საერთაშორისო და ეროვნული დონეების სინერგიზმის არ არსებობა	N/A	1	N/A	1	1	N/A	3	2	2	1	1	2	2	2	2	2	3	2	
q) Lack of horizontal cooperation among stakeholders ჰორიზონტალური თანამშრომლობის არ არსებობა დაინტერესებულ მხარეებს შორის	1	2	N/A	1	1	N/A	1	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	
r) Lack of effective partnerships ეფექტური პარტნიორული ურთიერთობების არ არსებობა	1	2	1	2	1	N/A	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
s) Lack of engagement of scientific community სამეცნიერო თანასახოგადობის ჩართვის ნაკლებობა	N/A	N/A	1	1	1	N/A	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	N/A

t) Lack of appropriate policies and laws შესაბამისი პოლიტიკისა და კანონმდებლობის არარსებობა	N/A	2	2	1	1	N/A	1	2	3	1	1	2	3	3	2	2	3	2
u) Poverty სიღარიბე	N/A	2	N/A	2	N/A	N/A	N/A	3	2	N/A	N/A	2	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	3
v) Population pressure მოსახლეობის ზეწოლა	N/A	2	N/A	3	N/A	N/A	N/A	3	N/A	N/A	N/A	2	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
w) Unsustainable consumption and production patterns არამდგრადი მოხმარება და წარმოების მოდელები	N/A	1	N/A	3	N/A	N/A	N/A	2	2	N/A	1	3	2	2	N/A	N/A	N/A	2
x) Lack of capacities for local communities ადგილობრივი თემების შესაძლებლობების სიმცირე	N/A	N/A	N/A	2	1	1	N/A	2	1	N/A	3	2	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
y) Lack of knowledge and practice of ecosystem-based approaches to management ეკოსისტემურ მიდგომებზე დაფუძნებული მართვის ცოდნისა და პრაქტიკის ნაკლებობა	N/A	1	N/A	3	2	N/A	N/A	3	2	N/A	2	3	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	3

z) Weak law enforcement capacity კანონდარღვეების დაბალი შესაძლებლობები	N/A	N/A	N/A	2	2	N/A	N/A	2	1	N/A	N/A	2	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
aa) Natural disasters and environmental change ბუნებრივი კატასტროფები და გარემოს ცვლილება	N/A	N/A	N/A	2	N/A	N/A	N/A	1	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
bb) Others (please specify) სხვა (მიუთითეთ)																		

2010 Target

The Conference of the Parties, in decision VII/30, annex II, decided to establish a provisional framework for goals and targets in order to clarify the 2010 global target adopted by decision VI/26, help assess the progress towards the target, and promote coherence among the programmes of work of the Convention. Parties and Governments are invited to develop their own targets with this flexible framework. Please provide relevant information by responding to the questions and requests contained in the following tables.

2010 წლის მიზანი

იმისათვის, რომ უფრო მკაფიო გაეხადა 2010 წლის მიზანი, რომელიც მიღებული იქნა VI/26 გადაწყვეტილებით, აგრეთვე, ხელი შეეწყო ამ მიზნის მიღწევის პროგრესის შეფასებისა და კონვენციის სამუშაო პროგრამების შეთანხმებული განხორციელებისათვის, მხარეთა კონფერენციამ, VII/30 გადაწყვეტილებით მიიღო მიზნებისა და ამოცანების პირობითი ჩარჩო-სტრუქტურა (გადაწყვეტილება VII/30, II დანართი) და მოუწოდა კონვენციის მხარეებს და მთავრობებს შეემუშავებინათ თავიანთი ამოცანები ამ ჩარჩო-სტრუქტურის შესაბამისად. ქვემოთ მოცემულ ცხრილებში კითხვებზე პასუხის გაცემით წარმოადგინეთ შესაბამისი ინფორმაცია.

Box III.

Goal 1 მიზანი 1.	Promote the conservation of the biological diversity of ecosystems, habitats and biomes. ეკოსისტემების, ჰაბიტატების და ბიომების ბიოლოგიური
----------------------------	--

	მრავალფეროვნების კონსერვაციის ხელშეწყობა.		
Target 1.1 ამოცანა 1.1	At least ten percent of each of the world's ecological regions effectively conserved მსოფლიოს ეკორეგიონების სულ მცირე 10% ეფექტურადაა კონსერვირებული		
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?			
a) No			
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established			X
Please provide details below.			
<p>საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეროვნული სტრატეგიითა და სამოქმედო გეგმის (დამტკიცდა საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 19 თებერვლის №27 დადგენილებით) სტრატეგიული მიზანია დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარება ბიომრავალფეროვნების დაცვის, ადდგენისა და ბუნებრივი რესურსების გონივრული გამოყენების მიზნით. ამ მიზნის მისაღწევად განსაზღვრულია შემდეგი ეროვნული ამოცანები:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ დაცული ტერიტორიების სრულფასოვანი ქსელის ჩამოყალიბება; ☐ დაცული ტერიტორიების დაგეგმვისა და მართვის სრულყოფა; ☐ მდგრადი მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბება; ☐ დაცული ტერიტორიების ფინანსური მექანიზმის სრულყოფა; ☐ დაცული ტერიტორიების მონაცემთა ბაზის შექმნა; ☐ პოლიტიკური მხარდაჭერის აგება და ტრანსინსტიტუციური და ტრანსსექტორული კოოპერაციისა და პარტნიორობის განვითარება; ☐ საერთაშორისო და ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის განვითარება; ☐ დაცულ ტერიტორიებზე განათლებისა და ინტერპრეტაციის სრულფასოვანი სისტემის დანერგვა; ☐ დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის პოტენციალის ამოქმედება ☐ დაცულ ტერიტორიებთან(-ში) მცხოვრები ადგილობრივი მოსახლეობის პრობლემების იდენტიფიცირება, დაცული ტერიტორიების დაგეგმვისა და დაარსების დროს მათი გათვალისწინების მიზნით. <p>2005 წელს დასრულდა მუშაობა კავკასიის ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმაზე, რომელიც მოწონებული იქნა ეკორეგიონის ქვეყნების მთავრობების, მათ შორის საქართველოს მიერ. აღნიშნული გეგმით განსაზღვრულია ეკორეგიონში ტყეების, მტკნარი წყლის, ზღვისა და სანაპიროს და მთების ეკოსისტემების დაცვისა და მდგრადი გამოყენების ხანგრძლივადიანი (2025) და 10 წლიანი (2015) მიზნები და ახლო მომავალში განსახორციელებელი ღონისძიებები. ECP-ის თანახმად ეკორეგიონში დამატებით დაცული უნდა იქნეს ტყეების 10%, მტკნარი წყლების ეკოსისტემების 5%, ზღვისა და სანაპიროს ეკოსისტემების 5% და მთის ეკოსისტემების 8%. ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმით განსაზღვრულია შესაბამისი ღონისძიებები, რომლებიც უნდა განხორციელდეს, როგორც რეგიონულ, ისე ეროვნულ დონეებზე.</p>			
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es).			
კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).			
Programme of work	Yes	No	Details

a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	

III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) No	
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan	X
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes	

Please provide details below.

IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე

2005 წლისათვის საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემა შედგება: 18 ნაკრძალის (IUCN-ის კატეგორია I, სულ 171 673 ჰა), 4 ეროვნული პარკის (IUCN-ის კატეგორია II, სულ 211 003 ჰა), 3 ბუნების ძეგლისგან (IUCN-ის კატეგორია III) 8 აღკვეთილისაგან (IUCN-ის კატეგორია IV, სულ 20 093 ჰა), ერთი დაცული ლანდშაფტისაგან (IUCN-ის კატეგორია V, სულ 27 903 ჰა). სულ IUCN-ის I, II და IV კატეგორიის შესაბამისი დაცული ტერიტორიებით დაფარულია 403 ათასი ჰა ფართობი, რაც საქართველოს ტერიტორიის დაახლოებით 5,3%-ს.

საქართველოში მიმდინარეობს ყველაზე მნიშვნელოვანი არეალების სხვადასხვა კატეგორიის დაცულ ტერიტორიებში გაერთიანების პროცესი. უკანასკნელ წლებში დაცული ტერიტორიები დაარსდა აღმოსავლეთ კავკასიონსა და ივრის ზეგანზე (თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები), რომლებიც მოიცავენ მაღალი მთის, ტყეებისა და სემიარიდულ ეკოსისტემებს.

დაგეგმვისა და შექმნის პროცესშია რამდენიმე ახალი დაცული ტერიტორია: მიმდინარეობს დაცული ტერიტორიების გეგმარება ცენტრალურ კავკასიონზე (სვანეთისა და რაჭა-ლეჩხუმის დაცული ტერიტორიები. უახლოეს მომავალში დაიწება გეგმარებითი სამუშაოები დაცული ტერიტორიების დასაარსებლად ჯავახეთის ზეგანზე. მომზადებულია სათანადო კანონპროექტები თბილისისა და მტირალას ეროვნული პარკებისა და იმერეთის მღვიმეთა კომპლექსის დასაარსებლად.

V) Please provide information on indicators used in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე

ზემოთ აღნიშნული მიზნისა და ამოცანების მიღწევისათვის NBSAP-ით განსაზღვრულია შესაბამისი ღონისძიებები და მათი შესრულების შემდეგი ინდიკატორები:

- მთავრობის მიერ დამტკიცებულია საქართველოში დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარების გეგმა;
- მიღებულია კანონი ცენტრალურ კავკასიონზე დაცული ტერიტორიების დაარსების

შესახებ, შემუშავებულია მენეჯმენტის გეგმა;

- მიღებულია კანონი ჯავახეთის ზეგანზე დაცული ტერიტორიების დაარსების შესახებ, შემუშავებული და დამტკიცებულია მენეჯმენტის გეგმები.
- საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების ნუსხაში შეტანილია ჯავახეთის ტბები;
- რეორგანიზებულია მინიმუმ სამი ნაკრძალი;
- არსებობს სამთავრობო და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების შეფასება დაცული ტერიტორიების ეფექტური მუშაობის შესახებ;
- საერთაშორისო მნიშვნელობის წყალჭარბი ტერიტორიების ნუსხაში შესატანად წარდგენილია მინიმუმ ერთი ტერიტორია;
- შედგენილია ბუნების ძეგლის კატეგორიის კანდიდატ ობიექტთა ნუსხა, მიღებულია შესაბამისი კანონპროექტები და შემუშავებულია მენეჯმენტის გეგმები;
- წარდგენილი დაცული ტერიტორიები UNESCO-ს მიერ აღიარებულია ბიოსფერულ რეზერვატად;
- UNESCO-ში წარდგენილია დოკუმენტაცია მსოფლიო ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის სიაში შესაბამისი ადგილების შეტანის მიზნით;
- ტრანსსასაზღვრო დაცული ტერიტორიების დაარსების შესახებ არსებობს ოფიციალური შეთანხმებები შესაბამის მეზობელ სახელმწიფოსთან;
- ჩამოყალიბებულია დაცული ტერიტორიების მონიტორინგის სისტემა, რომელიც ჩართულია ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის საერთო სისტემაში;
- შექმნილია მონაცემთა ბაზა და გამოცემულია შესაბამისი პუბლიკაციები;
- იდენტიფიცირებულ სამიგრაციო დერეფნებისთვის მინიჭებულია შესაბამისი დაცული ტერიტორიის სტატუსი;
- განხორციელებულია მინიმუმ თითო პილოტ-პროექტი თითოეულ ეროვნულ პარკთან;
- მიღებულია შესაბამისი ნორმატიული აქტი დაცულ ტერიტორიებთან მცხოვრები მოსახლეობისათვის კომპენსაციის მექანიზმის თაობაზე;
- საკუთარი შემოსავლების ხარჯზე მნიშვნელოვნად გაძლიერებულია დაცული ტერიტორიების ფინანსური მდგომარეობა და ინფრასტრუქტურა;
- საკუთარი შემოსავლების ხარჯზე მნიშვნელოვნად გაძლიერებულია დაცული ტერიტორიების ფინანსური მდგომარეობა და ინფრასტრუქტურა.

VI) Please provide information on challenges in implementation of this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ სირთულეებზე.

საქართველოში დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარებისათვის არსებობს შემდეგი ძირითადი სირთულეები: უკიდურესად არასაკმარისი დაფინანსება, ფინანსური მექანიზმის მოუხერხებლობა, ინსტიტუციური სისუსტე; ადგილობრივი მოსახლეობის გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების დაბალი დონე; ზოგიერთ რეგიონებში ადგილობრივი მოსახლეობისა და დაცული ტერიტორიების ინტერესთა კონფლიქტი.

VII) Please provide any other relevant information.

წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box IV.

<p>Target 1.2 ამოცანა 1.2</p>	<p>Areas of particular importance to biodiversity protected</p> <p>დაცულია ბიომრავალფეროვნებისთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე ტერიტორიები</p>
<p>I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above?</p>	

ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?

a) No	
b) Yes, the same as the global target	
c) Yes, one or more specific national targets have been established	X

Please provide details below.

ბიომრავალფეროვნებისათვის მნიშვნელოვანი ტერიტორიების დაცული ტერიტორიების სისტემაში მოქცევის გარდა (რის შესახებაც ინფორმაცია წარმოდგენილია III ჩარჩოში), NBSAP-ით დასახული ერთ-ერთი ამოცანაა დაცული ტერიტორიების საზღვრებს გარეთ არსებული მნიშვნელოვანი ტერიტორიების კონსერვაცია და გონივრული გამოყენება, რომლის შერულებისთვისაც დოკუმენტით განსაზღვრულია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- ფრინველებისათვის მნიშვნელოვანი (მათ შორის ტრანსსახლდვრო) ტერიტორიების იდენტიფიკაციის დასრულება და მათი გონივრული მართვის პრინციპების განსაზღვრა;
- ჭარბტენიანი ტერიტორიების ინვენტარიზაცია;
- ჭარბტენიანი ტერიტორიების შესახებ სახელმწიფო სტრატეგიის შემუშავება;
- ჭაღის ტყეების დაცვისა და აღდგენის სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება;
- სურამისა და გომბორის ქედების, როგორც ბიოლოგიური დერეფნების შეფასება და მენეჯმენტის გეგმის შემუშავება მისი გონივრული გამოყენების უზრუნველსაყოფად;
- არიდული და სემიარიდული ზონის მენეჯმენტის გეგმის დანერგვა;
- გაქრობის/დევრადაციის საფრთხის წინაშე მყოფი მცენარეული თანასახოგადობების (მათ შორის, იშვიათი, რელიქტური, პირველადი და მასთან ახლო მდგომი, გლობალური მნიშვნელობის მქონე, განსაკუთრებით სენსიტიური) დადგენა.

II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es).

კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).

Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	

III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) No	
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan	X
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes	

Please provide details below.

IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე

დაცული ტერიტორიების სისტემის გეგმარების, კავკასიის ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმის შემუშავებისა და კრიტიკულ მდგომარეობაში მყოფი ეკოსისტემების შენარჩუნების ფონდისათვის (CEPF) საინვესტიციო პორტფელის მომზადების პროცესებმა ხელი შეუწვევს ბიომრავალფეროვნებისათვის მნიშვნელოვანი ადგილების გამოვლენას საქართველოში. Birdlife International-ის ფრინველთათვის მნიშვნელოვანი ადგილების (IBA) პროგრამის ფარგლებში გამოვლენილია გლობალური კატეგორიის 31 ადგილი. CEPF-ის მხარდაჭერით Birdlife International-მა ადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით დაიწყო ფრინველთათვის მნიშვნელოვანი ადგილების მართვისა და მონიტორინგის საზოგადოებრივი ქსელის ჩამოყალიბება კავკასიის ეკორეგიონის მასშტაბით. მიმდინარეობს ალაზნის ჭალების კონსერვაციის გეგმის შემუშავება. WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობა ნორვეგიის მთავრობის მხარდაჭერით ახორციელებს პროექტს ივრისპირა ტუგაისებური ჭალის ტყეების დეგრადირების შეჩერებისთვის.

ბიომრავალფეროვნებისათვის ყველაზე მნიშვნელოვანი ადგილების დაცულ ტერიტორიებში გაერთიანების პროცესის შესახებ ინფორმაცია წარმოდგენილია III ჩარჩოში.

V) Please provide information on indicators used in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე

NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი ინდიკატორები:

- გამოვლენილია საფრთხის წინაშე მყოფი მცენარეული თანასაზოგადოებების მინიმუმ 80%;
- შექმნილია ბიომრავალფეროვნების კუთხით მნიშვნელოვანი ადგილების ნუსხა და დაჯგუფებულია ჰაბიტატის ტიპების მიხედვით, თითოეულ ჯგუფში ყველაზე მნიშვნელოვანი ადგილებისთვის განსაზღვრულია კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების გზები;
- საქართველოში გამოვლენილი ფრინველებისთვის მნიშვნელოვანი ტერიტორიები შეტანილია შესაბამის საერთაშორისო პუბლიკაციებში; უმეტესი ტერიტორიებისთვის განსაზღვრულია მართვის პრინციპები; სადაც კი შესაძლებელია ტერიტორიებს მინიჭებული აქვთ შესაბამისი დაცვითი სტატუსი; დაწყებულია შესაბამისი ქმედებების განხორციელება.
- შექმნილია მონაცემთა ბაზა, რომელიც მოიცავს ინფორმაციას საქართველოს ძირითადი წყალჭარბი ტერიტორიების შესახებ; შედგენილია შესაბამისი რუკები.
- შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია სახელმწიფო სტრატეგია წყალჭარბი ტერიტორიების შესახებ
- შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ჭალის ტყეების დაცვისა და აღდგენის სახელმწიფო პროგრამა; დაწყებულია ამ პროგრამის განხორციელება კონკრეტული ღონისძიებების დანერგვის გზით.
- შექმნილია სურამის ქედის მდგრადი გამოყენების მენეჯმენტის გეგმა; დაწყებულია ამ გეგმის განხორციელება.
- შექმნილია გომბორის ქედის მდგრადი გამოყენების მენეჯმენტის გეგმა; დაწყებულია ამ გეგმის განხორციელება.
- განხორციელებულია არიდული და სემიარიდული ზონის მენეჯმენტის გეგმით გათვალისწინებულ ქმედებათა მინიმუმ 75%.

VI) Please provide information on challenges in implementation of this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ სირთულეებზე

არ არის სრულყოფილი ინფორმაცია დაცული ტერიტორიების ფარგლებს გარეთ არსებული ბიომრავალფეროვნების კუთხით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ადგილების შესახებ, რის გამოც მათი მართვა არ ხორციელდება კონსერვაციული პრინციპების გათვალისწინებით. ამოცანის დანერგვისათვის ხელისშემშლელ მიზეზია, აგრეთვე, ზოგადად, დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარებასთან დაკავშირებული პრობლემები (იხ. III ჩარჩო და ინფორმაცია მუხლი 8 (a)-(e)-ს დანერგვის შესახებ), სექტორთაშორისი თანამშრომლობის ნაკლებობა/არარსებობა, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მნიშვნელობის შესახებ საზოგადოების დაბალი ცნობიერება.

VII) Please provide any other relevant information.

წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box V.

<p>Goal 2 მიზანი 2.</p>	<p>Promote the conservation of species diversity სახეობათა მრავალფეროვნების კონსერვაციის ხელშეწყობა</p>	
<p>Target 2.1 ამოცანა 2.1</p>	<p>Restore, maintain, or reduce the decline of populations of species of selected taxonomic groups შერჩეული ტაქსონომიური ჯგუფების სახეობათა პოპულაციების აღდგენა, შენარჩუნება ან მათი შემცირების შეჩერება.</p>	
<p>I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?</p>		
<p>a) No</p>		
<p>b) Yes, the same as the global target</p>		
<p>c) Yes, one or more specific national targets have been established</p>		<p>X</p>
<p>Please provide details below.</p>		
<p>სახეობების მრავალფეროვნების შენარჩუნებასთან დაკავშირებით NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი მიზნები:</p> <ul style="list-style-type: none"> - საქართველოს კაბიტატების, სახეობებისა და მათი გენეტიკური მრავალფეროვნების შენარჩუნება და აღდგენა <i>in-situ</i>, <i>ex-situ</i> და <i>inter-situ</i> კონსერვაციული საკმედიანობებისა და ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი გამოყენების გზით; - ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის შექმნა, მონაცემთა დინამიური ბაზის ჩამოყალიბება საქართველოში ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისთვის. ამ მიზნების შესაბამისად NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება: - მცენარეთა და ცხოველთა სახეობების ინვენტარიზაცია და მათი სტატუსების განსაზღვრა IUCN-ის კატეგორიების მიხედვით. - ლეშიჭამია ფრინველების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა და მისი განხორციელების დაწყება; - წყალმცურავი და მენაპირე ფრინველების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა; - ხელფრთიანთა სახეობრივი შემადგენლობის დაზუსტება და კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა; - ზღვის ძუძუმწოვრების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა; - მგლის, როგორც ქვაკუთხედი სახეობის, კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა. - მიგრირებადი ფრინველების დარგოლვის ცენტრების შექმნა. 		

II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es).

კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).

Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	

III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) No	
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan	X
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes	

Please provide details below.

IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე

მიმდინარეობს IUCN-ის კრიტერიუმების შესაბამისად სახეობების სტატუსის შეფასება, რაც საფუძვლად უნდა დაედოს საქართველოს ახალ წითელ ნუსხას.

საქართველოს კანონმდებლობით აკრძალულია ზღვის ძუძუმწოვრების მოპოვება. მათი დაცვისა და შენარჩუნების მიზნით 1999 წელს შეიქმნა ზღვის დაცული ტერიტორია, რომელიც მოიცავს 5 მილიან ზონას მდ. რიონის შესართავიდან ანაკლიამდე, ზღვის აღნიშნული აკვატორია, გამოირჩევა, როგორ დელფინების მნიშვნელოვანი საბინადრო და, შესაძლოა, გასამრავლებელი ადგილი. ACCOBAMS-ის სამდივნოს მხარდაჭერით 2004 წელს საქართველოში თეტზის ინსტიტუტის მიერ ჩატარდა მცირე ვეშაპისნაირთა კვლევისა და კონსერვაციის მდგომარეობის შეფასება და განისაზღვრა საქართველოში ვეშაპისებრთა დაცვის განვითარებისთვის მოკლე (2 წელი) და საშუალოვადიანი (3 წელი) სტრატეგია. აღნიშნული სტრატეგიის შესაბამისად 2005 წელს განხორციელდა საქართველოს, უკრაინისა და რუსეთის ერთობლივი სამეცნიერო-კვლევა შავ ზღვაში მცირე ვეშაპისნაირთა გავრცელებისა და რიცხოვნების შეფასების მიზნით.

საქართველოს ბუნების დაცვის ცენტრის მიერ (GCCW) 1994 წლიდან ახორციელებს ლეშიჭამია ფრინველების პოპულაციურ კვლევებს, რაც მოიცავს ჰაბიტატების მოდელირებას, სატელიტურ ტელემეტრიას, დანიშვნებს, პათოგენურ ანალიზს, აგრეთვე, ქმედებებს საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნით. საქართველოში 4 სახეობის ლეშიჭამია მტაცებელი გვხვდება: ორბი (*Gyps fulvus*), სვავი (*Aegypius monachus*), ფასკუნჯი (*Neophron percnopterus*) და ბატკანძერი

(*Gypaetus barbatus*). ამ ფრინველებიდან სვაგი გლობალურად საფრთხის ქვეშ სახეობად არის აღიარებული, ხოლო ორბი, ფასკუნჯი და ბატკანძერი ევროპის საფრთხის ქვეშ მყოფი ფრინველების სიაში შეტანილი (EU Wild Birds Directive 79/409/EEC). ფასკუნჯის გარდა, სამივე სახეობა შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ და „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ საქართველოს კანონის თანახმად აკრძალულია ნებისმიერი ქმედება, რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს მათი დაღუპვა ან გასამრავლებელი ადგილების მოშლა. ბოლო 10 წლის განმავლობაში წარმოებული კვლევების შედეგები გამოქვეყნებულია წიგნში საქართველოსა და კავკასიის ლეშიჭამია ფრინველები (2005).

ხელფრთიანები მრავალფეროვნებით გამორჩეული ერთ-ერთი ჯგუფია საქართველოში. უკანასკნელი სისტემატიკური სიახლეებისა და ახლად ნანახი სახეობების გათვალისწინებით კავკასიაში ხელფრთიანთა 35 სახეობაა აღრიცხული. ჯერჯერობით არ არის ჩატარებული მათი სტატუსის შეფასება, არ არის გამოკვლეული ადრე ცნობილი მსხვილი კოლონიების უმეტესობის თანამედროვე მდგომარეობა. არ არის შედგენილი ძირითადი ადგილსამყოფლების ნუსხა. ველზე მომუშავე მკვლევართა კავშირი (CAMPESTER) უკვე რამდენიმე წელია იკვლევს ხელფრთიანთა სახეობრივ შემადგენლობასა და ძირითად ადგილსამყოფლებს. უახლოეს მომავალში კრიტიკული ეკოსისტემების თანამშრომლობის ფონდის (CEPF) მხარდაჭერით აღნიშნული ორგანიზაცია დაიწყებს ხელფრთიანთა მონიტორინგის ქსელის შექმნას კავკასიაში, შეიმუშავებს ხელფრთიანთა დაცვის რეგიონულ სტრატეგიასა და მოქმედებათა გეგმას, მოამზადებს საფუძველს ხელფრთიანთა დაცვითი სტატუსის განსაზღვრისათვის კავკასიაში.

V) Please provide information on indicators used in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე

- NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი ინდიკატორები:
- შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ლეშიჭამია ფრინველების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა, შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების განხორციელება.
 - შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია წყალმცურავი და მენაპირე ფრინველების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების განხორციელება.
 - დაზუსტებულია საქართველოში გავრცელებული ხელფრთიანების 75% მაინც; შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ხელფრთიანთა კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა, შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების განხორციელება.
 - შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ზღვის ძუძუმწოვრების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების განხორციელება.
 - შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია მგლის კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების განხორციელება.
 - შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია საკვანძო სახეობების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმები; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმებით გათვალისწინებული ქმედებების განხორციელება
 - შექმნილია ფრინველთა დარგოლვის მინიმუმ 2 ცენტრი, რომლებიც გაერთიანებულია დარგოლვის საერთაშორისო სისტემებში.

VI) Please provide information on challenges in implementation of this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ სირთულეებზე

- პოლიტიკური ნებისა და მხარდაჭერის არარსებობა;
- ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მნიშვნელობის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების დაბალი დონე;
- უკიდურესად მცირე ფინანსური რესურსები;

ჰაბიტატების დეგრადაცია და კარგვა.

VII) Please provide any other relevant information.

წარმოდგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box VI.

Target 2.2 ამოცანა 2.2.	Status of threatened species improved		
	გაუმჯობესებულია საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების მდგომარეობა		
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?			
a) No			
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established		X	
Please provide details below.			
NBSAP-ით დასახულია შემდეგი ამოცანა: კრიტიკული საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების კონსერვაცია და გადაშენებული სახეობების აღდგენა.			
ამ ამოცანის გადასაჭრელად NBSAP-ით დასახულია შემდეგი ღონისძიებები:			
<ul style="list-style-type: none"> - საქართველოს ახალი წითელი ნუსხისა და წითელი წიგნის შექმნა; - კრიტიკული საფრთხის წინაშე მყოფი იშვიათი, ენდემური და რელიქტური სახეობებისთვის კონსერვაციის პროგრამების შემუშავება და დანერგვის ინიცირება; - ჯეირნის (<i>Gazella subgutturosa</i>) აღდგენის სახელმწიფო პროგრამის შექმნა და მისი განხორციელების პროვოცირება; - ზოღებიანი აფთრის (<i>Hyaena hyaena</i>) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა და მისი განხორციელების დაწყება; - <i>Cervidae</i>-ს (ირმისებრი) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა და მისი განხორციელების დაწყება - ქვეოჯახ <i>Caprinae</i>-ს (ორივე სახეობის ჯიხვი, ნიამორი, არჩვი) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა და მისი განხორციელების დაწყება; - ჯიქის (<i>Panthera pardus</i>) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა და მისი განხორციელების დაწყება. 			
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es).			
კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).			
Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	

c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	

III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) No	
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan	X
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes	

Please provide details below.

IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე

საქართველოში გაცველებული მრავალი სახეობის ცხოველი იშვიათია გლობალური მასშტაბით და შეტანილია ბუნების დაცვის მსოფლიო კავშირის (IUCN) წითელ ნუსხაში. 2003 წელს მიღებული იქნა კანონი საქართველოს „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ. კანონის შესაბამისად, ამავე წელს დამტკიცდა საქართველოს „წითელი ნუსხა“, რომელშიც შეტანილია იქნა 1982 წლის საქართველოს წითელი წიგნით განსაზღვრული სახეობები, „ველური ცხოველების მიგრირებადი სახეობების დაცვის შესახებ“ ბონის კონვენციის, ამავე კონვენციის „აფრიკა-ევრაზიის მიგრირებადი წელის ფრინველების დაცვის შესახებ“ და „შავი ზღვის, ხმელთაშუა ზღვისა და მიმდებარე ატლანტის ოკეანის მცირე ვეშაპისებრთა დაცვის შესახებ“ შეთანხმებებით მკაცრი დაცვის რეჟიმის ქვეშ მოქცეული სახეობები, რომლებიც საქართველოს ტერიტორიებზე ბინადრობენ მუდმივად ან დროებით. 2003 წელს დამტკიცებულ წითელ ნუსხაში შეტანილი იქნა ძუძუმწოვართა – 26, ფრინველთა – 55, რეპტილიების – 6, ამფიბიების – 4, თევზების -1 და ფლორის – 150 სახეობა. ამჟამად, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებული გადაშენების პირას მყოფი სახეობების კომისია აფასებს სახეობათა მდგომარეობას IUCN-ის კრიტერიუმებზე დაყრდნობით, რის საფუძველზეც მომზადდება საქართველოს ახალი „წითელი ნუსხა“. საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად იკრძალება ყოველგვარი ქმედება, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების დაღუპვა, რიცხოვნების შემცირება, საბინადრო ადგილის განადგურება. „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების მოპოვება დაიშვება მხოლოდ განსაკუთრებულ შემთხვევებში, მაგალითად სამეცნიერო მიზნებისთვის.

უკანასკნელ წლებში განხორციელდა მნიშვნელოვანი ქმედებები საქართველოში გადაშენების პირას მყოფი (საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი) ცალკეული სახეობების კონსერვაციისა და აღდგენის მიზნით. WWF შვეიცარიასთან თანამშრომლობით WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობა ახორციელებს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში ნიამორის (*Capra aegagrus*) რეინტროდუქციის პროექტს. საწყისი პოპულაციის შექმნის მიზნით სომხეთიდან (სომხეთის გარემოს დაცვის სამინისტროს ხელშეწყობით) შემოყვანილი იქნა ცხრა ინდივიდი, პოპულაციის სიცოცხლისუნარიანობისა და გენეტიკური მრავალფეროვნების შესანარჩუნებლად განიხილება რამდენიმე ინდივიდის შემოყვანა დაღესტანიდან. ასევე WWF შვეიცარიასთან თანამშრომლობით მიმდინარეობს კავკასიის ეკორეგიონში ჯიქის (*Pantera pardus*) კონსერვაციის ღონისძიებები. აღსანიშნავია, რომ ეს ცხოველი, რომელიც საქართველოს ტერიტორიაზე გადაშენებულად ითვლებოდა, სახეობათა კონსერვაციის ცენტრის NACRES-ის კვლევების შედეგად, რომლებიც მიმდინარეობდა „საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის

განვითარების პროექტის ფარგლებში (GEF/მსოფლიო ბანკი) დაფიქსირდა ვაშლოვანის ეროვნულ პარკში 2004 წელს. ვაშლოვანის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია NACRES-თან თანამშრომლობით ასორციელებს ჯიქის მონიტორინგის ეროვნულ პარკში. ირმის (*Cervus elaphus*) კონსერვაციისა და აღდგენის მიზნით WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობა ხელს უწყობს მონიტორინგის პროგრამის ჩამოყალიბებას ირმის გავრცელების ადგილებში, ძირითად დაცულ ტერიტორიებში დაცვის პროგრამების გაძლიერებას, საზოგადოებისა და ადგილობრივი თემების ცნობიერების ამაღლებასა და წინადადებების მომზადებას სამიგრაციო დერფენების დაარსების შესახებ. BP-ისა და მისი პარტნიორი ორგანიზაციების (BTC, SCP) გარემოსდაცვითი ინვესტირების პროგრამამ (EIP) მხარი დაუჭირა მურა დათვისა (*Ursus arctos*) და როჭოს (*Tetrao mlokosiewiczzi*) კონსერვაციის მოქმედებათა გეგმების შემუშავებასა და შესაბამისი კვლევების განხორციელებას. CEPF-ის მხარდაჭერით დაიწყო ჯიხვის პოპულაციების კვლევა კონსერვაციის მართვის გეგმის შემუშავების მიზნით, უახლოეს ხანში დაიწყება შავი ზღვის სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაწილში მობინადრე ზუთხისებრთა ყველა სახეობის საკონსერვაციო სტატუსის შეფასება.

V) Please provide information on indicators used in relation to this target.
 წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე

NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი ინდიკატორები:

- წინასწარი მონაცემების მიხედვით საფრთხეში მყოფი სახეობების მინიმუმ 75%-სთვის განსაზღვრულია კონსერვაციული სტატუსები; შექმნილია და ინტერნეტში განთავსებულია შესაბამისი მონაცემთა ბაზა
- განახლებულია და დამტკიცებულია საქართველოს წითელი ნუსხა; გამოქვეყნებულია საქართველოს ახალი წითელი წიგნი
- დაწესებულია კონსერვაციული სამუშაოები კრიტიკული საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების სულ ცოტა 20%-სთვის.
- შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ჯეირნის (*Gazella subgutturosa*) აღდგენის სახელმწიფო პროგრამა, დაწესებულია განხორციელების პროცესი.
- შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ზოლებიანი აფთრის (*Hyaena hyaena*) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შექმნილია დაგეგმვად დაწესებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების განხორციელება.
- შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ირმისებრთა (*Cervidae*) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა შექმნილია დაგეგმვად დაწესებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების განხორციელება.
- შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია *Caprinae*-ს კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა, შექმნილია დაგეგმვად დაწესებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების განხორციელება
- შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ჯიქის (*Pantera pardus*) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა, შექმნილია დაგეგმვად დაწესებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების განხორციელება.

VI) Please provide information on challenges in implementation of this target.
 წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ სირთულეებზე

მცენარეთა და ცხოველთა მრავალი სახეობა არის გადაშენების კრიტიკული საფრთხის ქვეშ პაბიტატების განადგურების, ბრაკონიერობის, არარაციონალური თევზჭერისა და ნადირობის სამართლებრივ რეგულირებებში არსებული ხარვეზების გამო. ადგილობრივი მოსახლეობა და მმართველობის ორგანოები დაბალი გარემოსდაცვითი ცნობიერებისა და განთლების გამო, ფაქტურად არ არიან ჩართული კონსერვაციულ საქმიანობებში. დაბალია კანონდარსებების დონე არალეგალურ ნადირობასთან დაკავშირებით. ცალკეული (თუნდაც გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი) სახეობების კონსერვაცია არ მიიხნევა პრიორიტეტად და შესაბამისად არ ხდება ფინანსური რესურსების გამოყოფა კონკრეტული ღონისძიებების

დაგეგმვისა და განხორციელებისათვის.
VII) Please provide any other relevant information წარმოდგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box VII.

Goal 3	Promote the conservation of genetic diversity
მიზანი 3	გენეტიკური მრავალფეროვნების კონსერვაციის ხელშეწყობა
Target 3.1	Genetic diversity of crops, livestock, and of harvested species of trees, fish and wildlife and other valuable species conserved, and associated indigenous and local knowledge maintained
ამოცანა 3.1	კონსერვირებულია კულტურული მცენარეების, შინაური ცხოველების, აგრეთვე ხე-მცენარეების, თევზების, სანადირო სახეობების და სხვა ღირებული სახეობების გენეტიკური მრავალფეროვნება და შენარჩუნებულია შესაბამისი მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის ცოდნა.
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?	
a) No	
b) Yes, the same as the global target	
c) Yes, one or more specific national targets have been established	X
Please provide details below.	
<p>NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი სტრატეგიული მიზანები:</p> <p>საქართველოს ჰაბიტატების, სახეობებისა და მათი გენეტიკური მრავალფეროვნების შენარჩუნება და აღდგენა in-situ, ex-situ და inter-situ კონსერვაციული საქმიანობებისა და ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი გამოყენების გზით.</p> <p>საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაცია მისი მდგრადი გამოყენებისათვის ჩარჩო-პირობების შექმნისა და ex situ და in situ დონისძიებების ხელშეწყობის საშუალებით.</p> <p>ამ მიზნის მისაღწევად დოკუმენტით დასახულია შემდეგი ამოცანების გადაჭრა:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ex-situ და inter-situ კონსერვაციის პროვოცირება; - საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენის, დაცვისა და შესწავლის ხელშეწყობი ინფრასტრუქტურის შექმნა /დახვეწა; - საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების ინვენტარიზაცია და წითელი ნუსხის შედგენა; - ადგილობრივი ჯიშებისა და მათი ველური მონათესავე სახეობების აღდგენა, შენარჩუნება და შესწავლა; - აგრობიომრავალფეროვნების გამოყენების ადგილობრივი და საერთაშორისო ცოდნისა და გამოცდილების გაერთიანება; - საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნებისა და მასთან დაკავშირებული პროდუქციისა და ტრადიციების პოპულარიზაცია; - აგრობიომრავალფეროვნების რესურსების შეფასება და საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნებისათვის კულტურული მემკვიდრეობის სტატუსის მინიჭება. 	

II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es).

კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).

Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	

III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) No	
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan	X
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes	

Please provide details below.

IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე

საქართველოს ფლორის 2000-ზე მეტ სახეობას აქვს პირდაპირი ეკონომიკური მნიშვნელობა. ისინი გამოიყენებიან საკვებად, ცხოველთა საკვებად, სამკურნალოდ, საღებრებად, ეთერ-ზეთის მისაღებად, მერქნად. საქართველოში აღწერილია კულტურულ მცენარეთა მრავალი ადგილობრივი ნაირსახეობა და ველური ნათესავი. მარტო მარცვლოვნებიდან საქართველოში 100-მდე ოჯახი და 350 ადგილობრივი სახეობაა აღრიცხული. ბევრია ენდემური სახეობა. მაგალითად, საქართველოში გავრცელებული ხორბლის 15 სახეობიდან 5 ენდემურია. საქართველო ვაზის სამშობლოა. ლიტერატურულ წყაროებში 500-მდე ადგილობრივი ჯიშია აღწერილი, რომელთაგანაც, ბოლო მონაცემებით, მხოლოდ 300-მდე თუ შემორჩა. ხეხილოვანი კულტურებიდან გავრცელებულია 100-მდე სახეობა. იშვიათი მრავალფეროვნებით გამოირჩევიან ვაშლის, მსხლის, ქლიავის, ალუბლისა და კომშის ჯიშები. აღსანიშნავია, რომ სიმინდის, ლობოს, სოიოს და სხვა ინტროდუცირებული სახეობები ფართოდ გავრცელდნენ საქართველოში და მრავალი ადგილობრივი ფორმა და ჯიშის წარმოშევს, რომლებიც შესაძლებელია უკვე ადგილობრივ აგრობიომრავალფეროვნებას მივაკუთვნოთ. მაგალითად, ლობოს 50-მდე ქართული ჯიშია ცნობილი.

მცენარეთა გენეტიკური რესურსების *in-situ* კონსერვაცია ძირითადად ხდება დაცულ ტერიტორიებში, სადაც წარმოდგენილია მცენარეთა ათასობით სახეობა, მათ შორის ენდემური მცენარეები.

GEF/UNDP-ის პროექტის „საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენა, კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება“ ფარგლებში დაიწყო 11 სამიზნე კულტურის on farm კონსერვაცია და ხეხილის ადგილობრივი ჯიშების აღდგენა. მცენარეთა კულტურული ჯიშების on farm კონსერვაციის მდგრადობის უზრუნველყოფის მიზნით პროექტი მხარს უჭერს ადგილობრივი ტრადიციული ჯიშებისაგან სტრატეგიული ნიშ-პროდუქტების შერჩევას, ტექნოლოგიური სტანდარტების შემუშავებას, ახალი პროდუქტების პოპულარიზაციას ბაზრობებსა და სადგეუსტაციო ღონისძიებებზე/სემინარებზე.

საქართველოში არის მხოლოდ ერთი გენბანკი სასურსათო და სასოფლო-სამეურნეო მცენარეების *ex-situ* კონსერვაციისათვის, რომელიც ფუნქციონირებს მიწათმოქმედების ინსტიტუტში. გენბანკში ამჟამად ინახება 2500-მდე მინდვრისა და ბოსტნეული კულტურის ნიმუში. უვირუსო კარტოფილის ქსოვილური კულტურების 75 ნიმუში ინახება ბიოტექნოლოგიის ცენტრში. Bioversity International-ის მხარდაჭერით მევენახეობის, მეხილეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტის მიერ შეიქმნა ვახის ადგილობრივი ჯიშების კოლექცია, რომელშიც 300-მდე ჯიშია თავმოყრილი. გრძელდება ექსპედიციები საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში კულტურულ მცენარეთა და მათი ველური ნათესავების სხვადასხვა ჯგუფების ინვენტარიზაციისა და კოლექციების შექმნის მიზნით.

2005 წლიდან თბილისის ბოტანიკური ბაღი მონაწილეობას იღებს დიდი ბრიტანეთის კიუს ბოტანიკური ბაღის მილენიუმის თესლის ბანკის პროექტში. პროექტის ფარგლებში უკვე შექმნილია 520 სახეობის დუბლირებული კოლექცია (მცენარეთა თესლები და ჰერბარიუმები კიუს ბოტანიკურ ბაღსა და თბილისის ბოტანიკის ინსტიტუტში), მათგან 200 სახეობა კავკასიის და საქართველოს ენდემია.

V) Please provide information on indicators used in relation to this target.
 წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე

ზემოთ აღნიშნული მიზნისა და ამოცანების მიღწევისათვის NBSAP-ით განსაზღვრულია შესაბამისი ღონისძიებები და მათი შესრულების შემდეგი ინდიკატორები:

- შექმნილია და დამტკიცებულია საქართველოს ბოტანიკური ბაღების აღდგენისა და გაძლიერების პროგრამები და დანერგულია მინიმუმ ერთი სანიმუშო პროექტი;
- შექმნილია ცხოველთა *ex-situ* კონსერვაციის ცენტრი;
- სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სამინისტროს ეგიდით შემუშავებულია საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენის, დაცვისა და მდგრადი გამოყენების სახელმწიფო პროგრამა;
- საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნება აღიარებულია კულტურულ მემკვიდრეობად;
- შექმნილია აგრობიომრავალფეროვნების დაცვისა და მდგრადი გამოყენების საკანონმდებლო ბაზა, მომზადებულია მაღალკვალიფიციური კადრები და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შექმნილია აგრობიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული სპეციალიზირებული სტრუქტურა.
- შედგენილია საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების წითელი ნუსხა, შემუშავებულია გადაშენების პირას მყოფი ჯიშების აღდგენის კონკრეტული პროგრამები;
- შექმნილია და ხელმისაწვდომია საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების მონაცემთა განახლებადი კომპიუტერული ბაზა.
- ქვეყანაში ხეწლმისაწვდომია სათანადო კადრები *ex-situ* და *in-situ* კონსერვაციის მართვისა და განხორციელებისათვის.
- გაუმჯობესებულია სამეცნიერო და კვლევითი ინსტიტუტების კადრების კვალიფიკაცია და ტექნიკური აღჭურვა.
- შექმნილია სახელმწიფო გენბანკის ჩამოყალიბების საწყისი ბაზა,
- შექმნილია რამდენიმე მინირეზერვი, რითაც გარკვეულწილად უზრუნველყოფილია კულტურული სახეობების ველური წინაპრებისა და სამკურნალო მცენარეთა *in-situ* კონსერვაცია.

- შექმნილია საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების დაცვის ფონდი, დაწყებულია ტრადიციული კულტურების/სახეობების აღდგენა გლეხთა მეურნეობებში.
- გადაშენების პირას მყოფი ტრადიციული კულტურების/სახეობების მინიმუმ 10% უკვე ითესება გლეხთა მეურნეობებში.
- არსებული საკანონმდებლო ბაზა გაუმჯობესებულია აგრობიომრავალფეროვნების გენეტიკური რესურსების უკეთ ხელმისაწვდომობის თვალსაზრისით და ჰარმონიზებულია კონვენციასთან.
- სათანადო ცვლილებებია შეტანილი თესლის მიმოქცევის მარეგულირებელ კანონმდებლობაში; შექმნილია მინიმუმ 3 ფერმერული სათესლე მეურნეობა
- ხელმისაწვდომია ინფორმაციის, ტრადიციული ცოდნისა და გამოცდილების მიმოცვლის საინფორმაციო ქსელი ადგილობრივ და საერთაშორისო დონეზე, შექმნილია სპეციალიზირებული ვებგვერდი.

VI) Please provide information on challenges in implementation of this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ სირთულეებზე:

მცენარეთა გენეტიკური რესურსების *in situ* კონსერვაციისათვის მნიშვნელოვანი ხელისშემშლელი მიზეზია დაცული ტერიტორიების არ არსებობა კულტურულ მცენარეთა ველური ნათესავების გაერცვლების ადგილებში. მცენარეთა გენეტიკური რესურსების უმრავლესობა დაცულია კოლექციებში და მათი თესლები ხელმიუწვდომელია ფერმერთათვის გამრავლებისათვის საჭირო ოდენობით. არ არსებობს ეკონომიკური მექანიზმები ფერმერთა დაინტერესებისათვის *on farm* კონსერვაციაში. მცენარეთა გენეტიკური რესურსების *ex situ* კოლექციებს არ აქვთ მხარდაჭერა სახელმწიფოს მხრიდან, რაც გულისხმობს კვლევებისათვის საჭირო მიწის ნაკვეთების გამოყოფას და შესაბამის აღჭურვილობას კოლექციების თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად შენახვისათვის. დღემდე, გენეტიკური რესურსების *ex situ* კონსერვაციის ქმედებები ხორციელდება მხოლოდ საერთაშორისო თანასაზოგადოების დახმარებით. აგრობიომრავალფეროვნების დაცვა არ არის აღიარებული პრიორიტეტად სახელმწიფოებრივ დონეზე.

მნიშვნელოვანი სირთულეებია, აგრეთვე:

- თანამედროვე ბიოტექნოლოგიური მეთოდების უკონტროლო შემოტანის და დანერგვის არსებული საფრთხე;
- თანამედროვე ტექნოლოგიების ცოდნისა და შესაბამისი გამოცდილების არასაკმარისობა აგრობიომრავალფეროვნების *ex situ* და *in situ* კონსერვაციის სფეროში;
- ინფორმაციისა და გამოცდილების მიმოცვლის ნაკლებობა, როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე სხვა ქვეყნებთან;
- აგრობიომრავალფეროვნების გამოყენებასთან დაკავშირებული ტრადიციული ცოდნისა და გამოცდილების დაკარგვა;
- არსებული სამეცნიერო/კვლევითი ინსტიტუტების ტექნიკური აღჭურვისა და ბაზების არასრულფასოვნება;
- ეკონომიკური ბერკეტების არ არსებობა საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების დაცვისა და მდგრადი გამოყენებისათვის.

VII) Please provide any other relevant information.

წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box VIII.

<p>Goal 4 მიზანი 4</p>	<p>Promote sustainable use and consumption. მდგრადი გამოყენებისა და მოხმარების ხელშეწყობა.</p>
<p>Target 4.1 ამოცანა 4.1</p>	<p>Biodiversity-based products derived from sources that are sustainably managed, and production areas managed consistent with the conservation of biodiversity</p>

ბიომრავალფეროვნების პროდუქტები მიიღება მდგრადი მეთოდებით მართული წყაროებიდან და წარმოების ადგილებიდან და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციასთან მისადაგებულად მართული სავარგულებიდან.

I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above?

ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?

a) No	
b) Yes, the same as the global target	
c) Yes, one or more specific national targets have been established	X

Please provide details below.

NBSAP-ით განსაზღვრული სტრატეგიული მიზანია ტყის ბიომრავალფეროვნების დაცვა და შენარჩუნება ტყის რესურსების მდგრადი მართვის (მდგრადი სატყეო მეურნეობის) მეთოდების დანერგვის გზით. ამ მიზნის მისაღწევად დოკუმენტით დასახულია შემდეგი ამოცანების გადაჭრა:

- სატყეო პოლიტიკისა და ეკოსისტემურ მიდგომაზე დაფუძნებული ტყის რესურსების მართვისა და მდგრადი სატყეო მეურნეობის განვითარების სტრატეგიის შემუშავება.
- ტყის რესურსების ინვენტარიზაციის, კადასტრის, დაგეგმვისა და ტყითსარგებლობის (მათ შორის ტყის ჭრის), მდგრადი განვითარების პრინციპების შესატყვისი და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებაზე ორიენტირებული, მეთოდებისა და წესების შემუშავება;
- ტყის ბიომრავალფეროვნებისა და მდგრადი სატყეო მეურნეობის ინდიკატორების შემუშავება საქართველოს პირობებისათვის
- სატყეო სერტიფიცირების სისტემის სქემის შემუშავება;
- სატყეო სამენეჯმენტო გეგმების შემუშავებისა და დანერგვისათვის აუცილებელი მეთოდოლოგიური და ნორმატიულ-ტექნიკური დოკუმენტაციის შექმნა.
- ტყითსარგებლობის გადასახადების დარეგულირება, ისე რომ უზრუნველყოფილი იყოს შემოსავლების გენერაცია, რათა ხელი შეეწყოს ტყის დაცვისა და მართვის განვითარებას, აგრეთვე, ინვესტიციების მოზიდვას სატყეო სექტორში;
- ხე-ტყის დამზადებაზე მორატორიუმის უზრუნველყოფა გადაბერებული ტყის კორომებსა და მაღალი კონსერვაციული ღირებულების მქონე ტყეებში და ამ კორომების დაცვის პრიორიტეტულობის პრინციპის გამოყენება;
- ტყის რესურსების მართვაში მიწათსარგებლობის დაგეგმვისა და ზონირების მეთოდების გამოყენება;
- ტყის მასივების აღდგენისა და გაშენების პროგრამების შემუშავება და განხორციელება, რათა გაიზარდოს ტყით დაფარული ფართობები და აღდგეს ტყის ტიპები, რომლებმაც მნიშვნელოვანი დეგრადაცია განიცადეს ან სრულიად განადგურდნენ;
- სატყეო პლანტაციების შექმნა აბორიგენული მერქნული სახეობების გამოყენებითა და კულტივირებით; ინტროდუცირებული სახეობების გაშენების აკრძალვა.

II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es).

კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).

Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	

c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	

III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) No	
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan	X
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes	

Please provide details below.

IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე

გარემოს დაცვის სფეროში მიმდინარე რეფორმის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ამოცანაა სატყეო სექტორის რეორგანიზება და მდგრადი მეტყვეობის განვითარების ხელშეწყობა. ამ მიზნით მუშავდება ახალი სატყეო სტრატეგია, რასაც უნდა მოჰყვეს შესაბამისი კანონმდებლობის დახვეწა, რაც მიზნად ისახავს ამ სექტორში ინვესტიციების მოზიდვასა და ტყის მართვის სფეროს თვისებრივ გაუმჯობესებას. სამინისტროს მიერ შემუშავებულ იქნა სატყეო სექტორის მართვის სისტემის რეფორმის კონცეფცია, რომლის საფუძველზეც 2006 წელს დაიწყო ამ სისტემის ინსტიტუციური რეფორმის განხორციელება.

2003 წლიდან მსოფლიო ბანკის ფინანსური მხარდაჭერით ხორციელდება საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტი, რომლის მიზანია სატყეო სექტორის წვლილის გაზრდა ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში გარემოსდაცვით პრინციპებზე დაფუძნებული მართვის ეფექტური სისტემის დანერგვის გზით. ამ მიზნის მისაღწევად პროექტის ფრაგმენტებში მიმდინარეობს ტყეების ინვენტარიზაცია და ტყის ფართობების ფუნქციური დანიშნულების მიხედვით იდენტიფიკაცია (ლანდშაფტურ-ეკოლოგიური ზონირების საფუძველზე); ტყეების მართვის სამართლებრივი რეგულირების გაუმჯობესების მიზნით შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებებისა და ნორმატიული აქტების შემუშავება, ტყის მართვის საინფორმაციო სისტემი შექმნა, სატყეო პოლიტიკისა და სტრატეგიის შემუშავება.

V) Please provide information on indicators used in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე

VI) Please provide information on challenges in implementation of this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ სირთულეებზე

მდგრადი სატყეო მეურნეობის განვითარებისათვის ძირითად სირთულეებს წარმოადგეს: პოლიტიკური ნებისა და მხარდაჭერის სიმცირე, ინსტიტუციური სისუსტეები, თანამშრომლობის არარსებობა/სიმცირე დაინტერესებულ მხარეებს შორის, ეკოსისტემურ მიდგომებზე დაფუძნებული მართვის ცოდნისა და პრაქტიკის არარსებობა, სათანადო საკანონმდებლო, ინსტიტუციური და ფინანსური საფუძველების არარსებობა ტყის რესურსების მდგრადი მართვის უზრუნველსაყოფად. საქართველოში ტყის რესურსების მართვის პრაქტიკა არ შეესატყვისება მდგრადი განვითარების პრინციპებს და ის ძირითადად ორიენტირებულია ტყეების

საექსპლუატაციო მიზნით მოხმარებაზე, რაც თავის მხრივ იწვევს ტყის ბიომრავალფეროვნების დეგრადაციას.

VII) Please provide any other relevant information.

წარმოდგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box IX.

Target 4.2 ამოცანა 4.2	Unsustainable consumption, of biological resources, or that impacts upon biodiversity, reduced
შემცირებულია ბიოლოგიური რესურსების არამდგრადი გამოყენება, ან მისი გავლენა ბიომრავალფეროვნებაზე.	
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?	
a) No	
b) Yes, the same as the global target	
c) Yes, one or more specific national targets have been established	X
Please provide details below.	
NBSAP-ით განსაზღვრული სტრატეგიული მიზანია ნადირობისა და მეთევზეობის დაგეგმარება ცხოველური რესურსების დაცვის, აღდგენისა და მდგრადი გამოყენების მიმართულებით. ამ მიზნის მისაღწევად დოკუმენტით განსაზღვრულია შემდეგი ამოცანების გადაჭრა:	
<ul style="list-style-type: none"> - გარეული ნადირ-ფრინველის სახეობრივი და გენეტიკური მრავალფეროვნების შენარჩუნება; - თითოეული სახეობისათვის რიცხოვნობის ოპტიმალური დონის შენარჩუნება; - ცხოველთა სამყაროს რესურსების დაცვისა და ბრაკონიერობასთან ბრძოლის ღონისძიებების შემუშავება. 	
ამ მიმართებით დოკუმენტით დადგენილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:	
<ul style="list-style-type: none"> - გადამფრენ ფრინველებზე ლიცენზიების გაცემის პროცედურის დახვეწა; - მიგრირებად ფრინველებზე ნადირობის ქვოტის დადგენისათვის მეთოდის შემუშავება; იმ ადგილების იდენტიფიცირება, სადაც მკაცრად აკრძალულია ან დაშვებულია ნადირობა; ამ ტერიტორიებზე აღრიცხვების ჩატარება. - სპეციალური ტარიფების განსაზღვრა სატროფეო ინდივიდებისთვის (რომელთა ფასიც მნიშვნელოვნად უნდა აღემატებოდეს იმავე სახეობის არა სატროფეო ინდივიდების ფასს) - განისაზღვროს მტაცებელ ფრინველთა სახეობები, რომელთა დაჭერა და ტყვეობაში ყოლა (ლიცენზირების საფუძველზე) ბაზიერებისთვის ნებადართული იქნება, განისაზღვროს ქვოტები ასეთ სახეობებზე; - აღდგენილ იქნას ბრაკონიერობის მაკონტროლებელი სამსახური და შეიქმნას საზოგადოებრივი ინსპექცია; - ტრეინინგები მოწყობა სახელმწიფო მოხელეებისთვის და სანადირო მეურნეობებში მომსახურე პერსონალისთვის; - გამოიცეს მეგზურები, ლიფტები და ბროშურები, საიდანაც მონადირეები მიიღებენ ინფორმაციას სანადირო და იშვიათ სახეობებზე, ნადირობის ვადებზე, ქვოტებზე და ა.შ. - ტრადიციული ნადირობის კონცეფციის შემუშავება და შესაბამისი ცვლილებების შეტანა კანონმდებლობაში; - საინკუბაციო საამქროების აგება და არსებულის რეკონსტრუქცია და თევზის მოშენების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა ბუნებრივ წყალსატევებში თევზის ადგილობრივი სახეობების აღდგენის მიზნით; 	

- ველური ცხოველებით სარგებლობის შედეგად ბიოჟეტში შესული გადასახადების გამოყენების უზრუნველყოფა ამ რესურსების აღწარმოების და დაცვის ღონისძიებების დასაფინანსებლად;
- არასანადირო სახეობებისთვის მოპოვების კვლების განსახდერა.

II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es).

კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).

Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	

III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) No	
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan	X
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes	

Please provide details below.

IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე

1996 წლიდან, „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღების შემდგომ, საქართველოში დაიშვა მხოლოდ სამოყვარულო და სპორტული ნადირობა სამონადირო მეურნეობებში. სამონადირო მეურნეობების გარეთ დაიშვა ნადირობა გადამფრენ ფრინველებზე. ნორმატიული აქტებით განსაზღვრულია ნადირობის წესები, კერძოდ იმ სახეობათა ჩამონათვალი, რომლებზეც დაიშვა ნადირობა, ნადირობის სეზონები, გადამფრენ ფრინველებთან დაკავშირებით – მოპოვების დღიური ნორმები, ნადირობისათვის დაშვებული და აკრძალული იარაღები. სამონადირო მეურნეობების შესაქმნელად გაიცემა ხანგრძლივადიანი (20-25 წელი) ლიცენზია აუქციონის წესით. სამონადირო მეურნეობები არსდება წინასწარი ეკოლოგიური, ბიოლოგიური და ეკონომიკური შესწავლის საფუძველზე, რომლის მიზანია უზრუნველყოს სანადირო სახეობებისა და სამონადირო მეურნეობის ტერიტორიაზე არსებული ბიომრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენება. სამონადირო მეურნეობის მფლობელი ვალდებულია აწარმოოს ცხოველთა აღრიცხვები მეურნეობის ტერიტორიაზე და ყოველწლიურად წარუდგინოს შედეგები გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს, რომლის საფუძველზეც მოხდება სანადირო სახეობების კვლების განსახდერა. ამჟამად საქართველოში შექმნილია 29 სამონადირო მეურნეობა.

საქართველოში კომერციული თევზჭერა დაიშვება მხოლოდ ლიცენზიის საფუძველზე, რომელიც გაიცემა აუქციონის წესით. აუქციონის გამოცხადებამდე, სათანადო შესწავლების საფუძველზე ხდება ზღვრულად მოსაპოვებელი ოდენობების დადგენა სახეობებისა და წყალსატევების მიხედვით. 2005 წელს თევზის რესურსებით მდგრადი სარგებლობის უზრუნველსაყოფად განხორციელდა სახელმწიფო მიზნობრივი პროგრამა, რომლის ფარგლებშიც შესწავლილი იქნა თევზის რესურსების მარაგები საქართველოს რვა ტბასა და ხელოვნურ წყალსაცავში და შავი ზღვის აკვატორიაში. საქართველოში დადგენილია კომერციული თევზჭერისათვის ნებადართული სახეობების ნუსხა, მოპოვების ვადები, ადგილები, დაშვებული და აკრძალული ბადე-იარაღები, ანგარიშგების წესები.

საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულია პასუხისმგებლობები და ზიანის ანაზღაურება ნადირობისა და თევზჭერის წესების დარღვევისათვის.

საქართველოში ლიცენზირებას ექვემდებარება ზოგიერთი არამერქნული რესურსის (თეთრყვავილასა და ყონივარდას ბოლქვები, სოჭის გირჩი) მოპოვებაც გარკვეული ზღვრულად დასაშვები მოცულობის ფარგლებში.

V) Please provide information on indicators used in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე

ზემოთ აღნიშნული მიზნისა და ამოცანების მიღწევისათვის NBSAP-ით განსაზღვრულია შესაბამისი ღონისძიებები და მათი შესრულების შემდეგი ინდიკატორები:

- შეტანილია შესაბამისი ცვლილებები კანონმდებლობაში გადამფრენ ფრინველებზე ნადირობის ლიცენზირებასთან დაკავშირებით;
- მიგრირებულ ფრინველებთან დაკავშირებით დადგენილია ადგილები, სადაც აკრძალულია ან დაშვებულია ნადირობა, ჩატარებულია აღრიცხვები და დადგენილია ქვოტები
- შეტანილია შესაბამისი ცვლილებები კანონმდებლობაში სატროფეო ნადირობასთან დაკავშირებით;
- შეტანილია შესაბამისი ცვლილებები კანონმდებლობაში მტაცებელ ფრინველებთან დაკავშირებით;
- შექმნილია საკანონმდებლო ბაზა ბრაკონიერობის მაკონტროლებელი სამსახურის შესაქმნელად
- ტრეინინგები გაიარა სახელმწიფო მოხელეებისა და სანადირო მეურნეობებში მომსახურე პერსონალის გარკვეულმა რაოდენობამ
- გამოცემული და გავრცელებულია შესაბამისი ლიტერატურა
- კანონმდებლობაში შეტანილია ცვლილებები ტრადიციულ ნადირობასთან დაკავშირებით
- დაწყებულია თევზის მოშენების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა კონკრეტულ წყალსატევებზე.
- შეტანილია შესაბამისი ცვლილებები კანონმდებლობაში ველური ცხოველებით სარგებლობის შედეგად მიღებული შემოსავლების რეინვესტირებისათვის მათ კონსერვაციაში;
- დადგენილია მოპოვების ქვოტები არასანადირო სახეობებისთვის; დადგენილია საექსპორტო ქვოტები საერთაშორისო ვაჭრობის ობიექტებისთვის.

VI) Please provide information on challenges in implementation of this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ სირთულეებზე

ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი გამოყენებისთვის მნიშვნელოვანი ხელისშემშლელი ფაქტორებია რესურსების მართვის არასაკმარისი ცოდნა და გამოცდილება, როგორც სახელმწიფო, ასევე კერძო და სამეცნიერო სექტორებში. არსებობს მნიშვნელოვანი საკანონმდებლო ხარვეზები. დაბალია კანონდარსრულების შესაძლებლობები,

განსაკუთრებით არალეგალურ ნადირობასთან დაკავშირებით.

VII) Please provide any other relevant information.

წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box X.

Target 4.3
ამოცანა 4.3

No species of wild flora or fauna endangered by international trade

ველური ფლორისა და ფაუნის არც ერთ სახეობას არ ემუქრება გადაშენების საფრთხე საერთაშორისო ვაჭრობისაგან.

I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above?

ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?

a) No

b) Yes, the same as the global target

c) Yes, one or more specific national targets have been established

X

Please provide details below.

NBSAP-ით განსაზღვრული ერთ-ერთი ღონისძიებაა იმ მცენარეთა ბიოლოგიური და სამეურნეო რესურსების შეფასება და მოპოვებისა თუ საექსპორტო კვოტების დადგენა, რომლებიც საერთაშორისო ვაჭრობის ობიექტებს წარმოადგენენ.

II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es).

კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).

Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	

III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) No

b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan

X

c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes
Please provide details below.
IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობა რეგულირდება CITES-ის შესაბამისად, რომლის მხარეც საქართველო არის 1997 წლიდან. კონვენციის I და II დანართში შეანიღობა საქართველოში გავრცელებული ფაუნის 76 და ფლორის 63 სახეობა, მათ შორის: თეთრყვავილა, ყონივარდა, ჯადვარისებნი, ზუთხები, დელფინები, ხმელთაშუა ზღვის კუ, მურა დათვი, მგელი, მტაცებელი ფრინველები, ბუს ყველა სახეობა. CITES-ის დანართებში შეტანილი სახეობებიდან საქართველოში კომერციული ვაჭრობის საგანია თეთრყვავილასა და ყონივარდას ბოლქვები. ნებადართულია შეზღუდული რაოდენობით, მხოლოდ გლეხთა საკარმიდამო ნაკვეთებზე მოპოვებული ბოლქვების ექსპორტი. უკანასკნელ წლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა თეთრყვავილას ბოლქვების ექსპორტი (10 მლნ. ცალიდან - 1997 წელს, 18 მლნ. ცალიდან - 2005 წელს). CITES-ის სამეცნიერო ორგანოს მიერ ყოველწლიურად ტარდება გლეხთა ნაკვეთებზე არსებული რესურსების შეფასება, რომელთა საფუძველზეც ყოველწლიურად განისაზღვრება ექსპორტის კვოტა.
V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე NBSAP-ით განსაზღვრულია დონისძიების შესრულების შემდეგი ინდიკატორი: ☐ დადგენილია ბიოლოგიური და სამეურნეო რესურსები; დადგენილია მოპოვებისა და სა-ექსპორტო ქვოტები.
VI) Please provide information on challenges in implementation of this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ სირთულეებზე CITES-ის მოთხოვნების ეროვნულ დონეზე განხორციელებისთვის მნიშვნელოვან სირთულეებს ქმნის ეროვნული სამართლებრივი ბაზის არარსებობა, თანამშრომლობის სიმცირე და ინტერესებულ უწყებებს შორის, კანონდღსრულების დაბალი შესაძლებლობები.
VII) Please provide any other relevant information. წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XI.

Goal 5 მიზანი 5	Pressures from habitat loss, land use change and degradation, and unsustainable water use, reduced. შემცირებულია ჰაბიტატების კარგით, მიწის რესურსების გამოყენების ცვლილებით და დეგრადაციით, აგრეთვე წყლის რესურსების არამდგრადი გამოყენებით გამოწვეული ზეწოლა.
Target 5.1 ამოცანა 5.1	Rate of loss and degradation of natural habitats decreased შემცირებულია ბუნებრივი ჰაბიტატების კარგის და დეგრადაციის სისწრაფე
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური	

მიზნის შესაბამისად?			
a) No			
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established		X	
Please provide details below.			
5.1 ამოცანის შესაბამისი ეროვნული ამოცანები ინტეგრირებულია 1.1. და 1.2 ამოცანების შესაბამის ეროვნულ ამოცანებში. იხილეთ ჩარჩო III და IV.			
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).			
Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?			
a) No			
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan		X	
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes			
Please provide details below.			
IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე			
V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე			
VI) Please provide information on challenges in implementation of this target.			

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ სირთულეებზე
VII) Please provide any other relevant information. წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XII.

Goal 6 მიზანი 6	Control threats from invasive alien species. უცხო ინვაზიური სახეობებით გამოწვეული საფრთხეების კონტროლი		
Target 6.1	Pathways for major potential alien invasive species controlled		
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?			
a) No			
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established		X	
Please provide details below.			
NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი ღონისძიება: ინვაზიური სახეობების ზეგავლენის შეფასება და მათი მართვის სტრატეგიის განსაზღვრა.			
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).			
Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?			
a) No			
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan		X	

c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes	
Please provide details below.	
IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე	
<p>ცალკეულ სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებს გააჩნიათ მონაცემები სხვადასხვა დროსა და გზებით საქართველოში გავრცელებული უცხო სახეობების შესახებ. ძალიან მწირია ან საერთოდ არ ჩატარებულა გამოკვლევები ადგილობრივ ეკოსისტემებზე, ფლორასა და ფაუნაზე მათი ზეგავლენის შესახებ. ძირითადად ტარდებოდა ღონისძიებები იმ უცხო სახეობების შემოჭრისა და გავრცელების წინააღმდეგ, რომლებიც არიან სასოფლო-სამეურნეო კულტურებისა და ტყის სახეობებისათვის მავნე ორგანიზმები.</p> <p>1996 წლიდან, „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, საქართველოში აიკრძალა ფაუნის უცხო სახეობების ინტროდუცირება.</p> <p>სასოფლო-სამეურნეო კარანტინის შესახებ საქართველოს კანონით (1997 წელი) რეგულირდება მავნებლების, მცენარეთა დაავადების გამომწვევი აგენტებისა და სარეველების გავრცელების კონტროლის საკითხი.</p> <p>საქართველოს შავი ზღვის აკვატორიაში ბალასტური წყლებით მავნე და პათოგენური ორგანიზმების შემოჭრის პრევენციულ ღონისძიებებს ითვალისწინებენ საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულება №227, 09.06.01 „გემების ბალასტური წყლების მართვის კონტროლის შესახებ“ და „საქართველოში ბალასტური წყლების მართვის პროცედურის შესახებ“ დებულება, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრისა და საქართველოს ტრანსპორტისა და კომუნიკაციების მინისტრის ერთობლივი ბრძანებით №83-№53, 2001 წელს.</p>	
V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე	
<p>NBSAP-ით განსაზღვრულია ღონისძიების შესრულების შემდეგი ინდიკატორი:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ შეფასებულია საქართველოში გავრცელებული ძირითადი ინვაზიური სახეობების ზეგავლენა ადგილობრივ ეკოსისტემებზე და შემუშავებულია მათი მართვის სტრატეგია. 	
VI) Please provide information on challenges in implementation of this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე	
<p>როგორც ფინანსური, ისე ადამიანური რესურსები ამ ამოცანის დანერგვისათვის ძლიერ შეზღუდულია. არასაკმარისია არსებული პრევენციული ზომები.</p>	
VII) Please provide any other relevant information. წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია	

Box XIII.

<p>Target 6.2 ამოცანა 6.2</p>	<p>Management plans in place for major alien species that threaten ecosystems, habitats or species</p> <p>არსებობს მართვის გეგმები იმ ძირითადი უცხო სახეობების წინააღმდეგ საბრძოლველად, რომლებიც საფრთხეს უქმნიან ეკოსისტემებს, პაბიტატებს ან სახეობებს</p>
	<p>I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?</p>
a) No	

b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established			X
Please provide details below.			
6.2 ამოცანის შესაბამისი ეროვნული ამოცანა ინტეგრირებულია 6.1 ამოცანის შესაბამისად განსაზღვრულ ეროვნულ ამოცანაში, იხილეთ ჩარჩო XII.			
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).			
Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?			
a) No			
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan			X
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes			
Please provide details below.			
IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე			
V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე			
VI) Please provide information on challenges in implementation of this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე			
VII) Please provide any other relevant information. წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია			

Box XIV.

Goal 7 მიზანი 7	Address challenges to biodiversity from climate change, and pollution. ბიომრავალფეროვნებისთვის კლიმატის ცვლილებით და დაბინძურებით გამოწვეული პრობლემების მოგვარება.		
Target 7.1 ამოცანა 7.1	Maintain and enhance resilience of the components of biodiversity to adapt to climate change ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების მედეგობის შენარჩუნება და გაძლიერება, კლიმატის ცვლილებასთან შეგუების მიზნით		
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?			
a) No			X
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established			
Please provide details below.			
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).			
Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?			
a) No			X
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan			
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes			

Please provide details below.
IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე
1997-1999 წლებში მომზადდა საქართველოს პირველი ეროვნული შეტყობინება გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციისადმი. აღნიშნული დოკუმენტის შემუშავების პროცესში შეფასდა საქართველოს ბუნებრივი ეკოსისტემების მოწყველადობა კლიმატის ცვლილების მიმართ, შემუშავდა ადაპტაციის სტრატეგიის ძირითადი მიმართულებები და სამოქმედო გეგმა. შესწავლილი იქნა საქართველოს შავი ზღვის სანაპირო ზონის მოწყველადობა, კოლხეთის, აღმოსავლეთ საქართველოსა და სამხრეთ საქართველოში ცალკეული სახეობების არელების მოსალოდნელი ცვლილებები, ტყეების ზედა საზღვრის 150-200 მ-ით სავარაუდოდ მაღლა გადაადგილების შედეგები, გაანალიზდა ცენტრალური და აღმოსავლეთ კავკასიონის ალპურ სარტყლებში მდებარე საძოვრების ტრანსფორმაციის სავარაუდო მიმართულებები და მართვის შესაძლებლობები. კონკრეტული საპროექტო წინადადებები განსაკუთრებით მოწყველადი ეკოსისტემების საადაპტაციო ღონისძიებების შესახებ შემუშავდება პროექტის „ხელშემწყობი ქმედებები კლიმატის ცვლილების კონვენციისათვის მეორე ეროვნული კომუნიკაციის მომზადებისათვის“, რომლის დაწყებაც გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის მხარდაჭერით უახლოეს მომავალშია გათვალისწინებული. 2001 წელს საქართველოში შეიქმნა ეროვნული უფლებამოსილი ორგანო, რომელიც განიხილავს კოტოს ოქმის სუფთა განვითარების მექანიზმში საქართველოს ჩართვის შესაძლებლობებს, მათ შორის სატყეო მეურნეობის კუთხით.
V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე
VI) Please provide information on challenges in implementation of this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე
VII) Please provide any other relevant information. წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XV.

Target 7.2 ამოცანა 7.2	Reduce pollution and its impacts on biodiversity დაბინძურების და ბიომრავალფეროვნებაზე მისი გავლენის შემცირება
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?	
a) No	X
b) Yes, the same as the global target	
c) Yes, one or more specific national targets have been established	
Please provide details below.	
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია	

ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).

Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
<p>III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?</p>			
a) No			X
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan			
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes			
Please provide details below.			
<p>IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე</p>			
<p>V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე</p>			
<p>VI) Please provide information on challenges in implementation of this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე</p>			
<p>VII) Please provide any other relevant information. წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია</p>			

Box XVI.

<p>Goal 8 მიზანი 8</p>	<p>Maintain capacity of ecosystems to deliver goods and services and support livelihoods. ეკოსისტემების პოტენციალის შენარჩუნება საქონლისა და მომსახურების მიწოდების და საარსებო საშუალებებით უზრუნველყოფის თვალსაზრისით.</p>
<p>Target 8.1 ამოცანა 8.1</p>	<p>Capacity of ecosystems to deliver goods and services maintained შენარჩუნებულია ეკოსისტემების საქონლისა და მომსახურების მიწოდების</p>

პოტენციალი.			
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?			
a) No			X
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established			
Please provide details below.			
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).			
Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?			
a) No			X
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan			
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes			
Please provide details below.			
IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე			
V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე			
VI) Please provide information on challenges in implementation of this target.			

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე
VII) Please provide any other relevant information. წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XVII.

Target 8.2 ამოცანა 8.2	Biological resources that support sustainable livelihoods, local food security and health care, especially of poor people maintained		
	შენარჩუნებულია ბიოლოგიური რესურსები, რომლებიც მნიშვნელოვანია მდგრადი საარსებო საშუალებების, ადგილზე საკვების საკმარისობის და ჯანმრთელობის დაცვისათვის თვალსაზრისით, განსაკუთრებით ღარიბი მოსახლეობისათვის		
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?			
a) No			X
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established			
Please provide details below.			
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).			
Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?			
a) No			X
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan			

c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes	
Please provide details below.	
IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე	
V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე	
VI) Please provide information on challenges in implementation of this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე	
VII) Please provide any other relevant information. წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია	

Box XVIII.

Goal 9 მიზანი 9	Maintain socio-cultural diversity of indigenous and local communities. ადგილობრივი და მკვიდრი მოსახლეობის სოციალურ-კულტურული მრავალფეროვნების შენარჩუნება.
Target 9.1 ამოცანა 9.1	Protect traditional knowledge, innovations and practices ტრადიციული ცოდნის, ინოვაციების და მეთოდების დაცვა
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?	
a) No	
b) Yes, the same as the global target	
c) Yes, one or more specific national targets have been established	X
Please provide details below.	
NBSAP-ით დასახულია შემდეგი ღონისძიებები: - ტრადიციული ნადირობის კონცეფციის შემუშავება და შესაბამისი ცვლილებების შეტანა კანონმდებლობაში; - საქართველოში ბუნებისადმი ტრადიციული დამოკიდებულების შესწავლა და პოპულარულ ენაზე გამოცემის მომზადება.	
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).	

Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?			
a) No			
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan		X	
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes			
Please provide details below.			
IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე			
<p>საქართველოში არსებობდა ადგილობრივი მოსახლეობის ბუნებასთან ჰარმონიული ურთიერთ-დამოკიდებულებისა და მდგრადი ბუნებათსარგებლობის უძველესი და მრავალფეროვანი ტრადიციები, რომლებიც კარგადაა შესწავლილი და დოკუმენტირებული. თუმცა ბევრი მათგანი დავიწყებული და სახეცვლილი იქნა საბჭოთა პერიოდში, ბუნებისადმი მომხმარებლური დამოკიდებულების დამკვიდრების გამო.</p> <p>საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარების კონცეფცია ითვალისწინებს შემორჩენილი ტრადიციული სამეურნეო საქმიანობისა და წეს-ჩვეულებების დაცვის, აღდგენისა და განვითარების ხელშეწყობას თვითმყოფადი ისტორიულ-კულტურული გარემოს შესანარჩუნებლად, რაც ასახულია კანონში „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“.</p> <p>დონორი ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარეობს პროექტები, რომლებიც ხელს უწყობენ ადგილობრივი მოსახლეობის ტრადიციული ცოდნის აღდგენასა და შენარჩუნება. იხილეთ, აგრეთვე, პასუხი 62-ე შეკითხვაზე და ჩარჩო XLVI.</p>			
V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე			
VI) Please provide information on challenges in implementation of this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე			
VII) Please provide any other relevant information. წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია			

Box XIX.

<p>Target 9.2 ამოცანა 9.2</p>	<p>Protect the rights of indigenous and local communities over their traditional knowledge, innovations and practices, including their rights to benefit sharing</p> <p>მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის ტრადიციულ ცოდნაზე, ინოვაციებზე და მეთოდებზე უფლებების დაცვა, მათ შორის სარგებლის განაწილებაზე მათი უფლებების დაცვა.</p>		
<p>I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?</p>			
a) No			X
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established			
Please provide details below.			
<p>II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).</p>			
Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
<p>III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?</p>			
a) No			X
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan			
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes			
Please provide details below.			
<p>IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე</p>			

V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოდგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე
VI) Please provide information on challenges in implementation of this target. წარმოდგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე
VII) Please provide any other relevant information. წარმოდგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XX.

Goal 10 ამოცანა 10	Ensure the fair and equitable sharing of benefits arising out of the use of genetic resources. გენეტიკური რესურსების გამოყენებით მიღებული სარგებლის სამართლიანი და მიუკერძოებელი განაწილების უზრუნველყოფა.		
Target 10.1 ამოცანა 10.1	All transfers of genetic resources are in line with the Convention on Biological Diversity, the International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture and other applicable agreements გენეტიკური რესურსების გადატანა ხდება ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციის, სურსათისა და სოფლის მეურნეობისათვის მნიშვნელოვან მცენარეთა გენეტიკური რესურსების შესახებ საერთაშორისო შეთანხმების და სხვა შესაფერისი შეთანხმების შესაბამისად		
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?			
a) No			
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established		X	
Please provide details below.			
NBSAP-ით დასახულია შემდეგი ღონისძიებების გატარება: - გენეტიკური რესურსების ექსპორტისა და იმპორტის კონტროლის მექანიზმების დახვეწა/სათანადო კადრების მომზადება და ტექნოლოგიური აღჭურვა; - საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა აგრობიომრავალფეროვნების გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებისა და კონვენციასთან ჰარმონიზაციის მიზნით.			
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).			
Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	

b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	

III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) No	
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan	X
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes	

Please provide details below.

IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე

საქართველოში არ არსებობს გენეტიკური რესურსებისადმი ხელმისაწვდომობისა და გავრცელების მარეგულირებელი მექანიზმი. კანონმდებლობით არ მოითხოვება გენეტიკური რესურსების ექსპორტის ან იმპორტის რეგისტრირება. საქართველოს სხვადასხვა სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებში (კვცხოველის ბოტანიკის ინსტიტუტი, მიწათმოქმედების ინსტიტუტი, მევენახეობის ინსტიტუტი) არსებული კოლექციები უფასოდ ხელმისაწვდომია ყველა დაინტერესებული მხარისათვის.

საქართველოს სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები ჩართულია გენეტიკურ რესურსებთან დაკავშირებულ ყველა პროექტში, რომლებიც მიმდინარეობს საერთაშორისო ორგანიზაციების მხარდაჭერით. მცენარეთა რესურსების შეგროვებისა და მათი შემდგომი შესწავლისათვის სხვა ქვეყნებთან ერთობლივი კვლევითი პროექტების განხორციელების დაწყებამდე ხდება კვლევის შედეგების ხელმისაწვდომობის პირობების დადგენა (სპეციფიკური ყველა კონკრეტული შემთხვევისთვის), კვლევაში მონაწილე სამეცნიერო ორგანიზაციებს შორის (სამთავრობო უწყებები ამ პროცესში არ მონაწილეობენ, არ არსებობს ამისათვის შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზა). ზოგადად, ასეთ პროექტებში უზრუნველყოფილია შეგროვებული მასალის თანაბარი განაწილება პროექტში მონაწილე ქვეყნების გენ-ბანკებში, პუბლიკაციებზე თანაბარი სააავტორო უფლებები და ნიმუშების ხანრძლივადიანი შენახვა დუბლირებულ კოლექციებში.

V) Please provide information on indicators used in relation to this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე

NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი ინდიკატორები:

- საქართველოს საბაჟო ახორციელებს გენეტიკური რესურსების ექსპორტისა და იმპორტის მკაცრ კონტროლს.
- არსებული საკანონმდებლო ბაზა გაუმჯობესებულია აგრობიომრავალფეროვნების გენეტიკური რესურსების უკეთ ხელმისაწვდომობის თვალსაზრისით და ჰარმონიზებულია კონვენციასთან.

VI) Please provide information on challenges in implementation of this target.

წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე

VII) Please provide any other relevant information.

წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XXI.

Target 10.2	Benefits arising from the commercial and other utilization of genetic resources shared with the countries providing such resources		
ამოცანა 10.2	გენეტიკური რესურსების კომერციული და სხვა სახის გამოყენებით მიღებული სარგებლის განაწილება ხდება იმ ქვეყნებში, რომლებიც ამ რესურსების მომწოდებლები არიან		
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?			
a) No			X
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established			
Please provide details below.			
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).			
Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?			
a) No			X
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan			
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes			

Please provide details below.
IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე საკითხი საქართველოსთვის რელევანტური არ არის, ვინაიდან საქართველოში სასელექციო პროგრამებში ძირითადად გამოიყენება ადგილობრივი გენეტიკური რესურსები და იშვიათად განვითარებული ქვეყნების საჯარო ორგანიზაციებიდან მოწოდებული მასალა.
V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე
VI) Please provide information on challenges in implementation of this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე
VII) Please provide any other relevant information. წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XXII.

Goal 11 მიზანი 11	Parties have improved financial, human, scientific, technical and technological capacity to implement the Convention. მხარეებმა აიმაღლეს კონვენციის დანერგვისათვის საჭირო ფინანსური, ადამიანური, სამეცნიერო, ტექნიკური და ტექნოლოგიური პოტენციალი.		
Target 11.1 ამოცანა 11.1	New and additional financial resources are transferred to developing country Parties, to allow for the effective implementation of their commitments under the Convention, in accordance with Article 20 განვითარებადი ქვეყნების მხარეებს გადაეცათ ახალი და დამატებითი ფინანსური რესურსები, რათა მათ ეფექტურად შეასრულონ კონვენციით განსაზღვრული ვალდებულებები, მე-20 მუხლის შესაბამისად		
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?			
a) No			X
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established			
Please provide details below.			
II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es). კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგინდა ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).			
Programme of work	Yes	No	Details

a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?			
a) No		X	
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan			
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes			
Please provide details below.			
IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე			
V) Please provide information on indicators used in relation to this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე			
VI) Please provide information on challenges in implementation of this target. წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე			
VII) Please provide any other relevant information. წარმოადგინეთ სხვა შესაბამისი ინფორმაცია			

Box XXIII.

Target 11.2 ამოცანა 11.2	Technology is transferred to developing country Parties, to allow for the effective implementation of their commitments under the Convention, in accordance with its Article 20, paragraph 4 განვითარებადი ქვეყნების მხარეებს მიეწოდათ ტექნოლოგია, რაც მათ კონვენციით განსაზღვრული ვალდებულებების ეფექტურად შესრულების საშუალებას მისცემს მე-20 მუხლის მე-4 პარაგრაფის შესაბამისად.
I) National target: Has a national target been established corresponding to the global target above? ეროვნული ამოცანა: განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა ზემოთ აღნიშნული გლობალური მიზნის შესაბამისად?	

a) No			X
b) Yes, the same as the global target			
c) Yes, one or more specific national targets have been established			
Please provide details below.			
<p>II) National targets for specific programmes of work: If such national target(s) ha(s)(ve) been established, please indicate here, and give further details in the box(es).</p> <p>კონკრეტული სამუშაო პროგრამების ეროვნული ამოცანები: იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილია ასეთი ეროვნული ამოცანა (ამოცანები), გთხოვთ დეტალურად აღწეროთ ქვემოთ მოცემულ გრაფაში (გრაფებში).</p>			
Programme of work	Yes	No	Details
a) Agricultural		X	
b) Inland water		X	
c) Marine and coastal		X	
d) Dry and subhumid land		X	
e) Forest		X	
f) Mountain		X	
<p>III) Has the global or national target been incorporated into relevant plans, programmes and strategies?</p> <p>ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?</p>			
a) No			X
b) Yes, into national biodiversity strategy and action plan			
c) Yes, into sectoral strategies, plans and programmes			
Please provide details below.			
<p>IV) Please provide information on current status and trends in relation to this target.</p> <p>წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის მიმდინარე სტატუსსა და ტენდენციებზე</p>			
<p>V) Please provide information on indicators used in relation to this target.</p> <p>წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანასთან დაკავშირებულ ინდიკატორზე</p>			
<p>VI) Please provide information on challenges in implementation of this target.</p> <p>წარმოადგინეთ ინფორმაცია ამ ამოცანის დანერგვასთან დაკავშირებულ პრობლემებზე</p>			
<p>VII) Please provide any other relevant information.</p>			

Global Strategy for Plant Conservation (GSPC)

The Conference of the Parties, in decision VI/9, annex, adopted the Global Strategy for Plant Conservation. Parties and Governments are invited to develop their own targets with this flexible framework. The Conference of the Parties considered the Strategy as a pilot approach for the use of outcome oriented targets under the Convention. In decision VII/10, the Conference of the Parties decided to integrate the targets into the reporting framework for the Third National Reports. Please provide relevant information by responding to the questions and requests contained in the following tables.

მცენარეთა კონსერვაციის გლობალური სტრატეგია (GSPC)

მხარეთა კონფერენციამ VI/9 გადაწყვეტილებით მიიღო მცენარეთა კონსერვაციის გლობალური სტრატეგია. მხარეებსა და სახელმწიფოებს ეთხოვათ შეიმუშავონ თავიანთი ამოცანები ამ მოქნილი ჩარჩოს გამოყენებით. მხარეთა კონფერენცია ამ სტრატეგიას მიიჩნევს კონვენციით განსაზღვრული, შედეგზე ორიენტირებული ამოცანების შესრულების პილოტურ მიდგომად. მხარეთა კონფერენციამ გადაწყვიტა (გადაწყვეტილება VII/10) ამოცანების ჩართვა მესამე ეროვნული ანგარიშების საანგარიშო ჩარჩო-სტრუქტურაში. გთხოვთ მოგვაწოდოთ რელევანტური ინფორმაცია შემდეგ ცხრილებში მოცემულ კითხვებზე პასუხის გაცემით.

Box XXIV.

Target 1. A widely accessible working list of known plant species, as a step towards a complete world flora.

ამოცანა 1. მცენარეთა ცნობილი სახეობების ფართოდ ხელმისაწვდომი სამუშაო სია, როგორც ნაბიჯი მსოფლიოს ფლორის შევსებული ნუსხის შექმნისკენ.

I) Has your country established national target corresponding to the above global target?

თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?

a) Yes

X

b) No

Please specify

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიითა და სამოქმედო გეგმით (დამტკიცდა საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 19 თებერვლის №27 დადგენილებით) დასახულია მცენარეთა სახეობების ინვენტარიზაცია.

II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) Yes

X

b) No

Please specify

III) Current status (please indicate current status related to this target)

ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით

ტაქსონომიურ კვლევებს ხანგრძლივი ისტორია აქვთ საქართველოში, რის შედეგად კარგად არის შესწავლილი საქართველოს ფლორის სახეობრივი შემადგენლობა. 2005 წელს გამოიცა საქართველოს ფლორის ნომენკლატურული ნუსხა, რომელიც მოიცავს ჭურჭლოვან მცენარეთა 182 ოჯახს, 1016 გვარსა და 4130 სახეობას. ნუსხას საფუძვლად დაედო „საქართველოს ფლორის“ მეორე გამოცემა, რომლის I-XIV ტომები 1971-2003 წლებში დაიბეჭდა. გამოსაცემადია მომზადებული XV და XVI ტომები. „საქართველოს ფლორაში“ შეტანილია განახლებული ინფორმაცია ფლორის სახეობების ტაქსონომიის, ენდემიზმის, იშვიათობის, გავრცელების შესახებ. საქართველოს ბრიო- და ალგოფლორის სისტემატიკური შესწავლის შედეგები ასახულია „საქართველოს სპოროვანი მცენარეების“ სამტომეულში, საქართველოს სპოროვანი მცენარეების ფლორის კონსპექტში, საქართველოს ხავსების ჩეკლისტში და სხვა გამოცემებში. შექმნილია საქართველოს ეპიფიტური ხავსების (225 სახეობა), მტკნარი წყლის წყალმცენარეების (300-მდე სახეობა), ეპიფიტური ლიქენების (285 სახეობა) მონაცემთა ბაზა. არსებული ტაქსონომიური ინფორმაცია არ არის ხელმისაწვდომი ინტერნეტის საშუალებით. არსებული ანოტირებული სიები (ჩეკლისტები) საჭიროებენ გადახედვას უახლესი ტაქსონომიური ინფორმაციის გათვალისწინების მიზნით.

თემასთან დაკავშირებით დამატებითი ინფორმაცია წარმოდგენილია მე-7 მუხლისა და გლობალური ტაქსონომიური ინიციატივის დანეგვის შესახებ კომენტარებში.

IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target)

ამოცანის გადასატრედად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიღა ამ ამოცანის გადასატრედად).

V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target)

წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)

VI) Constraints to achieving progress towards the target

ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები

VII) Any other relevant information

სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XXV.

Target 2. A preliminary assessment of the conservation status of all known plant species, at national, regional and international levels.

ამოცანა 2. მცენარეთა ყველა ცნობილი სახეობის კონსერვაციული სტატუსის წინასწარი შეფასება ეროვნულ, რეგიონულ და საერთაშორისო დონეებზე

I) Has your country established national target corresponding to the above global target?

თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?

a) Yes	X
b) No	
Please specify	
<p>სახეობების მდგომარეობის შეფასება და სტატუსების მინიჭება NBSAP-ით განსაზღვრული ერთერთი ამოცანაა, რომლის გადასაჭრელად დოკუმენტით განსაზღვრულია შემდეგი ღონისძიებები:</p> <ul style="list-style-type: none"> - მცენარეთა სახეობების ინვენტარიზაცია და მათი სტატუსების განსაზღვრა IUCN-ის კატეგორიების მიხედვით; - საქართველოს ახალი წითელი ნუსხისა და წითელი წიგნის შექმნა. 	
II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?	
a) Yes	X
b) No	
Please specify	
III) Current status (please indicate current status related to this target) ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით საქართველოს დროებით წითელ ნუსხაში, რომელიც დამტკიცებულია გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანებით 2003 წელს, შეტანილია მცენარეთა 150 სახეობა.	
IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target) ამოცანის გადასაჭრელად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიღვა ამ ამოცანის გადასაჭრელად). 2003 წელს მიღებული იქნა საქართველოს კანონი „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ, რომლის თანახმადაც 2005 წლისათვის უნდა დასრულებულიყო სახეობების სტატუსის შეფასება IUCN-ის კრიტერიუმების მიხედვით, რომლის საფუძველზეც მომზადდება საქართველოს ახალი წითელი ნუსხა. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებული გადაშენების პირას მყოფი სახეობების კომისიის მიერ ამჟამად შეისწავლის სამეცნიერო-კვლევითი და სასწავლო დაწესებულებებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ წარმოდგენილ მასალებს სახეობების სტატუსის შესახებ. IUCN შევიცარიის კოორდინაციით, CEPF-ის მხარდაჭერითა და მისურის ბოტანიკური ბაღის ტექნიკური დახმარებით დაიწყო კავკასიის ეკორეგიონის მცენარეთა წითელი ნუსხის შემუშავება. პროექტი, აგრეთვე, ეხმარება ადგილობრივი ბოტანიკოსების შესაძლებლობების გაძლიერებას მცენარეთა კონსერვაციის, სტატუსის შეფასებისა და მონიტორინგის საერთაშორისო დონეზე აღიარებული მეთოდების გამოყენებაში.	

V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target)

წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)

VI) Constraints to achieving progress towards the target

ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები

ხშირ შემთხვევაში საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებული გადაშენების პირას მყოფი სახეობების კომისიისათვის გადაცემული მასალები არ შეიცავენ სრულ ინფორმაციას, აუცილებელს იმისათვის, რომ შეფასდეს ამა თუ იმ სახეობის მდგომარეობა. ფაქტიურად არ არსებობს სათანადო მასალა IUCN-ის კრიტერიუმების მიხედვით სპოროვან მცენარეთა სტატუსის შეფასებისათვის. 2005 წლის განმავლობაში ვერ მოხერხდა ბალახოვან მცენარეთა კატეგორიზაცია. შესაბამისად, ჯერჯერობით, ეროვნულ წითელ ნუსხაში შეტანილი იქნება მხოლოდ მერქნიანი მცენარეები.

VII) Any other relevant information

სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XXVI.

Target 3. Development of models with protocols for plant conservation and sustainable use, based on research and practical experience.

ამოცანა 3. კვლევისა და პრაქტიკულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით, მცენარეთა კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მოდელების და წესების შემუშავება.

I) Has your country established national target corresponding to the above global target?

თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?

a) Yes	X
b) No	

Please specify

NBSAP-ით დასახულია შემდეგი ღონისძიებები:

- კრიტიკული საფრთხის წინაშე მყოფი იშვიათი, ენდემური და რელიქტური სახეობებისთვის კონსერვაციის პროგრამების შემუშავება და დანერგვის ინიცირება.
- მცენარეული საფარის შესახებ საქართველოს კანონის შემუშავება და მიღება.

მდგრადი სატყეო მეურნეობის მეთოდების დანერგვისათვის NBSAP-ით დასახულია შემდეგი ამოცანები:

- ტყის რესურსების ინვენტარიზაციისა და ტყითსარგებლობის, მდგრადი განვითარების პრინციპების შესატყვისი და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებაზე ორიენტირებული მეთოდებისა და წესების შემუშავება.
- ტყის ბიომრავალფეროვნებისა და მდგრადი სატყეო მეურნეობის ინდიკატორების შემუშავება საქართველოს პირობებისათვის
- სატყეო სერტიფიცირების სისტემის სქემის შემუშავება;
- სატყეო სამენეჯმენტო გეგმების შემუშავებისა და დანერგვისათვის აუცილებელი მეთოდოლოგიური და ნორმატიულ-ტექნიკური დოკუმენტაციის შექმნა.

II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?	
a) Yes	X
b) No	
Please specify	
III) Current status (please indicate current status related to this target) ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით ამჟამად არ არის შემუშავებული კონსერვაციის პროგრამა მცენარეთა არც ერთი სახეობისათვის. მცენარეული რესურსების მდგრადი გამოყენება რეგულირდება საქართველოს „ტყის კოდექსით“, „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონით, შესაბამისი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით.	
IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target) ამოცანის გადასატრელად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სა-მართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასატრელად) „ტყის კოდექსი“ (1999) არეგულირებს საქართველოს ტყის ფონდის და მისი რესურსების მოვლასთან, დაცვასთან, აღდგენასა და გამოყენებასთან დაკავშირებული სამართლებრივ ურთიერთობებს. „ტყის კოდექსის“ თანახმად ტყის ფონდის აღრიცხვის მასალებზე დაყრდნობით ყოველწლიურად განისაზღვრება ხე-ტყის დამზადების შესაძლო ოპტიმალური რაოდენობა. ტყის რესურსებით სარგებლობა (ხე-ტყის ჭრა) ექვემდებარება ლიცენზირებას, რომელიც გაიცემა აუქციონის წესით. 2000 წლიდან მოქმედებს პრეზიდენტის ბრძანებულება საქართველოს ტყეებში მთავარი სარგებლობის ჭრის წესისა და ტყეების დაცვის, აღდგენა-განახლების მთელ რიგ ღონისძიებათა შესახებ, რომლის მიზანია ტყითსარგებლობასთან ერთად უზრუნველყოს ტყეების ნიადაგდაცვითი და წყალმარეგულირებელი ფუნქციების შენარჩუნება და ცხოველთა სამყაროს ობიექტების დაცვა (მაგალითად გამრავლების პერიოდის გათვალისწინება ჭრების დაგეგმვისას). აღნიშნული წესებით განსაზღვრულია ის ადგილები, სადაც არ ხორციელდება მთავარი სარგებლობის ჭრები (მაგ, ჭაღის ტყეები, სუბალპური ტყეების მიმდებარე ზოლი, ტყის უბნები რელიქტური და ენდემური სახეობების გაბატონებით, 35 გრადუსზე მეტი დაქანების ფერდობები, მდინარეების, წყალსაცავებისა და არხების გასწვრივ ნაპირდამცავი ტყის უბნები), აგრეთვე ის სახეობები, რომელთა ჭრაც ნებადართულია. სატყეო მეურნეობის დეპარტამენტის თავმჯდომარის ბრძანებით დამტკიცებულია მოვლითი ჭრის წესებიც. მიუხედავად აღნიშნულისა, უკანასკნელ წლებში ხე-ტყის უკანონო ჭრების დიდი მასშტაბების გამო მნიშვნელოვანი ზიანი მიადგა ტყის მასივებს. 10 წლის მოუწესრიგებელი ექსპლუატაციის შედეგად ტყეებში არსებული საერთო მდგომარეობის დადგენის მიზნით აუცილებელია ინვენტარიზაციის ჩატარება, რასაც ითვალისწინებს „საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტი“. აღსანიშნავია, აგრეთვე, რომ მოძველებულია ხე-ტყის დამზადების ტექნიკა და აღჭურვილობა, რაც თავის მხრივ, გარკვეულ ზიანს აყენებს ტყეებს.	
V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target) წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)	
VI) Constraints to achieving progress towards the target ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები	

არსებობს სამართლებრივი ხარვეზი არამერქნული მცენარეული რესურსებით კომერციული სარგებლობის სფეროში. სატყეო მეურნეობის სფეროში ამჟამად მოქმედი კანონმდებლობა აღნიშნულ საკითხს არ არეგულირებს.

VII) Any other relevant information

სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XXVII.

Target 4. At least ten percent of each of the world's ecological regions effectively conserved.

ამოცანა 4. მსოფლიოს თითოეული ეკოლოგიური რეგიონის 10% მაინც ეფექტურადაა კონსერვირებული.

I) Has your country established national target corresponding to the above global target?

თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?

a) Yes

X

b) No

Please specify

აღნიშნულ ამოცანასთან დაკავშირებით ინფორმაცია წარმოდგენილია მე-3 ჩარჩოში

II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) Yes

X

b) No

Please specify

III) Current status (please indicate current status related to this target)

ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით

IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target)

ამოცანის გადასაჭრელად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასაჭრელად).

<p>V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target)</p> <p>წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)</p>
<p>VI) Constraints to achieving progress towards the target</p> <p>ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები</p>
<p>VII) Any other relevant information</p> <p>სხვა შესაბამისი ინფორმაცია</p>

Box XXVIII.

<p>Target 5. Protection of fifty percent of the most important areas for plant diversity assured.</p> <p>ამოცანა 5. უზრუნველყოფილია მცენარეთა მრავალფეროვნების თვალსაზრისით ყველაზე მეტად მნიშვნელოვანი ტერიტორიების 50%-ის დაცვა.</p>	
<p>I) Has your country established national target corresponding to the above global target?</p> <p>თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?</p>	
a) Yes	X
b) No	
<p>Please specify</p> <p>NBSAP-ით განსაზღვრული ერთერთი ღონისძიებაა გაქრობის/დეგრადაციის საფრთხის წინაშე მყოფი მცენარეული თანასაზოგადოებების (მათ შორის, იშვიათი, რელიქტური, პირველადი და მასთან ახლო მდგომი, გლობალური მნიშვნელობის მქონე, განსაკუთრებით სენსიტიური) დადგენა.</p>	
<p>II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies?</p> <p>ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?</p>	
a) Yes	X
b) No	
<p>Please specify</p>	
<p>III) Current status (please indicate current status related to this target)</p> <p>ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით</p>	

საქართველოში არ ჩატარებულა სამუშაოები მცენარეთა მნიშვნელოვანი ადგილების (IPA) განსაზღვრისა და დაცვისათვის IPA-ს კრიტერიუმებისა და მეთოდოლოგიების შესაბამისად. თუმცა აღსანიშნავია, რომ საქართველოში არსებული ნაკრძალები ძირითადად ფლორის სახეობების კონსერვაციის მიზნითაა შექმნილი. მათში წარმოდგენილია საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი სახეობების უმრავლესობა.

IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target)

ამოცანის გადასატრედად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასატრედად).

V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target)

წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)

VI) Constraints to achieving progress towards the target

ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები

VII) Any other relevant information

სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XXIX.

Target 6. At least thirty percent of production lands managed consistent with the conservation of plant diversity.

ამოცანა 6. პროდუქციის მომცემი მიწების (სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების) სულ მცირე 30%-ის მართვა შესაბამისობაშია მცენარეთა მრავალფეროვნების კონსერვაციასთან.

I) Has your country established national target corresponding to the above global target?

თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?

a) Yes

b) No

X

Please specify

II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) Yes

b) No	X
Please specify	
III) Current status (please indicate current status related to this target) ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით	
IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target) ამოცანის გადასატრედად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სა-მართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასატრედად).	
V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target) წინსვლა ამოცანის გადატრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)	
VI) Constraints to achieving progress towards the target ამოცანის გადატრისათვის არსებული დაბრკოლებები	
VII) Any other relevant information სხვა შესაბამისი ინფორმაცია	

Box XXX.

Target 7. Sixty percent of the world's threatened species conserved <i>In-situ</i>.	
ამოცანა 7. მსოფლიოს საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობების 60% <i>In-situ</i> კონსერვირებულია.	
I) Has your country established national target corresponding to the above global target? თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?	
a) Yes	
b) No	X
Please specify	
II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?	
a) Yes	
b) No	X
Please specify	

<p>III) Current status (please indicate current status related to this target) ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით</p> <p>საქართველოში არ არის გავრცელებული IUCN-ის ნუსხაში VU და უფრო მაღალი სტატუსით შეტანილი არც ერთი მცენარე. საქართველოს მოქმედ „წითელ ნუსხაში“ შეტანილია მცენარეთა 150 სახეობა. მათი უდიდესი ნაწილი წარმოდგენილია საქართველოს ნაკრძალებში, რომელთა შექმნის ერთ-ერთი ძირითადი მიზანი, გასულ წლებში, სწორედ ფლორის სახეობების კონსერვაცია იყო.</p> <p>როგორც ზემოთ იყო აღნიშნული ამჟამად, ახალი „წითელი ნუსხის“ შედგენის მიზნით მიმდინარეობს სახეობათა სტატუსის შეფასება IUCN-ის კრიტერიუმების მიხედვით.</p>	
<p>IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target) ამოცანის გადასატრედად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასატრედად).</p>	
<p>V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target) წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)</p>	
<p>VI) Constraints to achieving progress towards the target ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები</p>	
<p>VII) Any other relevant information სხვა შესაბამისი ინფორმაცია</p>	

Box XXXI.

<p>Target 8. Sixty percent of threatened plant species in accessible <i>Ex-situ</i> collections, preferably in the country of origin, and 10 percent of them included in recovery and restoration programmes.</p> <p>ამოცანა 8. საფრთხის ქვეშ მყოფი მცენარეთა სახეობების 60% ხელმისაწვდომია <i>Ex-situ</i> კოლექციებში, უპირატესად მათი წარმოშობის ქვეყნებში, ხოლო მათი 10% ჩართულია აღდგენისა და განახლების პროგრამებში.</p>	
<p>I) Has your country established national target corresponding to the above global target? თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?</p>	
<p>a) Yes</p>	<p>X</p>

b) No	
Please specify	
NBSAP-ით განსაზღვრულია ex-situ კონსერვაციის ცენტრის შექმნა და არსებულების გაძლიერება.	
II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?	
a) Yes	X
b) No	
Please specify	
III) Current status (please indicate current status related to this target) ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით	
საქართველოში არსებობს რამდენიმე ბოტანიკური ბაღი: თბილისის ბოტანიკური ბაღი და მისი ფილიალები ქუთაისსა და ბაკურიანში, ბათუმის, სოხუმისა და ზუგდიდის ბოტანიკური ბაღები. თბილისის ბოტანიკურ ბაღში დაცულია კავკასიისა და საქართველოს იშვიათ და გადაშენებულ მცენარეთა 400-ზე მეტი სახეობა. მათ შორის „წითელ წიგნში“ (1982 წლის გამოცემა) შეტანილი 24 სახეობა. შესრულებულია მათი ეკოლოგიურ-გეოგრაფიული გავრცელებისა და ენდემიზმის ანალიზი. დადგენილია სასიცოცხლო ფენოფაზების განვითარების შემზღვევა ფაქტორები. ბათუმის ბოტანიკურ ბაღში დაცულია საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი 19 სახეობა.	
IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target) ამოცანის გადასაჭრელად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სა-მართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასაჭრელად).	
2005 წლიდან თბილისის ბოტანიკური ბაღი მონაწილეობას იღებს დიდი ბრიტანეთის კიუს ბოტანიკური ბაღის მილენიუმის თესლის ბანკის პროექტში. პროექტის ფარგლებში უკვე შექმნილია 520 სახეობის დუბლირებული კოლექცია (მცენარეთა თესლები და ჰერბარიუმები კიუს ბოტანიკურ ბაღსა და თბილისის ბოტანიკის ინსტიტუტში), მათგან 200 სახეობა კავკასიის და საქართველოს ენდემია.	
V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target) წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)	
NBSAP-ით დასახული ღონისძიების შესრულებისთვის განსაზღვრულია შემდეგი ინდიკატორი: შექმნილია და დამტკიცებულია საქართველოს ბოტანიკური ბაღების აღდგენისა და გაძლიერების პროგრამები და დანერგულია მინიმუმ ერთი სანიმუშო პროექტი. ჯერჯერობით ასეთი პროგრამა არ არის შემუშავებული.	
VI) Constraints to achieving progress towards the target ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები	
ჯერჯერობით არ არის დასრულებული საქართველოს მცენარეთა სტატუსის შეფასება IUCN-ის კრიტერიუმების მიხედვით. ბოტანიკურ ბაღებში არ მიმდინარეობს მცენარეთა აღდგენისა და გარემოში რეინტროდუქციის პროგრამები.	

VII) Any other relevant information

სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XXXII.

Target 9. Seventy percent of the genetic diversity of crops and other major socio-economically valuable plant species conserved, and associated indigenous and local knowledge maintained.

ამოცანა 9. კონსერვირებულია კულტურულ მცენარეთა და სხვა ძირითადი სოციალურ-ეკონომიკური მნიშვნელობის მქონე მცენარეთა გენეტიკური რესურსების 70%, შენარჩუნებულია ამ მცენარეებთან დაკავშირებული მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის ცოდნა.

I) Has your country established national target corresponding to the above global target?

თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?

a) Yes

X

b) No

Please specify

NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი ამოცანები:

- საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების ინვენტარიზაცია და წითელი ნუსხის შედგენა;
- ადგილობრივი ჯიშებისა და მათი ველური მონათესავე სახეობების აღდგენა, შენარჩუნება და შესწავლა.

II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) Yes

X

b) No

Please specify

III) Current status (please indicate current status related to this target)

ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით

საქართველო მცენარეთა გენეტიკური რესურსების მრავალფეროვნებისა და მრავალი სასოფლო-სამეურნეო კულტურის წარმოშობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ცენტრია. მარცვლოვნებიდან საქართველოში 100-მდე ოჯახი და 350 ადგილობრივი სახეობაა აღრიცხული მათგან ბევრია ენდემური სახეობა. მაგალითად, საქართველოში გავრცელებული ხორბლის 15 სახეობიდან 5 ენდემურია. ლიტერატურულ წყაროებში აღწერილია ვაზის 500-მდე ადგილობრივი ჯიში, რომელთაგან 300-მდეა შემორჩენილი. ხეხილოვანი კულტურებიდან გავრცელებულია 100-მდე სახეობა. საქართველოს კულტურული ფლორის ex-situ კონსერვაცია ჯერ კიდევ გასული საუკუნის 50-იანი წლებიდან დაიწყო. კულტურულ მცენარეთა თესვებისა და ცოცხალ მცენარეთა კოლექციები შექმნილია საქართველოს ბოტანიკის, მიწათმოქმედების, მევენახეობის, მებაღეობისა და მეღვინეობის, ჩაის, სუბტროპიკული კულტურებისა და მეჩაიეობის ინსტიტუტებში, სოფლის მეურნეობის უნივერსიტეტში, ბიოტექნოლოგიის ცენტრში.

დამატებითი ინფორმაცია კულტურულ მცენარეთა და სხვა სოციალურ-ეკონომიკური მცენარეების კონსერვაციის შესახებ იხილეთ VII ჩარჩოში.

IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target)

ამოცანის გადასაჭრელად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასაჭრელად).

საერთაშორისო და ორმხრივი თანამშრომლობის ფარგლებში საქართველოში მიმდინარეობს პროექტები კულტურულ მცენარეთა ინვენტარიზაციის, შესწავლის, კოლექციების განახლებისა და კონსერვაციის მიმართულებით.

Global Crop Diversity Trust-ის დაფინანსებით და ICARDA-სთან (სასოფლო სამეურნეო ცენტრი მშრალი რეგიონებისთვის) თანამშრომლობით მიწათმოქმედების ინსტიტუტის ბაზაზე შეიქმნა გენეტიკური ბანკი, სადაც მოხდა სხვადასხვა საცაფებსა და ნაკვეთებში გაბნეული კოლექციების თავმოყრა. მიწათმოქმედების ინსტიტუტის გენბანკში ამჟამად ინახება 2500-მდე მინდვრისა და ბოსტნეული კულტურის ნიმუში. ICARDA-ს, ავსტრალიის სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო ფონდის (ACIAR) და USDA-ს მხარდაჭერით 2001-2005 წლებში საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში ჩატარდა ექსპედიციები მარცვლოვანი და პარკოსანი კულტურების ნიმუშების შეგროვებისა და კოლექციების შევსების მიზნით. სულ შეგროვდა 345 ნიმუში.

კავკასიისა და შავი ზღვის რეგიონის ჩრდილოეთ ქვეყნებში Bioversity International-ის ხელმძღვანელობით 2002 წლიდან მიმდინარეობს ვაზის გენეტიკური რესურსების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების პროექტი, რომელშიც საქართველოც (მევენახეობის, მეხილეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტი) მონაწილეობს. ამ პროექტის დახმარებით საქართველოში შეიქმნა ვაზის ადგილობრივი ჯიშების კოლექცია, რომელშიც 300-მდე ჯიშია თავმოყრილი.

პროექტის „საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენა, კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენების“ ფარგლებში მიმდინარეობს შერჩეული სამიზნე კულტურების on farm კონსერვაცია სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში.

V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target)

წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)

VI) Constraints to achieving progress towards the target

ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები

VII) Any other relevant information სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XXXIII.

<p>Target 10. Management plans in place for at least 100 major alien species that threaten plants, plant communities and associated habitats and ecosystems.</p> <p>ამოცანა 10. არსებობს მართვის გეგმები სულ მცირე 100 ძირითადი უცხო სახეობისათვის, რომლებიც საფრთხეს უქმნიან მცენარეებს, მცენარეთა თანასახოგადეობებს და მათ ჰაბიტატებს და ეკოსისტემებს.</p>	
<p>I) Has your country established national target corresponding to the above global target? თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?</p>	
a) Yes	X
b) No	
Please specify	
NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი ღონისძიება: ინვაზიური სახეობების ზეგავლენის შეფასება და მათი მართვის სტრატეგიის განსაზღვრა.	
<p>II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?</p>	
a) Yes	X
b) No	
Please specify	
<p>III) Current status (please indicate current status related to this target) ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით</p> <p>დღეისათვის საქართველოში არ არსებობს სანდო სამეცნიერო ინფორმაცია ფლორის უცხო სახეობების პოპულაციების რაოდენობრივი ანალიზის შესახებ და იმ ჰაბიტატთა ნუსხა, რომლებიც განსაკუთრებით მოწვევლია ინვაზიური სახეობების მიმართ. ცნობილია, რომ საქართველოს ტერიტორიაზე შემოჭრილია ასობით ინვაზიური მცენარეული სახეობა, თუმცა დღეისათვის გამოქვეყნებულია მხოლოდ ორი ნაშრომი, რომლებშიც ჩამოთვლილია აჭარისა და აფხაზეთის ტერიტორიაზე მოზარდი ინვაზიური სახეობები. აღსანიშნავია, რომ ამ ნაშრომებში არააღვიგობრივი სახეობების კლასიფიკაციის სქემები მოქვეყნებულია და არ პასუხობს თანამედროვე მოთხოვნებს.</p>	
<p>IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target) ამოცანის გადასაჭრელად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასაჭრელად).</p>	

უცხო ინვაზიური სახეობების შემოჭრისა და გავრცელების აღკვეთისათვის საქართველოში მოქმედებს ფიტოსანიტარული კონტროლი. მცენარეთა უცხო სახეობების ინტროდუცირება კანონმდებლობით აკრძალული არ არის, თუმცა ტყის აღდგენისა და გაშენების მიზნით რეკომენდირებულია უპირატესად ადგილობრივი სახეობების გამოყენება. ამ საკითხთან დაკავშირებით იხილეთ, აგრეთვე, პასუხი 47-ე შეკითხვაზე.

V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target)

წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)

VI) Constraints to achieving progress towards the target

ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები

VII) Any other relevant information

სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XXXIV.

Target 11. No species of wild flora endangered by international trade.

ამოცანა 11. საერთაშორისო ვაჭრობა არ უქმნის გადაშენების საფრთხეს ველური ფლორის წარმომადგენელ არც ერთ სახეობას.

I) Has your country established national target corresponding to the above global target?

თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?

a) Yes

b) No

X

II) Please specify

აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით ინფორმაცია იხილეთ X ჩარჩოში.

III) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) Yes

b) No

Please specify

IV) Current status (please indicate current status related to this target)

ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით

V) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target)

ამოცანის გადასაჭრელად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასაჭრელად).

<p>VI) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target)</p> <p>წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)</p>
<p>VII) Constraints to achieving progress towards the target</p> <p>ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები</p>
<p>VIII) Any other relevant information</p> <p>სხვა შესაბამისი ინფორმაცია</p>

Box XXXV.

Target 12. Thirty percent of plant-based products derived from sources that are sustainably managed.

ამოცანა 12. მცენარეული პროდუქტების 30% მიიღება მდგრადი პრინციპებით მართული წყაროებიდან.

I) Has your country established national target corresponding to the above global target?
 თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?

a) Yes	X
b) No	

Please specify

NBSAP-ით განსაზღვრული ერთ-ერთი ღონისძიებაა ქვეყანაში ტრადიციული და ორგანული სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა განსაკუთრებით ბუფერულ ზონებში, მაღალმთიან რეგიონებში.

საქართველოში მდგრადი სატყეო მეურნეობის განვითარებასთან დაკავშირებული ინფორმაცია იხილეთ VIII ჩარჩოში.

II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies?
 ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) Yes	X
b) No	

Please specify

III) Current status (please indicate current status related to this target)
 ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით

საქართველოში ორგანული სოფლის მეურნეობის განვითარება 90-იან წლებში დაიწყო, თუმცა მათი წილი სასოფლო-სამეურნეო სექტორში ჯერ კიდევ უმნიშვნელოა. ამჟამად დაახლოებით 1000-მდე მცირე ფერმერს აქვს დანერგილი ბიმეურნეობების პრინციპებზე დაფუძნებული პრაქტიკა, ხოლო 5000-ზე მეტმა ფერმერმა გაიარა სწავლება ასეთ სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკაში.

IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target)

ამოცანის გადასატრედად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასატრედად).

ორგანული ფერმერული მეურნეობების განვითარებას მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს ბიომეურნეთა ასოციაცია „ელკანა“ სამრჩველო სამსახურის საშუალებითა და დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტებით. მუშავდება საქართველოს კანონპროექტი „ბიოლოგიური აგროწარმოების შესახებ“, რომლითაც სამართლებრივად დარეგულირდება ბიოწარმოების საკითხები საქართველოში. კანონპროექტი მუშავდება საერთაშორისო სტანდარტის – Codex Alimentarius GL 32-ისა და ევროკავშირის შესაბამისი რეგულაციის (EEC №2092/91) პრინციპების გათვალისწინებით. 2005 წელს შეიქმნა ბიოპროდუქციის სერტიფიცირების ეროვნული ორგანო, თუმცა მას ჯერჯერობით არ აქვს მიღებული საერთაშორისო აკრედიტაცია.

V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target)

წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)

NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი ინდიკატორი: გაზრდილია ორგანული სოფლის მეურნეობის წილი, ქვეყანაში რეგისტრირებულია მინიმუმ 500 ბიომეურნე.

VI) Constraints to achieving progress towards the target

ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები

სამართლებრივი ბაზის არარსებობის გამო ვერ ხერხდება ბიომეურნეობების სერტიფიცირება, რეგისტრირება, შესაბამისად არ არის ზუსტი მონაცემები ორგანულ მეურნეობათა და მათ მიერ დაფარული ფართობის შესახებ.

VII) Any other relevant information

სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XXXVI.

Target 13. The decline of plant resources, and associated indigenous and local knowledge, innovations and practices that support sustainable livelihoods, local food security and health care, halted.

მიზანი 13. შენერებულია იმ მცენარეული რესურსების შემცირება და მკვიდრი და ადგილობრივი სათანადო ცოდნის კარგვა, რომელიც ხელს უწყობს მდგრადი საარსებო საშუალებების, საკვების საკმარისობის და ჯანმრთელობის შენარჩუნებას.

I) Has your country established national target corresponding to the above global target?

თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?

a) Yes	
b) No	X

Please specify

II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) Yes	
b) No	X
Please specify	
III) Current status (please indicate current status related to this target) ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით	
IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target) ამოცანის გადასაჭრელად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასაჭრელად).	
V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target) წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)	
VI) Constraints to achieving progress towards the target ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები	
VII) Any other relevant information სხვა შესაბამისი ინფორმაცია	

Box XXXVII.

Target 14. The importance of plant diversity and the need for its conservation incorporated into communication, educational and public-awareness programmes.	
მიზანი 14. მცენარეთა მრავალფეროვნების და მისი კონსერვაციის მნიშვნელობა ჩართულია საკომუნიკაციო, საგანმანათლებლო და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების პროგრამებში.	
I) Has your country established national target corresponding to the above global target? თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?	
a) Yes	
b) No	X
Please specify	
II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?	
a) Yes	
b) No	X

Please specify
III) Current status (please indicate current status related to this target) ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით
IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target) ამოცანის გადასაჭრელად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასაჭრელად).
V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target) წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)
VI) Constraints to achieving progress towards the target ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები
VII) Any other relevant information სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XXXVIII.

Target 15. The number of trained people working with appropriate facilities in plant conservation increased, according to national needs, to achieve the targets of this Strategy.	
მიზანი 15. ეროვნული საჭიროებების შესაბამისად, ამ სტრატეგიის ამოცანების შესრულების მიზნით, გაზრდილია ტრენინგებული ადამიანების რაოდენობა, რომლებიც მუშაობენ მცენარეთა კონსერვაციის შესაბამის ინფრასტრუქტურაში.	
I) Has your country established national target corresponding to the above global target? თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?	
a) Yes	
b) No	X
Please specify	
II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies? ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?	

a) Yes	
b) No	X
Please specify	
<p>III) Current status (please indicate current status related to this target) ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით</p> <p>ფლორის სახეობების კონსერვაციისა და მცენარეული რესურსების მართვა არის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების ბიომრავალფეროვნების დაცვის სამმართველოს, დაცული ტერიტორიებისა და სატყეო დეპარტამენტის ფუნქციები. სამეცნიერო სექტორში ფლორის მრავალფეროვნების შესწავლის, ბუნებრივი მცენარეული რესურსების დაცვისა და გამოყენების მიმართულებით ძირითადად კვლევებს ახორციელებენ კეცხოველის სახელობის ბოტანიკის ინსტიტუტი, ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბოტანიკის კათედრა, გულისაშვილის სახელობის სამთო მეტყევეობის ინსტიტუტი. მცენარეთა <i>ex situ</i> კონსერვაცია ხორციელდება საქართველოში არსებულ 5 ბოტანიკურ ბაღში (თბილისის ბოტანიკურ ბაღი და მისი ფილიალები ქუთაისსა და ბაკურიანში, ბათუმისა და ზუგდიდის ბოტანიკური ბაღები). კულტურულ მცენარეთა კონსერვაციის მიმართულებით ძირითადად ქმედებებს ახორციელებენ მიწათმოქმედებისა და მეზღვრობის, მევენახეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტები. როგორც სახელმწიფო მოხელეები, ისე სამეცნიერო სექტორის წარმომადგენლები მონაწილეობას იღებენ სხვადასხვა სამუშაო შეხვედრებსა და საწვრთნელ კურსებში, რომლებიც ტარდება სხვადასხვა დონორებისა და ქვეყნების ორგანიზებით მცენარეთა <i>in situ</i> და <i>ex situ</i> კონსერვაციის საკითხებზე.</p>	
<p>IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target) ამოცანის გადასატრედად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასატრედად).</p>	
<p>V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target) წინსვლა ამოცანის გადატრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)</p>	
<p>VI) Constraints to achieving progress towards the target ამოცანის გადატრისათვის არსებული დაბრკოლებები</p>	
<p>VII) Any other relevant information სხვა შესაბამისი ინფორმაცია</p>	

Box XXXIX.

Target 16. Networks for plant conservation activities established or strengthened at national, regional and international levels.

მიზანი 16. დაარსებულია ან განმტკიცებულია მცენარეთა კონსერვაციული აქტივობებისათვის განხორციელებისათვის საჭირო ქსელები ეროვნულ, რეგიონულ და საერთაშორისო დონეებზე.

I) Has your country established national target corresponding to the above global target?

თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ეროვნული ამოცანა აღნიშნული გლობალური ამოცანის შესაბამისად?

a) Yes

b) No

X

Please specify

II) Has your country incorporated the above global or national target into relevant plans, programmes and strategies?

ჩართულია თუ არა გლობალური ან ეროვნული ამოცანა შესაბამის გეგმებში, პროგრამებში და სტრატეგიებში?

a) Yes

b) No

X

Please specify

III) Current status (please indicate current status related to this target)

ამჟამინდელი სტატუსი: მიუთითეთ არსებული მდგომარეობა ამ ამოცანასთან დაკავშირებით

IV) Measures taken to achieve target (please indicate activities, legislative measures and other steps taken with a view to achieve the target)

ამოცანის გადასაჭრელად განხორციელებული ღონისძიებები (მიუთითეთ ქმედებები, სამართლებრივი ღონისძიებები ან სხვა ნაბიჯები, რომლებიც გადაიდგა ამ ამოცანის გადასაჭრელად).

V) Progress made towards target (please specify indicators used to monitor progress towards the target)

წინსვლა ამოცანის გადაჭრაში (მიუთითეთ ინდიკატორი, რომელიც გამოიყენება წინსვლის მონიტორინგისთვის)

VI) Constraints to achieving progress towards the target

ამოცანის გადაჭრისათვის არსებული დაბრკოლებები

VII) Any other relevant information

სხვა შესაბამისი ინფორმაცია

Box XL.

Please elaborate below on the implementation of this strategy specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

Ecosystem Approach

The ecosystem approach is a strategy for the integrated management of land, water and living resources that promotes conservation and sustainable use in an equitable way. Application of the ecosystem approach will help to reach a balance of the three objectives of the Convention. At its second meeting, the Conference of the Parties has affirmed that the ecosystem approach is the primary framework for action under the Convention (decision II/8). The Conference of the Parties, at its fifth meeting, endorsed the description of the ecosystem approach and operational guidance and recommended the application of the principles and other guidance on the ecosystem approach. The seventh meeting of the Conference of the Parties agreed that the priority at this time should be facilitating implementation of the ecosystem approach. Please provide relevant information by responding to the following questions.

ეკოსისტემური მიდგომა

ეკოსისტემური მიდგომა წარმოადგენს მიწის, წყლის და ცოცხალი რესურსების ინტეგრირებული მართვის სტრატეგიას, რომელიც მიუკერძოებლად უწყობს ხელს კონსერვაციასა და მდგრად გამოყენებას. ეკოსისტემური მიდგომა დაგვეხმარება კონვენციის სამ ამოცანას შორის ბალანსის მიღწევაში. მხარეთა კონფერენციამ მის მეორე შეხვედრაზე დაადასტურა, რომ ეკოსისტემური მიდგომა წარმოადგენს ძირითად ჩარჩოს კონვენციის თანახმად გატარებული ღონისძიებებისათვის (გადაწყვეტილება II/8). მხარეთა კონფერენციამ მის მესამე შეხვედრაზე მოიწონა ეკოსისტემური მიდგომის შინაარსი და სამოქმედო ინსტრუქციები და რეკომენდაცია გაუწია ამ პრინციპების და ეკოსისტემური მიდგომის შესახებ სხვა ინსტრუქციების გამოყენებას. მხარეთა კონფერენცია მის მეშვიდე შეხვედრაზე შეთანხმდა, რომ ამ დროს პრიორიტეტი უნდა მიენიჭოს ეკოსისტემური მიდგომის დანერგვის ფასილიტაციას. გთხოვთ, მოგვაწოდოთ რელევანტური ინფორმაცია ქვემოთ მოცემულ შეკითხვებზე პასუხის გაცემით.

3. ¹ Is your country applying the ecosystem approach, taking into account the principles and guidance contained in the annex to decision V/6? (decision V/6)

იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეკოსისტემურ მიდგომას, გადაწყვეტილება V/6-ის დანართში

¹ Please note that all the questions marked with have been previously covered in the second national reports and some thematic reports.

მოცემული პრინციპების და ინსტრუქციების გათვალისწინებით?	
a) No	X
b) No, but application is under consideration	
c) Yes, some aspects are being applied	
d) Yes, substantially implemented	

4. Is your country developing practical expressions of the ecosystem approach for national policies and legislation and for implementation activities, with adaptation to local, national, and regional conditions? (decision V/6)

ზრუნავს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეროვნულ სტრატეგიებში, კანონმდებლობაში და განსახორციელებელ ქმედებებში ეკოსისტემური მიდგომის პრაქტიკულ ასახვაზე, ადგილობრივ, ეროვნულ და რეგიონულ პირობებთან ადაპტაციის გათვალისწინებით, განსაკუთრებით კონვენციის თემატური სფეროების ფარგლებში მოქცეული ქმედებების კონტექსტში?

a) No	X
b) No, but development is under consideration	
c) Yes, practical expressions have been developed for applying some principles of the ecosystem approach	
d) Yes, practical expressions have been developed for applying most principles of the ecosystem approach	

5. Is your country strengthening capacities for the application of the ecosystem approach, and providing technical and financial support for capacity-building to apply the ecosystem approach? (decision V/6)

აძლიერებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეკოსისტემური მიდგომის გამოყენების პოტენციალს და ეწევა თუ არა ტექნიკურ და ფინანსურ ხელშეწყობას ეკოსისტემური მიდგომის გამოყენებისათვის საჭირო პოტენციალის ამაღლებისათვის? (გადაწყვეტილება V/6).

a) No	X
b) Yes, within the country	
c) Yes, including providing support to other Parties	

6. Has your country promoted regional cooperation in applying the ecosystem approach across national borders? (decision V/6)

ხელი შეუწყო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ რეგიონულ თანამშრომლობას ეკოსისტემური მიდგომის გამოყენებისათვის ტრანსსასაზღვრო ადგილებში?

a) No	
b) Yes, informal cooperation (please provide details below)	X
c) Yes, formal cooperation (please provide details below)	

Further comments on regional cooperation in applying the ecosystem approach across national borders.

კავკასიის ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმა შემუშავებულია ეკოსისტემურ მიდგომაზე დაყრდნობით. დოკუმენტით განსაზღვრულია კომპლექსური ღონისძიებები (კონსერვაცია, მენეჯმენტი, აღდგენა, შესაძლებლობების გაძლიერება, ცნობიერების ამაღლება, საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ცვლილებები) კავკასიის შემდეგი ძირითადი ეკოსისტემების შენარჩუნებისთვის: მტკნარი წყლები, ზღვა და სანაპირო, ტყეები და მთები, მათ შორის

7. Is your country facilitating the exchange of experiences, capacity building, technology transfer and awareness raising to assist with the implementation of the ecosystem approach? (decisions VI/12 and VII/11)

ახდენს თუ არა თქვენი ქვეყანა გამოცდილების გაცვლის, კვალიფიკაციის ამაღლების, ტექნოლოგიების გადაცემის და ცნობიერების ამაღლების ფასილიტაციას ეკოსისტემური მიდგომის დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით? (გადაწყვეტილებები VI/12 და VII/11)

	X
a) No, some programmes are under development	
b) Yes, some programmes are being implemented (please provide details below)	
c) Yes, comprehensive programmes are being implemented (please provide details below)	
Further comments on facilitating the exchange of experiences, capacity building, technology transfer and awareness raising to assist with the implementation of the ecosystem approach.	

8. Is your country creating an enabling environment for the implementation of the ecosystem approach, including through development of appropriate institutional frameworks? (decision VII/11)

ქმნის თუ არა თქვენი ქვეყანა ხელშემწყობ გარემოს ეკოსისტემური მიდგომის დანერგვისათვის, მათ შორის შესაფერისი ინსტიტუციონალური სტრუქტურების განვითარების გზით? (გადაწყვეტილება VII/11)

a) No	X
b) No, but relevant policies and programmes are under development	
c) Yes, some policies and programmes are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive policies and programmes are in place (please provide details below)	
Further comments on the creation of an enabling environment for the implementation of the ecosystem approach.	

C. ARTICLES OF THE CONVENTION

C. კონვენციის მუხლები

Article 5 – Cooperation

მუხლი 5 - თანამშრომლობა

9. ◈ Is your country actively cooperating with other Parties in respect of areas beyond national jurisdiction for the conservation and sustainable use of biological diversity?

აქტიურად თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა სხვა მხარეებთან ეროვნული იურისდიქციის მიღმა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისთვის?

a) No	
b) Yes, bilateral cooperation (please give details below)	X
c) Yes, multilateral cooperation (please give details below)	X
d) Yes, regional and/or subregional cooperation (please give details below)	X
e) Yes, other forms of cooperation (please give details below)	

Further comments on cooperation with other Parties in respect of areas beyond national jurisdiction for the conservation and sustainable use of biodiversity.

საქართველო, როგორც შავი ზღვის დაბინძურებისაგან დაცვის ბუქარესტის კონვენციის მხარე მონაწილეობას იღებს სტამბულის კომისიისა და შემდეგ საკითხებთან დაკავშირებით კომისიის ეგიდით შექმნილ შემდეგი საკონსულტაციო ჯგუფების მუშაობაში: ნაოსნობის გარემოსდაცვითი უსაფრთხოების ასპექტები, დაბინძურების მონიტორინგი და შეფასება, ხმელეთზე განლაგებული წყაროებიდან გამოწვეული დაბინძურების კონტროლი, სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვისათვის საჭირო ზოგადი მეთოდოლოგიების შემუშავება, ბიომრავალფეროვნების დაცვა; თევზის და ზღვის სხვა ცოცხალი რესურსის რეწვა.

2002-2005 წლებში საქართველო მონაწილეობას იღებდა შავი ზღვის გარემოსდაცვითი შემდეგი საერთაშორისო პროექტების განხორციელებაში:

ა) შავი ზღვის გარემოსდაცვითი პროგრამისადმი ტექნიკური დახმარება რუსეთში, უკრაინასა და საქართველოში, EU TACIS, 2002-2004, პროექტმა ხელი შეუწყო საქართველოში არსებული შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების ცენტრის რეგიონული პროფილის ამადლებას.

ბ) შავი ზღვის ეკოსისტემების აღდგენი პროექტი, UNDP/GEF, (2002-2008). პროექტის მიზანია ხელი შეუწყოს და უზრუნველყოს შავი ზღვის აუზის ქვეყნების მიერ ბუქარესტის კონვენციით განსაზღვრული ვალდებულებების შესრულება. პროექტი ეხმარება შავი ზღვის კომისიის ინსტიტუციური და სამენეჯმენტო სტრუქტურის ქმედითუნარიანობის გაზრდას, პროექტის ფარგლებში მზადდება შავი ზღვის „დაბინძურების ხმელეთზე განლაგებული წყაროებისა და საქმიანობების“ განახლებული ოქმის პროექტი, აგრეთვე, შავი ზღვის ტრანსსასაზღვრო დიაგნოსტიკური ანალიზი, რომლის საფუძველზეც შემუშავდება შავი ზღვის მეორე სტრატეგიული სამოქმედო გეგმის პროექტი, ამოქმედდა შავი ზღვის დაბინძურების მონიტორინგისა და შეფასების ინტეგრირებული პროგრამა, ხორციელდება მცირე გრანტების პროგრამა საზოგადოების ინფორმირებულობისა და ცნობიერების ამადლების მიზნით.

2002-2005 წლებში კიდევ უფრო გაფართოვდა საქართველოს თანამშრომლობა კავკასიის ეკორეგიონის ქვეყნებთან (თურქეთი, ირანი, სომხეთი, აზერბაიჯანი, რუსეთის ფედერაცია). ვითარდება ეკორეგიონის ქვეყნებთან თანამშრომლობის რამდენიმე ინიციატივა, მათ შორის ტრანსსასაზღვრო დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბების მიზნით სომხეთთან (ჯავახეთისა და არპის ტბები), აზერბაიჯანთან (ბელაქანი-ლაგოდეხი), თურქეთთან (სამსრეთ კოლხეთი), აგრეთვე ცალკეული სახეობების (ჯიქი, ჯვირანი) კონსერვაციისა და აღდგენის მიზნით. WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობის კოორდინაციით მიმდინარეობს ბიომრავალფეროვნების დამოუკიდებელი მონიტორინგის ქსელის ჩამოყალიბება. საქართველოში, სომხეთსა და

აზერბაიჯანში პრიორიტეტული დაცული ტერიტორიების ხანგრძლივადიანი ფინანსური მდგრადობის უზრუნველსაყოფად ყალიბდება კავკასიის დაცული ტერიტორიების ფონდი, WWF-ის, Conservation International და გერმანიის ეკონომიკური განვითარებისა და თანამშრომლობის (BMZ) სამინისტროს მხარდაჭერით.

IUCN-ის ევროპის რეგიონულ ოფისთან თანამშრომლობით მზადდება საერთაშორისო კონფერენცია, რომელიც მიზნად ისახავს კავკასიის ეკორეგიონის ჩართვას Countdown 2010 პროცესში.

გერმანიის მთავრობის კავკასიის ინიციატივის ფარგლებში 2005 წლიდან დაიწყო „სამხრეთ კავკასიის ბუნების დაცვის პროგრამა“, რომელიც მიზნად ისახავს ხელი შეუწყოს თანამშრომლობის გაძლიერებას საქართველოს, სომხეთსა და აზერბაიჯანს შორის ეკორეგიონის ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისათვის. პროექტი მხარს დაუჭერს ახალი ტრანსსასაზღვრო დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბებას საქართველოსა და სომხეთში. პროგრამის ფარგლებში შექმნილი ერთობლივი ტრანსსასაზღვრო სამდღივო ხელს შეუწყობს სამხრეთ კავკასიის რეგიონის მდგრადი განვითარების ხედვის დამკვიდრებას, სივრცული განვითარებისა და მიწათსარგებლობის გეგმარებაში ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის საკითხების გათვალისწინებას, დიალოგს სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარეთა შორის.

ნორვეგიის მთავრობის მხარდაჭერით განხორციელდა საქართველო-აზერბაიჯანის ერთობლივი პროექტი მდ. იორის რელიქტური ჭაღის ტყის კონსერვაციის მიზნით. პროექტმა ხელი შეუწყო ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის განვითარებას მდინარე იორის მდგრადი მართვისათვის, არსებული დაცული ტერიტორიების (ელდარის ფიჭვის ნაკრძალი აზერბაიჯანში და ჭაჭუნას ალკეითილი საქართველოში) შესაძლებლობების გაძლიერებას.

2004 წელს კავკასიის ეკორეგიონში, როგორც მსოფლიო ბიომრავალფეროვნების ერთ-ერთ ცხელ წერტილში დაიწყო კრიტიკულ მდგომარეობაში მყოფი ეკოსისტემების შენარჩუნების ფონდის (CEPF) საინვესტიციო პროგრამის (8.5 მლნ აშშ დოლარი) დანერგვა, რასაც კოორდინაციას უწევს WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობა. პროგრამა კონცენტრირებულია პრიორიტეტული საკონსერვაციო მნიშვნელობის მქონე 50 სახეობასა და 5 დერეფანზე. პროგრამის მოსამზადებელ ეტაპზე (2002-2003) ეკორეგიონის ექვსივე ქვეყნის 130-ზე მეტი ექსპერტის მონაწილეობით შეფასდა ბიომრავალფეროვნების შემცირების გამომწვევი ძირითადი მიზეზები და შემუშავდა საინვესტიციო სტრატეგია, რაც აისახა 2003 წელს გამოქვეყნებულ დოკუმენტში „კავკასიის ეკორეგიონის ეკოსისტემის ანალიზი“. CEPF-ის საინვესტიციო პროგრამა აერთიანებს პარტნიორებს მთელი ეკორეგიონიდან და ხელს უწყობს ერთობლივი ძალისხმევის კონცენტრაციას კავკასიის ბიომრავალფეროვნების შესანარჩუნებლად.

საქართველო აგრძელებს აქტიურ თანამშრომლობას ტრანსსასაზღვრო მდინარეთა აუზების მდგრადი მართვის უზრუნველყოფის მიზნით, რასაც მნიშვნელოვანწილად უწყობს ხელს მიმდინარე რეგიონული პროექტები: მტკვარ-არაქსის მდინარეთა აუზში ტრანსსასაზღვრო დეგრადაციის შემცირება (UNDP-GEF, 2005-2007), USAID-ის პროექტები: წყლის რესურსების მართვა სამხრეთ კავკასიაში (2000-2004) და სამხრეთ კავკასიის წყლის პროგრამა (2005-2008); მტკვარ-არაქსის აუზის მდინარეების მონიტორინგი (NATO-OECD, 2003-2007), ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის განვითარება მდ. მტკვრის აუზში ავარიული სიტუაციების შეტყობინებისათვის – ღონისძიებების შემუშავება და დანერგვა, (გერმანიის გარემოს, ბუნების დაცვისა და ბირთვული რეაქტორების უსაფრთხოების ფედერალური სამინისტრო 2003-2006), მდინარეთა ერთობლივი მართვის პროგრამა – მტკვრის აუზი EU TACIS, 2002-2005.

2004 წელს ხელი მოეწერა ორმხრივი თანამშრომლობის შესახებ მემორანდუმს ქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსა და ავსტრიის მეურნეობის, ტყის, გარემოსა და წყლის მართვის სამინისტროს შორის. ხელმოსაწერად მომზადებულია ხელშეკრულება ლატვიის რესპუბლიკასთან, მზადდება ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი ნიდერლანდების სამეფოსთან. აღნიშნული შეთანხმებები და მემორანდუმები მოიცავენ ზოგად დებულებებს ბიომრავალფეროვნების სფეროში თანამშრომლობის შესახებ.

10. Is your country working with other Parties to develop regional, subregional or bioregional mechanisms and networks to support implementation of the Convention? (decision VI/27 A)

10. მუშაობს თუ არა თქვენი ქვეყანა სხვა მხარეებთან რეგიონული, ქვერეგიონული ან ბიორეგიონული მექანიზმების და ქსელების განვითარებისათვის კონვენციის დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით? (გადაწყვეტილება VI/27)

a) No	
b) No, but consultations are under way	
c) Yes, some mechanisms and networks have been established (please provide details below)	X
d) Yes, existing mechanisms have been strengthened (please provide details below)	

Further comments on development of regional, subregional or bioregional mechanisms and networks to support implementation of the Convention.

საქართველო, როგორც კავკასიის ეკორეგიონის ნაწილი თანამშრომლობს მეზობელ ქვეყნებთან (სომხეთი, აზერბაიჯანი, თურქეთი, რუსეთის ფედერაცია) ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის სფეროში. WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობის კოორდინაციით დასრულდა კავკასიის ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმა (ECP), რომელიც მოწონებულ იქნა ეკორეგიონის ქვეყნების გარემოს დაცვის მინისტრების მიერ. ეფუძნება რა ეკოსისტემურ მიდგომას და ხაზს უსვამს შესაძლებლობების გაძლიერების, დაინტერესებულ მხარეთა მონაწილეობის, სარგებლის განაწილებისა და განათლების აუცილებლობას, ECP წარმოადგენს ინსტრუმენტს კავკასიის ეკორეგიონის მთავრობებისთვის საერთაშორისო კონვენციების, განსაკუთრებით ბიომრავალფეროვნების კონვენციის ეფექტური დანერგვისათვის და მისი 2010 წლის მიზნების მიღწევისათვის. 2004 წლიდან მუშაობა დაიწყო კავკასიის ბიომრავალფეროვნების რეგიონულმა საბჭომ, რომელიც ხელს უწყობს და მონიტორინგს უწევს ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმის დანერგვას, რეგიონული პროგრამებისა და პროექტების განხორციელებას, ქმნის ტრანსსახელმწიფო ქმედებების შესახებ შეხვედრების გაზიარების შესაძლებლობას. საბჭოს შემადგენლობაში შედიან ეკორეგიონის ექვსივე ქვეყნის სამთავრობო და არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლები.

11. Is your country taking steps to harmonize national policies and programmes, with a view to optimizing policy coherence, synergies and efficiency in the implementation of various multilateral environment agreements (MEAs) and relevant regional initiatives at the national level? (decision VI/2011).

11. დგამს თუ არა თქვენი ქვეყანა ნაბიჯებს ეროვნული პოლიტიკისა და პროგრამების ჰარმონიზაციისათვის იმ მიზნით, რომ სხვადასხვა მრავალმხრივი საერთაშორისო შეთანხმებების (MEAs) და შესაბამისი რეგიონული ინციატივების ეროვნულ დონეზე დანერგვის პოლიტიკა იყოს თანამიმდევრული, სინერგისტული და ეფექტური? (გადაწყვეტილება VI/20).

a) No	
b) No, but steps are under consideration	
c) Yes, some steps are being taken (please specify below)	X
d) Yes, comprehensive steps are being taken (please specify below)	

Further comments on the harmonization of policies and programmes at the national level.

საერთაშორისო კონვენციების დებულებების ეროვნულ დონეზე დანერგვის გაძლიერების მიზნით 2003-2005 წლებში გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის მხარდაჭერით განხორციელდა პროექტი „გლობალური გარემოს დაცვის მიზნით ქვეყნის შესაძლებლობათა გაძლიერების საჭიროებების თვითშეფასება“. პროექტის ფარგლებში შეფასდა გაეროს სამი გლობალური კონვენციის – კლიმატის ცვლილების, ბიომრავალფეროვნებისა და გაუდაბნობის წინააღმდეგ ბრძოლის კონვენციების განხორციელებისათვის საქართველოში არსებული

ინსტიტუციური, ფინანსური, ტექნიკური, ინფორმაციული და ადამიანური რესურსები, გამოვლინდა პრობლემები და შემუშავდა სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა ამ პრობლემების დასაძლევად და შესაძლებლობების გასაძლიერებლად სისტემურ, ინსტიტუციურ და ინდივიდების დონეზე. პროექტის ფარგლებში გაანალიზდა აღნიშნული სამი კონვენციის განხორციელებისათვის საერთო ხელშემწყობი გარემო და ბარიერები (პოლიტიკურ-ეკონომიკური გარემო, კოორდინაცია და თანამშრომლობა სახელმწიფო ინსტრუქტებს შორის), აგრეთვე, მნიშვნელოვანი ურთიერთგადასაკვეთი საკითხები (საზოგადოების ცნობიერება, სტრატეგიული დაგეგმვის შესაძლებლობები გარემოს დაცვის სფეროში, მონიტორინგი და ინფორმაციული რესურსების მართვა, ტექნოლოგიების გამოყენება, აკადემიური სექტორი და კვლევები გარემოს დაცვის სფეროში). აღნიშნულის საფუძველზე დაისახა რიოს კონვენციების განსახორციელებლად შესაძლებლობათა გაძლიერების სტრატეგიული მიმართულებები და ურთიერთგადასაკვეთი ღონისძიებები.

Box XLI.

Please elaborate below on the implementation of this strategy specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

დააკონკრეტეთ, როგორ დაინერგა ეს სტრატეგია, განსაკუთრებული აქცენტი გააკეთეთ შემდეგზე:

- 1. როგორია ჩატარებული საქმიანობის შედეგები და გავლენა;
- 2. რა წვლილია შეტანილი კონვენციის სტრატეგიული გეგმის მიზნების მიღწევაში;
- 3. რა წვლილია შეტანილი 2010 წლის მიზნების მიღწევის მიმართულებით;
- 4. რა წინსვლას აქვს ადგილი ბიომრავალფეროვნების ეროვნული სტრატეგიის და მოქმედებათა გეგმის დანერგვაში;
- 5. რა წვლილია შეტანილი ათასწლეულის განვითარების მიზნების მიღწევაში;
- 6. რა წინააღმდეგობებს წააწყდით დანერგვის დროს.

ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი გამოყენების მიმართულებით 2002-2005 წლებში კიდევ უფრო გაძლიერდა საქართველოს თანამშრომლობა როგორც სხვადასხვა ქვეყნების მთავრობებთან, ისე საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და ფინანსურ ინსტიტუტებთან. თანამშრომლობა GEF-თან, მსოფლიო ბანკთან, UNDP-სა და UNDP-თან, USAID-თან, შვეიცარიის კოოპერაციისა და განვითარების სააგენტოსთან, გერმანიის, აშშ-ს, ნიდერლანდების, იაპონიის და ნორვეგიის მთავრობებთან, სხვა ბილატერალურ თუ მულტილატერალურ დონორებთან, მნიშვნელოვანწილად უწყობს ხელს ბუნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მიზნების მიღწევას საქართველოში. საქართველო არის ბიომრავალფეროვნების საკითხებთან დაკავშირებული ყველა საერთაშორისო კონვენციისა და შესაბამისი რეგიონული შეთანხმებების მხარე. საერთაშორისო თანამშრომლობა ასრულებს უმთავრეს როლს გარემოსდაცვის სფეროში მიმდინარე რეფორმებში და მნიშვნელოვანი დახმარებით უზრუნველყოფს ქვეყანას როგორც პოლიტიკის ფორმულირების, ისე შესაძლებლობების გაძლიერების მხრივ. საერთაშორისო თანასაზოგადოებიდან მიღებული ფინანსური და ტექნიკური დახმარების მხარდაჭერით საქართველოში შეიქმნა ახალი და გაფართოვდა უკვე არსებული დაცული ტერიტორიები, შემუშავდა სტრატეგიული დოკუმენტები და სამოქმედო გეგმები, განხორციელდა და მიმდინარეობს რეგიონული პროექტები ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების უზრუნველსაყოფად.

Article 6 - General measures for conservation and sustainable use

მუხლი 6 – კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების ზოგადი ღონისძიებანი

12. Has your country put in place effective national strategies, plans and programmes to provide a national framework for implementing the three objectives of the Convention? (Goal 3.1 of the Strategic Plan)

შემუშავებული აქვს თუ არა თქვენს ქვეყანას ეფექტური ეროვნული სტრატეგიები, გეგმები და პროგრამები, რაც ქმნის ეროვნულ ჩარჩო-სტრუქტურას კონვენციის სამი ამოცანის შესრულებისათვის? (სტრატეგიული გეგმის მიზანი 3.1)

a) No	
b) No, but relevant strategies, plans and programmes are under development	
c) Yes, some strategies, plans and programmes are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive strategies, plans and programmes are in place (please provide details below)	X

Further comments on the strategies, plans and programmes for implementing the three objectives of the Convention.

საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 19 თებერვლის №27 დადგენილებით დამტკიცდა **საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა**. დოკუმენტის თავდაპირველი ვერსია მომზადდა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდისა (GEF) და მსოფლიო ბანკის ფინანსური მხარდაჭერით. დოკუმენტის დასრულება კი განხორციელდა გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP), GEF-ისა და სახეობათა კონსერვაციის ცენტრის (NACRES) ერთობლივი პროექტის „არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაცია სამხრეთ კავკასიაში“ ფარგლებში. გეგმით განსაზღვრულია ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და გონივრული გამოყენების სტრატეგია 10 წლისათვის და კონკრეტული ქმედებები ხუთწლიანი პერიოდისათვის. იგი წარმოადგენს ჩარჩო დოკუმენტს, რომლის მიხედვითაც საქართველოში უნდა წარიმართოს კოორდინირებული საქმიანობა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის სფეროში. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმაში ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის, პრობლემებისა და მასზე მოქმედი საფრთხეების გათვალისწინებით გამოყოფილია შემდეგი ათი ძირითადი საკითხი: დაცული ტერიტორიები; სახეობები და ჰაბიტატები; აგრობიომრავალფეროვნება; ნადირობა და მეთევზეობა; ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი; ბიოუსაფრთხოება; გარემოსდაცვითი განათლება, საზოგადოებრივი ცნობიერება და საზოგადოების მონაწილეობა; ფინანსურ-ეკონომიკური პროგრამა; მდგრადი სატყეო მეურნეობა; საკანონმდებლო ასპექტები. გეგმა მოიცავს არსებულ პრობლემათა ანალიზს აღნიშნული საკითხების მიხედვით, ზოგად მიზანსა და სამომავლო ხედვას, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის სტრატეგიულ პრინციპებს, კონკრეტულ მიზნებსა და ამოცანებს თითოეული საკითხის მიხედვით, კონკრეტულ ქმედებებს, ქმედებების განხორციელების სავარაუდო ვადასა და ბიუჯეტს.

13. Has your country set measurable targets within its national strategies and action plans? (decisions II/7 and III/9)

დადგენილი აქვს თუ არა თქვენს ქვეყანას გაზომვადი ამოცანები მის სტრატეგიებსა და სამოქმედო გეგმებში (გადაწყვეტილებები II/7 და III/9)?

a) No	
b) No, measurable targets are still in early stages of development	

c) No, but measurable targets are in advanced stages of development	
d) Yes, relevant targets are in place (please provide details below)	X
e) Yes, reports on implementation of relevant targets available (please provide details below)	

Further comments on targets set within national biodiversity strategies and action plans.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა მოიცავს ღონისძიებათა ჩამონათვალს თითოეული სტრატეგიული მიზნის მისაღწევად და მათი შესრულების ინდიკატორებს, რომლებიც შესაბამის შემთხვევაში არიან რაოდენობრივად გაზომვადი.

14. Has your country identified priority actions in its national biodiversity strategy and action plan? (decision VI/27 A)

განსაზღვრა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ პრიორიტეტული ქმედებები ბიომრავალფეროვნების ეროვნული სტრატეგიასა და მოქმედებათა გეგმაში? (გადაწვევტილება VI/27A)

a) No	
b) No, but priority actions are being identified	
c) Yes, priority actions identified (please provide details below)	X

Further comments on priority actions identified in the national biodiversity strategy and action plan.

NBSAP-ში მითითებულია იმ პრიორიტეტულ ქმედებათა ნუსხა (140 ქმედება), რომლებიც უნდა განხორციელდეს პირველი ხუთი წლის განმავლობაში დოკუმენტით დასახული სტრატეგიული მიზნების მისაღწევად.

15. Has your country integrated the conservation and sustainable use of biodiversity as well as benefit sharing into relevant sectoral or cross-sectoral plans, programmes and policies? (decision VI/27 A)

ჩართო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება შესაბამის სექტორულ და სექტორთაშორის გეგმებში, პროგრამებსა და პოლიტიკაში? (გადაწვევტილება VI/27 A)

a) No	
b) Yes, in some sectors (please provide details below)	X
c) Yes, in major sectors (please provide details below)	
d) Yes, in all sectors (please provide details below)	

Further information on integration of the conservation and sustainable use of biodiversity and benefit-sharing into relevant sectoral or cross-sectoral plans, programmes and policies.

საქართველოს მთავრობის 2005-2010 წლების პროგრამით გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს ერთ-ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებად განსაზღვრულია დაცული ტერიტორიების სისტემის შემდგომი განვითარება.

გარდა ამისა, ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და მდგრადი გამოყენების ცალკეული ღონისძიებები გათვალისწინებულია გარემოს დაცვისა და ეკონომიკის განვითარების სფეროებში მიღებულ რამდენიმე სტრატეგიულ დოკუმენტში. მათ შორის: **გაუდაბნობასთან ბრძოლის მოქმედებათა ეროვნული პროგრამა** (დამტკიცებულია პრეზიდენტის 2003 წლის 2 აპრილის №112 ბრძანებულებით), დოკუმენტში გაანალიზებულია გაუდაბნობისადმი ყველაზე მგრძობიარე არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების მდგომარეობა, გაუდაბნობის პროცესის ხელშემწყობი ფაქტორები და განსაზღვრულია შესაბამისი ღონისძიებები გაუდაბნობის პროცესების ფონზე ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისთვის. **საქართველოს**

ეკონომიკური განვითარებისა და სიღარიბის დაძლევის პროგრამის (2003-2007, დამტკიცდა პრეზიდენტის №800, 28.06.2003 განკარგულებით), ერთერთი პრიორიტეტია ბუნებრივი გარემოს მდგომარეობის გაუმჯობესება, რისთვისაც დოკუმენტით განსაზღვრულია გარემოს მონიტორინგისა და კონტროლის სისტემის რეფორმირება, აგრეთვე, დაცული ტერიტორიების განვითარება. დოკუმენტით „ათასწლეულის განვითარების მიზნები საქართველოში“ განსაზღვრული ერთ-ერთი ამოცანაა ბუნებრივი რესურსების შემცირების (დეგრადირების) ტენდენციების შეჩერება, რომლის შესრულების ინდიკატორებად განსაზღვრულია ტყით დაფარული ტერიტორიების წილი ქვეყნის საერთო ფართობში და ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შენარჩუნების მიზნით შექმნილი დაცული ტერიტორიების საერთო ფართი. ათასწლეულის განვითარების მიზნების ეროვნულ ანგარიშში მითითებულია საქართველოს ბიომრავალფეროვნების, როგორც კავკასიის ეკორეგიონის (მსოფლიო ბიომრავალფეროვნების ერთ-ერთი ცხელი წერტილი) ნაწილის დაცვისა და შენარჩუნების მნიშვნელობისა და ამ მიმართებით გატარებული ღონისძიებების შესახებ. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის საკითხი ფართოდაა ასახულია „მოსახლეობის ეკოლოგიური განათლების სახელმწიფო პროგრამაში“ (დამტკიცებულია 2002 წელს საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით).

16. Are migratory species and their habitats addressed by your country’s national biodiversity strategy or action plan (NBSAP)? (decision VI/20)

თქვენი ქვეყნის მიერ გათვალისწინებულია თუ არა მიგრირებადი სახეობები და მათი ჰაბიტატები ბიომრავალფეროვნების ეროვნულ სტრატეგიაში ან სამოქმედო გეგმაში (NBSAP)? (გადაწყვეტილება VI/20)

a) Yes	X
b) No	

I) If YES, please briefly describe the extent to which it addresses
 თუ პასუხი დადებითია, ქვემოთ მოკლედ აღწერეთ, თუ როგორაა გათვალისწინებული

<p>(a) Conservation, sustainable use and/or restoration of migratory species მიგრირებადი სახეობების კონსერვაცია, მდგრადი გამოყენება და/ან აღდგენა</p>	<p>NBSAP-ით განსაზღვრულია შემდეგი ქმედებების განხორციელება: მიგრირებადი ძუძუმწოვრების (ხელფრთიანები, ზღვის ძუძუმწოვრები, ზოგიერთი ჩლიქოსანი) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმების შექმნა და განხორციელების დაწყება. წყალმცურავი და მენაპირე ფრინველების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა; გადამფრენ ფრინველებზე ნადირობის ლიცენზირების პროცედურის დახვეწა; მიგრირებად ფრინველებზე ნადირობის კვლევის დადგენისათვის მეთოდის შემუშავება; იმ ადგილების იდენტიფიცირება, სადაც მკაცრად აკრძალულია ან დაშვებულია ნადირობა; ამ ტერიტორიებზე აღრიცხვების მოწყობა.</p>
<p>(b) Conservation, sustainable use and/or restoration of migratory species’ habitats, including protected areas მიგრირებადი სახეობების ჰაბიტატების, მათ შორის დაცული ტერიტორიების კონსერვაცია, მდგრადი გამოყენება და/ან აღდგენა</p>	<p>NBSAP-ით დაგეგმილია დაცული ტერიტორიების დაარსება ჯავახეთის ზეგანზე, რომელიც მოიცავს გადამფრენი ფრინველების მნიშვნელოვან ჰაბიტატებს და აღნიშნული ტერიტორიების შეტანა რამსარის კონვენციის საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების ნუსხაში, აგრეთვე, ჭარბტენიანი ტერიტორიების ინვენტარიზაცია და ჭარბტენიანი ტერიტორიების შესახებ</p>

	სახელმწიფო სტრატეგიის შემუშავება.
(c) Minimizing or eliminating barriers or obstacles to migration მიგრაციის დამაბრკოლებელი მიზეზების აღმოფხვრა ან შერბილება	NBSAP-ით განსაზღვრულია მსხვილი ძუძუმწოვრებისა და გადამფრენი ფრინველების სამიგრაციო გზების დაცვის სამოქმედო გეგმის შემუშავება.
(d) Research and monitoring for migratory species მიგრირებადი სახეობების კვლევა და მონიტორინგი	NBSAP-ით დაგეგმილია მიგრირებადი ფრინველების დარგოლების ცენტრების შექმნა.
(e) Transboundary movement ტრანსსაზღვრო გადაადგილება	
II) If NO , please briefly indicate below	
(a) The extent to which your country addresses migratory species at national level	
(b) Cooperation with other Range States since 2000	

Biodiversity and Climate Change

ბიომრავალფეროვნება და კლიმატის ცვლილება

17. Has your country implemented projects aimed at mitigating and adapting to climate change that incorporate biodiversity conservation and sustainable use? (decision VII/15)

განუხორციელებია თუ არა თქვენს ქვეყანას პროექტები, კლიმატის ცვლილების შერბილებისა და ადაპტირებისათვის, რომლებიც მოიცავდა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციას და მდგრად გამოყენებას? (გადაწყვეტილება VII/15).

a) No	X
b) No, but some projects or programs are under development	
c) Yes, some projects have been implemented (please provide details below)	

Further comments on the projects aimed at mitigating and adapting to climate change that incorporate biodiversity conservation and sustainable use.

თბილისის ბოტანიკის ინსტიტუტის მიერ ევროგაერთიანების მე-5 ჩარჩო პროგრამის პროექტის GLORIA EUROPE-ს (Global Observation Research Initiative in Alpine) ფარგლებში ხორციელდება კვლევები კლიმატის გლობალური ცვლილების ფონზე საქართველოს მაღალმთის ბიომრავალფეროვნების გრძელვადიანი მონიტორინგის სისტემის შექმნის მიზნით. ჩატარდა ყაზბეგის მაღალმთის მცენარეულობის კვლევები, შედარდა 10, 15 და 25 წლების წინანდელი კლიმატური პირობები და გამოვლინდა გლობალური დათბობის გავლენით გამოწვეული ცვლილებები ფიტოცენოზებში. GRDF-ის მხარდაჭერით Georgia-US Bilateral grant programme-ის ფარგლებში ბოტანიკის ინსტიტუტის მიერ შესწავლილი იქნა კლიმატის გლობალური ცვლილების გავლენა ტყის ხედა საზღვრის სტაბილურობაზე, გამოკვლეული იქნა სუბალპური არყის ტყის განახლებისა და აღმონაცენების დამკვიდრების მექანიზმები, გაკეთდა კლიმატის მოსალოდნელი ცვლილების ფონზე ტყის საზღვრის შესაძლო ვერტიკალური გადანაცვლების პროგნოზირება.

18. Has your country facilitated coordination to ensure that climate change mitigation and adaptation projects are in line with commitments made under the United Nations Framework Convention on Climate Change and the United Nations Convention to Combat Desertification? (decision VII/15)

ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა კოორდინაციას იმის უზრუნველსაყოფად, რომ კლიმატის ცვლილების შერბილებისა და კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის პროექტები შესაბამისობაში იყოს მოყვანილი გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციასთან და გაუდაბნობასთან ბრძოლის გაეროს კონვენციასთან? (გადაწყვეტილება VII/15)

a) No	X
b) No, but relevant mechanisms are under development	
c) Yes, relevant mechanisms are in place (please provide details below)	

Further comments on the coordination to ensure that climate change mitigation and adaptation projects are in line with commitments made under the UNFCCC and the UNCCD.

კლიმატის ცვლილებისა და გაუდაბნობის წინააღმდეგ ბრძოლის კონვენციების ეროვნულ დონეზე კოორდინირებული განხორციელების მექანიზმი არ არსებობს. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა არ ითვალისწინებს ბიომრავალფეროვნებაზე კლიმატის ცვლილების შესაძლო ზეგავლენის საკითხს და შესაბამის ღონისძიებებს.

Box XLII.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საქართველოს მთავრობის მიერ ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის დამტკიცება არის მნიშვნელოვანი ნაბიჯი ბიომრავალფეროვნების კონვენციის ეროვნულ დონეზე დანერგვისათვის. გეგმის განხორციელებაში სამთავრობო სტრუქტურების გარდა მონაწილეობას იღებენ არასამთავრობო ორგანიზაციები და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები. გეგმით გათვალისწინებულ ღონისძიებათა შესრულებას კოორდინაციას უწევს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო. აღნიშნული გეგმის მიღებით საქართველომ გამოხატა მზადყოფნა ბიომრავალფეროვნების კონვენციით გასაზღვრული ვალდებულებების შესრულებისთვის, თუმცა მათი განხორციელებისა და მონიტორინგის სისუსტე ჯერაც პრობლემას წარმოადგენს.

ქვეყანაში არსებული სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემებისა და მათ დასაძლევად დასახული მკაფიოდ ჩამოყალიბებული პრიორიტეტების ფონზე ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია ძლიერ შეზღუდულად არის წარმოდგენილი ქვეყნის განვითარების საშუალოვადიან გეგმებში. ჯერ კიდევ ძალიან სუსტია ინტერსექტორალური თანამშრომლობა.

Article 7 - Identification and monitoring

მუხლი 7 – განსაზღვრა და მონიტორინგი

19. On Article 7(a), does your country have an ongoing programme to identify components of biological diversity at the genetic, species, ecosystem level?

7(a) მუხლის შესაბამისად მიმდინარეობს თქვენს ქვეყანაში პროგრამები ბიომრავალფეროვნების

კომპონენტების განსაზღვრისათვის გენეტიკურ, სახეობებისა და ეკოსისტემების დონეზე?	
a) No	
b) Yes, selected/partial programmes at the genetic, species and/or ecosystem level only (please specify and provide details below)	
c) Yes, complete programmes at ecosystem level and selected/partial inventories at the genetic and/or species level (please specify and provide details below)	X
Further comments on ongoing programmes to identify components of biodiversity at the genetic, species and ecosystem level.	
<p>საქართველოში დაცული ტერიტორიების განვითარებასთან დაკავშირებული სამუშაოების შედეგად ფაქტიურად დასრულდა ეკოსისტემათა ზოგადი შეფასება, რომლის საფუძველზეც მიმდინარეობს ქვეყნის ყველაზე მნიშვნელოვანი არელების სხვადასხვა კატეგორიის დაცულ ტერიტორიებში გაერთიანების პროცესი.</p> <p>კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული სახეობების, ადგილებისა და ეკოლოგიური დერეფნების გამოვლენას მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი კავკასიის ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმის შემუშავებისა (2000-2006) და კრიტიკულ მდგომარეობაში მყოფი ეკოსისტემების შენარჩუნების ფონდისათვის (CEPF) საინვესტიციო პორტფელის მომზადების პროცესებმა (2002-2003), რომლებიც წარმოართა ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის კავკასიის წარმომადგენლობის (WWF Caucasus) საერთო კოორდინაციით და მასში მონაწილეობა მიიღო 140-ზე მეტმა ექსპერტმა კავკასიის ეკორეგიონის 6 ქვეყნიდან. კავკასიის ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმით იდენტიფიცირებულია 26 საკვანძო სახეობა და დამატებით 19 საყურადღებო სახეობა, კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული 56 ადგილი (მათგან 17 მდებარეობს საქართველოში და ტრანსსასაზღვრო რაიონებში) და 60 მნიშვნელოვანი დერეფანი, ხოლო CEPF-ის ფარგლებში საქართველოსთვის გამოვლინდა კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული 28 სახეობა და 49 ადგილი.</p> <p>Birdlife International-ის ფრინველთათვის მნიშვნელოვანი ადგილების (IBA) პროგრამის ფარგლებში საქართველოს ველური ბუნების დაცვის ცენტრის მიერ (GCCW) გამოვლინდა გლობალური კატეგორიის 31 ადგილი.</p> <p>WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობასთან თანამშრომლობით მიმდინარეობს მაღალი საკონსერვაციო ღირებულების მქონე ტყეების რუკების მომზადება, რის საფუძველზეც შეიქმნება დაცული ტერიტორიებისთვის სარეზერვო ტყის ფონდი.</p> <p>„წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ საქართველოს კანონის შესაბამისად 2005 წელს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებულმა გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების კომისიამ დაიწყო მუშაობა საქართველოს ახალი წითელი ნუსხის შედგენაზე. პროცესში მონაწილეობა იღებს სამეცნიერო-კვლევითი და სასწავლო დაწესებულებები, გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციები და შესაბამისი დარგების სპეციალისტები. წითელ ნუსხაში შეტანის მიზნით სახეობების მდგომარეობა ფასდება ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) კატეგორიებისა და კრიტერიუმების მიხედვით უახლეს სამეცნიერო ინფორმაციაზე დაყრდნობით. საქართველოს განახლებულ წითელ ნუსხაში შეტანილი იქნება ის სახეობები, რომლებიც შეესაბამებიან IUCN-ის კრიტერიუმებს კატეგორიებისთვის მოწყველადი (VU), საფრთხის წინაშე მყოფი (EN), უკიდურესი საფრთხის წინაშე მყოფი (CR) და რეგიონში გადაშენებული (RE). IUCN შვეიცარიის კოორდინაციით, CEPF-ის მხარდაჭერითა და მისურის ბოტანიკური ბაღის ტექნიკური დახმარებით მიმდინარეობს კავკასიის ეკორეგიონის მცენარეთა წითელი ნუსხის შემუშავება. პროექტი, აგრეთვე, ეხმარება ადგილობრივი ბოტანიკოსების შესაძლებლობების გაძლიერებას მცენარეთა კონსერვაციის, სტატუსის შეფასებისა და მონიტორინგის საერთაშორისო დონეზე აღიარებული მეთოდების გამოყენებაში.</p> <p>ზოოლოგიისა და ბოტანიკის ინსტიტუტებისა და გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ (ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის კავკასიის წარმომადგენლობა (WWF Caucasus), სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი NACRES, ველური ბუნების დაცვის ცენტრი GCCW, ველზე მომუშავე მკვლევართა კავშირი CAMPESTER, საქართველოს ბუნების მკვლევართა კა-</p>	

ეშირი „ორქისი“ და სხვები) ხორციელდება კვლევები ცალკეული სახეობების, ტაქსონომიური ჯგუფებისა და ეკოსისტემების შესწავლისა და მდგომარეობის შეფასებისათვის. ბოტანიკის ინსტიტუტის მიერ გამოქვეყნდა საქართველოს ჭურჭლოვანი მცენარეების სრული ჩეკლისტი, 1971-2003 წლებში გამოიცა საქართველოს ფლორის I-XIV ტომები, გამოსაცემადია მომზადებული XV და XVI ტომები. მათში ბოტანიკურად დახასიათებულია ფარულთესლოვანთა 182 ოჯახი, 1016 გვარი და 4130 სახეობა. შეიქმნა საქართველოს ეპიფიტური ხავსების (225 სახეობა), მტკნარი წყლის წყალმცენარეების (300-მდე სახეობა), ეპიფიტური ლიქენების (285 სახეობა) და სოკოების 1100-მდე სახეობის მონაცემთა ბაზა. ბოტანიკის ინსტიტუტის თანამშრომლები მონაწილეობას იღებენ საქართველოს სოკოების ელექტრონული რუკების შექმნაში, რომლებიც ხელმისაწვდომია ვებ-გვერდზე: www.cybertruffke.org.uk.

ლაიბნიცის სახელობის მცენარეთა გენეტიკური რესურსების ინსტიტუტისა (გატერსლეგენი, გერმანია) და ბოტანიკის ინსტიტუტის თანამშრომლობით განხორციელდა პროექტი Allium-ის გვარის ველური სახეობების გაერცვლებისა და პოპულაციების მდგომარეობის შეფასების მიზნით; ჩატარდა ტაქსონომიური კვლევები სახეობების იდენტიფიცირებისთვის. შეიქმნა ცოცხალი კოლექცია და მონაცემთა ბაზა. პროექტი დაფინანსდა ფოლკსვაგენის ფონდის მიერ კაკკასიისა და ცენტრალური აზიის პროგრამის ფარგლებში.

შესწავლილ იქნა საქართველოში გაერცვლებული ჯადვარების მრავალფეროვნება და შეფასდა მათი სტატუსები IUCN-ის კრიტერიუმების მიხედვით (არასამთავრობო ორგანიზაციი „ორქისი“, BP-ის პროგრამა „ეკოლოგია და ეკონომიკა ჰარმონიაში“). არასამთავრობო ორგანიზაცია „კავკასიის ეკოსახლი“ CEPF-ის მხარდაჭერით იკვლევს აჭარა-შავშეთის ფლორისტული რეგიონის მცენარეთა ენდემურ სახეობებს. პროექტის „საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაცია, აღდგენა და გამოყენება“ (GEF/UNDP) ფარგლებში მიმდინარეობს კვლევა სამცხე-ჯავახეთში გადაშენების პირას მყოფი სამკურნალო მცენარეების გამოვლენისა და შესაბამისი კონსერვაციული ღონისძიებების განსაზღვრისათვის. ზოოლოგიის ინსტიტუტისა და ველზე მომუშავე მეკვლევართა კავშირის CAMPESTER-ის მიერ ჩატარდა კვლევები წვრილი ძუძუმწოვრებისა და ხელფრთიანების ინვენტარიზაციისა და კონსერვაციული სტატუსის დადგენისათვის საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში. გამოქვეყნდა მასალები საქართველოს წვრილი ძუძუმწოვრების კადასტრისათვის (2004). საქართველოს ბუნების შენარჩუნების ცენტრმა (GCCW) უზრუნველყო შესაბამისი მასალების მომზადება ევროპის ფრინველების (Birds in Europe, Population estimates, trend and conservation status, Birdlife International) მეორე გამოცემისათვის. უცხოელ პარტნიორებთან ერთად GCCW ახორციელებს კვლევებს ლეშიჭამია ფრინველების კონსერვაციული სტატუსის დასადგენად. ზოოლოგიის ინსტიტუტის მიერ მიმდინარეობს კვლევები მწერების, ჭიების სხვადასხვა ჯგუფების, ობობებისა და კიბოსნაირების სახეობრივი შემადგენლობის დაზუსტებისთვის, აგრეთვე, უხერხემლოთა ფაუნის ინვენტარიზაციები საქართველოს სხვადასხვა დაცულ ტერიტორიებში.

20. ❖ On Article 7(b), which components of biological diversity identified in accordance with Annex I of the Convention, have ongoing, systematic monitoring programmes?

კონვენციის I დანართის შესაბამისად განსაზღვრული ბიომრავალფეროვნების რომელი კომპონენტებისათვის მიმდინარეობს სისტემატური მონიტორინგის პროგრამები?

a) at ecosystem level (please provide percentage based on area covered)	
b) at species level (please provide number of species per taxonomic group and percentage of total known number of species in each group)	X
c) at genetic level (please indicate number and focus of monitoring programmes)	

Further comments on ongoing monitoring programmes at the genetic, species and ecosystem level.

საქართველოში არ არის შექმნილი ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ეროვნული სისტემა. დაცულ ტერიტორიებში მიმდინარეობს ფლორისა და ფაუნის ცალკეული სახეობების აღრიცხვა, რომლის მასალებიც ყოველწლიურად წარედგინება დაცული ტერიტორიებისა და სტატისტიკის დეპარტამენტებს. თუმცა არ არის განსაზღვრული დაკვირვებისა და აღრიცხვის წარმოების წესები, არ არის მიღებული ერთიანი მეთოდები და ანგარიშგების ფორმები. საერთაშორისო ორ-

განიზაცეების ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტების ფარგლებში ხორციელდება გარკვეული ქმედებები ცალკეულ დაცულ ტერიტორიებში მონიტორინგის სისტემის გაუმჯობესებისათვის. მაგალითად, მომზადდა ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის პროგრამა კოლხეთის ეროვნული პარკისა და ნაკრძალისათვის (საქართველოს სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვის პროექტი, 2004). მიმდინარეობს მონიტორინგის სახელმძღვანელოს მომზადება ვაშლოვანის, ლაგოდესის, თუშეთისა და ბაწარ-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიებისათვის (საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტი), დაგეგმილია საწვრთნელი სემინარების ჩატარება დაცული ტერიტორიების თანამშრომლებისათვის.

ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემისა და მონაცემთა დინამიური ბაზის შექმნა არის NBSAP-ის ერთ-ერთი სტრატეგიული მიზანი, თუმცა ჯერჯერობით არ დაწყებულია დოკუმენტით განსაზღვრული შესაბამისი ქმედებების განხორციელება.

გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და ცალკეული სპეციალისტების მიერ ხორციელდება ზოგიერთი გადაშენების პირას მყოფი სახეობის მონიტორინგი: მურა დათვისა და ჯიქის ვაშლოვანის ეროვნულ პარკში და ევრაზიული წავის ალაზნის ჭალის ტყეებში (NACRES), ხელფრთიანების (CAMPESTER), მტაცებელი ფრინველების (GCCW). რამდენჯერმე ჩატარდა წყლის ფრინველების აღრიცხვები კოლხეთის დაცულ ტერიტორიებში. CEPF-ის მხარდაჭერით Birdlife International-მა ადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით დაიწყო ფრინველთათვის მნიშვნელოვანი ადგილების მართვისა და მონიტორინგის საზოგადოებრივი ქსელის ჩამოყალიბება კავკასიის ეკორეგიონის მასშტაბით. 2004 წლიდან რეგულარულად ხორციელდება ფლორისა და ფაუნის ზოგიერთი სახეობის მონიტორინგი ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის ნავთობსადენის გაგლეჩის დერეფანში. მაგრამ არ ხდება სამეცნიერო და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ ცალკეული პროექტების ფარგლებში შეგროვებული ინფორმაციის სისტემატიზაცია და მონაცემთა ერთიანი ბაზის შექმნა.

21. ❖ On Article 7(c), does your country have ongoing, systematic monitoring programmes on any of the following key threats to biodiversity?

მე-7 (c) მუხლის შესაბამისად თქვენს ქვეყანაში მიმდინარეობს ბიომრავალფეროვნების შემდეგი ძირითადი საფრთხეების სისტემატური მონიტორინგის პროგრამები?

a) No	
b) Yes, invasive alien species (please provide details below)	
c) Yes, climate change (please provide details below)	
d) Yes, pollution/eutrophication (please provide details below)	X
e) Yes, land use change/land degradation (please provide details below)	
f) Yes, overexploitation or unsustainable use (please provide details below)	

Further comments on monitoring programmes on key threats to biodiversity.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მონიტორინგისა და პროგნოზირების ცენტრის მიერ ხორციელდება წყლის დაბინძურების მონიტორინგი 25 მდინარის 40 პუნქტში, 2 ტბაზე და 1 წყალსაცავში, 2006 წლიდან განახლდება, აგრეთვე, დაკვირვებები შავი ზღვის საქართველოს აკვატორიაში. თუმცა არ ხდება მონიტორინგის შედეგების ანალიზი ბიომრავალფეროვნებაზე ზეგავლენის კუთხით.

22. ❖ On Article 7 (d), does your country have a mechanism to maintain and organize data derived from inventories and monitoring programmes and coordinate information collection and management at the national level?

მე-7 (d) მუხლის შესაბამისად აქვს თქვენს ქვეყანას მექანიზმი ინვენტარიზაციისა და

მონიტორინგის პროგრამების შედეგად მიღებული მონაცემების შენარჩუნებისა და ორგანიზებისათვის და ინფორმაციის მოპოვების კოორდინაციისა და მართვისათვის ეროვნულ დონეზე?

a) No	
b) No, but some mechanisms or systems are being considered	
c) Yes, some mechanisms or systems are being established	
d) Yes, some mechanisms or systems are in place (please provide details below)	X
e) Yes, a relatively complete system is in place (please provide details below)	

Further information on the coordination of data and information collection and management.

საქართველოში არ არსებობს ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის შესახებ მონაცემთა შეგროვების, შენახვისა და ანალიზის თანამედროვე და ოპერატიული სისტემა, რაც ართულებს რეალური მდგომარეობის შეფასებას და მომავალი ტენდენციების პროგნოზირებას, რაც თავის მხრივ ხელს უშლის ოპტიმალური გადაწყვეტილებების მიღებას.

2005 წლიდან ივანე ჯავახიშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ინიცირებული იქნა საქართველოს ბიომრავალფეროვნების ერთიანი მონაცემთა ბაზის შექმნა. მონაცემთა ბაზაში განთავსებული იქნება ინფორმაცია საქართველოში გავრცელებული ყველა ტაქსონის (გარდა ზღვის ორგანიზმებისა), მათი გავრცელებისა და სტატუსის შესახებ. მონაცემთა ბაზა განთავსდება ვებგვერდზე (www.biodiversity-georgia.net).

ფლორისა და ფაუნის სახეობების ინვენტარიზაციის შედეგები თავს იყრის ბოტანიკისა და ზოოლოგიის ინსტიტუტების გამოცემებში, როგორცაა აღნიშნული ინსტიტუტების შრომათა კრებულები, „საქართველოს ფლორა“ და სხვა.

23. Does your country use indicators for national-level monitoring of biodiversity? (decision III/10)

იყენებს თქვენი ქვეყანა ინდიკატორებს ბიომრავალფეროვნების ეროვნულ დონეზე მონიტორინგისათვის? (გადაწყვეტილება III/10)

a) No	
b) No, but identification of potential indicators is under way (please describe)	X
c) Yes, some indicators identified and in use (please describe and, if available, provide website address, where data are summarized and presented)	
d) Yes, a relatively complete set of indicators identified and in use (please describe and, if available, provide website address, where data are summarized and presented)	

Further comments on the indicators identified and in use.

ბიომრავალფეროვნებისა და ტყის რესურსებისთვის ინდიკატორები განისაზღვრა მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით მიმდინარე ათასწლეულის განვითარების მიზნების მე-7 ამოცანის (ბუნებრივი გარემოს მდგრადობის უზრუნველყოფა) ქვეყანაში არსებული რეალობის შესაბამისად დაკონკრეტებისა და შესაბამისი ინდიკატორების შემუშავების პროცესში. კერძოდ განისაზღვრა შემდეგი ინდიკატორები: დაცული ტერიტორიების ფართობი ქვეყნის საერთო ფართობთან მიმართებაში, IUCN-ის I-IV კატეგორიების შესაბამისი დაცული ტერიტორიების ფართობი ქვეყნის საერთო ფართობთან მიმართებაში, გადაშენების პირას მყოფი/გადაშენებული სახეობების წილი, ტყის რესურსების გამოყენების ინტენსივობის „კოეფიციენტი“, ტყის ფართობი ქვეყნის საერთო ფართობთან მიმართებაში, დეგრადირებული ტყეების ფართობი ტყის

საერთო ფართობთან მიმართებაში.

WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობის კოორდინაციით კავკასიის ეკორეგიონში ბიომრავალფეროვნების დამოუკიდებელი მონიტორინგის სისტემის შექმნა, რომლის ფარგლებშიც განისაზღვრება ინდიკატორები სახეობების, კონსერვაციისათვის მნიშვნელოვანი ადგილებისა და დერეფნების დონეებზე.

Box XLIII.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საქართველოში დასრულებულია ეკოსისტემების დონეზე კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული ადგილების გამოვლენის პროცესი. უახლოეს მომავალში დასრულდება IUCN-ის კრიტერიუმების მიხედვით მოწყვლადი და გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველურ ფაუნისა და ფლორის სახეობების შეფასება, რის საფუძველზეც მომზადდება საქართველოს ახალი წითელი ნუსხა, რაც არის საქართველოს NBSAP-ით განსაზღვრული ერთ-ერთი პრიორიტეტული ღონისძიება.

ჯერჯერობით არ არის დაწყებული ქმედებები ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ეროვნული სისტემის ჩამოყალიბებისთვის, მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული მოითხოვება ეროვნული კანონმდებლობითა და ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიითა და სამოქმედო გეგმით, რაც ძირითადად ფინანსური და ადამიანური რესურსების სიმწირითაა განპირობებული. ცალკეული სახელმწიფო, სამეცნიერო და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ ხორციელდება ინვენტარიზაციისა და მონიტორინგის ცალკეული პროექტები, მაგრამ არ არსებობს ეროვნულ დონეზე მონაცემთა შეგროვების, შენახვისა და ანალიზის თანამედროვე და ოპერატიული სისტემა, სადაც შეიძლება თავს იყრიდეს აღნიშნული მონიტორინგის შედეგები შემდგომი ანალიზისათვის, რაც შეიძლება გამოყენებული იქნეს გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში.

Decisions on Taxonomy

24. Has your country developed a plan to implement the suggested actions as annexed to decision IV/1? (decision IV/1)

შემუშავებულია თუ არა თქვენს ქვეყანაში სამოქმედო გეგმა გადაწყვეტილება IV/1-ის დანართით რეკომენდირებული ქმედებების განსახორციელებლად?

a) No	X
b) No, but a plan is under development	
c) Yes, a plan is in place (please provide details below)	
d) Yes, reports on implementation available (please provide details below)	

Further information on a plan to implement the suggested actions as annexed to decision IV/1.

25. Is your country investing on a long-term basis in the development of appropriate infrastructure for your national taxonomic collections? (decision IV/1)

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა გრძელვადიან ინვესტირებას ეროვნული ტაქსონომიური

კოლექციების სათანადო ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვის?	
a) No	X
b) Yes (please provide details below)	
Further information on investment on a long-term basis in the development of appropriate infrastructure for your national taxonomic collections.	
<p>ფინანსური რესურსების სიმცირის გამო ვერ ხერხდება შესაბამისი პირობების შექმნა საქართველოს ეროვნულ მუზეუმსა და სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებში (ბოტანიკის, ზოოლოგიის, მცენარეთა დაცვის, სატყეო ინსტიტუტები) არსებული მდიდარი საკოლექციო მასალების დაცვისათვის, რის გამოც კოლექციების უმრავლესობა არის მიიმე მდგომარეობაში. შენახვის მდგომარეობის გამო ზოგიერთი კოლექცია ხელმიუწვდომელია მეცნიერული კვლევებისთვის. არ არსებობს კოლექციების ერთიანი და ხელმისაწვდომი ელექტრონული მონაცემთა ბაზები. 2005 წლიდან ეროვნულ მუზეუმში დაიწყო რეაბილიტაციის პროექტი, რომლის შედეგადაც მნიშვნელოვნად უნდა გაუმჯობესდეს არსებული კოლექციების შენახვის მდგომარეობა.</p>	

26. ◊ Does your country provide training programmes in taxonomy and work to increase its capacity of taxonomic research? (decision IV/1)	
<p>არსებობს თუ არა თქვენს ქვეყანაში სასწავლო პროგრამები ტაქსონომიაში და მიმდინარეობს თუ არა მუშაობა ტაქსონომიური კვლევების შესაძლებლობების გაძლიერებისთვის? (გადაწყვეტილება IV/1).</p>	
a) No	
b) Yes (please provide details below)	X
Further information on training programmes in taxonomy and efforts to increase the capacity of taxonomic research.	
<p>საქართველოში არსებობს ტაქსონომიური კვლევების ხანგრძლივი ტრადიცია, როგორც ეროვნულ, ისე რეგიონულ დონეზე. თუმცა ტაქსონომიურ კვლევებში ჯერჯერობით ნაკლებად გამოიყენება თანამედროვე მეთოდები და ტექნოლოგიები. ქვეყანაში არიან მაღალკვალიფიციური ტაქსონომისტები ცოცხალი ორგანიზმების სხვადასხვა ჯგუფებში. სახელმწიფო უნივერსიტეტების შესაბამისი ფაკულტეტების საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამები მოიცავენ სადექიო კურსებს სხვადასხვა სისტემატიკური ჯგუფების ტაქსონომიაში, მაგრამ ზოგადად მცირეა ინტერესი ამ სპეციალობების მიმართ, ფინანსური და ადამიანური რესურსების სიმწირის გამო შეზღუდულია ტაქსონომიური კვლევების ოდენობა. ძალიან მცირეა ან საერთოდ არ არიან მთელი რიგი ჯგუფების კვალიფიცირებული სპეციალიტები, მათ შორის წყალმცენარეებში, ლიქენებში, ხავსებში, თევზებისა და უხერხემლოების მთელ რიგ ოჯახებში.</p>	

27. ◊ Has your country taken steps to ensure that institutions responsible for biological diversity inventories and taxonomic activities are financially and administratively stable? (decision IV/1)	
<p>გადადგა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ნაბიჯები იმისათვის, რომ ინსტიტუტები, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან ბიოლოგიური მრავალფეროვნების აღრიცხვასა და სისტემატიკასთან დაკავშირებული აქტივობების განხორციელებაზე, იყვნენ მდგრადი ფინანსური და ადმინისტრაციული თვალსაზრისით?</p>	
a) No	
b) No, but steps are being considered	
c) Yes, for some institutions	
d) Yes, for all major institutions	X
საქართველოში განათლებისა და მეცნიერების სფეროში მიმდინარე რეფორმის ფონზე	

ხორციელდება მნიშვნელოვანი ცვლილებები ტაქსონომიურ აქტივობებზე პასუხისმგებელი სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტებში, მათი ფინანსური უზრუნველყოფისა და ადმინისტრირების გაუმჯობესების მიზნით. გარკვეულ წილად გაიზარდა მეცნიერთა ანაზღაურება. მნიშვნელოვნად იზრდება ფუნდამენტური და გამოყენებითი სამეცნიერო კვლევების სახელმწიფო დაფინანსება. საუკეთესო სამეცნიერო პროექტების გამოსავლენად და სახსრების ეფექტური მართვისათვის შეიქმნა ეროვნული სამეცნიერო ფონდი, რომლის მიზანია სახელმწიფო საბიუჯეტო დაფინანსებით, საკონკურსო წესით სახელმწიფო გრანტებისა და სტიპენდიების გაცემის ორგანიზება. თუმცა სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების დაფინანსება ჯერ კიდევ საკმაოდ მწირია სრულფასოვანი კვლევების განხორციელებისათვის.

28. ² Is your country collaborating with the existing regional, subregional and global initiatives, partnerships and institutions in carrying out the programme of work, including assessing regional taxonomic needs and identifying regional-level priorities? (decision VI/8)

თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა არსებულ რეგიონულ, ქვერეგიონულ და გლობალურ ინიციატივებთან, თანამეგობრობებთან და ინსტიტუტებთან სამუშაო პროგრამის განხორციელებისათვის, მათ შორის რეგიონული ტაქსონომიური საჭიროებების შეფასებასა და რეგიონული დონის პრიორიტეტების განსაზღვრისათვის? (გადაწყვეტილება VI/8-ს დანართი).

a) No	X
b) No, but collaborative programmes are under development	
c) Yes, some collaborative programmes are being implemented (please provide details about collaborative programmes, including results of regional needs assessments)	
d) Yes, comprehensive collaborative programmes are being implemented (please provide details about collaborative programmes, including results of regional needs assessment and priority identification)	

Further information on the collaboration your country is carrying out to implement the programme of work for the GTI, including regional needs assessment and priority identification.

29. Has your country made an assessment of taxonomic needs and capacities at the national level for the implementation of the Convention? (annex to decision VI/8)

შეაფასა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ეროვნულ დონეზე ტაქსონომიური საჭიროებები და პოტენციური კონვენციის იმპლემენტაციის მიზნით? (გადაწყვეტილება VI/8-ს დანართი).

a) No	X
b) Yes, basic assessment made (please provide below a list of needs and capacities identified)	
c) Yes, thorough assessment made (please provide below a list of needs and capacities identified)	

² The questions marked with in this section on Taxonomy are similar to some questions contained in the format for a report on the implementation of the programme of work on the Global Taxonomy Initiative. Those countries that have submitted such a report do not need to answer these questions unless they have updated information to provide.

Further comments on national assessment of taxonomic needs and capacities.

საქართველო აპირებს მოითხოვოს გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის ფინანსური მხარდაჭერა ეროვნული ტაქსონომიური საჭიროებების შეფასებისათვის. საპროექტო წინადადება ამჟამად მუშავდება და უახლოეს მომავალში წარედგინება UNDP-ის ეროვნულ ოფისს.

30. Is your country working on regional or global capacity building to support access to, and generation of, taxonomic information in collaboration with other Parties? (annex to decision VI/8)

მუშაობს თუ არა თქვენი ქვეყანა რეგიონული და გლობალური პოტენციალის ამაღლებაზე, რათა ხელი შეუწყოს ტაქსონომიური ინფორმაციის შეგროვებას და მასზე ხელმისაწვდომობას სხვა მხარეებთან თანამშრომლობით? (გადაწვევტილება VI/8-ს დანართი).

a) No	X
b) Yes, relevant programmes are under development	
c) Yes, some activities are being undertaken for this purpose (please provide details below)	
d) Yes, many activities are being undertaken for this purpose (please provide details below)	

Further comments on regional or global capacity-building to support access to, and generation of, taxonomic information in collaboration with other Parties.

31. Has your country developed taxonomic support for the implementation of the programmes of work under the Convention as called upon in decision VI/8? (annex to decision VI/8)

უზრუნველყოფს თუ არა თქვენი ქვეყანა ტაქსონომიურ მხარდაჭერას კონვენციის თემატური სამუშაო პროგრამების დანერგვისას, როგორც ეს მითითებულია გადაწვევტილებაში VI/8-ში? (გადაწვევტილება VI/8-ს დანართი).

a) No	
b) Yes, for forest biodiversity (please provide details below)	
c) Yes, for marine and coastal biodiversity (please provide details below)	
d) Yes, for dry and sub-humid lands (please provide details below)	X
e) Yes, for inland waters biodiversity (please provide details below)	
f) Yes, for mountain biodiversity (please provide details below)	X
g) Yes, for protected areas (please provide details below)	X
h) Yes, for agricultural biodiversity (please provide details below)	X
i) Yes, for island biodiversity (please provide details below)	

Further comments on the development of taxonomic support for the implementation of the programmes of work under the Convention.

ბოტანიკის ინსტიტუტის მიერ განხორციელებულია მრავალი კვლევა მაღალმთის ფლორის შესწავლის თვალსაზრისით, დამუშავებულია კავკასიისა და ევროპის სხვა რეგიონების მთიან სისტემათა ფლორების შედარებითი შესწავლის პრობლემები, შემუშავებულია მთიანი ქვეყნების მცენარეულობის კლასიფიკაციის სისტემები, გაანალიზებულია კავკასიის მაღალმთის ფლორის ენდემიზმის საკითხები, დახასიათებულია ოროფიტთა მრავალფეროვნება და ცენტრალური კავკასიონის ყველაზე სენსიტიური ფიტოცენოზები – ალპური და სუბნივალური ნანოცენოზები, სუბალპური ტანბრეცილები და ბუჩქნარები, მაღალბალახეულობა.

ბიომრავალფეროვნების დეტალური კვლევები ჩატარდა საქართველოს მთიან რეგიონებში დაცული ტერიტორიების დარსებისა და არსებულების გაფართოების პროცესში (თუშეთისა და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები, ბაწარ-ბაბანეურის ნაკრძალი და ილტოს ალკვეთილი) საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის მხარდაჭერით სახეობათა კონსერვაციის ცენტრის (NACRES) მიერ, კერძოდ შეგროვდა მონაცემების საკვანძო სახეობების შესახებ, ჩატარდა ფრინველთა ინვენტარიზაცია, აღიწერა მცენარეული საფარის ფლორისტული შემადგენლობა, ფიტოცენოზების ზოგადი სტრუქტურა და სივრცული განაწილება, მომზადდა თემატური რუკები და მონაცემთა ბაზები. ანალოგიური სამუშაოები ჩატარდა ვაშლოვანის ეროვნულ პარკში (არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემები).

ზოგადად, ფლორისტული და ფაუნისტური გამოკვლევები ხორციელდება ყველა დაცული ტერიტორიების დაარსებისა და მენეჯმენტის გეგმების შემუშავების პროცესში. ტაქსონომიური კვლევები ჩატარებულია ბორჯომ-ხარაგაულისა და კოლხეთის ეროვნული პარკებისათვის, ივრის ზეგანის (არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემები) და ცენტრალური კავკასიონის (მაღალი მთის ეკოსისტემები) გეგმარებითი რაიონებისთვის. გამოცემულია ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის მცენარეების, ხერხემლიანთა და ფრინველთა სარკვევები, გამოსაცემად მზადდება კოლხეთის ჭარბტენიანი ტერიტორიების ფრინველთა სარკვევი (საქართველოს სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის პროექტი, GCCW), აგრეთვე, გამოიცა: საქართველოს არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების ფრინველთა სარკვევი (GEF/UNDP, NACRES, 2002), სამცხე-ჯავახეთის ფრინველები (GCCW, კავშირი „ორბი“). გრეიფსვალდის უნივერსიტეტის ბოტანიკის ინსტიტუტთან თანამშრომლობით ჩატარდა დეტალური ფლორისტული კვლევები ქობულეთის ნაკრძალსა და ალკვეთილში და კოლხეთის ეროვნული პარკის იმნათის უბანში.

32. Has your country developed taxonomic support for the implementation of the cross-cutting issues under the Convention as called upon in decision VI/8?

32. შეუწყო თუ არა არა თქვენმა ქვეყანამ ხელი ტაქსონომიურ სამუშაოებს კონვენციით განსაზღვრული ურთიერთგადაამფარავი საკითხების შესრულების მიზნით გადაწყვეტილება VI/8-ის შესაბამისად?

a) No	X
b) Yes, for access and benefit-sharing (please provide details below)	
c) Yes, for Article 8(j) (please provide details below)	
d) Yes, for the ecosystem approach (please provide details below)	
e) Yes, for impact assessment, monitoring and indicators (please provide details below)	
f) Yes, for invasive alien species (please provide details below)	
g) Yes, for others (please provide details below)	

Further comments on the development of taxonomic support for the implementation of the cross-cutting issues under the Convention.

Article 8 - In-situ conservation
[excluding paragraphs (a) to (e), (h) and (j)]

მუხლი 8 – In situ კონსერვაცია (გარდა a-e, h და j პუნქტებისა)

33. ◊ On Article 8(i), has your country endeavored to provide the conditions needed for compatibility between present uses and the conservation of biological diversity and sustainable use of its components?

ჰქონია თუ არა თქვენს ქვეყანას ისეთი პირობების შექმნის მცდელობა, რომელიც შეთავსებადს გახდის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების ამჟამინდელ გამოყენებას და მის კონსერვაციას, აგრეთვე მისი კომპონენტების მდგრად გამოყენებას (8i)?

a) No	
b) No, but potential measures are being identified	
c) Yes, some measures undertaken (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive measures undertaken (please provide details below)	

Further comments on the measures taken to provide the conditions needed for compatibility between present uses and the conservation of biological diversity and sustainable use of its components.

2005 წლიდან საქართველოში დაიწყო ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სისტემის რეფორმირება, რაც ითვალისწინებს არსებული ნორმატიული ბაზის რაციონალიზებას მისი ქმედითუნარიანობის გაზრდისა და ამასთანავე, საქართველოში ინვესტირებისათვის უფრო ხელსაყრელი გარემოს შექმნის მიზნით. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში არსებულ სამართლებრივ ბაზაში ხდება მნიშვნელოვანი ცვლილებების შეტანა, რაც გამოწვეულია 2005 წლის ივნისში „ლიცენზიებისა და ნებართვების“ შესახებ საქართველოს კანონის მიღებით, რომლის თანახმადაც ყველა არსებული კანონი და ნორმატიული აქტი უნდა გადაამუშავდეს და მოყვანილი იქნეს შესაბამისობაში აღნიშნულ კანონთან. დაინერგა ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის ლიცენზიის მსოლოდ აუქციონის წესით გაცემა. დაიწყო ხანგრძლივადიანი სარგებლობის ლიცენზიების გაცემა. „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად საქართველოში ლიცენზირებად საქმიანობებს განეკუთვნება ტყითსარგებლობა (ხე-ტყის დამზადება და სამონადირეო მეურნეობების მოწყობა), თევზჭერა, ზოგიერთი სახეობის არამერქნული მცენარეული რესურსის მოპოვება (სოჭის გირჩი, თეთრყვავილებისა და ყოჩივარდების ბოლქვები). „ბუნებრივი მოსაერებლების შესახებ“ საქართველოს კანონით განისაზღვრა გადასახდების ოდენობა. ამ ეტაპზე სალიცენზიო პირობები განისაზღვრება მთავრობის სპეციალური დადგენილებით და მოიცავს მთელ რიგ მოთხოვნებს ბიოლოგიური რესურსების დაცვისა და მდგრადი გამოყენების უზრუნველსაყოფად. გარდა ამისა, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო უფლებამოსილია აუქციონის ჩატარების წინ დაადგინოს რესურსთარგებლობის ნორმები. კანონმდებლობის მიხედვით ბუნებრივი რესურსების მოპოვება (თევზჭერა, ნადირობა, ხე-ტყის ჭრა, არამერქნული რესურსების შეგროვება) დაიშვება მსოლოდ წინასწარი შესწავლების საფუძველზე განსაზღვრული მოცულობების ფარგლებში. 2004-2005 წლებში შავ ზღვასა და საქართველოს შიდა წყალსატევებში სახელმწიფო მიზნობრივი პროგრამის ფარგლებში ზღვის ეკოლოგიისა და თევზის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტრუქტის მიერ შესწავლილი და შეფასებული იქნა თევზის რესურსების მდგომარეობა. შესწავლის შედეგად განისაზღვრა კომერციული თევზჭერისათვის დასაშვები თევზის სახეობები და ოდენობები, შემუშავდა რეკომენდაციები თევზჭერის აკრძალვის ვადებისა და ნებადართული ბადე-იარაღების შესახებ. 2005 წელს საქართველოს სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის პროექტის მხარდაჭერით დაიწყო კვლევები პალიასტომის ტბასა და მდ. ფიჩორაზე მეთევზეობის მონიტორინგის სისტემის შემუშავებისთვის. პალიასტომის ტბა მიეკუთვნება კოლხეთის ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონას, სადაც დაშვებულია ლიმიტირებული თევზჭერა ადგილობრივი მოსახლეობის მოთხოვნების გათვალისწინებით. კვლევის შედეგად

შესწავლილი იქნა სარეწი თევზების რესურსების მარაგი და დადგინდა მათი მოპოვების ზღვრული ოდენობები, იდენტიფიცირებულია იქნა ტოფობის ადგილები მათი მკაცრი დაცვის მიზნით.

საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის ფარგლებში მდგრადი ტყითსარგებლობის დანერგვის მიზნით მიმდინარეობს და დაგეგმილია ტყის ინვენტარიზაციის სამუშაოები საქართველოს რამდენიმე რაიონში, აგრეთვე, მიმდინარეობს სამუშაოები საქართველოს ტყის ფონდის ლანდშაფტურ-ეკოლოგიური ზონირების მიზნით.

ველური სამედიცინო მცენარეების მდგრადი გამოყენების ხელშეწყობის მიზნით SDC-ის მხარდაჭერით WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობისა და CUNA Georgia-ს (Society in Support of Culture and Nature in Georgia) თანამშრომლობით მომზადდა იმ მცენარეების ნუსხა, რომლებიც ფართოდ გამოიყენებიან სამკურნალო მიზნით, მომზადდა შეგროვების, კულტივაციის, გადამუშავებისა და მარკეტინგის მონაცემთა ბაზები, შეიქმნა ეროვნული სტანდარტები და მართვის სახელმძღვანელო სამკურნალო მცენარეების მდგრადი გამოყენებისთვის, განხორციელდა სათემო პროექტები.

34. On Article 8(k), has your country developed or maintained the necessary legislation and/or other regulatory provisions for the protection of threatened species and populations?

განავითარა და აამუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობებისა და პოპულაციების დაცვისათვის აუცილებელი კანონმდებლობა და/ან მარეგულირებელი მექანიზმები (8k)?

a) No	
b) No, but legislation is being developed	
c) Yes, legislation or other measures are in place (please provide details below)	X

Further information on the legislation and/or regulations for the protection of threatened species and populations.

საქართველოს კანონი „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ მიღებული იქნა 2003 წელს, რითაც სამართლებრივი ბაზა შეექმნა გადაშენების პირას მყოფი სახეობების დაცვას, განსაკუთრებულ შემთხვევებში მათ მოპოვებას, განისაზღვრა საქართველოს „წითელი ნუსხის“ შედგენის წესი. კანონის თანახმად საქართველოში გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების მდგომარეობა უნდა შეფასდეს ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) კრიტერიუმების შესაბამისად. კანონის თანახმად საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების ბუნებიდან ამოღება დაიშვება მხოლოდ განსაკუთრებულ შემთხვევებში, მათი გადარჩენის, განკურნების, გამრავლების, აგრეთვე სამეცნიერო კვლევის მიზნებისთვის. კომერციული მიზნით მათი მოპოვება აკრძალულია. კანონის შესაბამისად 2003 წელს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანებით დამტკიცდა დროებითი „წითელი ნუსხა“, რომელშიც შეტანილი იქნა 1982 წლის წითელი წიგნის სახეობები, აგრეთვე მიგრირებადი სახეობების დაცვის შესახებ ბონის კონვენციითა და მისი რეგიონული შეთანხმებებით (AEWA, ACCOBAMS) მკაცრად დაცული სახეობები, რომლებიც საქართველოს ტერიტორიაზე ბინადრობენ მუდმივად ან დროებით. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან შეიქმნა გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი კომისია, რომელიც IUCN-ის კატეგორიებისა და კრიტერიუმების გამოყენებით, არსებული ინფორმაციისა და სპეციალური გამოკვლევების შედეგებზე დაყრდნობით მუშაობს საქართველოს ახალი წითელი ნუსხის შედგენაზე (იხ. აგრეთვე, პასუხი მე-19 შეკითხვაზე).

საქართველოს ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის კოდექსებით განსაზღვრულია შესაბამისი პასუხისმგებლობები საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების უკანონო მოპოვებისათვის ან მათი ადგილსამყოფელობის მოშლისათვის.

35. On Article 8(l), does your country regulate or manage processes and categories of activities

identified under Article 7 as having significant adverse effects on biological diversity?

არეგულირებს და მართავს თუ არა თქვენი ქვეყანა მე-7 მუხლით განსაზღვრულ პროცესებსა და ქმედებათა კატეგორიებს, რომლებიც მნიშვნელოვნად მავნე გავლენას ახდენენ ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე (8)?

a) No	
b) No, but relevant processes and categories of activities being identified	
c) Yes, to a limited extent (please provide details below)	X
d) Yes, to a significant extent (please provide details below)	

Further comments on the regulation or management of the processes and categories of activities identified by Article 7 as having significant adverse effects on biodiversity.

საქართველოს კანონებით „გარემოს დაცვის შესახებ“, „გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ და „ეკოლოგიური ექსპერტიზის შესახებ“ განსაზღვრულია გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისა და ეკოლოგიური ექსპერტიზის ჩატარების ვალდებულება, რაც ხდება საქმიანობის განხორციელებისთვის გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის საფუძველი. საქმიანობათა ჩამონათვალი, რომელთაც ესაჭიროებათ გზშ და გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა განსაზღვრულია „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის წესისა და პირობების შესახებ დებულებით“ (დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის №154 (01.09.05) დადგენილებით). გზშ-ს ანგარიშით განისაზღვრება ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების აღკვეთის ან შერბილების ღონისძიებები, მაგრამ სუსტად ან საერთოდ არ ხორციელდება ბიომრავალფეროვნებაზე ზეგავლენის აღსაკვეთად/შესამცირებლად დასახული ღონისძიებების დანერგვისა და ეფექტურობის მონიტორინგი, რაც არასრულყოფილი კონტროლის სისტემითაა განპირობებული. ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის მილსადენის დერეფანში, სამინისტროსთან შეთანხმებული სქემის თანახმად, რეგულარულად მიმდინარეობს ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი, რომლის ანგარიშებიც ყოველწლიურად წარედგინება გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს.

წყლის შესახებ კანონით განსაზღვრულია ვალდებულებები ბუნებრივი და ხელოვნური წყალსატევების დაბინძურებისაგან დაცვის მიზნით. კანონის თანახმად წყლის ობიექტებში საწარმოო და საყოფაცხოვრებო წყლების ჩაშვება შესაძლებელია მხოლოდ სპეციალური ნებართვით, დადგენილ ნორმებამდე მათი გაწმენის შემდეგ.

Box XLIV.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation

in situ კონსერვაციის სფეროში მიღწეული ძირითადი შედეგები, რომლებსაც წვლილი შეაქვთ 2010 წლის მიზნების მიღწევაში, ათასწლეულის განვითარების მიზნებსა და კონვენციის სტრატეგიული გეგმის განხორციელებაში, არის შემდეგი:

- მნიშვნელოვნად გაიზარდა საქართველოს დაცული ტერიტორიების ფართობი, შეიქმნა ახალი ეროვნული პარკები და გაფართოვდა არსებული დაცული ტერიტორიები (2010 წლის მიზნები 1, 2).
- მიღებული იქნა საქართველოს კანონი „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ, IUCN-ის კრიტერიუმებზე დაყრდნობით მიმდინარეობს სახეობათა სტატუსის შეფასების პროცესი ახალი წითელი ნუსხის მომზადების მიზნით, მიმდინარეობს ნიაშორის რეინტროდუქცია ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში, მზადდება ცალკეულ სახეობათა კონსერვაციის გეგმები (2010 წლის მიზანი 2).

- შექმნილია და ვითარდება რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფი კანონმდებლობა (2010 წლის მიზანი 4).

გარკვეული პროგრესია მიღწეული *in-situ* კონსერვაციისათვის NBSAP-ით დასახული მთელი რიგი ღონისძიებების განხორციელებაში:

დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარების კომპონენტის ფარგლებში განსაზღვრული 20 მოქმედებიდან მიმდინარეობს 7 მათგანის განხორციელება. კერძოდ, საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის (მსოფლიო ბანკი/GEF) მხარდაჭერით მიმდინარეობს დაცული ტერიტორიების გეგმარება ცენტრალურ კავკასიონზე (მოქმედება A1); არსებული დაცული ტერიტორიების დახმარება მათი ფუნქციონირებისა და მართვის გაუმჯობესების მიერ (მოქმედება A6); აღმოსავლეთ კავკასიონსა და ივრის ზეგანზე მდებარე დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბება (მოქმედება A12); საინფორმაციო სისტემისა და მონაცემთა სრულფასოვანი ბაზის შექმნა დაცული ტერიტორიების ცენტრალურ სამსახურში (მოქმედება A13); სამართლებრივი საფუძვლების შექმნა დაცული ტერიტორიების ბიუჯეტში ტურისტული, რეკრეაციული და სხვა საქმიანობისაგან მიღებული შემოსავლების რეინვესტირებისათვის (მოქმედება A18); ჯავახეთის ზეგანზე დაცული ტერიტორიების შექმნის მიზნით მზადდება სათანადო ფინანსური ხელშეკრულება საქართველოსა და გერმანიას შორის (მოქმედება A3), მზადდება მსოფლიო ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის კანდიდატი უბნების ეროვნული სია და სათანადო დოკუმენტაცია UNESCO-ში წარსადგენად (მოქმედება A10).

სახეობებისა და ჰაბიტატების კომპონენტის ფარგლებში განსაზღვრული 30 ქმედებიდან ინერგება 10 მათგანი: მცენარეთა და ცხოველთა სახეობების სტატუსების განსაზღვრა IUCN-ის კატეგორიების მიხედვით (მოქმედება B1) და საქართველოს ახალი წიტელი ნუსხის შედგენა (მოქმედება B2); კრიტიკული საფრთხის წინაშე მყოფი იშვიათი, ენდემური და რელიქტური სახეობებისთვის კონსერვაციის პროგრამების შემუშავება (მოქმედება B4); ირმის, ქვეოჯახ Caprinae, ჯიქის (*Pamtera pardus*), ლეშიჭამია ფრინველების, ზღვის ძუძუმწოვრების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმების შედგენა (მოქმედებები B7, B8, B9, B10, B13), ხელფრთიანთა სახეობრივი შემადგენლობის დაზუსტება (მოქმედება B12), ფრინველთათვის მნიშვნელოვანი ადგილების იდენტიფიცირების დასრულება (მოქმედება B19).

საქართველოში ძალიან შეზღუდულია ფინანსური და ადამიანური რესურსები სათანადო კვლევების განსახორციელებლად, რათა განისაზღვროს ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი სარგებლობის დონე. არ არის შექმნილი მონიტორინგის სისტემა. აღნიშნულის გამო არ არსებობს საკმარისი და სანდო მონაცემები ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი სარგებლობის უზრუნველყოფისათვის.

Programme of Work on Protected Areas (Article 8 (a) to (e))

36. Has your country established suitable time bound and measurable national-level protected areas targets and indicators? (decision VII/28)

დაადგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ დროში განსაზღვრული და რაოდენობრივად შეფასებადი ეროვნული ამოცანები (სამიზნეები) და ინდიკატორები? (გადაწყვეტილება VII/28)

a) No (please specify reasons)	
b) No, but relevant work is under way	
c) Yes, some targets and indicators established (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive targets and indicators established (please provide details below)	X

Further comments on targets and indicators for protected areas.

დაცული ტერიტორიების სისტემების განვითარება ბიომრავალფეროვნების დაცვის, ადგილისა და ბუნებრივი რესურსების გონივრული გამოყენების მიზნით არის საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის (დამტკიცდა 2005 წელს საქართველოს მთავრობის №27 დადგენილებით) ერთ-ერთი სტრატეგიული მიზანი. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად დოკუმენტით განსაზღვრულია შემდეგი ამოცანები:

- დაცული ტერიტორიების სრულფასოვანი ქსელის ჩამოყალიბება;
- დაცული ტერიტორიების დაგეგმვისა და მართვის სრულყოფა;
- მდგრადი მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბება;
- დაცული ტერიტორიების ფინანსური მექანიზმის სრულყოფა;
- დაცული ტერიტორიების მონაცემთა ბაზის შექმნა;
- პოლიტიკური მხარდაჭერის აკება და ტრანსინსტიტუციური და ტრანსსექტორული კოოპერაციისა და პარტნიორობის განვითარება;
- საერთაშორისო და ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის განვითარება;
- დაცულ ტერიტორიებზე განათლებისა და ინტერპრეტაციის სრულფასოვანი სისტემის დანერგვა;
- დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის პოტენციალის ამოქმედება
- დაცულ ტერიტორიებთან(-ში) მცხოვრები ადგილობრივი მოსახლეობის პრობლემების იდენტიფიცირება, დაცული ტერიტორიების დაგეგმვისა და დაარსების დროს მათი გათვალისწინების მიზნით.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიითა და სამოქმედო გეგმით განსაზღვრულია 20 ქმედება აღნიშნული ამოცანების გადასაჭრელად, თითოეული ქმედებისათვის განსაზღვრულია განხორციელების წლები და შესრულების ინდიკატორი.

დროში განსაზღვრული და რაოდენობრივად შეფასებადი ამოცანები და მიზნების მიღწევის ინდიკატორები განსაზღვრულია იმ დაცული ტერიტორიებისათვის, რომლებიც შეიქმნა და ვითარდება დონორი ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერით (ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი, კოლხეთის დაცული ტერიტორიები, თუშეთის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები). აღნიშნული დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმები მოიცავენ მართვის ამოცანებს და შესაბამის ღონისძიებებს, რომლებისთვისაც, შესაბამის შემთხვევებში, მითითებულია განხორციელების ვადები.

37. Has your country taken action to establish or expand protected areas in any large or relatively unfragmented natural area or areas under high threat, including securing threatened species? (decision VII/28)

გაუტარებია თუ არა თქვენს ქვეყანას ღონისძიებები დაცული ტერიტორიების დაარსების ან გაფართოებისათვის შედარებით ფართო ან შედარებით არაფრაგმენტირებულ ტერიტორიებზე ან ტერიტორიებზე, რომლებიც მაღალი საფრთხის ქვეშაა, მათ შორის საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობების დაცვისათვის? (გადაწყვეტილება VII/28)

a) No	
b) No, but relevant programmes are under development	
c) Yes, limited actions taken (please provide details below)	
d) Yes, significant actions taken (please provide details below)	X

Further comments on actions taken to establish or expand protected areas.

2002-2005 წლებში საქართველოში შეიქმნა თუშეთისა და ვაშლოვანის ეროვნული პარკები, მნიშვნელოვნად გაფართოვდა ლაგოდეხის ნაკრძალი, დაარსდა თუშეთის დაცული ლანდშაფტი. დაგეგმვისა და შექმნის პროცესშია რამდენიმე ახალი დაცული ტერიტორია: მომზადებულია სათანადო კანონპროექტები თბილისისა და მტირალას ეროვნული პარკებისა და იმერეთის მღვიმეთა კომპლექსის დასაარსებლად. მიმდინარეობს გეგმარებითი სამუშაოები დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბებისათვის ცენტრალურ კავკასიონზე. უახლოეს მომავალში დაიწყება დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბება ჯავახეთის ზეგანზე სამხრეთ საქართველოში. 2002-2005

წლებში საქართველოში ახალი დაცული ტერიტორიების შექმნისა და არსებულების გაფართოების შედეგად დაცული ტერიტორიების (IUCN-ის კატეგორიები I-V) ფართობი გაიზარდა 149 339 ჰა-ით.

38. Has your country taken any action to address the under representation of marine and inland water ecosystems in the existing national or regional systems of protected areas? (decision VII/28)

გაუტარებია თუ არა თქვენს ქვეყანას რაიმე ღონისძიება ზღვისა და შიდა წყლების ეკოსისტემების დაცული ტერიტორიების არსებულ ეროვნულ ან რეგიონულ სისტემებში წარმოდგენისათვის? (გადაწყვეტილება VII/28)

a) No	
b) Not applicable	
c) No, but relevant actions are being considered	
d) Yes, limited actions taken (please provide details below)	X
e) Yes, significant actions taken (please provide details below)	

Further comments on actions taken to address the under representation of marine and inland water ecosystems in the existing national or regional systems of protected areas.

კოლხეთის ეროვნული პარკი (დაარსდა 1999 წელს) მოიცავს 15 742 ჰა საზღვაო აკვატორიას (მკაცრი და მართვადი დაცვის ზონები). ამავე ეროვნული პარკის შემადგენლობაში შედის პალიასტომის ტბა (ზედაპირის ფართობი 18,2 კმ²). 1995 წელს მინისტრთა კაბინეტის დადგენილებით დაარსებული ქცია-ტაბაწყურის ადგილობრივი, მოიცავს ტაბაწყურის ალპურ ტბასა (ზედაპირის ფართობი 14,2 კმ²) და მალაღმთის ჭარბტენიან ეკოსისტემებს.

მიმდინარეობს გეგმარებითი სამუშაოები დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბებისათვის ჯავახეთის ზეგანზე, რომლის შემადგენლობაშიც შევა ხანჩალის, მადატაფას, ბუღდაშენისა და სალამოს ტბები, სავარაუდოდ ადგილობრივების სტატუსით. აღსანიშნავია, რომ ხანჩალის, მადატაფისა და ბუღდაშენის ტბები იდენტიფიცირებულია, როგორც საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შესატანად წარსადგენი ადგილები (ჯავახეთის ზეგანის ჭარბტენიანი ტერიტორიების კონსერვაცია, რამსარის კონვენციის მცირე გრანტების ფონდი, სახელობა კონსერვაციის ცენტრი ნაკრესი, 1999-2001).

39. Has your country identified and implemented practical steps for improving the integration of protected areas into broader land and seascapes, including policy, planning and other measures? (decision VII/28)

დაადგინა და გადადგა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ პრაქტიკული ნაბიჯები, პოლიტიკის, დაგეგმვის და სხვა ღონისძიებების ჩათვლით, დაცული ტერიტორიების უკეთ ინტეგრაციისათვის უფრო ფართო მასშტაბის ხმელეთისა და ზღვის ლანდშაფტებში? (გადაწყვეტილება VII/28)

a) No	
b) No, but some programmes are under development	X
c) Yes, some steps identified and implemented (please provide details below)	
d) Yes, many steps identified and implemented (please provide details below)	

Further comments on practical steps for improving integration of protected areas into broader land and seascapes, including policy, planning and other measures.

90-იანი წლებიდან საქართველოში დაიწყო ახალ მიდგომების დანერგვა დაცული ტერიტორიების შექმნასა და განვითარებაში. კერძოდ, სხვადასხვა რეჟიმის (IUCN-ის I-VI კატეგორიების შესაბამისი) დაცული ტერიტორიებით აგებული სისტემის ჩამოყალიბება, განსხვავებით მანამდე არსებული მიდგომისაგან, რომელიც მხოლოდ განცალკევებული და მკაცრად დაცული ნაკრძალების შექმნას ითვალისწინებდა. აღნიშნულს სამართლებრივი საფუძველი შეუქმნა „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ კანონმა (1996), რომლის თანახმადაც დაცული ტერიტორიების სისტემის მიზანია ბუნების სრულფასოვანი დაცვა და სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ჰარმონიზება. აღნიშნული პრაქტიკულად ხორციელდება ბორჯომ-ხარაგაულისა და კოლხეთის ეროვნული პარკების ჩამოყალიბების, აღმოსავლეთ კავკასიონზე დაცული ტერიტორიების გეგმარებისა და დაარსების პროცესში. ამავე მიდგომით გეგმარდება ცენტრალური კავკასიონის დაცული ტერიტორიების ქსელი. კერძოდ, ახალი დაცული ტერიტორიების შექმნისა და უკვე არსებულების გაფართოების პროცესი წარიმართა რამდენიმე ეტაპად: თავდაპირველად შერჩეული მსხვილი გეგმარებითი რეგიონის ფარგლებში ბიოლოგიური, ისტორიულ-კულტურული და სოციალურ-ეკონომიკური ინფორმაციის, საველე კვლევებისა და ადგილობრივ მოსახლეობასთან კონსულტაციების საფუძველზე, შეირჩა დასაარსებელი დაცული ტერიტორიების კატეგორიები და საზღვრები.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტი მჭიდროდ თანამშრომლობს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტთან ცენტრალურ კავკასიონში, რაც გულისხმობს 5 ადმინისტრაციულ რაიონში (ონი, ამბროლაური, ცაგერი, მესტია, ლენტეხი) დაცული ტერიტორიებისა და მდგრადი ტყითსარგებლობის კოორდინირებულ დაგეგმვას. სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის ფარგლებში გათვალისწინებულია ტყის დაგეგმვისა და მართვის ახალი მოდელის შემუშავება, რომლის ტესტირება უნდა მოხდეს ცენტრალური კავკასიონის პილოტურ ტერიტორიაზე, სადაც, მიუხედავად იმისა, რომ ის გამოირჩევა ხელუხლებლად შემორჩენილი ეკოსისტემებით და ბიომრავალფეროვნებით, დღემდე არ არის შექმნილი დაცული ტერიტორიები. ამიტომ სატყეო სექტორისა და დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტების დაგეგმვისას გათვალისწინებული იქნა, რომ ამ ორმა პროექტმა უნდა ითანამშრომლონ აღნიშნულ ტერიტორიაზე ტყის ეკოსისტემების კონსერვაციისა და მდგრადი სარგებლობის დაგეგმვის მიზნით.

აღმოსავლეთ კავკასიონზე ახალი დაცული ტერიტორიების დაარსებისა და არსებულების გაფართოების პარალელურად შეირჩა და დაგეგმარდა ორი ეკოლოგიური დერეფანი: ალაზნის ჭალების მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორია, აღმოსავლეთ კავკასიონის დაცული ტერიტორიებისა და მიმდებარე ტყეებისა და საძოვრების მართვის ქმედებების ურთიერთდაკავშირების მიზნით და დავით-გარეჯის დაცული ლანდშაფტი, რომელიც ერთიან კომპლექსად კრავს ივრის ზეგანზე არსებულ სხვადასხვა კატეგორიის დაცულ ტერიტორიებს.

მაგრამ საქართველოში საკმაოდ დიდ სირთულეებთანაა დაკავშირებული დაცული ლანდშაფტისა და მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიების დაარსება და ეფექტური დანერგვა, ამ კატეგორიების მართვის ინტეგრულობიდან გამომდინარე.

დაცული ტერიტორიების ფართო ტერიტორიულ ერთეულებში ეფექტური ინტეგრირებისათვის მნიშვნელოვანი ხელისშემშლელი მიზეზებია სივრცითი დაგეგმვის სისტემისა და მიწის სრულყოფილი საკადასტრო მონაცემების არარსებობა, რის გამოც ვერ ხერხდება ცენტრალურ და ადგილობრივ დონეებზე, აგრეთვე, სექტორთა შორის ურთიერთშეჯერებული მოსაზრებების ჩამოყალიბება ერთი და იმავე ტერიტორიული ერთეულის განვითარების მომავალზე.

40. Is your country applying environmental impact assessment guidelines to projects or plans for evaluating effects on protected areas? (decision VII/28)

იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ინსტრუქციებს პროექტებსა და გეგმებში, დაცულ ტერიტორიებზე ზემოქმედების შეფასების მიზნით? (გადაწყვეტილება VII/28)

a) No	X
b) No, but relevant EIA guidelines are under development	
c) Yes, EIA guidelines are applied to some projects or plans (please provide details below)	

d) Yes, EIA guidelines are applied to all relevant projects or plans (please provide details below)

Further comments on application of environmental impact assessment guidelines to projects or plans for evaluating effects on protected areas.

„გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის წესისა და პირობების შესახებ დებულებით“ (დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის №154 (01.09.05) დადგენილებით) განსაზღვრულია იმ საქმიანობათა ჩამონათვალი, რომელთა განხორციელებასაც საქართველოში ესაჭიროება გარემოზე ზემოქმედების შეფასება. სხვა საქმიანობებს, მიუხედავად მათი განხორციელების ადგილმდებარეობისა, გზშ არ მოეთხოვება. მათთვის სავალდებულო იქნება გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტების დაცვა, რომლებიც ამჟამად მუშავდება.

„დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ კანონის თანახმად, გარემოზე მავნე ზემოქმედების შეფასების მიზნით უნდა კონტროლდებოდეს ბუფერულ ზონასთან შეხებაში მყოფი განვითარების პროგრამები და ცალკეული მნიშვნელოვანი სამეურნეო და სამშენებლო პროექტები, მაგრამ შესაბამისი მექანიზმი, კანონის ამ მოთხოვნის აღსრულებისთვის არ არსებობს.

41. Has your country identified legislative and institutional gaps and barriers that impede effective establishment and management of protected areas? (decision VII/28)

მოახდინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ იურიდიული და ინსტიტუციონალური ხარვეზებისა და ბარიერების იდენტიფიცირება, რომლებიც ხელს უშლიან დაცული ტერიტორიების დაარსებას და ეფექტურ მართვას? (გადაწყვეტილება VII/28)

a) No	
b) No, but relevant work is under way	
c) Yes, some gaps and barriers identified (please provide details below))	X
d) Yes, many gaps and barriers identified (please provide details below)	

Further comments on identification of legislative and institutional gaps and barriers that impede effective establishment and management of protected areas.

დაცული ტერიტორიების დაარსებისა და მართვის ხელისშემშლელი საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ხარვეზები მიმოხილულია შემდეგ დოკუმენტებში: მდგრადი განვითარების ეროვნული შეფასების ანგარიში (2002); საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა (2005); ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და მდგრადი გამოყენების სფეროში არსებული მდგომარეობის მიმოხილვა (2004) და ბიომრავალფეროვნების დაცვის, კლიმატის ცვლილებისა და გაუდაბნოების წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროში შესაძლებლობების გაძლიერების სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა (2005), (ეს ორი უკანასკნელი დოკუმენტი მომზადებულია GEF-ის პროექტის „გლობალური გარემოს დაცვის მიზნით საქართველოს შესაძლებლობათა გაძლიერების საჭიროებების თვითშეფასება“ ფარგლებში).

თუმცა არსებობს საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ხარვეზების დეტალური და უფრო სპეციფიკური ანალიზისა და შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების მომზადების საჭიროება.

ზემოთ აღნიშნული დოკუმენტებით იდენტიფიცირებული შემდეგი საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ხარვეზები: სივრცითი განვითარების დაგეგმვის მარეგულირებელი კანონმდებლობის არარსებობა, არ არის დაზუსტებული დაცული ტერიტორიების შიგნით და მათ მიმდებარედ რეგულირებადი საქმიანობები, მნიშვნელოვან ცვლილებებს საჭიროებს ფინანსურ-ეკონომიკური ნაწილი (მაგ., არ არსებობს სამართლებრივი საფუძველი მიღებული შემოსავლებისა და მიყენებული ზარალის ანაზღაურების დაცული ტერიტორიების განვითარებაში რეინვესტირებისთვის), არ არის მკაფიოდ გამოიჯნული დაცული ტერიტორიების დაგეგმვასა და მართვაში მონაწილე სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების კომპეტენციები, ბუნდოვანია მათი ფუნქციები და გაუმიჯნავია პასუხისმგებლობები, დაცული ტერიტორიების შესახებ სისტემის კანონის დებულებები არ არის შესაბამისად ასახული სხვა კანონებში, სუსტია კოორდინაცია სხვადასხვა

დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციებს შორის (ინფორმაციისა და გამოცდილების გაზიარება), დაცული ტერიტორიების უმრავლესობას არ გააჩნია მართვის გეგმა და არც შესაძლებლობა, მის მოსამზადებლად.

2005 წლიდან დაიწყო მნიშვნელოვანი სტრუქტურული და ორგანიზაციული ცვლილებების განხორციელება აღნიშნული დოკუმენტებით იდენტიფიცირებული ერთერთი მნიშვნელოვანი პრობლემის გადასაჭრელად, როგორცაა ცალკეულ უწყებებს შორის ფუნქციითა გადაფარვა და არასწორი განაწილება. საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს შემადგენლობაში შევიდა საქართველოს დაცული ტერიტორიების, ნაკრძალებისა და სამონადირეო მეურნეობების სახელმწიფო დეპარტამენტი და დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციები და დაგეგმილია სტრუქტურის შემდგომი ოპტიმიზაცია. აგრეთვე, მზადდება საკანონმდებლო ცვლილებები როგორც სისტემურ დონეზე, ისე ცალკეული დაცული ტერიტორიების მართვის გაუმჯობესებისთვის.

42. Has your country undertaken national protected-area capacity needs assessments and established capacity building programmes? (decision VII/28)

შეაფასა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ საჭიროებები შესაძლებლობათა გაძლიერებისთვის დაცული ტერიტორიების სფეროში და შეიმუშავა თუა არა შესაძლებლობათა გაძლიერების პროგრამები? (გადაწყვეტილება VII/28)

a) No	
b) No, but assessments are under way	
c) Yes, a basic assessment undertaken and some programmes established (please provide details below)	X
d) Yes, a thorough assessment undertaken and comprehensive programmes established (please provide details below)	

Further comments on protected-area capacity needs assessment and establishment of capacity building programmes.

დაცული ტერიტორიებისათვის სპეციფიკური შეფასება არ ჩატარებულა.

პროექტის „გლობალური გარემოს დაცვის მიზნით საქართველოს შესაძლებლობათა გაძლიერების საჭიროებების თვითშეფასება“ (GEF/UNDP, 2002-2005) ფარგლებში შეფასდა შესაძლებლობები ბიომრავალფეროვნების სფეროში სისტემურ, ინსტიტუციურ და ინდივიდუალურ დონეებზე და შეიმუშავდა შესაბამისი რეკომენდაციები. შეფასდა დაცული ტერიტორიების მართვის ცენტრალური ორგანოების (გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, დაცული ტერიტორიების დეპარტამენტი) შესაძლებლობები, მაგრამ შეფასება არ ჩატარებულა ცალკეული დაცული ტერიტორიების დონეზე. ინსტიტუციურ დონეზე იდენტიფიცირებული იქნა შემდეგი ძირითადი პრობლემები: ზოგიერთი მიმართულებით კვალიფიცირებული სპეციალისტების არ არსებობა, მცირე ცოდნა დაცული ტერიტორიების დაფინანსების მექანიზმების, მართვის მოდულების საუკეთესო პრაქტიკის შესახებ, დაცული ტერიტორიების მართვის სფეროში სპეციფიკისტების მომზადების მუდმივმოქმედი კურსების არარსებობა, მცირე გამოცდილება ტურიზმის განვითარების, საგანმანათლებლო საქმიანობის, მონიტორინგის, საზოგადოებასთან ურთიერთობის თვალსაზრისით, არასაკმარისი ტექნიკური საშუალებები თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებისათვის, დაცული ტერიტორიების ფინანსური მდგრადობის არარსებობა, ადმინისტრაციებს არ გააჩნიათ შესაბამისი გამოცდილება დამატებითი ფინანსური რესურსების მოზიდვისათვის.

დაცული ტერიტორიების ინსტიტუციური გაძლიერება არის 2002 წლიდან საქართველოში მიმდინარე პროექტის - „დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარების“ ერთერთი კომპონენტი, რომელიც გულისხმობს დაცული ტერიტორიების დეპარტამენტის რესტრუქტურისაციას და გაძლიერებას, დახმარებას პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლებასა და ტექნიკურ აღჭურვაში. ცალკეული დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების (ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი, კოლხეთის, თუშეთი, ლავოდების, ბაწარ-ბაბანეურისა და ვაშლოვანის) შესაძლებლობების გაძლიერება (პერსონალის ტრენინგები, ტექნიკური აღჭურვა)

43. Is your country implementing country-level sustainable financing plans that support national systems of protected areas? (decision VII/28)

ნერგავს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეროვნული დონის მდგრადი დაფინანსების პროგრამებს, რაც ხელს შეუწყობს დაცული ტერიტორიების ეროვნულ სისტემებს? (გადაწყვეტილება VII/28)

a) No	
b) No, but relevant plan is under development	X
c) Yes, relevant plan is in place (please provide details below)	
d) Yes, relevant plan is being implemented (please provide details below)	

Further comments on implementation of country-level sustainable financing plans that support national systems of protected areas.

WWF, Conservation International, გერმანიის ეკონომიკური განვითარებისა და თანამშრომლობის სამინისტროს (BMZ) და გერმანიის საერთაშორისო განვითარების ბანკი (KfW) თანამშრომლობენ სატრასტო ფონდის დასაარსებლად, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს საქართველოში, სომხეთსა და აზერბაიჯანში პრიორიტეტული დაცული ტერიტორიების ხანგრძლივადიანი ფინანსური მდგრადობა. ხანგრძლივადიანი მდგრადი დაფინანსების არსებობა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია იმ შედეგების შესანარჩუნებლად, რომლებიც მიღწეული იქნა უკანასკნელი წლების განმავლობაში საქართველოს დაცულ ტერიტორიებში დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით განხორციელებული პროექტებით. ფონდი დაარსდება 2006 წელს მინისტრთა კონფერენციაზე ბერლინში.

ზოგადად, საქართველოში დაცული ტერიტორიების არასაკმარისი დაფინანსება და ფინანსური არამდგრადობა ერთ-ერთი მწვავე პრობლემაა, რაც მნიშვნელოვანი ბარიერია დაცული ტერიტორიების ეფექტური მართვისა და საკონსერვაციო ღონისძიებების განხორციელებისათვის.

აღნიშნული პრობლემის გამომწვევი მიზეზებია შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზისა არარსებობა და შეზღუდული ინსტიტუციონალური შესაძლებლობები. ბევრ დაცულ ტერიტორიას არ გააჩნია მენეჯმენტის გეგმა, არც ერთ მათგანს არ აქვს რაიმე სახის ბიზნეს გეგმა, ადმინისტრაციებს არ გააჩნიათ სათანადო ცოდნა და გამოცდილება დამატებითი ფინანსური რესურსების მოსაზიდად, არ არსებობს შესაბამისი სამართლებრივი ბაზა მიღებული შემოსავლებისა და მიყენებული ზიანის ანაზღაურებით რეინვესტირებისათვის დაცული ტერიტორიების განვითარებაში. 2003 წელს „თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ კანონის მიღებით აღნიშნული დაცული ტერიტორიები შეიქმნენ განსხვავებული იურიდიული ფორმით (როგორც საჯარო სამართლი იურიდიული პირები) და ამით მიიღეს საკუთარი შემოსავლების მიღებისა და მართვის შესაძლებლობა. ამასთან, კანონის თანახმად, მიღებული შემოსავლების 80% უნდა მოხმარდეს შესაბამისი დაცული ტერიტორიების დაფინანსებას, ხოლო 20% დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარებას.

საქართველოში არ ჩატარებულა ანალიზი, რომელიც გამოავლენდა ფინანსურ ხარვეზებს დაცული ტერიტორიების მდგრადი მართვისათვის.

აღსანიშნავია, რომ წინა წლებთან შედარებით 2005 წლისათვის მნიშვნელოვნად გაიზარდა დაცული ტერიტორიებისთვის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი დაფინანსება (238,4 ათასი აშშ დოლარი – 2004 წელს, 634 ათასი აშშ დოლარი 2005 წელს), მიუხედავად აღნიშნულისა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი დაფინანსება არასაკმარისია არსებული დაცული ტერიტორიების სრულფასოვანი მართვისათვის.

საკმაოდ მნიშვნელოვანია უკანასკნელ წლებში გარე წყაროებიდან (საფინანსო ინსტიტუტები, დონორი მთავრობების გრანტები) მიღებული დაფინანსება დაცული ტერიტორიების განვითარებისათვის. მათ შორის აღსანიშნავია:

- GEF-ს გრანტი (1.300 ათასი აშშ დოლარი) კოლხეთის ეროვნული პარკისა და ქობულეთის ნაკრძალისა და აღკვეთილის ჩამოყალიბებისათვის;
- იაპონიის სოციალური განვითარების ფონდის გრანტი (1 379 875 აშშ დოლარი) კოლხეთის დაბლობზე მცხოვრები მოსახლეობის სოციალური უსაფრთხოების გაუმჯობესებისათვის.
- GEF-ს გრანტი (9.050 ათასი აშშ დოლარი) საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარებისთვის, რომელიც მოიცავს თუშეთის, ლაგოდეხის, ვაშლოვანის, ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბებას აღმოსავლეთ კავკასიონზე, დაცული ტერიტორიების გეგმარებას ცენტრალურ კავკასიონზე, ორი ეკოლოგიური დერეფნის გეგმარებას (ალაზნის ჭალების მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორია და დავით-გარეჯის დაცული ლანდშაფტი) აღმოსავლეთ საქართველოში, საგრანტო პროგრამის განხორციელებას თუშეთის, ვაშლოვანისა და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მიმდებარე სოფლებში;
- გერმანიის ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ფედერალური სამინისტროს (BMZ), გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკის (KfW) გრანტი (0.400 ათასი ევრო) ბორჯომ-ხარაგაული ეროვნული პარკის განვითარებისთვის (რაც გულისხმობს დანამატებს ხელფასებზე, საოპერაციო ხარჯებს, სასწავლო ტურებს).

44. Is your country implementing appropriate methods, standards, criteria and indicators for evaluating the effectiveness of protected areas management and governance? (decision VII/28)

ნერგავს თუ არა თქვენი ქვეყანა დაცული ტერიტორიების მართვისა და ხელმძღვანელობის ეფექტურობის შეფასებისათვის შესაფერის მეთოდებს, სტანდარტებს, კრიტერიუმებს და ინდიკატორებს? (გადაწყვეტილება VII/28)

a) No	X
b) No, but relevant methods, standards, criteria and indicators are under development	
c) Yes, some national methods, standards, criteria and indicators developed and in use (please provide details below)	
d) Yes, some national methods, standards, criteria and indicators developed and in use and some international methods, standards, criteria and indicators in use (please provide details below)	

Further comments on methods, standards, criteria and indicators for evaluating the effectiveness of protected areas management and governance.

მართვის ეფექტურობის შეფასების ეროვნული მეთოდები, სტანდარტები, კრიტერიუმები და ინდიკატორები შემუშავებული არ არის. „საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების“ პროექტის ფარგლებში აღმოსავლეთ კავკასიონის დაცული ტერიტორიების მენეჯერებს ჩაუტარდათ ტრენინგები თვითმონიტორინგის წარმოებისათვის, დაცული ტერიტორიების მსოფლიო კომისიის (WCPA) მიერ შემუშავებული დაცული ტერიტორიების ეფექტურობის შეფასებისა და მსოფლიო ბანკისა და WWF-ის მენეჯმენტის ეფექტურობის მონიტორინგის მეთოდოლოგიების გამოყენებით.

2003 წელს WWF-ის დაცული ტერიტორიების მართვის სწრაფი შეფასებისა და პრიორიტეტიზაციის (RAPPAM) მეთოდოლოგიის გამოყენებით საქართველოში შეფასდა რამდენიმე დაცული ტერიტორიის (12 ნაკრძალის, 2 ეროვნული პარკისა და 5 აღკვეთილის) მართვის ეფექტურობა. შეფასების შედეგად გამოვლინდა ძირითადი საფრთხეები და ზემოქმედების სახეები დაცულ ტერიტორიებზე, სისტემურ დონეზე მართვის ძლიერი და სუსტი მხარეები, შემუშავდა რეკომენდაციები შემდეგი ძირითადი მიმართულებებით: დაგეგმვა სისტემურ დონეზე, საკანონმდებლო ცვლილებები, ხელსაყრელი გარემოს შექმნა, ფინანსური მდგრადობა, შესაძლებლობათა გაძლიერება, ცალკეული დაცული ტერიტორიების დაგეგმვის გაუმჯობესება, გადაუდებელი ღონისძიებები ცალკეული დაცული ტერიტორიებისათვის.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

2001-2005 წლებში საქართველოში დაცულ ტერიტორიებთან დაკავშირებით მიღწეული მნიშვნელოვანი შედეგებია:

- ახალი ფინანსური რესურსების მოზიდვა დაცული ტერიტორიების სისტემის შემდგომი განვითარებისთვის;
- სისტემურ დონეზე დაცული ტერიტორიების მართვის გაუმჯობესება და ოპტიმიზაცია მიმდინარე ინსტიტუციური რეფორმის შედეგად.
- თუშეთისა და ვაშლოვანის ეროვნული პარკების დაარსება, ლაგოდეხის ნაკრძალისა და ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის მნიშვნელოვანი გაფართოება და დაცული ტერიტორიების ფართობის შემდგომი ზრდის არსებული ტენდენცია;
- არსებული ეროვნული პარკების მენეჯმენტის გაუმჯობესება, რასაც ხელს უწყობს შესაბამისი აღჭურვა, ტურისტული და ადმინისტრაციული ინფრასტრუქტურის განვითარება, ადმინისტრაციის თანამშრომელთა ტრენინგები.
- ცალკეული დაცული ტერიტორიების გეგმარების გაუმჯობესება მათი მართვის გეგმების შემუშავების მიმდინარე პროცესის შედეგად.
- საზოგადოებასთან ურთიერთობისა და საგანმანათლებლო საქმიანობის გაუმჯობესება (ინტერპრეტაციის პროგრამების შემუშავება, სარეკლამო რგოლების, ფილმების, გამოცემების მომზადება).

აღნიშნული შეესაბამება 2010 წლისათვის დასახულ პირველ, მე-4 და მე-5 მიზნებისა და შესაბამისი ამოცანების შესრულებას, აგრეთვე, ხელს უწყობს ათასწლეულის განვითარების მე-7 მიზნის მიღწევას.

დაცულ ტერიტორიებთან დაკავშირებით NBSAP-ით განსაზღვრული 20 ქმედებიდან ხორციელდება 7 მათგანი და უახლოეს მომავალში იგეგმება 5 ქმედების განხორციელების დაწყება.

საქართველოში დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარების ძირითადი დამაბრკოლებელი ფაქტორებია:

- დაცული ტერიტორიების ფინანსური მდგრადობის არარსებობა;
- დაცულ ტერიტორიებს შორის კოორდინირებული მუშაობის და საერთო სამოქმედო გეგმის არარსებობა;
- არსებული ნაკრძალების ფართობის სიმცირე ბიომრავალფეროვნების ეფექტური კონსერვაციისათვის;
- დაცულ ტერიტორიებს შორის ეკოლოგიური დერეფნების არ არსებობა;
- მიწათსარგებლობისა და მიწის საკუთრების შესახებ სწორი ინფორმაციის ნაკლებობა და ხელმიუწვდომლობა;
- სივრცითი განვითარების დაგეგმვის არ არსებობა, რაც იწვევს კონფლიქტებს სხვადასხვა უწყებებსა და დაინტერესებულ მხარეებს შორის ერთი და იგივე ტერიტორიული ერთეულის განვითარებასთან დაკავშირებით;
- დაცულ ტერიტორიებში ბუნებრივი რესურსების უკანონო მოპოვება;
- დაცული ტერიტორიების ირგვლივ ადგილობრივი მოსახლეობის დაბალი გარემოსდაცვითი ცნობიერება;
- დაცულ ტერიტორიებში საბაზისო გამოყენებითი კვლევების დაბალი დონე და ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის არარსებობა.

Article 8(h) - Alien species

45. Has your country identified alien species introduced into its territory and established a system for tracking the introduction of alien species?

მოახდინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ იმ უცხო სახეობების იდენტიფიცირება, რომლებიც შემოჭრილია მის ტერიტორიაზე და შექმნა თუ არა უცხო სახეობების ინტროდუქციის კონტროლის (ტრეკინგის) სისტემა?

a) No	
b) Yes, some alien species identified but a tracking system not yet established	X
c) Yes, some alien species identified and tracking system in place	
d) Yes, alien species of major concern identified and tracking system in place	

46. Has your country assessed the risks posed to ecosystems, habitats or species by the introduction of these alien species?

შეაფასა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ის რისკები, რომლებიც ემუქრება ეკოსისტემებს, ჰაბიტატებს ან სახეობებს ამ უცხო სახეობების შემოტანის (შემოჭრის) გამო?

a) No	
b) Yes, but only for some alien species of concern (please provide details below)	X
c) Yes, for most alien species (please provide details below)	

Further information on the assessment of the risks posed to ecosystems, habitats or species by the introduction of these alien species.

ძირითადად ჩატარებულია იმ უცხო სახეობების ზეგავლენის შეფასება, რომლებიც არიან სასოფლო-სამეურნეო და და ტყის სახეობების მავნე ორგანიზმები, მაგალითად ნაძვის დიდი ღაფანჭამია (*Dendroctonus micans kugel*), ამერიკული თეთრი პეპელა, კოლორადოს ხოჭო, მბეჭდავი ქერქიჭამია და სხვა.

2006 წლიდან კეცხოველის ბოტანიკის ინსტიტუტი აშშ-ს მონტანის უნივერსიტეტთან თანამშრომლობით ახორციელებს კვლევას ფართოდ გავრეცელებული სარეველას *Centaurea solstitialis* ინვაზიის ხელისშემწყობი მიზეზებისა და მცენარეთა თანასაზოგადოებებზე მისი ზეგავლენის შესახებ (CRDF-ის გრანტი, 2006-2008).

ფაუნის ადგილობრივ სახეობებზე უცხო სახეობების ზეგავლენა შეფასდა აღმოსავლეთ საქართველოს არიდულ და სემიარიდულ ეკოსისტემებში (სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი ნაკრესი, 2003).

47. Has your country undertaken measures to prevent the introduction of, control or eradicate, those alien species which threaten ecosystems, habitats or species?

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ იმ უცხო სახეობების შემოჭრის პრევენციის, კონტროლის ან განდევნის ღონისძიებები, რომლებიც საფრთხეს უქმნიან ეკოსისტემებს, ჰაბიტატებს ან სახეობებს?

a) No	
b) No, but potential measures are under consideration	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	X

d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)

Further information on the measures to prevent the introduction of, control or eradicate those alien species that threaten ecosystems, habitats or species.

„ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ კანონის თანახმად (1996 წ.) საქართველოში აკრძალულია უცხო სახეობების ინტროდუქცია და ჰიბრიდული ფორმების ბუნებაში გაშვება. ამავე კანონის თანახმად გარეულ ცხოველთა შემოყვანა საქართველოში საჭიროებდა შესაბამის ნებართვას, მაგრამ სათანადო პროცედურების არ არსებობის გამო, ამ მოთხოვნის რეალურად დანერგვა ვერ ხერხდებოდა, გარდა CITES-ის დანართებში შეტანილი ცხოველებისა.

სახელმწიფო ტყის ფონდის აღდგენისა და გაშენების მიზნით მცენარეთა სახეობების შერჩევისა და მათი გამოყენების წესის თანახმად (დამტკიცებულია საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანებით №75, 05.08.03) სახელმწიფო ტყის ფონდის აღდგენისა და გაშენების მიზნით მცენარეთა მერქნიანი სახეობები უპირატესად შეირჩევა ადგილობრივი სახეობებისაგან. ინტროდუქციისათვის მერქნიან სახეობათა შერჩევა ხდება განსაკუთრებული სიფრთხილით, მათი ბუნებრივ-კლიმატური და სხვა თვისებების გათვალისწინებით, რათა თავიდან იქნეს აცილებული მათი უარყოფითი ზემოქმედება ადგილობრივ სახეობებზე. ამავე წესის თანახმად, მიღებული უნდა იქნეს ყველა ზომა, რომ არ მოხდეს საქართველოს ტყეების გარემო პირობებისათვის შეუფერებელ ან მიუღებელ მცენარეთა გავრცელება მიზნობრივი პლანტაციური მეურნეობებიდან ან სამეცნიერო-კვლევითი მიზნით მოწყობილი ტერიტორიებიდან.

„მაგნე ორგანიზმებისაგან მცენარეთა დაცვის შესახებ“ (1994 წ.) და „სასოფლო-სამეურნეო კარანტინის შესახებ“ (1997 წ.) ფიტოსანიტარულ კონტროლს ექვემდებარება ნებისმიერი ტვირთი, რომელიც შეიძლება საკარანტინო ობიექტის (ანუ საქართველოში გაუზრეცვლებელი ან კერძობრივად გავრცელებული მცენარეთა მავნებლების (მწერები, ტკიპები, სოკოები, ბაქტერიები, ვირუსები, ნემატოდები) და სარეველების გადაამტანი გახდეს. შექმნილია აღნიშნული კონტროლის განმახორციელებელი შესაბამისი სამსახურები (საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სამინისტროს მცენარეთა დაცვის სამსახური, 2006 წლიდან ამავე სამინისტროს სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის ეროვნული სამსახური), დამტკიცებულია შესაბამისი წესები კონტროლის განხორციელების უზრუნველსაყოფად.

საქართველოს შავი ზღვის აკვატორიაში ბალასტური წყლებით მაგნე და პათოგენური ორგანიზმების შემოჭრის პრევენციულ ღონისძიებებს ითვალისწინებენ საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულება №227, 09.06.01 „გემების ბალასტური წყლების მართვის კონტროლის შესახებ“ და „საქართველოში ბალასტური წყლების მართვის პროცედურის შესახებ“ დებულება, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრისა და საქართველოს ტრანსპორტისა და კომუნიკაციების მინისტრის ერთობლივი ბრძანებით №83-№53, 2001 წელს.

2005 წელს რამდენიმე ნაკრძალსა (აღგეთი, აჯამეთი, ღიახვი, საგურამო) და ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში ჩატარდა ინვაზიური მავნებელი მწერების გამოკვლევები, დადგინდა გავრცელების არეალი და განისაზღვრა ბრძოლის ღონისძიებები.

ყანჩაველის მცენარეთა დაცვის ინსტიტუტისა და გულისაშვილის სატყეო ინსტიტუტში მიმდინარეობს კვლევები და მუშავდება მეთოდოლოგიები სასოფლო-სამეურნეო კულტურებისა და ტყის მცენარეების მავნებლების წინააღმდეგ ბრძოლისათვის (ამერიკული თეთრი პეპელა, კალიები, კელაპტარა, მბუჭდავი ქერქიჭამია და სხვა). შემოტანილი და გარემოში ინტროდუცირებული იქნა რამდენიმე მავნებლის ბიოაგენტი (ენტომოპარაზიტული ნემატოდა, პათოგენური სოკოები), მიმდინარეობს ახალი ბაქტერიული პრეპარატების შემოტანა-გამოცდა ტყის ფოთოლმდრღელი მწერების წინააღმდეგ. შესწავლილი იქნა საქართველოს ტყეებში მაგნე მწერების გავრცელების თანამედროვე მდგომარეობა და შემუშავდა მათ საწინააღმდეგოდ

48. ❖ In dealing with the issue of invasive species, has your country developed, or involved itself in, mechanisms for international cooperation, including the exchange of best practices? (decision V/8)

ინვაზიურ სახეობებთან დაკავშირებით, განავითარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ საერთაშორისო თანამშრომლობის მექანიზმები, საუკეთესო მეთოდების გაცვლის ჩათვლით, და ჩაერთო თუ არა ამ თანამშრომლობაში?

a) No	
b) Yes, bilateral cooperation	X
c) Yes, regional and/or subregional cooperation	
d) Yes, multilateral cooperation	

49. ❖ Is your country using the ecosystem approach and precautionary and bio-geographical approaches as appropriate in its work on alien invasive species? (decision V/8)

იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეკოსისტემურ მიდგომას და სადაც საჭიროა პრევენციულ და ბიო-გეოგრაფიულ მიდგომებს, ინვაზიურ უცხო სახეობებზე მუშაობის დროს?

a) No	X
b) Yes (please provide details below)	

Further comments on the use of the ecosystem approach and precautionary and bio-geographical approaches in work on alien invasive species.

50. Has your country identified national needs and priorities for the implementation of the Guiding Principles? (decision VI/23)

განსაზღვრა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ეროვნული საჭიროებები და პრიორიტეტები სახელმძღვანელო პრინციპების დანერგვისათვის? (გადაწყვეტილება VI/23)

a) No	X
b) No, but needs and priorities are being identified	
c) Yes, national needs and priorities have been identified (please provide below a list of needs and priorities identified)	

Further comments on the identification of national needs and priorities for the implementation of the Guiding Principles.

საქართველოში უცხო სახეობებთან დაკავშირებულ საკანონმდებლო აქტებსა და წესებში ნაწილობრივ ასახულია უცხო სახეობების პრევენციის, ინტროდუცირებისა და ზეგავლენის შემცირების შესახებ სახელმძღვანელო პრინციპებში მოცემული მითითებები. მაგრამ არ არსებობს უცხო, ინვაზიური სახეობების მონაცემთა ბაზები, არ არის შეფასებული ადგილობრივ სახეობებსა და ეკოსისტემებზე მათი ზეგავლენა, არ შემუშავებულა ზეგავლენის შემცირებისა და განდევნის ღონისძიებები (გარდა სასოფლო-სამეურნეო კულტურებისა და ტყის სახეობების მავნებლებისა).

51. Has your country created mechanisms to coordinate national programmes for applying the Guiding Principles? (decision VI/23)

შექმნა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სახელმძღვანელო პრინციპების გამოყენებისათვის საჭირო ეროვნული პროგრამების კოორდინაციის მექანიზმები? (გადაწყვეტილება VI/23)

a) No	X
b) No, but mechanisms are under development	
c) Yes, mechanisms are in place (please provide details below)	
Further comments on the mechanisms created to coordinate national programmes for implementing the Guiding Principles.	

52. Has your country reviewed relevant policies, legislation and institutions in the light of the Guiding Principles, and adjusted or developed policies, legislation and institutions? (decision VI/23)
 განიხილა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სათანადო სტრატეგიები, კანონმდებლობა და ინსტიტუტები სახელმძღვანელო პრინციპების შუქზე და მოაწესრიგა ან განავითარა თუ არა სტრატეგიები (პოლიტიკა), კანონმდებლობა და ინსტიტუტები? (გადაწყვეტილება VI/23)

a) No	X
b) No, but review under way	
c) Yes, review completed and adjustment proposed (please provide details below)	
d) Yes, adjustment and development ongoing	
e) Yes, some adjustments and development completed (please provide details below)	
Further information on the review, adjustment or development of policies, legislation and institutions in light of the Guiding Principles.	

53. Is your country enhancing cooperation between various sectors in order to improve prevention, early detection, eradication and/or control of invasive alien species? (decision VI/23)
 აფართოებს თუ არა თქვენი ქვეყანა თანამშრომლობას სხვადასხვა სექტორებს შორის აგრესიული უცხო სახეობების პრევენციის, აღრეული გამოვლენის, განდევნის და/ან მართვის მიზნით? (გადაწყვეტილება VI/23)

a) No	X
b) No, but potential coordination mechanisms are under consideration	
c) Yes, mechanisms are in place (please provide details below)	
Further comments on cooperation between various sectors.	

54. Is your country collaborating with trading partners and neighboring countries to address threats of invasive alien species to biodiversity in ecosystems that cross international boundaries? (decision VI/23)
 თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა სავაჭრო პარტნიორებთან და მეზობელ ქვეყნებთან იმ საფრთხეების აღმოფხვრისათვის, რომლებსაც აგრესიული უცხო სახეობები უქმნიან ბიომრავალფეროვნებას იმ ეკოსისტემებში, რომლებიც კვეთენ საერთაშორისო საზღვრებს? (გადაწყვეტილება VI/23)

a) No	X
b) Yes, relevant collaborative programmes are under development	
c) Yes, relevant programmes are in place (please specify below the measures taken for this purpose)	
Further comments on collaboration with trading partners and neighboring countries.	

55. Is your country developing capacity to use risk assessment to address threats of invasive alien species to biodiversity and incorporate such methodologies in environmental impact assessment (EIA) and strategic environmental assessment (SEA)? (decision VI/23)

აფართოებს თუ არა თქვენი ქვეყანა აგრესიული უცხო სახეობების რისკის შეფასების პოტენციალს და იყენებს თუ არა ასეთ მეთოდოლოგიებს გარემოზე ზეგავლენის შეფასებაში (EIA) და გარემოს სტრატეგიულ შეფასებაში (SEA)? (გადაწყვეტილება VI/23)

a) No	
b) No, but programmes for this purpose are under development	
c) Yes, some activities for developing capacity in this field are being undertaken (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive activities are being undertaken (please provide details below)	
Further information on capacity development to address threats of invasive alien species.	
<p>მცენარეთა დაცვის ინსტიტუტის თანამშრომლებმა გაიარეს სწავლებისა და გამოცდილების გაზიარების კურსები შემდეგ ინსტიტუტებსა და უნივერსიტეტებში: ოჰაიოს სახელმწიფო უნივერსიტეტი, კალიფორნიის უნივერსიტეტი, კანადის სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო ცენტრი, გეორჯ აგუუსტინის გეტინგენის უნივერსიტეტი, ნეუარის სარეველების ცენტრი (ისრაელი) და სხვა, ძირითადად იმ უცხო, ინვაზიურ სახეობებთან დაკავშირებით, რომლებიც არიან სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მავნებლები.</p> <p>ინვაზიური სახეობების გავრცელების პრევენციის საკითხი განხილული იქნა ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის ნავთობსადენის მშენებლობის გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისას. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის პროგრამა ითვალისწინებს დაკვირვებას მილსადენის დერეფანში ინვაზიური სახეობების გავრცელებაზე.</p>	

56. Has your country developed financial measures and other policies and tools to promote activities to reduce the threats of invasive species? (decision VI/23)

შემუშავებული აქვს თუ არა თქვენს ქვეყანას ფინანსური ღონისძიებები და სხვა სტრატეგიები (პოლიტიკა) და ინსტრუმენტები იმ აქტივობების ხელშეწყობისათვის, რომლებიც შეამცირებს აგრესიული სახეობებით გამოწვეულ საფრთხეს? (გადაწყვეტილება VI/23)

a) No	X
b) No, but relevant measures and policies are under development	
c) Yes, some measures, policies and tools are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive measures and tools are in place (please provide details below)	
Further comments on the development of financial measures and other policies and tools for the	

promotion of activities to reduce the threats of invasive species.

Box XLV.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საქართველოში უცხო სახეობების შესწავლის თანამედროვე მდგომარეობა შეიძლება არაღამაკმაყოფილებლად ჩაითვალოს, რამდენადაც დღემდე არ განხორციელებულა ნაციონალური მასშტაბის პროექტი, რომელიც თავს მოუყრიდა როგორც ცალკეულ ლიტერატურულ წყაროებში არსებულ ინფორმაციას, ასევე საველე შესწავლის შედეგებს. ქვეყანაში არ მოქმედებს უცხო სახეობების შემოტანისა და გავრცელების კონტროლის ეფექტური სისტემა. არ არის შეფასებული უცხო სახეობების გავრცელებით გამოწვეული საფრთხეები, შესაბამისად არ არის განსაზღვრული მათი მართვის სტრატეგიები.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმით განსაზღვრული ერთ-ერთ ქმედებაა ინვაზიური სახეობების ზეგავლენის შეფასება და მათი მართვის სტრატეგიის განსაზღვრა. აღნიშნული ქმედების დანერგვა ჯერჯერობით არ დაწყებულია.

Article 8(j) - Traditional knowledge and related provisions

მუხლი 8 (j) – ტრადიციული ცოდნა და თანამდევნი დებულებები

GURTS

გენეტიკური გამოყენების შეზღუდვის ტექნოლოგიები

57. Has your country created and developed capacity-building programmes to involve and enable smallholder farmers, indigenous and local communities, and other relevant stakeholders to effectively participate in decision-making processes related to genetic use restriction technologies?

შეიმუშავა და განავითარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ შესაძლებლობების გაძლიერების პროგრამები, რომლებიც ჩართავს და საშუალებას მისცემს მცირე ფერმერებს, მკვიდრ და ადგილობრივ მოსახლეობას და სხვა დაინტერესებულ მხარეებს, ეფექტური მონაწილეობა მიიღონ გენეტიკური გამოყენების შეზღუდვის ტექნოლოგიებთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში?

a) No	X
b) No, but some programmes are under development	
c) Yes, some programmes are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive programmes are in place (please provide details below)	

Further comments on capacity-building programmes to involve and enable smallholder farmers, indigenous and local communities and other relevant stakeholders to effectively participate in decision-making processes related to GURTs.

Status and Trends

58. Has your country supported indigenous and local communities in undertaking field studies to determine the status, trends and threats related to the knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities? (decision VII/16)

ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა მკვიდრ და ადგილობრივ მოსახლეობას იმ საველე კვლევების განხორციელებაში, რომლებიც მიმართულია მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის ცოდნასთან, ინოვაციებთან და მეთოდებთან დაკავშირებული სტატუსის, ტენდენციების და საფრთხეების დადგენისაკენ? (გადაწყვეტილება VII/16)

a) No	X
b) No, but support to relevant studies is being considered	
c) Yes (please provide information on the studies undertaken)	

Further information on the studies undertaken to determine the status, trends and threats related to the knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities, and priority actions identified.

Akwé:Kon Guidelines

59. Has your country initiated a legal and institutional review of matters related to cultural, environmental and social impact assessment, with a view to incorporating the Akwé:Kon Guidelines into national legislation, policies, and procedures?

წამოიწყო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კულტურული, გარემოსდაცვითი და სოციალური გავლენის შეფასების საკითხებთან დაკავშირებული იურიდიული და ინსტიტუციონალური განხილვა, Akwé:Kon-ის სახელმძღვანელო ინსტრუქციების ეროვნულ კანონმდებლობაში, პოლიტიკა და პროცედურებში ჩართვის მიზნით?

a) No	X
b) No, but review is under way	
c) Yes, a review undertaken (please provide details on the review)	

Further information on the review.

60. Has your country used the Akwé:Kon Guidelines in any project proposed to take place on sacred sites and/or land and waters traditionally occupied by indigenous and local communities? (decision VII/16)

გამოიყენა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ Akwé:Kon-ის სახელმძღვანელო ინსტრუქციები რომელიმე პროექტში, რომელთა განხორციელება შემოთავაზებული იყო მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე ტერიტორიებზე და/ან მიწის და

წყლის რესურსებთან დაკავშირებით (გადაწყვეტილება VII/16)	
a) No	X
b) No, but a review of the Akwé: Kon guidelines is under way	
c) Yes, to some extent (please provide details below)	
d) Yes, to a significant extent (please provide details below)	
Further information on the projects where the Akwé:Kon Guidelines are applied.	

Capacity Building and Participation of Indigenous and Local Communities

<p>61. Has your country undertaken any measures to enhance and strengthen the capacity of indigenous and local communities to be effectively involved in decision-making related to the use of their traditional knowledge, innovations and practices relevant to the conservation and sustainable use of biodiversity? (decision V/16)</p> <p>გაუტარებია თუ არა თქვენს ქვეყანას რაიმე ღონისძიება მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის პოტენციალის ამაღლებისა და გაძლიერებისათვის იმ მიმართულებით, რომ ისინი ეფექტურად იყვნენ ჩართული ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისათვის რელევანტური ტრადიციული ცოდნის, ინოვაციების და მეთოდების გამოყენებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღებაში? (გადაწყვეტილება V/16)</p>	
a) No	X
b) No, but some programmes being developed	
c) Yes, some measures taken (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive measures taken (please provide details below)	
Further information on the measures to enhance and strengthen the capacity of indigenous and local communities.	

<p>62. Has your country developed appropriate mechanisms, guidelines, legislation or other initiatives to foster and promote the effective participation of indigenous and local communities in decision making, policy planning and development and implementation of the conservation and sustainable use of biodiversity at international, regional, subregional, national and local levels? (decision V/16)</p> <p>განავითარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სათანადო მექანიზმები, ინსტრუქციები, კანონმდებლობა ან სხვა ინიციატივები, რაც ხელს შეუწყობს მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის ეფექტურ მონაწილეობას ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრად გამოყენებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღების, პოლიტიკის დაგეგმვის, განვითარებისა და იმპლემენტაციის პროცესში, საერთაშორისო, რეგიონულ, ქვერეგიონულ, ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე? (გადაწყვეტილება V/16)</p>	
a) No	
b) No, but relevant mechanisms, guidelines and legislation are under development	
c) Yes, some mechanisms, guidelines and legislation are in place (please provide details below)	X

Further information on the mechanisms, guidelines and legislation developed.

„დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ კანონის თანახმად, მოსახლეობასა და საზოგადოებრივი გაერთიანებების წარმომადგენლებს უფლება აქვთ მონაწილეობა მიიღონ დაცული ტერიტორიების დაარსების, განვითარების, შემცირებისა და გაუქმების გადაწყვეტილებების, შენეჯმენტის გეგმების, დებულებებისა და სხვა დოკუმენტების განხილვისა და შესწორებების პროცესში; დაცული ტერიტორიებისა და ბუფერული ზონის მოვლა პატრონობასა და მართვის საქმიანობებში, ადგილობრივი პრობლემატიკის სრულფასოვანი ასახვის მიზნით, ცენტრალურ პროგრამებში და საკონსულტაციო საბჭოებში. ამავე კანონის თანახმად მმართველობის ადგილობრივ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობისთვის ყალიბდება საკონსულტაციო-სამეცნიერო საბჭოები. ამაყმად შექმნილია კოლხეთის, ბაწარა-ბაბანეურისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოები.

საქართველოს მაღალმთიანეთში შემორჩენილი ტრადიციული ნადირობის წეს-ჩვეულებების შენარჩუნების მიზნით „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ კანონით განისაზღვრა ცხოველთა სამყაროს ობიექტებით პრიორიტეტული სარგებლობის უფლება საქართველოს იმ მოქალაქეებისა და გაერთიანებებისათვის, რომელთა ცხოვრების ტრადიციული წესი დაკავშირებულია ცხოველთა სამყაროსთან. აღნიშნული გულისხმობს სამონადირეო სავარგულების პირველ რიგში არჩევისა და სამონადირეო მეურნეობის შექმნის უპირატეს უფლებას, იმ ტერიტორიებზე, სადაც ისინი ტრადიციულად არიან დასახლებული და ეწევიან სამეურნეო საქმიანობას. თუმცა კონკრეტული ქმედებები ამ მიმართებით ჯერჯერობით არ განხორციელებულა შესაბამისი ფინანსური რესურსებისა და გამოცდილების არარსებობის გამო.

საქართველოს კანონით გარემოსდაცვითი ნებართვების შესახებ განსაზღვრულია საზოგადოების უფლებები საქმიანობაზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. კერძოდ, კანონის თანახმად ინიცირებული საქმიანობის გზშ-ის განხილვა ტარდება იმ რაიონის ადმინისტრაციულ ცენტრში, სადაც დაგეგმილია საქმიანობის განხორციელება; საზოგადოების წარმომადგენლებს უფლება აქვს წარმოადგინოს მოსაზრებები და შენიშვნები, აგრეთვე, საკუთარი ხარჯებით აწარმოონ გარემოზე ზემოქმედების დამოუკიდებელი შეფასება, რომლის შედეგები გათვალისწინებული უნდა იქნეს საქმიანობაზე ნებართვის გაცემის პროცესში.

საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის ფარგლებში მიმდინარე მცირე გრანტების პროგრამის ერთ-ერთი მიმართულება დაცული ტერიტორიების მიმდებარე სოფლებში ტრადიციული ბუნებისდამზოვი საქმიანობების აღდგენა-შენარჩუნებაა. პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ტრადიციული საქმიანობის ხელშეწყობი პროექტები, მზადდება სახელმძღვანელო ტურისტებისთვის ადგილობრივი თემების წეს-ჩვეულებების შესახებ.

საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის მცირე გრანტების პროგრამამ და კოლხეთის დაბლობზე მცხოვრები მოსახლეობის სოციალური უსაფრთხოების გაუმჯობესების (იაპონიის მთავრობის სოციალური განვითარების ფონდის გრანტი) პროექტებმა მნიშვნელოვნად შეუწვევს ხელი ადგილობრივ დონეზე სათემო მობილიზებას, სათემო და ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციების შესაძლებლობების გაძლიერებას სტრატეგიული დაგეგმვის, საჭიროებებისა და რესურსების დაგეგმვის, ინვესტიციების მოზიდვის, საპროექტო წინადადებების შემუშავებისა ანგარიშგების საკითხებში. ამ მიმართებით აღსანიშნვია, აგრეთვე, BP/BTC/SCP-ის გარემოსდაცვითი ინვესტირების პროგრამის (EIP) ფარგლებში მიმდინარე მცირე გრანტების პროგრამა, რომლიც მიზნად ისახავს გარემოსდაცვითი პრობლემების მოგვარებას ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის მილსადენის გასწვრივ არსებულ ტერიტორიაზე, ადგილობრივი გარემოსდაცვითი ორგანიზაციების შესაძლებლობების გაძლიერების გზით (იხ. აგრეთვე პასუხი 94).

63. Has your country developed mechanisms for promoting the full and effective participation of indigenous and local communities with specific provisions for the full, active and effective participation of women in all elements of the programme of work? (decision V/16, annex)

შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მექანიზმები მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის სრული და ეფექტური მონაწილეობის ხელშეწყობისათვის, სამუშაო პროგრამის ყველა კომპონენტში ქალთა სრული, აქტიური და ეფექტური მონაწილეობის განსაკუთრებული პირობების გათვალისწინებით? (გადაწყვეტილება V/16, დანართი)

a) No	X
b) No, but relevant mechanisms are being developed	
c) Yes, mechanisms are in place (please provide details below)	
Further comments on the mechanisms for promoting the full and effective participation of women of indigenous and local communities in all elements of the programme of work.	

Support to implementation

დანერგვის მხარდაჭერა

64. Has your country established national, subregional and/or regional indigenous and local community biodiversity advisory committees? შექმნილია თუ არა თქვენს ქვეყანაში ბიომრავალფეროვნების სფეროში მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის ეროვნული, ქვერეგიონული და/ან რეგიონული სამრჩევლო კომიტეტები?	
a) No	X
b) No, but relevant work is under way	
c) Yes	

65. Has your country assisted indigenous and local community organizations to hold regional meetings to discuss the outcomes of the decisions of the Conference of the Parties and to prepare for meetings under the Convention? ესმარებოდა თუ არა თქვენი ქვეყანა მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის სათემო ორგანიზაციებს მხარეთა კონფერენციის გადაწყვეტილებათა შედეგების განხილვისა და კონვენციით განსაზღვრული შესვედრების მომზადებისათვის გამიზნული რეგიონული შესვედრების გამართვაში?	
a) No	X
b) Yes (please provide details about the outcome of meetings)	
Further information on the outcome of regional meetings.	

66. Has your country supported, financially and otherwise, indigenous and local communities in formulating their own community development and biodiversity conservation plans that will enable such communities to adopt a culturally appropriate strategic, integrated and phased approach to their development needs in line with community goals and objectives? დაეხმარა თუ არა თქვენი ქვეყანა მკვიდრ და ადგილობრივ მოსახლეობას ფინანსურად ან რაიმე სხვა გზით სათემო განვითარებისა და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის გეგმების შემუშავებაში, რაც მათ საშუალებას მისცემს მიუსადაგონ კულტურული თვალსაზრისით შესაფერისი სტრატეგიული, ინტეგრირებული და ეტაპობრივი მიდგომა მათი განვითარების საჭიროებებს თემის მიზნებისა და ამოცანების შესაბამისად?	
a) No	
b) Yes, to some extent (please provide details below)	X

c) Yes, to a significant extent (please provide details below)

Further information on the support provided.

ამ მიმართულებით აღსანიშნავია საქართველოს ბუნების შენარჩუნების ცენტრის (GCCW) საქმიანობა – 2002 წლიდან ინიცირებულ იქნა სპეციალური პროგრამა, რომელიც ითვალისწინებს ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით განსაკუთრებულად მნიშვნელოვან ადგილებში სათემო ორგანიზაციების შექმნას და მათი შესაძლებლობების ზრდას სპეციალურად დამუშავებული ტრენინგების პროგრამით, მცირე გრანტებით, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის შექმნით და სხვა. დღეისათვის ასეთი შვიდი ორგანიზაციაა შექმნილი და პროგრამა გრძელდება.

საქართველოს ორ მაღალმთიან სოფელში მიმდინარეობს ადგილობრივი დღის წესრიგის შემუშავება REC Caucasus-ის პროექტის „კავკასიის მთიანი რეგიონების მდგრადი განვითარება – ადგილობრივი დღის წესრიგი XXI საუკუნისთვის“ ფარგლებში, რომელიც ფინანსდება გერმანიისა და ლისტეშტეინის გარემოს დაცვის სამინისტროების მიერ. პროექტის ფარგლებში ტარდება ტრენინგები და სამუშაო შეხვედრები, რაც მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს სათემო მობილიზაციის პროცესს ადგილობრივი პრობლემების და მათი გადაჭრის შესაძლებლობების გამოსავლენად და შესაბამისი ქმედებების დასახვას, მათ შორის ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებულ საკითხებში. ქართულ ენაზე ითარგმნა და ადაპტირდა „მდგრადი განვითარების სახელმძღვანელო ადგილობრივი მოსახლეობისათვის“, მომზადდა ადგილობრივ მოსახლეობასთან მუშაობის მეთოდოლოგია, ორგანიზებული იქნა სოფლის მოსახლეობის შეკრებები და მათთვის შესაბამისი ინფორმაციის მიწოდება დოკუმენტის შემუშავებაში სრულფასოვანი ჩართვისათვის აგრეთვე, კავკასიის მასშტაბით პროექტის პილოტური სოფლების მცხოვრებთა შეხვედრები. პროექტის შემდგომ ეტაპზე გათვალისწინებულია ადგილობრივი დღის წესრიგი XXI საუკუნისათვის დანერგვის ხელშეწყობა სოფლებისთვის გამოყოფილი გრანტების მეშვეობით, რათა მიღწეულ იქნეს ამ დოკუმენტებში მოცემული მოკლევადიანი მიზნები.

Box XLVI.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საქართველოში არსებობდა ადგილობრივი მოსახლეობის ბუნებასთან ჰარმონიული ურთიერთდამოკიდებულებისა და მდგრადი ბუნებათსარგებლობის უძველესი და მრავალფეროვანი ტრადიციები. სამწუხაროდ, ადგილობრივი მოსახლეობის და სათემო ორგანიზაციების შესაძლებლობები და ცოდნა ბიომრავალფეროვნების დაცვის სფეროში არაა ჯეროვნად შეფასებული და სათანადოდ გამოყენებული. საქართველოში სათემო ორგანიზაციები თითქმის არ არსებობს, ხოლო იქ სადაც არსებობს, მათი მოქმედებების ეფექტურობა და მათი შესაძლებლობები შეზღუდულია. სათემო ორგანიზაციების შექმნა, გაძლიერება და ჩართვა ბიომრავალფეროვნების დაცვასა და მდგრად გამოყენებაში გათვალისწინებულია ცალკეულ საერთაშორისო დაფინანსებით მიმდინარე პროექტში, თუმცა სისტემური მიდგომა ამ საკითხისადმი სახელმწიფო დონეზე ჯერ არ არსებობს. მნიშვნელოვანია ასევე წახალისდეს და მხარდაჭერილი იქნას ბუნებრივი რესურსების და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის სფეროში ე.წ. თანა-მენეჯმენტის (ერთობლივი მართვის) დანერგვა, ადგილობრივი მოსახლეობის ტრადიციული ცოდნის შენარჩუნების მხარდაჭერა და ბიომრავალფეროვნების დაცვის მიზნით გამოყენება. მაგალითად, რიგ შემთხვევებში შესაძლებელია, რომ ცალკეული დაცული ტერიტორიების მართვის ბერკეტები გადაეცეს ადგილობრივ სათემო ორგანიზაციებს ან ასოციაციებს (მსგავსი პროექტები საქართველოში ხორციელდება წყლის რესურსების მართვის სფეროში ირიგაციის საკითხებთან დაკავშირებით).

Article 9 - Ex-situ conservation

მუხლი 9 – Ex situ კონსერვაცია

67. On Article 9(a) and (b), has your country adopted measures for the *ex-situ* conservation of components of biological diversity native to your country and originating outside your country?

მე-9 მუხლის a და b ქვეპუნქტების შესაბამისად, მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები თქვენი ქვეყნის ადგილობრივი ბიომრავალფეროვნების კომპონენტებისა და ბიომრავალფეროვნების იმ კომპონენტების *ex situ* კონსერვაციისათვის, რომლის წარმოშობის ადგილი თქვენი ქვეყნის ფარგლებს მიღმაა (9a)?

a) No	
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further information on the measures adopted for the *ex-situ* conservation of components of biodiversity native to your country and originating outside your country.

საქართველოს ბოტანიკურ ბაღებს აქვთ აქვს სათანადო ბაზა და ხანგრძლივი გამოცდილება მცენარეთა იშვიათი, ენდემური და გადაშენებადი სახეობების *ex situ* კონსერვაციის სფეროში.

თბილისის ბოტანიკური ბაღის კოლექციებში წარმოდგენილია საქართველოსა და კავკასიის, აგრეთვე, ინტროდუცირებული ფლორის ათასობით სახეობა, მათ შორის გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობები. კვლევების საფუძველზე ხდება პრიორიტეტული სახეობების შერჩევა და ბაღში ინტროდუქცია მათი კულტივირებისა და შემდგომ ბუნებაში რეინტროდუქციის მიზნით. თბილისის ბოტანიკურ ბაღში დანერგილია კავკასიისა და საქართველოს იშვიათ და გადაშენებად მცენარეთა 400-ზე მეტი სახეობა. გაანალიზებულია მათი ეკოლოგიურ-გეოგრაფიული გავრცელება და ენდემიზმი. დამუშავებული თბილისის ნიადაგურ-კლიმატურ პირობებთან კარგად შეგუებული სახეობების გამრავლების აგროწესები. 2001 წელს აშშ-ს სამოქალაქო კვლევისა და განვითარების ფონდთან (CRDF) თანამშრომლობით თბილისის ბოტანიკურ ბაღში დაიწყო კავკასიის მცენარეთა რეგიონული თესლის ბანკის შექმნა, რომელიც დაარსდა 2004 წელს. პროექტის ფარგლებში საქართველოს მხარეს გადმოეცა შესაბამისი ტექნიკური აღჭურვილობა თესლების თანამედროვე მეთოდოლოგიით ხანგრძლივადიანი შენახვისათვის. პროექტის ფარგლებში თესლის ბანკში განთავსდა 150-მდე სახეობის სამკურნალო მცენარის თესლი. 2005 წლიდან თბილისის ბოტანიკური ბაღი მონაწილეობას იღებს დიდი ბრიტანეთის კიუს ბოტანიკური ბაღის მილენიუმის თესლის ბანკის პროექტში. პროექტის ფარგლებში უკვე შექმნილია 520 სახეობის დუბლირებული კოლექცია (მცენარეთა თესლები და ჰერბარიუმები კიუს ბოტანიკურ ბაღსა და თბილისის ბოტანიკის ინსტიტუტში), მათგან 200 სახეობა კავკასიის და საქართველოს ენდემია პროექტი გაგრძელდება 2010 წლამდე.

ბოტანიკურ ბაღში მიმდინარეობს მცენარეთა ინვენტარიზაცია და საკოლექციო ფონდების დოკუმენტირება, იქმნება მონაცემთა განახლებადი ელექტრონული ბაზა. ბაღის სამეცნიერო მუშაობის ერთ-ერთი მიმართულებაა საქართველოს სამკურნალო მცენარეების შესწავლა, ფლორაში მათი მონაწილეობის თავისებურებათა დადგენა, რესურსების გამოვლენა, ინტროდუქცია, კულტურაში გამოცდა და გამრავლების ტექნოლოგიების შემუშავება. უკანასკნელ პერიოდში გამოკვლეული იქნა თბილისის შემოგარენის სამკურნალო მცენარეების სახეობრივი შემადგენლობა და გავრცელების ინტენსივობა, მათ შორის გამოკვლეული იქნა ვიწროლოკალური ენდემები. დადგინდა აღმოსავლეთ საქართველოში გავრცელებული სამკურნალო მცენარეთა გენოფონდი, შესწავლილია 200-მდე სახეობა. თბილისის ბოტანიკურ ბაღი მჭიდრო თანამშრომლობა აქვს დამყარებული კიუს სამეფო ბოტანიკურ ბაღთან და ედინბურგის ბოტანიკურ ბაღთან (დიდი ბრიტანეთი), მონრეალის ბოტანიკურ ბაღთან (კანადა), ნიუ-იორკის ბოტანიკურ ბაღთან (აშშ), ნევშტელის უნივერსიტეტთან (შვეიცია) და სხვა ბოტანიკურ ბაღებთან. BP-ის ფინანსური მხარდაჭერითა და არასამთავრობო ორგანიზაცია „ველურ მცენარეთა კონსერვაციის ასოციაციის“ მონაწილეობით თბილისის ბოტანიკურ ბაღთან ერთობლივად პროექტი „საქართველოს ფლორის ეკონომიკურად მნიშვნელოვანი რელიქტური სახეობების კონსერვაცია“, რომლის ფარგლებშიც

ექვსი სამიზნე სახეობის თესლი მოთავსდა ბოტანიკის ინსტიტუტის თესლის ბანკში და შეიქმნა ამ მცენარეთა ცოცხალი კოლექციების ნაკვეთები.

ბათუმის ბოტანიკური ბაღი ახორციელებს თეორიულ და ექსპერიმენტულ კვლევებს აჭარის ადგილობრივი ფლორის *ex-situ* კონსერვაციის მიზნით, გახორციელებულია კვლევები მცენარეთა მრავალი სახეობის ეკოლოგიისა და ინდივიდუალური განვითარების კანონზომიერების შესწავლისათვის, შედგენილია მათი გავრცელების რუკები და გამოკვლევულია პოპულაციების შემცირების მიზეზები. 2004-2005 წლებში სახელმწიფო გრანტის ფარგლებში ბათუმის ბოტანიკური ბაღის მიერ განხორციელდა პროექტი „გვარი Primula-ს აჭარაში გავრცელებული სახეობების ბიო-ეკოლოგიური თავისებურებანი და მათი კონსერვაცია ბათუმის ბოტანიკურ ბაღში“. ბათუმის ბოტანიკურ ბაღს აქვს თესლების გაცვლითი პროგრამები მსოფლიოს 80-მდე ბოტანიკურ ბაღთან.

ფაუნის *ex-situ* დონისძიებები ხორციელდება მხოლოდ თბილისის სახელმწიფო ზოოპარკში. თბილისის სახელმწიფო ზოოპარკში ფუნქციონირებს ჩლიქოსნების, ფრინველების, მტაცებლებისა და პრიმატებისა და აკვარიუმ-ტერარიუმის განყოფილებები. იგეგმება ტერარიუმის, ვივარიუმისა და ინსექტარიუმის განყოფილებების გახსნა. თბილისის ზოოპარკში წარმოდგენილია 203 სახეობის ცხოველი, მათგან 13 - საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობა. ამჟამად ზოოპარკში მიმდინარეობს კოლექციის განახლება. საქმიანობების ძირითადი მიმართულებებია განათლება, სამეცნიერო კვლევები და კონსერვაცია, რაც ზოოპარკის საკუთარი შემოსავლებიდან ფინანსდება. 2005 წელს თბილისის სახელმწიფო ზოოპარკში დაიწყო ხოსბის ადგილობრივი სახეობის (*Phasianus colchicus*) ტყვეობაში გამრავლება ბუნებრივ ჰაბიტატებში შემდგომ მისი რეინტროდუქციის მიზნით.

68. ♦ On Article 9(c), has your country adopted measures for the reintroduction of threatened species into their natural habitats under appropriate conditions?

მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების მათ ბუნებრივ ჰაბიტატებში, შესაბამის პირობებში რეინტროდუქციისათვის (9c)?

a) No	
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further comments on the measures for the reintroduction of threatened species into their natural habitats under appropriate conditions.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში 2003 წლიდან დაიწყო ნიამორის (*Capra aegagrus*) რეინტროდუქცია (იხ. აგრეთვე პასუხი 34-ე შეკითხვაზე). პროექტი ხორციელდება ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის (WWF) კავკასიის ოფისის მიერ შვეიცარიის WWF-ის მხარდაჭერით. პროექტს სრულად უჭერენ მხარს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებისა და სომხეთის ბუნების დაცვის სამინისტროები.

საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის ფარგლებში განიხილება ქურციკის (*Gazella subgutturosa*) ბუნებრივ ჰაბიტატებში (პირველ რიგში ვაშლივანის ეროვნულ პარკში) რეინტროდუქციის მხარდაჭერა. მიმდინარეობს მოლაპარაკებები აზერბაიჯანის ეკოლოგიის სამინისტროსთან, საიდანაც ივარაუდება ინდივიდების შემოყვანა.

პროექტის „საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენა, კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება“ (GEF/UNDP, განმახორციელებელი ორგანიზაცია ბიოლოგიურ მუერნობათა ასოციაცია „ელკანა“, 2004-2009) სამხრეთ საქართველოში შეიქმნა 4 ჰა ფართობის საცდელ-სადემონსტრაციო ნაკვეთი, სადაც ხდება ადგილობრივი, გადაშენების პირას მყოფი მარცვლეული კულტურებისა (11 ჯიშში, ახალციხის წითელი დოლი, დიკა, ქერშველი, ჭვავი, მუხუდო, ცერცივი, ოსპი, სელი, ფეტვი, ძაძა, ცულისპირა) და ხეხილის ჯიშების სათესლე და სარგავი მასალის დემონსტრაცია და გამრავლება. სათესლე და სანერგე მასალა

ყოველწლიურად გაიცემა ადგილობრივ ფერმერებზე *on-farm* კონსერვაციის მიზნით, ამაჟამად პროექტში ჩართულია 120 ფერმერი.

69. ❖ On Article 9(d), has your country taken measures to regulate and manage the collection of biological resources from natural habitats for *ex-situ* conservation purposes so as not to threaten ecosystems and *in-situ* populations of species?

მე-9 მუხლის d ქვეპუნქტების შესაბამისად თქვენს ქვეყანაში ხორციელდება ღონისძიებები *ex-situ* კონსერვაციის მიზნით ბუნებრივი ჰაბიტატებიდან ბიოლოგიური რესურსების შეგროვების რეგულირებისა და მართვისათვის, ისე რომ *in situ* საფრთხე არ შეექმნას ეკოსისტემებსა და სახეობათა პოპულაციებს?

a) No	
b) No, but potential measures are under review	X
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further information on the measures to regulate and manage the collection of biological resources from natural habitats for *ex-situ* conservation purposes so as not to threaten ecosystems and *in-situ* populations of species.

საქართველოში არ არსებობს შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზა, რომელიც არეგულირებს ზოოლოგიური და ბოტანიკური კოლექციების შეგროვების საკითხებს.

გარკვეული საკანონმდებლო ხარვეზია შექმნილი „წითელი ნუსხის“ სახეობების გარემოდან ამოღებასთან დაკავშირებით. ერთის მხრივ, „წითელი წიგნისა“ და „წითელი ნუსხის“ შესახებ საქართველოს კანონის თანახმად დაიშვება სამეცნიერო მიზნებისთვის, აგრეთვე, ხელოვნურ პირობებში გამრავლებისათვის „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების გარემოდან ამოღება სათანადო ნებართვით, მეორეს მხრივ, 2005 წელს მიღებული კანონი „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“, რომლითაც განსაზღვრულია საქართველოში სალიცენზიო და სანებართვო საქმიანობების სრული ჩამონათვალი, არ ითვალისწინებს ასეთ ნებართვას ამაჟამად მზადდება სათანადი საკანონმდებლო ცვლილებები აღნიშნული ხარვეზის აღმოსაფხვრელად. ამავე კანონით გაუქმდა ლიცენზია ზოოლოგიური კოლექციების შექმნისათვის.

Box XLVII.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საერთაშორისო თანასაზოგადოებასთან მჭიდრო თანამშრომლობით საქართველოში შეიქმნა თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი ველური და კულტურული მცენარეების თესვების ბანკები. *ex-situ* კონსერვაციის მიმართულებით დამყარებულია მჭიდრო თანამშრომლობა წამყვან ბოტანიკურ ბაღებთან, მათ შორის განსაკუთრებით აღსანიშნავია კიუს სამეფო ბოტანიკური ბაღი (დიდი ბრიტანეთი). შექმნილია და ახლდება ველურ და კულტურულ მცენარეთა თესვების კოლექციები, მათ შორის უპირველესი ყურადღება მახვილდება საქართველოსა და კავკასიის ფლორის ენდემებზე, სამკურნალო მცენარეებზე, გადაშენების პირას მყოფ სახეობებზე. ქართველმა სპეციალისტებმა გაიარეს წვრთნები *ex-situ* კონსერვაციის საკითხებში მსოფლიოს წამყვან ბოტანიკურ ბაღებსა და უნივერსიტეტებში. ზემოთ აღნიშნული მნიშვნელოვანწილად უწყობს ხელს საქართველოში მცენარეთა *ex-situ* კონსერვაციის თანამედროვე მეთოდების დანერგვას.

მიუხედავად აღნიშნულისა, ძირითად ხელისშემშლელ მიზეზად კვლად რჩება ფინანსური და ადა-

მიანური რესურსების სიმწირე ვერ ხერხდება ახალგაზრდა კადრების მოზიდვა (განსაკუთრებით, ბოტანიკური ბაღების მიერ), დაბალი ანაზღაურების გამო. უმნიშვნელოა მოზიდული სახელმწიფო გრანტები. აღსანიშნავია, რომ თბილისის ბოტანიკურ ბაღს მოპოვებული აქვს ქართული საქველმოქმედო ფონდის „ქართუს“ 12-წლიანი გრანტი სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების განსახორციელებლად.

მონაცემთა ბაზის შექმნა დაწყებულია მხოლოდ თბილისის ბოტანიკურ ბაღში, ისიც საჭიროებს მნიშვნელოვან სრულყოფას. მონაცემები ჯერჯერობით არ არის ხელმისაწვდომი. ბოტანიკურ ბაღებს არ გააჩნიათ ვებ-გვერდები. არ აქვთ შემუშავებული საგანმანათლებლო პროგრამები.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა (2005-2010) სახეობების ეფექტური კონსერვაციის უზრუნველსაყოფად დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს *in-situ* და *ex-situ* ღონისძიებების სინკრონიზირებას. *ex-situ* კონსერვაციის მიმართულებით BSAP-ით განსაზღვრული ქმედებებიდან გარკვეული ნაბიჯებია გადადგმული ველურ და კულტურულ მცენარეთა *ex-situ* კონსერვაციის არსებული ცენტრების გაძლიერებისათვის, შექმნილია თესვების ბანკები. თუმცა ჯერ კიდევ არ შემუშავებულა ბოტანიკური ბაღების აღდგენისა და გაძლიერების პროგრამები, ძლიერ შეზღუდულია ფაუნის *ex-situ* კონსერვაციის მიმართულებით განხორციელებული ღონისძიებები.

Ex-situ კონსერვაციის სტატუსი და საჭიროებები განისაზღვრა და შეფასება გათვალისწინებულია GEF-ის Biodiversity Enabling Activity-ს მეორე ფაზაში, რომლისთვისაც საპროექტო წინადადება ამჟამად მზადდება.

Article 10 - Sustainable use of components of biological diversity

მუხლი 10 – ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების მდგრადი გამოყენება

70. On Article 10(a), has your country integrated consideration of the conservation and sustainable use of biological resources into national decision-making?

10 ა მუხლის შესაბამისად თქვენს ქვეყანაში ბიოლოგიური რესურსების კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება ინტეგრირებულია ეროვნულ დონეზე გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში?

a) No	
b) No, but steps are being taken	
c) Yes, in some relevant sectors (please provide details below)	X
d) Yes, in most relevant sectors (please provide details below)	

Further information on integrating consideration of conservation and sustainable use of biological resources into national decision-making.

გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში ბიოლოგიური რესურსების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების საკითხების გათვალისწინების ზოგადი პრინციპები განსაზღვრულია საქართველოს კანონით „გარემოს დაცვის შესახებ“ (1996), სპეციფიკური მოთხოვნები დადგენილია საქართველოს კანონებით „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ (1996), „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ (1996), „წყლის შესახებ“ (1997), „წინადაგის დაცვის შესახებ“ (1994), ტყის კოდექსით (1999), „გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ (1997), „ეკოლოგიური ექსპერტიზის შესახებ“ (1997).

2003 წლის შემდეგ საქართველოს მთავრობაში განხორციელებული ძირეული სტრუქტურული და ორგანიზაციული ცვლილებების შედეგად მოხდა ბიოლოგიური რესურსების გამოყენებასთან დაკავშირებული სხვადასხვა სექტორების მმართველი ერთეულების გაერთიანება. კერძოდ,

საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს დაქვემდებარებაში გადავიდა სატყეო მეურნეობა, თევზჭერა, დაცული ტერიტორიები, მიწის მართვა, სივრცული დაგეგმარება, რომლებსაც ადრე ან დამოუკიდებელი სახელმწიფო დეპარტამენტები მართავდნენ ან იმართებოდნენ გარემოს დაცვის სამინისტროს მიერ სხვა სამინისტროებთან ერთობლივად (მაგ. თევზჭერა). მიუხედავად აღნიშნულისა ბიომრავალფეროვნების დაცვის სფეროში საქართველოში არ არის ჩამოყალიბებული ინტერსექტორალური თანამშრომლობა და ბიომრავალფეროვნების საკითხები არასაკმარისად ან საერთოდ არ არის ინტეგრირებული სხვა სექტორების პროგრამებსა და გეგმებში. ეს განსაკუთრებით შეეხება მიწათსარგებლობის საკითხებს. სასოფლო-სამეურნეო მიწების მართვასთან დაკავშირებულ კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს ბიომრავალფეროვნების დაცვის საკითხებს, არ არსებობს შესაბამისი მარეგულირებელი მექანიზმები საძოვრების მდგრადი მართვისათვის. ნადირობისა და თევზჭერის სექტორებში ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების ეფექტური ინტეგრირებისთვის მნიშვნელოვანი დამატებები მიზეზია რესურსების მართვის არასაკმარისი ცოდნა და გამოცდილება, როგორც სახელმწიფო, ასევე კერძო და სამეცნიერო სექტორებში, აგრეთვე, მონიტორინგის სისტემის არ არსებობა.

71. ◈ On Article 10(b), has your country adopted measures relating to the use of biological resources that avoid or minimize adverse impacts on biological diversity?

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ბიოლოგიური რესურსების გამოყენებასთან დაკავშირებული ისეთი ღონისძიებები, რომლებიც განაპირობებს ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე უარყოფითი გავლენების თავიდან აცილებას ან მინიმუმამდე შემცირებას (10ბ)?

a) No	
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further information on the measures adopted relating to the use of biological resources that avoid or minimize adverse impacts on biological diversity.

ბიოლოგიური რესურსების გამოყენებისას ბიომრავალფეროვნებაზე უარყოფითი ზეგავლენის თავიდან აცილების ან მინიმუმამდე შემცირების საქართველოში კანონმდებლობით განსაზღვრული ძირითად მექანიზმებია: ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის ლიცენზირება; ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის მოცულობის შეზღუდვა ზღვრულად მოსაპოვებელი ოდენობების (კვოტის) ფარგლებში, ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის წესები, პასუხისმგებლობა და ზიანის ანაზღაურება არალეგალური ან გადამეტებული მოპოვებისთვის, აგრეთვე, სარგებლობის წესების დარღვევისთვის.

საქართველოში ლიცენზირებას ექვემდებარება თევზჭერა, ხე-ტყის ჭრა, სამონადირეო მეურნეობების შექმნა, ზოგიერთი სახეობის არამერქნული რესურსი. ნადირობა დაიშვება მხოლოდ სამონადირეო მეურნეობებში, გარდა გადამფრენი ფრინველებისა. საქართველოში განსაზღვრულია ნადირობისათვის დაშვებული სახეობები, ვადები, ადგილები და იარაღები.

2005 წელს დაიწყო სახელმწიფო პროგრამის განხორციელება შავ ზღვაში სარეწი თევზის სახეობებისა და მათი რესურსების შეფასების მიზნით. თევზჭერის განახლებული წესები დამტკიცდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანებით 2005 წელს. აღნიშნული აქტით განსაზღვრულია თევზჭერისათვის აკრძალული იარაღები, აგრეთვე, თევზჭერის ვადები და ადგილები (მაგალითად თევზჭერა მთელი წლის განმავლობაში აკრძალულია ორაგულებისა და ზუთხების სამიგრაციო მდინარეებსა და მდინარეთა მონაკვეთებში, ზღვის ხუთმილიან ზონაში ქალაქებს ფოთსა და ოჩამჩირეს შორის, რომლის დაცვაც მნიშვნელოვანია ზუთხისებრთა თევზებისა და ზღვის ძუძუმწოვრების კონსერვაციისათვის).

72. ◈ On Article 10(c), has your country put in place measures that protect and encourage

customary use of biological resources that is compatible with conservation or sustainable use requirements?

თქვენს ქვეყანაში ხორციელდება ღონისძიებები, რომლებიც იცავენ და ახალისებენ ბიოლოგიური რესურსების ჩვეულ გამოყენებას, რომლებიც შეესაბამება კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მოთხოვნებს?

a) No	
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further information on the measures that protect and encourage customary use of biological resources that is compatible with conservation or sustainable use requirements.

კოლხეთის, ბორჯომ-ხარაგაულის, ვაშლოვანისა და თუშეთის ეროვნულ პარკებში შექმნილია ტრადიციული გამოყენების ზონები განახლებადი ბუნებრივი რესურსების ტრადიციულ გამოყენებასთან დაკავშირებული სამეურნეო საქმიანობისთვის. ტრადიციული გამოყენების ზონაში დაიშვება ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ საშემე მერქნის მოპოვება და თევზჭერა, აგრეთვე პირუტყვის ძოვება. „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ საქართველოს კანონით დაშვებულია ლიცენზიის გარეშე, სამოყვარულო და სპორტული თევზჭერა განსაზღვრული ბადე-იარაღებით პირადი მოხმარების მიზნით საერთო სარგებლობის ყველა წყალსატევში. ტყის კოდექსით, ასევე, დაშვებულია სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე მოსახლეობის მიერ პირადი მოხმარების მიზნით ტყის არამერქნული რესურსებისა და ხის მეორეხარისხოვანი მასალების მოგროვება.

73. On Article 10(d), has your country put in place measures that help local populations develop and implement remedial action in degraded areas where biological diversity has been reduced?

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ადგილობრივი მოსახლეობის დახმარების ღონისძიებები იმისათვის, რომ მათ შეიმუშაონ და დანერგონ აღდგენითი ქმედებები დეგრადირებულ ადგილებში, სადაც ბიომრავალფეროვნება შემცირებულია?

a) No	
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further information on the measures that help local populations develop and implement remedial action in degraded areas where biodiversity has been reduced.

BP/BTC/SCP-ის გარემოსდაცვითი ინვესტირების პროგრამა (EIP) მცირე გრანტების სახით დახმარებას უწევს ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის და სამხრეთ კავკასიის მილსადენების მარშრუტების გასწვრივ არასამთავრობო ორგანიზაციებს გარემოსდაცვითი პროექტების განხორციელებაში, მათ შორის გაჩეხილი ტყისა და დამეწვრილი ფერდობების აღდგენაში, ხანერგე მეურნეობების მოწყობაში, ბუნებრივი ძეგლების მდგრადობის შეფასებასა და მათი სტატუსის აღდგენაში. შერუღდა ეროვნულ მონაკვეთების გამოვლენა/დარუკებასა და ეკოლოგიური პრობლემების ამსახველი მონაცემთა ბაზების შექმნაზე ორიენტირებული პროექტებიც.

74. Has your country identified indicators and incentive measures for sectors relevant to the conservation and sustainable use of biodiversity? (decision V/24)

თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ინდიკატორები და წამახალისებელი ღონისძიებები ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრად გამოყენებასთან დაკავშირებული

სექტორებისთვის?	
a) No	X
b) No, but assessment of potential indicators and incentive measures is under way	
c) Yes, indicators and incentive measures identified (please describe below)	
Further comments on the identification of indicators and incentive measures for sectors relevant to the conservation and sustainable use of biodiversity.	

<p>75. ♦ Has your country implemented sustainable use practices, programmes and policies for the sustainable use of biological diversity, especially in pursuit of poverty alleviation? (decision V/24)</p> <p>თქვენმა ქვეყანამ დანერგა თუ არა მდგრადი გამოყენების მეთოდები, პროგრამები და სტრატეგიები ბიომრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენებისთვის, განსაკუთრებით სიღარიბის აღმოფხვრის მიზნით?</p>	
a) No	
b) No, but potential practices, programmes and policies are under review	
c) Yes, some policies and programmes are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive policies and programmes are in place (please provide details below)	
Further information on sustainable use programmes and policies.	
<p>საქართველოს ეკონომიკური განვითარებისა და სიღარიბის დაძლევის პროგრამის (2003-2007, დამტკიცდა პრეზიდენტის №800, 28.06.2003 განკარგულებით), ერთერთი საკითხია ბუნებრივი გარემოს მდგომარეობის გაუმჯობესება. ამ მიზნით დოკუმენტით განსაზღვრული ღონისძიებებია: ცენტრალური კავკასიონის ტყის ეკოსისტემებში დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის, საქართველოს სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის პროექტისა და ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკისა და დამხმარე ზონის პროექტის განხორციელება. აღნიშნული პროექტები მიმდინარეობს გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის, მსოფლიო ბანკისა და გერმანიის მთავრობის მხარდაჭერით.</p> <p>საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმით განსაზღვრული სტრატეგიული მიმართულებებია ნადირობისა და მეთევზეობის დაგეგმვა ცხოველური რესურსების დაცვის, აღდგენისა და გონივრული გამოყენების მიმართულებით, აგრეთვე, ტყის ბიომრავალფეროვნების დაცვა და შენარჩუნება ტყის რესურსების გონივრული მართვის დანერგვის გზით.</p> <p>ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი გამოყენებისათვის სამართლებრივ საფუძვლებს ქმნის კანონები „გარემოს დაცვის შესახებ“, „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“, „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“, ტყის კოდექსი. საქართველოში ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი გამოყენების არსებული პრაქტიკის შესახებ იხ. პასუხი 33-ე შეკითხვაზე.</p>	

<p>76. ♦ Has your country developed or explored mechanisms to involve the private sector in initiatives on the sustainable use of biodiversity? (decision V/24)</p> <p>თქვენმა ქვეყანამ შეიმუშავა ან გაანალიზა კერძო სექტორის ბიომრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენების ინიციატივებში ჩართვის მექანიზმები?</p>	
---	--

a) No	
b) No, but mechanisms are under development	
c) Yes, mechanisms are in place (please describe below)	X

Further comments on the development of mechanisms to involve the private sector in initiatives on the sustainable use of biodiversity.

„ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად სამონადირეო მეურნეობების ლიცენზიების მფლობელები ვალდებული არიან განახორციელონ ღონისძიებები ცხოველთა პოპულაციების აღწარმოების, მათი საბინადრო გარემოს შენარჩუნებისა და გაუმჯობესების მიზნით, უზრუნველყოს საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი ცხოველების დაცვა.

ამჟამად განიხილება პირობები თევზჭერის, ხე-ტყის ჭრისა და ზოგიერთი არამერქნული რესურსის გრძელვადიანი ლიცენზირებისათვის, რომლებიც ითვალისწინებს კერძო სექტორის ჩართვას იმ ბიოლოგიური რესურსების მონიტორინგში, რომელთა სარგებლობისათვის მიღებული ექნება ლიცენზია. თუმცა, ამ მიმართულებით გამოკვეთილ ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ხელისშემშლელ ფაქტორს წარმოადგენს კერძო სექტორის არასაკმარისი გამოცდილება და ცოდნა.

77. Has your country initiated a process to apply the Addis Ababa Principles and Guidelines for the Sustainable Use of Biodiversity? (decision VII/12)

დაიწყო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ადის აბეზას ბიომრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენების სახელმძღვანელო პრინციპების და ინსტრუქციების გამოყენების პროცესი? (გადაწყვეტილება VII/12)

a) No	X
b) No, but the principles and guidelines are under review	
c) Yes, a process is being planned	
d) Yes, a process has been initiated (please provide detailed information)	

Further information on the process to apply the Addis Ababa Principles and Guidelines for the Sustainable Use of Biodiversity.

78. Has your country taken any initiative or action to develop and transfer technologies and provide financial resources to assist in the application of the Addis Ababa Principles and Guidelines for the Sustainable Use of Biodiversity? (decision VII/12)

წამოიწყო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ რაიმე ინიციატივა ან გაატარა თუ არა რაიმე ღონისძიება ტექნოლოგიების განვითარებისა და გადაცემის და ფინანსური რესურსებით უზრუნველყოფის თვალსაზრისით, ადის აბეზას ბიომრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენების სახელმძღვანელო პრინციპების და ინსტრუქციების გამოყენების ხელშეწყობის მიზნით? (გადაწყვეტილება VII/12)

a) No	X
b) No, but relevant programmes are under development	
c) Yes, some technologies developed and transferred and limited financial resources provided (please provide details below)	
d) Yes, many technologies developed and transferred and significant financial resources provided (please provide details below)	

Further comments on the development and transfer of technologies and provision of financial resources to assist in the application of the Addis Ababa Principles and Guidelines for the Sustainable Use of Biodiversity.

Biodiversity and Tourism

79. Has your country established mechanisms to assess, monitor and measure the impact of tourism on biodiversity?

თქვენმა ქვეყანამ შექმნა თუ არა მექანიზმები ბიომრავალფეროვნებაზე ტურიზმის ზეგავლენის შეფასების, მონიტორინგისა და გაზომვისათვის?

a) No	
b) No, but mechanisms are under development	X
c) Yes, mechanisms are in place (please specify below)	
d) Yes, existing mechanisms are under review	

Further comments on the establishment of mechanisms to assess, monitor and measure the impact of tourism on biodiversity.

საკანონმდებლო და ნორმატიული აქტები არ ითვალისწინებენ ბიომრავალფეროვნებაზე ტურიზმის ზეგავლენის შეფასების, მონიტორინგისა და გაზომვის ვალდებულებას და შესაბამის პროცედურებს. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ რამდენიმე დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების პროცესში შეფასდა ტურიზმისა და რეკრეაციის ზეგავლენა გარემოზე და განისაზღვრა შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები, როგორცაა: ტურიზმის ინფრასტრუქტურის მოწყობისას ბიომრავალფეროვნების კვლევების შედეგების გათვალისწინება, რათა მინიმუმადე შემცირდეს ზემოქმედება ბუნებრივ ეკოსისტემებზე და მათ ცალკეულ კომპონენტებზე, ტრენინგები ეროვნული პარკის ადმინისტრაციებისათვის ტურიზმის ეფექტური მართვისათვის, ვიზიტორთა ნაკადებისა და ტურიზმის ზეგავლენის მონიტორინგი, ინფრასტრუქტურის დაგეგმარებაში ნარჩენების გატანისა და ადეკვატური განთავსების გათვალისწინება, ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალ-ეკონომიკური კვლევების განხორციელება, ამ მიმართებითაც ტურიზმის ზეგავლენის შესაფასებლად.

საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის (GEF/მსოფლიო ბანკი) ფარგლებში მომზადდა ეკოტურიზმის მენეჯმენტის გეგმები აღმოსავლეთ კავკასიონსა და იერის ზეგანზე მდებარე დაცული ტერიტორიებისთვის (ლაგოდეხის, ვაშლოვანისა და თუშეთის დაცული ტერიტორიები) და სახელმძღვანელო ტურ-ოპერატორებისა და დაცული ტერიტორიების მენეჯერებისთვის Nature friendly ტურიზმის განვითარებისთვის.

ბიომრავალფეროვნებაზე ტურიზმის ზეგავლენის შესახებ დაცული ტერიტორიების მენეჯერების ცნობიერების ამაღლებისა და ვიზიტორთა მართვაში შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით ტურიზმის დეპარტამენტის, მდგრადი ტურიზმის ცენტრის, WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობისა და InWent-ის მხარდაჭერით ჩატარდა სემინარების ციკლი „რეგიონული თანამშრომლობა – ტურიზმი და დაცული ტერიტორიები“, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს, აზერბაიჯანისა და სომხეთის დაცული ტერიტორიების წარმომადგენლებმა. ჩატარდა, აგრეთვე ტრენინგები დაცული ტერიტორიების ვიზიტორთა პროგრამების ხელმძღვანელებისთვის.

80. Has your country provided educational and training programmes to the tourism operators so as to increase their awareness of the impacts of tourism on biodiversity and upgrade the technical capacity at the local level to minimize the impacts? (decision V/25)

თქვენს ქვეყანაში არის თუ არა საგანმანათლებლო და საწვრთნელი პროგრამები ტურიზმის ოპერატორებისათვის, ბიომრავალფეროვნებაზე ტურიზმის ზეგავლენის შესახებ მათი ცნობიერების ამაღლებისათვის და ადგილობრივ დონეზე ტექნიკური შესაძლებლობების გაძლიერებისათვის ასეთი ზეგავლენის შესამცირებლად? (გადაწყვეტილება V/25).

a) No	X
b) No, but programmes are under development	
c) Yes, programmes are in place (please describe below)	

Further comments on educational and training programmes provided to tourism operators.

ბიომრავალფეროვნებაზე ტურიზმის ზეგავლენა სუსტადაა ასახული ტურიზმის მენეჯმენტის სასწავლო პროგრამებში, თუმცა ზოგიერთი პროგრამა მოიცავს ეკოლოგიის კურსს, რომელიც ზოგადად ეხება ამ საკითხს.

81. Does your country provide indigenous and local communities with capacity-building and financial resources to support their participation in tourism policy-making, development planning, product development and management? (decision VII/14)

ზრუნავს თუ არა თქვენი ქვეყანა მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის შესაძლებლობების ამაღლებაზე და უზრუნველყოფს თუ არა მათ ფინანსური რესურსებით, რათა ხელი შეუწყოს მათ მონაწილეობას ტურიზმის პოლიტიკის შემუშავებაში, განვითარების დაგეგმვის, პროდუქტის განვითარებისა და მართვის პროცესებში? (გადაწყვეტილება VII/14)

a) No	
b) No, but relevant programmes are being considered	
c) Yes, some programmes are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive programmes are in place (please provide details below)	

Further comments in the capacity-building and financial resources provided to indigenous and local communities to support their participation in tourism policy-making, development planning, product development and management.

საქართველოში დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარების პარალელურად მნიშვნელოვანი ყურადღება ეთმობა ეკოტურიზმის შესაძლებლობების განვითარებას როგორც დაცულ ტერიტორიებში, ისეთ მათ მიმდებარე რაიონებში. მსოფლიო ბანკისა და შვეიცარიის განვითარების სააგენტოს (SDC) სამხრეთ კავკასიის ტურისტულმა ინიციატივამ ხელი შეუწყო ტურიზმის სფეროში შესაბამისი ცოდნისა და გამოცდილების გადაცემას ადგილობრივი მოსახლეობისთვის საქართველოს იმ რეგიონებში, სადაც მსოფლიო ბანკის მიერ განხორციელდა პროექტები ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნების მიზნით. პროექტის ფარგლებში შეიქმნა ადგილობრივი საინიციატივო ჯგუფები, ჩამოყალიბდა საინფორმაციო ცენტრები, განხორციელდა მცირე გრანტების პროგრამა. ტურისტულ საქმიანობებში ჩართვისათვის ადგილობრივი მოსახლეობის შესაძლებლობების გაძლიერებას მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი „საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის“ მცირე გრანტების პროგრამამ, რომლის ფარგლებშიც დაფინანსდა ადგილობრივი არასამთავრობო და სათემო ორგანიზაციების 22 პროექტი, მათ შორის ოჯახური სასტუმროების მოწყობა, საცხენოსნო ტურიზმის განვითარება, ტურისტული ცნობარებისა და სახელმძღვანელოების მომზადება.

გარდა აღნიშნულისა, ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის საერთო კოორდინაციით, დონორი ორგანიზაციების (SDC, USAID, GTZ, CEPF) მხარდაჭერითა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მონაწილეობით განხორციელდა და მიმდინარეობს მთელი რიგი პროექტები ეკო- და აგროტურიზმის განვითარებისა და ამ მიმართებით ადგილობრივი მოსახლეობის

შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით, განსაკუთრებით საქართველოს მთიან რეგიონებში. მაგალითად, კავკასიის არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელი (CENN) SDC-ისა და გერმანიის მოზრდილთა განათლების ასოციაციის საერთაშორისო თანამშრომლობის ინსტიტუტის (Institute for International Cooperation of the German Adult Education Association (IIZ DVV)) მხარდაჭერით ხელს უწყობს ადგილობრივი ტურისტული პოტენციალის გაძლიერებას ბაკურიანში (სამხრეთ საქართველოს მაღალმთიანი კურორტი). მდგრადი ტურიზმის ცენტრის მიერ SDC-ის ფინანსური მხარდაჭერით განხორციელდა სათემო ტურიზმის მხარდაჭერი პროექტი ყაზბეგში (ყაზბეგის ტურისტული სახლის შექმნა). უახლოეს მომავალში ბიოლოგიურ მუუერნეობათა ასოციაცია „ელკანა“ SDC-ის მხარდაჭერით დაიწყებს ტურიზმისა და სოფლის განვითარების პროექტს, რომელიც ასევე ითვალისწინებს ადგილობრივი მოსახლეობის შესაძლებლობების გაძლიერებას და ჩართვას ტურისტულ აქტივობებში. აღსანიშნავია, აგრეთვე, USAID-ის მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობის პროექტი სვანეთში, რაც მოიცავს, როგორც საგანმანათლებლო და საწვრთნელ აქტივობებს, აგრეთვე, დახმარებას მცირე ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარებაში. ეკოლოგიისა და ტურიზმის საერთაშორისო ასოციაცია CEPF-ის მხარდაჭერით ახორციელებს პროექტს ჭაუხის მასივზე ეკოტურიზმის განვითარებისთვის, რაც ითვალისწინებს დახმარებას ადგილობრივი მოსახლეობის შესაძლებლობების გაძლიერებისთვის.

82. Has your country integrated the Guidelines on Biodiversity and Tourism Development in the development or review of national strategies and plans for tourism development, national biodiversity strategies and actions plans, and other related sectoral strategies? (decision VII/14)

ჩართო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ბიომრავალფეროვნებისა და ტურიზმის განვითარების სახელმძღვანელო ინსტრუქციები ტურიზმის განვითარების სტრატეგიების და გეგმების, ბიომრავალფეროვნების ეროვნული სტრატეგიების და მოქმედებათა გეგმების და სხვა მსგავსი სექტორული სტრატეგიების შემუშავების ან განხილვის პროცესში? (გადაწყვეტილება VII/14)

a) No, but the guidelines are under review	
b) No, but a plan is under consideration to integrate some principles of the guidelines into relevant strategies	
c) Yes, a few principles of the guidelines are integrated into some sectoral plans and NBSAPs (please specify which principle and sector)	X
d) Yes, many principles of the guidelines are integrated into some sectoral plans and NBSAPs (please specify which principle and sector)	

Further information on the sectors where the principles of the Guidelines on Biodiversity and Tourism Development are integrated.

საქართველოში ტურიზმის განვითარების ეროვნული კონცეფცია და სამოქმედო პროგრამა, რომელიც დამტკიცდა 2003 წელს პრეზიდენტის ბრძანებულებით, მნიშვნელოვან ყურადღებას უთმობს ტურიზმის ახალ მიმართულებებს და იმ პოტენციალს, რომელსაც ქმნის საქართველოს მდიდარი ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნება მდგრადი ტურიზმის განვითარებისთვის. საქართველოს ეროვნულ პარკებში წარმოდგენილი ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვისა და შენარჩუნების ხელშეწყობა განიხილება, როგორც მრავალფეროვანი ტურისტული პროდუქტის შექმნის მნიშვნელოვანი შესაძლებლობა. სტრატეგიით განსაზღვრულია ტურიზმის სექტორის თანამშრომლობის გაძლიერება ბუნების კონსერვაციის პროგრამებთან და შესაბამის ორანიზაციებთან, ეკოტურიზმის განვითარებისთვის პრიორიტეტული რეგიონების იდენტიფიცირება, დაცული ტერიტორიების დამხმარე ზონებში აგროტურიზმის პრიორიტეტული განვითარება.

Box XLVIII.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;

- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

2001-2005 წლებში განხორციელდა და კვლავაც გრძელდება მდგრადი ტურიზმისა და დაცული ტერიტორიების განვითარების ხელშეწყობის მრავალი პროექტი. ქვეყნის ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნება განიხილება, როგორც ტურისტული პოტენციალის უმნიშვნელოვანესი კომპონენტი. ე.წ. „აღმოჩენითი ტურიზმი“ (discovery tourism), რომელიც ძირითადად ეფუძნება ქვეყანაში არსებულ კულტურულ და ბუნებრივ ღირშესანიშნაობებს, ჩამოყალიბდა, როგორც ქვეყნის განსაკუთრებული ტურისტული პროდუქტი. დაიწყო სტრუქტურული თანამშრომლობის ჩამოყალიბება შესაბამის სამთავრობო უწყებებს (დაცული ტერიტორიებისა და ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტები) შორის. ეკოტურიზმის განვითარება დაცულ ტერიტორიებში გახდა გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულება და დაიწყო სახელმწიფო მიზნობრივი პროგრამების განხორციელება ამ მიმართულებით. ეკოტურიზმი (ეროვნული პარკების მონახულება, ფრინველთა თვალთვალი) არის ტურიზმის სფეროს ერთ-ერთი მზარდი სექტორი. აღნიშნულის ფონზე, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ბიომრავალფეროვნებისა და ტურიზმის განვითარების შესახებ კონვენციის სახელმძღვანელო მითითებების გათვალისწინება, რის ძირითად ხელისშეშლელ ფაქტორებად განიხილება არასაკმარისი ცოდნა და გამოცდილება, კომპეტენტური სპეციალისტების ნაკლებობა, ფინანსური მექანიზმების არარასებობა ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლების კონსერვაციულ ქმედებებში აკუმულირებისთვის, არასაკმარისად განვითარებული ინფრასტრუქტურა.

Article 11 - Incentive measures

მუხლი 11 – წამახალისებელი ღონისძიებები

83. Has your country established programmes to identify and adopt economically and socially sound measures that act as incentives for the conservation and sustainable use of components of biological diversity?

თქვენს ქვეყანაში არსებობს თუ არა პროგრამები ეკონომიკური და სოციალური თვალსაზრისით მისაღები ღონისძიებების იდენტიფიცირებისა და გატარებისათვის, რომლებიც შეასრულებს წამახალისებელი ღონისძიებების ფუნქციას ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კომპონენტების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისათვის?

a) No	X
b) No, but relevant programmes are under development	
c) Yes, some programmes are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive programmes are in place (please provide details below)	

Further comments on the programmes to identify and adopt incentives for the conservation and sustainable use of biodiversity.

84. Has your country developed the mechanisms or approaches to ensure adequate incorporation of both market and non-market values of biological diversity into relevant plans, policies and programmes and other relevant areas? (decisions III/18 and IV/10)

შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მექანიზმები და მიდგომები ბიოლოგიური მრავალფეროვნების როგორც საბაზრო, ასევე არასაბაზრო ღირებულებების გეგმებში, სტრატეგიებსა და პროგრამებში და სხვა შესაბამის სფეროებში ადეკვატური ჩართვისათვის?

a) No	X
b) No, but relevant mechanisms are under development	
c) Yes, mechanisms are in place (please provide details below)	
d) Yes, review of impact of mechanisms available (please provide details below)	

Further comments on the mechanism or approaches to incorporate market and non-market values of biodiversity into relevant plans, policies and programmes.

85. Has your country developed training and capacity-building programmes to implement incentive measures and promote private-sector initiatives? (decision III/18)

შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სასწავლო და კვალიფიკაციის ამაღლების პროგრამები წამახალისებელი ღონისძიებების დანერგვისა და კერძო სექტორის ინიციატივების ხელშეწყობისათვის? (გადაწყვეტილება III/18)

a) No	X
b) No, but relevant programmes are under development	
c) Yes, some programmes are in place	
d) Yes, many programmes are in place	

86. Does your country take into consideration the proposals for the design and implementation of incentive measures as contained in Annex I to decision VI/15 when designing and implementing incentive measures for the conservation and sustainable use of biodiversity? (decision VI/15)

ითვალისწინებს თუ არა თქვენი ქვეყანა წამახალისებელი ღონისძიებების დასახვისა და განხორციელების შესახებ შემოთავაზებებს გადაწყვეტილება VI/15-ის I დანართის შესაბამისად, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისათვის წამახალისებელი ღონისძიებების დასახვისა და განხორციელების დროს? (გადაწყვეტილება VI/15)

a) No	X
b) Yes (please provide details below)	

Further information on the proposals considered when designing and implementing the incentive measures for the conservation and sustainable use of biodiversity.

87. Has your country made any progress in removing or mitigating policies or practices that generate perverse incentives for the conservation and sustainable use of biological diversity? (decision VII/18)

მიადწია თუ არა თქვენმა ქვეყანამ რაიმე წარმატებას იმ სტრატეგიების (პოლიტიკის) ან მოქმედებების შერბილების ან აღმოფხვრის თვალსაზრისით, რომლებიც არასწორ სტიმულს ქმნიან ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისათვის? (გადაწყვეტილება VII/18)

a) No	X
b) No, but identification of such policies and practices is under way	
c) Yes, relevant policies and practices identified but not entirely removed or mitigated (please provide details below)	
d) Yes, relevant policies and practices identified and removed or mitigated (please provide details below)	

Further information on perverse incentives identified and/or removed or mitigated.

Box XLIX.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

კანონმდებლობით გათვალისწინებულია გარკვეული საგადასახადო შედეგები ბუნებრივი რესურსების მდგრადი სარგებლობის ხელშეწყობისათვის. მაგალითად, „ბუნებრივი მოსაკრებლების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად მოსაკრებელი 70%-ით უმცირდებათ იმ ბუნებათმოსარგებლებს, რომლებიც ეწევიან ბუნებრივი რესურსების მოპოვებასთან დაკავშირებულ სამეცნიერო და კულტურულ-საგანმანათლებლო საქმიანობას, აგრეთვე იმ ბუნებათმოსარგებლებს რომლებიც საკუთარი სახსრებით ახორციელებენ ბუნებრივი რესურსების აღდგენა-კვლავწარმოებას (აღდგენილი რესურსის მოცულობის ფარგლებში). სამონადირეო მეურნეობების შექმნის ხელშეწყობის მიზნით საქართველოს საგადასახადო კოდექსის თანახმად სამონადირეო მეურნეობების მიერ დაკავებული მიწები გათავისუფლებულია ქონების გადასახადისაგან. თუმცა ამ ინსტრუმენტების ეფექტი, გარემოს დაცვისა და ბიომრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენების სტიმულირების თვალსაზრისით, ძალიან სუსტია.

საქართველოში არ არსებობს გადაწყვეტილებების მიღებისას ბიომრავალფეროვნების ეკონომიკური შეფასებებისა და მისი ღირებულებების გათვალისწინების პრაქტიკა, თუმცა მეთოდოლოგიური კვლევები ამ მიმართულებით ხორცილდებოდა როგორც საბჭოთა პერიოდში, ასევე მსოფლიო ბანკის ტყის განვითარების პროექტის ფარგლებში. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის მოსაკრებლების ოდენობის დადგენისას ან სამართლებრივი ნორმების დარღვევის შედეგად ბიომრავალფეროვნებისთვის მიყენებული ზიანის გაანგარიშების დროს არ ხდება ბიომრავალფეროვნების სრული ეკონომიკური ღირებულების გათვალისწინება.

ეფექტური ეკონომიკური ინსტრუმენტების შემუშავებისა და ბიომრავალფეროვნების ეკონომიკური ღირებულების შეფასებაში არსებული პრობლემები, ნაწილობრივ, განპირობებულია იმით, რომ

სპეციალისტების ცოდნა და გამოცდილება ამ მიმართულებით სუსტია. გარემოს დაცვის ეკონომიკის დასავლური თეორიები უმაღლეს სასწავლებლებში არ ისწავლება, ან ისწავლება ძალიან სუსტად. ქვეყანაში უკიდურესად მცირეა მაღალკვალიფიციური კადრები როგორც სამეცნიერო, ასევე სასწავლო ინსტიტუტებში, რომელთაც შეუძლიათ გარემოს დაცვისა (კერძოდ, ბიომრავალფეროვნების დაცვის) და მდგრადი გამოყენების მიზნით ეფექტური საბაზრო ეკონომიკური ინსტრუმენტების შემუშავება.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა პრიორიტეტს ანიჭებს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისათვის ხელსაყრელი ფინანსურ-ეკონომიკური გარემოს ჩამოყალიბებას. NBSAP-ით განსაზღვრული ერთ-ერთი სტრატეგიული მიმართულებაა შესაბამისი ფინანსური და ეკონომიკური პროგრამების დანერგვა ბიომრავალფეროვნების ეფექტური კონსერვაციის მხარდასაჭერად. დოკუმენტით დაგეგმილია: საგადასახადო კანონმდებლობის გარემოსდაცვით კანონმდებლობასთან შესაბამისობაში მოყვანა და გარემოს დაცვის შესახებ კანონში მოხსენიებული ეკონომიკური მექანიზმების რეალურად ამოქმედება, კანონპროექტის შემუშავება გარემოსდაცვითი საქმიანობის სტიმულირების შესახებ, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის დამატებითი ფინანსური მექანიზმების შექმნა, ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავებაში ბიომრავალფეროვნების დაცვის მთავარი ასპექტების გათვალისწინება, დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების მონეტარული შეფასება თანამედროვე მეთოდებით, ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და განვითარების მდგრადი ეკონომიკური მექანიზმების შექმნა, უნარჩუნო წარმოების ეკონომიკური სტიმულირება ბუნებრივი რესურსების ყირათიანი ხარჯვის უზრუნველსაყოფად, ბიომრავალფეროვნების სრული ეკონომიკური ღირებულებებისა და მისი შენარჩუნების ეკონომიკური ეფექტის (პოტენციური მოგების) შეფასება.

Article 12 - Research and training

მუხლი 12 – კვლევა და კადრების მომზადება

88. On Article 12(a), has your country established programmes for scientific and technical education and training in measures for the identification, conservation and sustainable use of biological diversity and its components?

12(ა) მუხლის შესაბამისად შექმნა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სამეცნიერო და ტექნიკური განათლებისა და ტრენინგის პროგრამები ბიოლოგიური მრავალფეროვნებისა და მისი კომპონენტების იდენტიფიკაციის, კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მიზნით?

a) No	
b) No, but programmes are under development	
c) Yes, programmes are in place (please provide details below)	X

Further information on the programmes for scientific and technical education and training in the measures for identification, conservation and sustainable use of biodiversity.

2004 წლიდან საქართველოს უმაღლესი განათლების სისტემაში დაიწყო ძირეული რეფორმების განხორციელება ბოლონის პროცესის პრინციპების შესაბამისად, რასაც საფუძველი შეუქმნა „უმაღლესი განათლების შესახებ“ კანონის მიღებამ. 2005 წელს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრმა ხელი მოაწერა ბერგენის კომუნიკეს, რითაც ქვეყანა ოფიციალურად შეუერთდა ბოლონის პროცესს. ევროპულ სივრცეში უმაღლესი განათლების სრულყოფილების განწვევრიანებისთვის საჭირო პირობების დაკმაყოფილების მიზნით საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებში მიმდინარეობს ორგანიზაციული და სტრუქტურული ცვლილებები, რაც ეხება აკადემიური ხარისხების სამსაფეხურიანი სისტემის შემოღებას, საგანმანათლებლო პროგრამების ევროპული კრედიტების ტრანსფერის შესაბამისი სისტემის დანერგვას, სწავლებისა და კვლევის განუყოფლობის უზრუნველყოფის მიზნით უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში კვლევითი კომპონენტების გაზრდას. მიმდინარე რეფორმა მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს უმაღლეს სასწავლებლებში სწავლების ხარისხისა და კადრების მომზადების დონის ზრდას.

მიმდინარე რეფორმის პროცესში ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერ-

სიტეტში რამდენიმე ფაკულტეტის გაერთიანების შედეგად ჩამოყალიბდა ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტი. ფაკულტეტს აქვს საბაკალავრო პროგრამები ბიოლოგიასა და გეოგრაფიაში. ჯერჯერობით არ არის შემუშავებული სამაგისტრო პროგრამები ბიომრავალფეროვნების კვლევის, კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მიმართულებით. **შოთა რუსთაველის ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის** საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა და მედიცინის ფაკულტეტს აქვს საბაკალავრო პროგრამები ბიოლოგიაში, ეკოლოგიაში, ჰიდრობიოლოგიასა და გეოგრაფიაში და შემდეგი სამაგისტრო პროგრამები: ბოტანიკა და ეკოლოგიური ბიომორფოლოგია, ჰიდრობიოლოგია. **აკაკი წერეთლის ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის** ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტზე არის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამები ბიოლოგიაში, ეკოლოგიასა და გეოგრაფიაში და სამაგისტრო პროგრამები მცენარეთა ბიოლოგიასა და ეკოლოგიაში. ზოგადი მეტყველების, სატყეო ეკონომიკის, ტექსტილის და ხე-ტყის დამზადების, გეოდეზიისა და ლანდშაფტის დაგეგმარების სპეციალისტები მზადდება **საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო უნივერსიტეტის** მიერ.

მიუხედავად არსებული საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამებისა ბიოლოგიაში გამოყენებითი და ფუნდამენტური კვლევის და სწავლების მდგომარეობა საქართველოში ჩამორჩება ამ მეცნიერების განვითარების თანამედროვე დონეს. უმაღლესი სასწავლებლების საგანმანათლებლო პროგრამები არ იძლევა საკმარის ცოდნას ისეთ საგნებში, როგორცაა გარემოსდაცვითი პოლიტიკა და კანონმდებლობა, ბიოლოგიურ რესურსების მდგრადი მართვა, დაცული ტერიტორიების მართვა, გარემოსდაცვითი მოდელირება. ქვეყანაში არსებობს საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებში კვლევების მოდერნიზაციისა და კადრების მომზადების დონის ამაღლების აუცილებლობა. ამ მიზნით მოიაზრება ცოცხალი სამყაროს შემსწავლელ მეცნიერთა ფაკულტეტის შექმნა ახალ სახელმწიფო უნივერსიტეტში, რომელიც ყალიბდება რამდენიმე სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის გაერთიანების შედეგად.

89. On Article 12(b), does your country promote and encourage research which contributes to the conservation and sustainable use of biological diversity?

12(ბ) მუხლის შესაბამისად ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა იმ კვლევების განხორციელებას, რომლებსაც წვლილი შეაქვთ ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციასა და მდგრად გამოყენებაში?

a) No	
b) Yes (please provide details below)	X

Further information on the research which contributes to the conservation and sustainable use of biodiversity.

ფუნდამენტური და გამოყენებითი კვლევები ბიოლოგიურ მეცნიერებებში ფინანსდება საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის, ეკონომიკის სამინისტროს მეცნიერებათა და ტექნოლოგიების დეპარტამენტის, საქართველოს სამეცნიერო-ტექნოლოგიური განვითარების ფონდის (GRDF) მიერ.

2001-2005 წლებში ეროვნული აკადემიის გრანტებით განხორციელდა 6 კვლევების სახელობის ბოტანიკის ინსტიტუტში 20, ზოოლოგიის ინსტიტუტში 12, ჯანაშიას სახელობის საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში 5, მეტყველების ინსტიტუტში 6 სამეცნიერო-კვლევითი პროექტი ბიომრავალფეროვნების კვლევის, შეფასებისა და მდგრადი გამოყენების მიმართულებით.

მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო წლების განმავლობაში მნიშვნელოვნად გაიზარდა სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების დაფინანსება, არსებული რესურსები კვლავ არასაკმარისია სრულფასოვანი კვლევების განხორციელებისათვის. კვლევების გარკვეული ნაწილი კვლავ არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ მოზიდული გრანტებით ფინანსდება (WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობა, სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი NACRES, საქართველოს ველური ბუნების შენარჩუნების ცენტრი (GCCW), ველზე მომუშავე მკვლევართა ასოციაცია CAMPESTER, საქართველოს ბუნების მკვლევართა კავშირი „ორქისი“). თუმცა უკანასკნელ წლებში მნიშვნელოვნად გაძლიერდა სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების თანამშრომლობა დონორ ორგანიზაციებთან, მათ შორის აღსანიშნავია: CRDF, UNESCO, NATO-ს პროგრამა მეცნიერება

მშვიდობისათვის, SCOPE, USDA, UK სამეფო საზოგადოება, British Petroleum.

ამასთან საქართველოში მიმდინარეობს მნიშვნელოვანი ცვლილებები სამეცნიერო კვლევების დაგეგმვისა და დაფინანსების მიმართულებით. სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები უკვე წარმოადგენენ ავტონომიურ ერთეულებს. საუკეთესო სამეცნიერო პროექტების გამოსავლენად და სახსრების სამართავად შეიქმნა ეროვნული სამეცნიერო ფონდი, რომლის მიზანია სახელმწიფო საბიუჯეტო დაფინანსებით, საკონკურსო წესით სახელმწიფო გრანტებისა და სტიპენდიების გაცემის ორგანიზება.

90. On Article 12(c), does your country promote and cooperate in the use of scientific advances in biological diversity research in developing methods for conservation and sustainable use of biological resources?

12(გ) მუხლის შესაბამისად, ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ბიომრავალფეროვნების კვლევაში სამეცნიერო მიღწევების გამოყენებას ბიოლოგიური რესურსების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისთვის მეთოდების შემუშავებისთვის და თანამშრომლობს თუ არა ასეთი მიღწევების გამოყენებაში?

a) No	x
b) Yes (please provide details below)	

Further information on the use of scientific advances in biodiversity research in developing methods for conservation and sustainable use of biodiversity.

Box L.

Please elaborate below on the implementation of this article specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

2002-2005 წლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მიმართულებით სამეცნიერო კვლევების მხარდაჭერა სახელმწიფოს მხრიდან, ასევე გაძლიერდა კვლევითი ინსტიტუტების თანამშრომლობა დონორ ორგანიზაციებთან. გაიზარდა საზღვარგარეთის სამეცნიერო წრეების დაინტერესება კავკასიის ეკორეგიონის, როგორც ბიომრავალფეროვნების ერთ-ერთი „ცხელი წერტილის“ მიმართ, აგრეთვე, სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტებისა და ცალკეული ექსპერტების ჩართულობა საერთაშორისო სამეცნიერო პროგრამებში. დაიწყო ორგანიზაციული და სტრუქტურული რეფორმების განხორციელება სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებსა და ზოგადად მეცნიერების სფეროში, რის შედეგადაც რეალურად გამოვლინდა ქვეყანაში არსებული სამეცნიერო-კვლევითი პოტენციალი და საჭიროებები. მიუხედავად აღნიშნულისა, კვლავ მნიშვნელოვნად პრობლემებად რჩება ახალგაზრდა კადრების მოზიდვა. არასაკმარისი ფინანსური რესურსების გამო შეზღუდულია საერთაშორისო სამეცნიერო, კონფერენციებისა და სემინარებში მონაწილეობა და სტუდენტთა და მეცნიერთა შესაძლებლობები შეიძინონ ცოდნა ახალ დისციპლინებში, რომლებიც მოწინავე ქვეყნებში განვითარდა ბოლო ათწლეულების განმავლობაში. აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ საერთაშორისო ფონდები აკადემიურ და სამეცნიერო გაცვლით პროგრამებში პრიორიტეტს სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებებს ანიჭებენ.

Article 13 - Public education and awareness

**მუხლი 13 – საზოგადოებრივი განათლება და ცნობიერების
ამაღლება**

91. Is your country implementing a communication, education and public awareness strategy and promoting public participation in support of the Convention? (Goal 4.1 of the Strategic Plan)

ნერგავს თუ არა თქვენი ქვეყანა კომუნიკაციის, განათლების და საზოგადოების ცნობიერების
ამაღლების სტრატეგიას და ხელს უწყობს თუ არა საზოგადოების მონაწილეობას კონვენციის
დანერგვაში? (სტრატეგიული გეგმის მიზანი 4.1)

a) No	
b) No, but a CEPA strategy is under development	
c) Yes, a CEPA strategy developed and public participation promoted to a limited extent (please provide details below)	X
d) Yes, a CEPA strategy developed and public participation promoted to a significant extent (please provide details below)	

Further comments on the implementation of a CEPA strategy and the promotion of public participation in support of the Convention.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის (2005 წ.) ერთ-ერთი სტრატეგიული მიზანია ბიომრავალფეროვნების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირება მისი გარემოსდაცვითი ცნობიერების
ამაღლების მიზნით, და აქედან გამომდინარე, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში მოსახლეობის აქტიურობის გაზრდა. გეგმით განსაზღვრულია ქმედებები აღნიშნული სტრატეგიული მიზნის მისაღწევად, რომლებიც მოიცავენ მას-მედიასთან დაკავშირებულ ღონისძიებებს, არაფორმალური და საზოგადოებრივი განათლების ხელშეწყობას, ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირებასა და ცნობიერების ზრდას, საგანმანათლებლო და საინფორმაციო მასალების მომზადებას. CEPA-ს აქტივობები ინტეგრირებულია, აგრეთვე, კავკასიის ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმაში.

გარემოს მდგომარეობის შესახებ დროული, სანდო ინფორმაციის მიღებისა და გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებებში მონაწილეობის მიღების უფლება საზოგადოებისათვის განსაზღვრულია საქართველოს კანონებით „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“, „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“, „ტყის კოდექსით“, „გარემოსდაცვითი ნებართვების შესახებ“, „ეკოლოგიური ექსპერტიზის შესახებ“, აგრეთვე, საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით. საზოგადოების ინფორმირებისა და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში მონაწილეობის უზრუნველყოფი ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ინსტრუმენტია კონვენცია „გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის შესახებ“ (ორჰუსის კონვენცია), რომელიც საქართველოში ძალაში შევიდა 2001 წელს. 2005 წელს საქართველოში შეიქმნა ორჰუსის ცენტრი, რომელიც გეგმავს ხელი შეუწყოს ორჰუსის კონვენციის განხორციელებას საქართველოში სხვადასხვა საქმიანობების მეშვეობით, მათ შორის გარემოსდაცვითი ინფორმაციის საჯაროობის უზრუნველყოფით, გარემოს დაცვის სამინისტროსადმი დახმარებით გარემოსდაცვით საკითხებში საზოგადოების ეფექტური მონაწილეობის მიღების პროცედურების შემუშავებაში, საზოგადოების ცნობიერების
ამაღლებითა და გარემოსდაცვითი განათლებით.

92. Is your country undertaking any activities to facilitate the implementation of the programme of work on Communication, Education and Public Awareness as contained in the annex to decision VI/19? (decision VI/19)

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა აქტივობებს კომუნიკაციის, განათლების და საზოგადოების ცნობიერების
ამაღლების სამუშაო პროგრამის დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით, VI/19 გადაწყვეტილების დანართის შესაბამისად? (გადაწყვეტილება VI/19)

a) No	
b) No, but some programmes are under development	
c) Yes, some activities are being undertaken (please provide details below)	X
d) Yes, many activities are being undertaken (please provide details below)	

Further comments on the activities to facilitate the implementation of the programme of work on CEPA.

ეროვნულ და რეგიონულ (კავკასიის ეკორეგიონი) დონეებზე ხორციელდება კომუნიკაციის, განათლებისა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების გლობალური ინიციატივის სამუშაო პროგრამის (გადაწყვეტილება VI/19, დანართი) შესაბამისი ქმედებები, როგორცაა რეგიონული ქსელის შექმნა, შესაძლებლობების გაძლიერების ხელშეწყობა (უფრო დეტალურად იხ. პასუხი 95).

93. Is your country strongly and effectively promoting biodiversity-related issues through the press, the various media and public relations and communications networks at national level? (decision VI/19)

უწევს თუ არა თქვენი ქვეყანა ძლიერ და ეფექტურ პოპულარიზაციას ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებულ საკითხებს პრესის, მედიის, საზოგადოებასთან ურთიერთობის და საკომუნიკაციო ქსელების მეშვეობით ეროვნულ დონეზე? (გადაწყვეტილება VI/19)

a) No	
b) No, but some programmes are under development	
c) Yes, to a limited extent (please provide details below)	X
d) Yes, to a significant extent (please provide details below)	

Further comments on the promotion of biodiversity-related issues through the press, the various media and public relations and communications networks at national level.

უკანასკნელ წლებში მნიშვნელოვნად გააქტიურდა გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს თანამშრომლობა მას-მედიის საშუალებებთან ბიომრავალფეროვნების, განსაკუთრებით დაცული ტერიტორიების საკითხებთან დაკავშირებით. საქართველოს სხვადასხვა დაცული ტერიტორიებისა და მათი ბიომრავალფეროვნების შესახებ მომზადდა საინფორმაციო და პოპულარული გამოცემები, განხორციელდა ღონისძიებანი დაცული ტერიტორიების პოპულარიზების მიზნით: მედია-ტურები დაცულ ტერიტორიებში, სარეკლამო ვიდეორგოლების განთავსება პოპულარულ ტელეარხებზე, რეგულარული შეხვედრები მედიის წარმომადგენლებთან, საერთაშორისო გარემოსდაცვით დღეებთან დაკავშირებული კამპანიები.

ჟურნალისტების ინფორმირების, გარემოსდაცვითი საკითხებით დაინტერესებისა და შესაძლებლობათა გაძლიერების მიზნით პროექტებს ახორციელებენ კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრი (REC Caucasus), კავკასიის არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელი (CENN), WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობა, საქართველოს მწვანეები და სხვა ორგანიზაციები. მათ მიერ რეგულარულად ორგანიზდება ტრენინგები, სამუშაო შეხვედრები და სემინარები ჟურნალისტებისთვის. გარემოსდაცვითი ჟურნალისტიკის ხელშეწყობით მოსახლეობის ეკოლოგიური ინფორმირებულობის ამაღლება იყო REC-Caucasus რეგიონული პროექტის „მას-მედია და საზოგადოების მონაწილეების ტექნოლოგიები“ ერთ-ერთი მიზანი, პროექტი დაეხმარა ადგილობრივ ჟურნალისტებს შესაძლებლობების განვითარებაში, გლობალური და ადგილობრივი გარემოსდაცვითი პრობლემების გაცნობაში. მომზადდა სპეციალური სახელმძღვანელო გარემოსდაცვითი საკითხებით დაინტერესებული ჟურნალისტებისთვის. კავკასიის ეკორეგიონის ბიომრავალფეროვნების შესახებ რეგულარულად ქვეყნდება სტატიები CENN-ის ყოველკვარტალურ ორენოვან (ინგლისური და რუსული) სამეცნიერო-პოპულარულ ჟურნალში Caucasus Environmnet. ასოციაცია „ჟურნალისტები და

საზოგადოება“ CEPF-ის მხარდაჭერით ახორციელებს პროექტს ჟურნალისტებისა და ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების თანამშრომლობის გაუმჯობესების მიზნით.

მიუხედავად აღნიშნულისა, ბიომრავალფეროვნების პრობლემებით მას-მედიის დაინტერესება მცირეა, რისი მიზეზიც, მედიაზე ორიენტირებული ინიციატივების არასაკმარისობის გარდა, არის ის გარემოება, რომ გარემოს დაცვა არ არის პრიორიტეტული თემა, ხოლო მისი კვალიფიციური გაშუქებისთვის საჭიროა მნიშვნელოვანი ძალისხმევა.

94. Does your country promote the communication, education and public awareness of biodiversity at the local level? (decision VI/19)

უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ხელს ადგილობრივ დონეზე ბიომრავალფეროვნების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას, კომუნიკაციას და განათლებას? (გადაწყვეტილება VI/19)

a) No	
b) Yes (please provide details below)	X

Further information on the efforts to promote the communication, education and public awareness of biodiversity at the local level.

ადგილობრივ დონეზე საზოგადოების ინფორმირებასა და ცნობიერების ამაღლებას ხელს უწყობს გარემოსდაცვითი ცენტრები, რომლებიც შექმნილია გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს ინიციატივითა და დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით საქართველოს რამდენიმე რაიონში (მარნეული, რუსთავი, ბორჯომი, ხაშური). ქვემო ქართლსა (ბოლნისი) და სამცხე-ჯავახეთში (ბაკურიანი) საზოგადოებრივი გარემოსდაცვითი ცენტრები შეიქმნა კავკასიის არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელისა (CENN) და შვეიცარიის თანამშრომლობისა და განვითარების სააგენტოს (SDC), USAID-ისა და EED-ის მხარდაჭერით. ბიომრავალფეროვნების თემატიკასთან დაკავშირებით სხვადასხვა სახის ღონისძიებები (ბავშვთა ნახატების გამოფენა, დედამიწისა და გარემოს დაცვის დღეების აღნიშვნა, კონფერენციები, სასკოლო კვირეულები) ტარდება გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს რეგიონული სამმართველოების ინიციატივით. აჭარის არ-ის მთავრობის მხარდაჭერით 2004 წლიდან ტარდება შავი ზღვის გარემოს დაცვისადმი მიძღვნილი კვირეული, აჭარის მრავალ სკოლაში შექმნილია „მწვანე საგუშაგო“, ბიომრავალფეროვნების დაცვა მოსწავლეთა სასწავლო-შემოქმედებით კონფერენციების ერთ-ერთი ძირითადი თემაა.

უკანასკნელ წლებში მნიშვნელოვნად გაძლიერდა არასამთავრობო და სათემო ორგანიზაციების საქმიანობა ლოკალურ დონეზე, რასაც მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი ამ მიზნით განხორციელებულმა პროექტებმა, რისი მაგალითიცაა BP-ისა და მისი პარტნიორების (BTC/SCP) გარემოსდაცვითი ინვესტირების პროგრამის მხარდაჭერით მიმდინარე მცირე გრანტების პროგრამა (ინერგება Save the Children-ისა და NACRES-ის მიერ), რომელიც მიზნად ისახავს გარემოსდაცვითი პრობლემების მოგვარებას ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის მილსადენის გასწვრივ არსებულ ტერიტორიაზე, ადგილობრივი გარემოსდაცვითი ორგანიზაციების შესაძლებლობების გაძლიერების გზით. პროგრამა მოიცავს გარდაბნის, თეთრიწყაროს, მარნეულის, წალკის, ადიგენის, ბორჯომისა და ახალციხის რაიონებს და მისი ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა ბიომრავალფეროვნების დაცვა და მდგრადი გამოყენება. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდა ადგილობრივი არასამთავრობო და სათემო ორგანიზაციების პროექტები, რომლებიც ითვალისწინებს დეგრადირებული ჰაბიტატების აღდგენას, სანერგე მეურნეობების მოწყობას, დაცული ტერიტორიების ფუნქციონირების ხელშეწყობას, ბუნებრივი ძეგლების მდგომარეობის შეფასებას და აღდგენას.

დაცული ტერიტორიების მიმდებარე რაიონებში ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით და ამ მხრივ ადგილობრივი შესაძლებლობების განვითარებისთვის სპეციალური პროგრამები განხორციელდა საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის, საქართველოს სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის პროექტისა და ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის პროგრამის ფარგლებში (უფრო დეტალურად იხ. პასუხი 98).

95. Is your country supporting national, regional and international activities prioritized by the Global Initiative on Education and Public Awareness? (decision VI/19)

უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ხელს განათლებისა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების გლობალური ინიციატივის პრიორიტეტული აქტივობების განხორციელებას ეროვნულ, რეგიონულ და საერთაშორისო დონეებზე? (გადაწყვეტილება VI/19)

a) No	
b) No, but some programmes are under development	
c) Yes, some activities supported (please provide details below)	X
d) Yes, many activities supported (please provide details below)	

Further comments on the support of national, regional and international activities prioritized by the Global Initiative on Education and Public Awareness.

2002 წელს საქართველო პრეზიდენტის ბრძანებულებით დამტკიცდა „მოსახლეობის ეკოლოგიური განათლების სახელმწიფო პროგრამა“, რომელიც ითვალისწინებს ქმედებებს შესაძლებლობათა გაძლიერებისთვის (სამუშაო პროგრამის მე-3 ელემენტი), კერძოდ პროგრამა პრიორიტეტულ საკითხებად მიიჩნევს ეკოლოგიური განათლების დონის ამაღლებას საშუალო სკოლებში და პედაგოგიური პროფილის უმაღლეს სასწავლებლებში, არასამთავრობო ორგანიზაციების შესაძლებლობათა განვითარებას, ადგილობრივი ხელისუფლების, ბიზნესის, სხვა მიზნობრივი ჯგუფების წარმომადგენლებისა და მთლიანად საზოგადოების ფართო ინფორმირებას ეკოლოგიური განათლების საკითხებთან დაკავშირებით.

დაწყებითი და საშუალო განათლების მიმდინარე რეფორმის ფარგლებში გარკვეული ყურადღება ეთმობა გარემოსდაცვითი, მათ შორის ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის საკითხების ინტეგრირებას სასწავლო გეგმებსა და შესაბამისი საგნების (ბიოლოგია, გეოგრაფია) სახელმძღვანელოებში. აღნიშნულს ხელს უწყობს მსოფლიო ბანკის განათლების სისტემის გარდაქმნისა და გაძლიერების პროგრამა, რომელიც 2001 წლიდან მიმდინარეობს. მდგრადი განვითარება და გარემოს დაცვა არის სასკოლო კონფერენციებისა და ოლიმპიადების ერთ-ერთი ძირითადი თემა. იზრდება იმ სკოლათა რაოდენობა, სადაც ეკოლოგია (გარემოს დაცვა) ისწავლება, როგორც არასავალდებულო საგანი. სკოლებში იქმნება ეკოლოგთა და გარემოსდამცველთა კლუბები და წრეები. არასამთავრობო ორგანიზაცია „საქართველოს ბუნების შენარჩუნების ცენტრისა“ (GCCW) და თბილისის მასწავლებელთა დახელოვნებისა და მეთოდური უზრუნველყოფის ინსტიტუტის ბიოლოგიის ლაბორატორიის მიერ მომზადდა სასწავლო მოდულები ეკოლოგიაში და გამოიცა სახელმძღვანელოები. მნიშვნელოვნად გაიზარდა მაღალი ხარისხის ბეჭდვითი გამოცემები (ენციკლოპედიები, ცნობარები, სამეცნიერო-პოპულარული გამოცემები) მოზარდებისათვის და ბავშვებისთვის საბუნებისმეტყველო საკითხებზე. ზოგადად უკანასკნელ წლებში გარკვეულწილად გაიზარდა CEPA-ს აქტივობები, როგორც ზოგადასაგანმანათლებლო, ისე უმაღლეს სასწავლებლებში. მრავალ სკოლაში ტარდება გარემოსდაცვითი კვირეულები, კონფერენციები, ლაშქრობები და ექსკურსიები, ღია გაკვეთილები, რომლებიც ეძღვნება დედამიწის დღესა და გარემოს დაცვის მსოფლიო დღეს. საქართველოს ტექნიკურ სასწავლებელში შეიქმნა ფაკულტეტაშორისო ეკოლოგიური განათლების საკოორდინაციო საბჭო და ეკოლოგიური კვალიფიკაციის ამაღლებისა და გადამზადების რესპუბლიკური ცენტრი. აგრარულ უნივერსიტეტში ფუნქციონირებს ბიოსფერული რეზერვატების კათედრა და იკითხება სადექციო კურსი დაცული ტერიტორიების შესახებ. TEMPUS TACIS-ის მხარდაჭერით განხორციელდა პროექტი გარემოსდაცვითი განათლების გაუმჯობესების მიზნით.

საზოგადოებასთან ურთიერთობის, განათლებისა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების გლობალური ინიციატივის სამუშაო პროგრამის პირველი ელემენტით განსაზღვრული მიზნების მიღწევას მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს კავკასიის არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) მიერ შექმნილი რეგიონული ელექტრონული ქსელი, რომლის საშუალებითაც კავკასიის სამივე ქვეყნის სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებს, კერძოდ სექტორს, სამეცნიერო წრეებსა და ყველა დაინტერესებულ პირს აქვს შესაძლებლობა გაცვალოს გარემოსდაცვითი

ინფორმაცია და სიახლეები, გაუზიაროს არსებული ცოდნა და გამოცდილება, წამოიწიონ ახალი ინიციატივები, გაერთიანდნენ სხვადასხვა პრობლემების გადასაჭრელად. CENN-ის ელექტრონული გარემოსდაცვითი ქსელი საინფორმაციო მომსახურებას უწევს 12 ათასზე მეტ ორგანიზაციასა და პირს. ელექტრონული ქსელის საშუალებით ვრცელდება ყოველკვირეული დაიჯესტი და ყოველთვიური ბიულეტენი, რომლებიც მოიცავს ინფორმაციას მნიშვნელოვან მოვლენებზე გარემოს დაცვის სფეროში.

96. Has your country developed adequate capacity to deliver initiatives on communication, education and public awareness?

შექმნა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ადეკვატური შესაძლებლობა კომუნიკაციის, განათლებისა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების ინიციატივების მხარდასაჭერად?

a) No	
b) No, but some programmes are under development	
c) Yes, some programmes are being implemented (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive programmes are being implemented (please provide details below)	

Further comments on the development of adequate capacity to deliver initiatives on communication, education and public awareness.

CEPA-ს აქტივობების მხარდასაჭერად სხვადასხვა მიზნობრივი ჯგუფების (მასწავლებლები, ჟურნალისტები, ადგილობრივი მმართველობის წარმომადგენლები) შესაძლებლობების გაძლიერებისათვის დონორი ორგანიზაციების დახმარებით არასამთავრობო ორგანიზაციები რეგულარულად ახორციელებენ სხვადასხვა სახის ღონისძიებებს, როგორცაა ტრენინგები, სამუშაო შეხვედრები, სემინარები, საინფორმაციო გამოცემებისა და საგანმანათლებლო მასალების მომზადება. მიუხედავად აღნიშნულისა, ქვეყანაში, განსაკუთრებით სამთავრობო უწყებებში, არსებული შესაძლებლობები საჭიროებს შემდგომ გაძლიერებას ამ მიმართებით, კერძოდ, მცირეა გამოცდილება სხვადასხვა მიზნობრივ ჯგუფებზე ორიენტირებული ეფექტური საინფორმაციო/ცნობიერების ამაღლების კამპანიების დაგეგმვისა და განხორციელების. ზოგადად ქვეყანაში არსებობს კვალიფიციური კადრები საზოგადოებასთან კომუნიკაციის სფეროში, მაგრამ მცირეა მათი მუშაობის გამოცდილება ბიომრავალფეროვნების საკითხებთან დაკავშირებით.

97. Does your country promote cooperation and exchange programmes for biodiversity education and awareness at the national, regional and international levels? (decisions IV /10 and VI/19)

უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ხელს ბიომრავალფეროვნების საკითხებზე განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების თანამშრომლობითი და გაცვლითი პროგრამების განხორციელებას ეროვნულ, რეგიონულ და საერთაშორისო დონეებზე? (გადაწყვეტილებები IV/10 და VI/19)

a) No	X
b) Yes (please provide details below)	

Further comments on the promotion of cooperation and exchange programmes for biodiversity education and awareness, at the national, regional and international levels.

98. Is your country undertaking some CEPA activities for implementation of cross-cutting issues and thematic programmes of work adopted under the Convention?

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა CEPA-ს ზოგიერთ აქტივობას, კონვენციით მიღებული

ურთიერთგადამფარავი საკითხების და თემატური სამუშაო პროგრამის დანერგვის მიზნით?	
a) No (please specify reasons below)	
b) Yes, some activities undertaken for some issues and thematic areas (please provide details below)	
c) Yes, many activities undertaken for most issues and thematic areas (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive activities undertaken for all issues and thematic areas (please provide details below)	

Further comments on the CEPA activities for implementation of cross-cutting issues and thematic programmes of work adopted under the Convention.

ეროვნულ დონეზე კონვენციის თემატური პროგრამებისა და ურთიერთგადამფარავი საკითხების დანერგვის ხელშემწყობი ყველა პროექტი მოიცავს საზოგადოების ინფორმირების, განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების კომპონენტს.

მომზადებულია სხვადასხვა სახის პუბლიკაციები (ბროშურები, ლიფლეტები, პოსტერები, კალენდრები, საველე მეგზურები, ტურისტული გზამკვლევები, საველე სარკვევები), სატელევიზიო გადაცემები და ფოტოგამოფენები საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემისა და სხვადასხვა დაცული ტერიტორიების შესახებ. მომზადდა კოლხეთის, ბორჯომის, თუშეთის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანი დაცული ტერიტორიების ვებ-გვერდები და ლოგოები. დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციები ანვითარებენ თანამშრომლობას ადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და სკოლებთან განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით. საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის მცირე გრანტების პროგრამის პირველ ეტაპზე მხარდაჭერილი იქნა ადგილობრივი არასამთავრობო და სათემო ორგანიზაციების პროექტები (სახაფხულო ეკობანაკების მოწყობა ბავშვებისთვის, პუბლიკაციები), რომლებიც ხელს შეუწყობენ თუშეთის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის ეროვნული პარკების პოპულარიზებას და მათი ბუნებრივი და კულტურული ფასეულობების შესახებ ინფორმაციის გავრცელებას. საქართველოს სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის (სსიმ) პროექტის მხარდაჭერით მომზადდა ვიდეო კლიპები და დოკუმენტური ფილმი კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შესახებ; ჩატარდა ტრენინგები მასწავლებლებისა და სკოლის მოსწავლეებისათვის, ბავშვთა ნახატების კონკურსები, სკოლებში შეიქმნა ეკობიბლიოთეკები.

ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანა“ რეგულარულად ამზადებს პუბლიკაციებს (სტატიები, ბროშურები, ლიფლეტები) საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების პოპულარიზებისა და მისი დაცვისა და აღდგენის მნიშვნელობის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნით, ატარებს შეხვედრებს ადგილობრივ ფერმერთან, სემინარებს საქართველოს სხვადასხვა რაიონებში. აგრობიომრავალფეროვნების თემა შეტანილია ორგანული სოფლის მეურნეობის შესახებ „ელკანას“ მიერ ორგანიზებულ სასწავლო კურსებში.

საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის მხარდაჭერით მომზადდა პუბლიკაციები ტყეების ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებით; პროექტის საპილოტო არეში (ცენტრალური კავკასიონის 5 ადმინისტრაციული რაიონი) ჩატარდა ადგილობრი მოსახლეობასთან სამუშაო შეხვედრები და სემინარების ტყის მდგრადი მეურნეობის თემატიკაზე.

99. Does your country support initiatives by major groups, key actors and stakeholders that integrate biological diversity conservation matters in their practice and education programmes as well as into their relevant sectoral and cross-sectoral plans, programmes and policies? (decision IV/10 and Goal 4.4 of the Strategic Plan)

მხარს უჭერს თუ არა თქვენი ქვეყანა ძირითადი ჯგუფების ინიციატივებს, რომლებიც ხელს უწყობენ დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობას და ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციის საკითხებს ჩართვას თავიანთ პრაქტიკულ საქმიანობასა და საგანმანათლებლო პროგრამებში?

a) No	x
-------	---

b) Yes (please provide details below)	
Further comments on the initiatives by major groups, key actors and stakeholders that integrate biodiversity conservation in their practice and education programmes as well as their relevant sectoral and cross-sectoral plans, programmes and policies.	
<p>ბიომრავალფეროვნების სფეროში საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნით და განათლების მიზნით განსაკუთრებულად დიდ როლს არასამთავრობო სექტორი ასრულებს, რაშიც მას ძირითად ფინანსურ მხარდაჭერას დონორი ორგანიზაციები უწევენ. გარდა ზემოთ ზემოთ მოყვანილი მაგალითებისა, აღსანიშნავია, არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ განხორციელებული შემდეგი ღონისძიებები: საქართველოს ბუნების შენარჩუნების ცენტრი (GCCW) ახორციელებს საინფორმაციო-საგანმანათლებლო კამპანიებს „ფრინველები ჩვენს გარემოში“ და „წლის ფრინველი“, საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა რეგულარულად ატარებს ეკოსემინარებს სკოლის მოსწავლეებისათვის, სათემო და ფერმერთა ჯგუფებისათვის, საჯარო ლექციებსა და სასკოლო კონფერენციებს, საინფორმაციო-საგანმანათლებლო კამპანიებს ბიოუსაფრთხოების საკითხებზე. CEPF-ის მხარდაჭერით მიმდინარეობს რამდენიმე მცირე პროექტი, რომლებიც მოიცავენ ბიომრავალფეროვნების თემატიკზე სხვადასხვა სახის პუბლიკაციების მომზადებასა და სემინარების ჩატარებას. ამ მიმართებით მნიშვნელოვნადაა გააქტიურებული ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქმედებებიც.</p> <p>აღსანიშნავია, აგრეთვე, კერძო სექტორის როლი. BP-ისა და მისი პარტნიორი ორგანიზაციების მიერ 2002 წლიდან ყოველწლიურად ტარდება მცირე გრანტების კონკურსი ბიომრავალფეროვნების თემატიკასთან დაკავშირებით, რომლის მხარდაჭერით განხორციელებული პროექტების ფარგლებში მზადდება პოპულარული და საგანმანათლებლო გამოცემები, ტარდება სემინარები და სამუშაო შეხვედრები ბიომრავალფეროვნების საკითხებზე საზოგადოების ინფორმირების მიზნით.</p>	

<p>100. Is your country communicating the various elements of the 2010 biodiversity target and establishing appropriate linkages to the Decade on Education for Sustainable Development in the implementation of your national CEPA programmes and activities? (decision VII/24)</p>	
<p>ახდენს თუ არა თქვენი ქვეყანა ბიომრავალფეროვნების ამოცანა 2010-ის სხვადასხვა კომპონენტებთან დაკავშირებით ინფორმაციის გაცვლას და ამყარებს თუ არა სათანადო კავშირებს მდგრადი განვითარებისათვის განათლების ათწლეულთან CEPA-ს ეროვნული პროგრამების და აქტივობების განხორციელების დროს? (გადაწყვეტილება VII/24)</p>	
a) No	x
b) No, but some programmes are under development	
c) Yes, some programmes developed and activities undertaken for this purpose (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive programmes developed and many activities undertaken for this purpose (please provide details below)	
<p>Further comments on the communication of the various elements of the 2010 biodiversity target and the establishment of linkages to the Decade on Education for Sustainable Development.</p>	
<p>საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ 2005 წლიდან „ეროვნული და საერთაშორისო სასწავლო ოლიმპიადების პროგრამის“ ფარგლებში დაიწყო გუნდური ინტეგრირებული პროექტების კონკურსის - „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“ ჩატარება, რომელსაც აქვს დიდი გამოხმაურება საქართველოს ყველა რეგიონიდან. ამ მიმართულების პროექტები ეფუძნება მდგრადი განვითარების ძირითად თემებს და ხელს უწყობს მოსწავლეების გარემოსდაცვითი ჩვევების ჩამოყალიბებას. საპროექტო თემატიკა მოიცავს ბუნების დაცვისა და რესურსების რაციონალური გამოყენების საკითხებს. ჯერჯერობით არ არის დამყარებული თანამშრომლობა აღნიშნულ პროგრამასა და ბიომრავალფეროვნების საკითხებზე პასუხისმგებელ უწყებებს შორის, შესაბამისად კონკურსის თემატიკა და წარმოდგენილი პროექტები ნაკლებად ეხმიანება 2010 წლის მიზნებს.</p>	

Box LI.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საზოგადოების ინფორმირება, განათლება და ცნობიერების ამაღლება პრაქტიკულად ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მიმართულებით ბოლო წლებში განხორციელებული ყველა პროექტის კომპონენტია, რომელთა მხარდაჭერით ხორციელდება მრავალრიცხოვანი ღონისძიებები ამ მიმართულებით: მზადდება პოპულარული-საგანმანათლებლო მასალები (ბეჭდვითი და ელექტრონული პუბლიკაციები), ტარდება სემინარები, კონფერენციები, და მიზნობრივი ჯგუფების ტრენინგები. საზოგადოებაში და გადაწყვეტილებების მიმღებ პირთა შორის ბიომრავალფეროვნების პრობლემების, ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების და მდგრადი გამოყენების სარგებელის შესახებ ცნობიერების დონის შესაფასებლად სპეციალური კვლევა საქართველოში არ ჩატარებულა. ზოგადად, შეიძლება აღინიშნოს, რომ საზოგადოებას გაცნობიერებული აქვს ბიომრავალფეროვნების მდგრადობის გაუარსების პრობლემა, განსაკუთრებით მნიშვნელოვნად მიაჩნია ტყისა და წყლის რესურსების დაცვის საკითხები, მაგრამ როგორც ფართო საზოგადოებას, ისე გადაწყვეტილებების მიმღებ პირებშიც არასაკმარისია ფლორისა და ფაუნის ცალკეული სახეობების კონსერვაციის მნიშვნელობის გაცნობიერება.

საქართველოში შექმნილია შესაბამისი სამართლებრივი და კონცეპტუალური ბაზა უწყვეტი გარემოსდაცვითი განათლებისთვის, თუმცა მისი პრაქტიკული რეალიზაცია კვლავ პრობლემატურია შესაბამისი რესურსების ნაკლებობის გამო. მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით მიმდინარე განათლების სისტემის გარდაქმნისა და გაძლიერების პროგრამამ მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი დაწყებითი და საშუალო განათლების სასწავლო გეგმების განახლებასა და სახელმძღვანელოების ხარისხის გაუმჯობესებას, აგრეთვე, შესაბამისი დისციპლინების სასწავლო გეგმებში გარემოსდაცვითი საკითხების ინტეგრირებას, თუმცა ბიომრავალფეროვნების საკითხების (როგორც გლობალურ დონეზე არსებული, ისე ქვეყნისათვის დამახასიათებელი კონკრეტული პრობლემების) ასახვა ჯერ კიდევ მნიშვნელოვან გაუმჯობესებას საჭიროებს. ძალიან მწირია ამ მიმართებით კვალიფიციურ პედაგოგთა ოდენობა და მეთოდური სახელმძღვანელოები მასწავლებელთათვის. საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამების უმეტესობა არ ითვალისწინებს გარემოს დაცვის სავალდებულო სწავლებას, ეს განაკუთრებით შეეხება კერძო სასწავლებლებს. უმაღლეს სასწავლებლებში გარემოსდაცვითი განათლება კვლავ არათანმიმდევრულია და არ არის ინტეგრირებული ზოგად საუნივერსიტეტო განათლებაში.

Article 14 - Impact assessment and minimizing adverse impacts

მუხლი 14 – ზემოქმედების შეფასება და უარყოფითი გავლენების მინიმუმამდე შემცირება

101. On Article 14.1(a), has your country developed legislation requiring an environmental impact assessment of proposed projects likely to have adverse effects on biological diversity?

არსებობს თუ არა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების კანონმდებლობა პროექტებისათვის, რომლებმაც შეიძლება უარყოფითი გავლენა მოახდინონ ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე (14 (1a))?

a) No	
-------	--

b) No, legislation is still in early stages of development	
c) No, but legislation is in advanced stages of development	
d) Yes, legislation is in place (please provide details below)	X
e) Yes, review of implementation available (please provide details below)	

Further information on the legislation requiring EIA of proposed projects likely to have adverse effects on biodiversity.

გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისა და გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის საკითხები საქართველოში რეგულირდება კანონებით „გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ (1997 წელი), „სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის შესახებ“ (1997 წელი), „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ (2005 წელი), აგრეთვე, დებულებით „გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ“ (დამტკიცდა საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის №59, 16.05.2002 ბრძანებით, ამ აქტით ჩანაცვლდა მანამდე მოქმედი დებულება), დებულებით „სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის წესის შესახებ“ (2003), „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის წესისა და პირობების შესახებ დებულებით“ (დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის №154 (01.09.05) დადგენილებით). საქართველოს მთავრობის მითითებული დადგენილებით საკმაოდ შეიზღუდა იმ საქმიანობათა ჩამონათვალი, რომელთა განხორციელებასაც საქართველოში ესაჭიროება გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა, შესაბამისად გარემოზე ზემოქმედების შეფასება და სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზა (მანამდე გარემოსდაცვით ნებართვას საჭიროებდა 318 სახის საქმიანობა, ხოლო ამჟამად - 21 სახის საქმიანობა). სხვა საქმიანობებისთვის სავალდებულო იქნება გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტების დაცვა, რომლებიც ამჟამად მუშავდება.

2005 წლიდან საქართველო გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრომ დაიწყო გზშ-სთან და გარემოსდაცვით ნებართვებთან დაკავშირებული ახალი კანონპროექტების შემუშავება.

საქართველოში მოქმედი გზშ-ს სისტემებში არსებული ნაკლოვანებები გამოვლინდა და სისტემის განვითარებისთვის საწირო რეკომენდაციები შემუშავდა კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) მიერ 2003-2004 წლებში განხორციელებული პროექტის „გარემოზე ზემოქმედების შეფასების სისტემის ეფექტურობის შესწავლა სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებში“ ფარგლებში. პროექტი განხორციელდა ნიდერლანდების განსახლების, სივრცითი დაგეგმვისა და გარემოს დაცვის სამინისტროს ფინანსური მხარდაჭერით და ჰოლანდიის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების კომისიის ექსპერტების მონაწილეობით. 2005 წლიდან CENN-მა მსოფლიო ბანკისა და Bank-Netherlands Partnership Program (BNPP)-ის მხარდაჭერით დაიწყო პროექტის „სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებში გარემოსდაცვითი შეფასების (EIA/SEA) სისტემის გაუმჯობესება“, რომლის ამოცანებიცაა გარემოსდაცვითი შეფასების კანონმდებლობის გაუმჯობესება საქართველოში, გარემოსდაცვითი ზემოქმედების შეფასების დარგობრივი ინსტრუქციების მომზადება სამი ყველაზე მნიშვნელოვანი სექტორისათვის (გზები და რკინიგზა, პორტები და ტერმინალები, ნავსადგურები), საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება ნაციონალურ და რეგიონალურ დონეზე განხორციელებული კამპანიების გზით. პროექტის ფარგლებში შეიქმნა საზოგადოებრივი ბიბლიოთეკა, სადაც ხელმისაწვდომია გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ყველა ანგარიში 1997 წლიდან.

გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობას მონიტორინგს გაუწევს ორპუსის ცენტრი, რომელიც ახლახან შეიქმნა საქართველოში.

102. ♦ On Article 14.1(b), has your country developed mechanisms to ensure that due consideration is given to the environmental consequences of national programmes and policies that are likely to have significant adverse impacts on biological diversity?

გააჩნია თუ არა თქვენს ქვეყანას მექანიზმები იმისათვის, რომ შესაბამისი ყურადღება ეთმოდეს

იმ ეროვნული პროგრამებისა და პოლიტიკის ეკოლოგიურ შედეგებს, რომლებმაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა მოახდინონ ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე (14(1b))?

a) No	
b) No, mechanisms are still in early stages of development	X
c) No, but mechanisms are in advanced stages of development	
d) Yes, mechanisms are in place (please provide details below)	

Further comments on the mechanisms developed to ensure that due consideration is given to the environmental consequences of national programmes and policies that are likely to have significant adverse impacts on biodiversity.

2003 წლის მაისში საქართველომ ხელი მოაწერა ტრანსსასაზღვრო კონტექსტით გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ კონვენციის „სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების შესახებ“ ოქმს. თუმცა, ჯერჯერობით, საქართველოს კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების საკითხს.

2005 წელს საქართველოში სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების დანერგვის ინიცირებისა და ხელშეწყობის მიზნით დაიწყო შემდეგი პროექტების განხორციელება: „სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ხელშეწყობა და შესაძლებლობათა გაძლიერება“ (UNDP, ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრი) და „გარემოზე ზემოქმედების სტრატეგიული შეფასების დანერგვა საქართველოში“ (ნიდერლანდების გარემოს დაცვის სამინისტრო). პროექტების შედეგად შეფასდა სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების დანერგვის წინაპირობები და შესაძლებლობები, მომზადდა SEA-ს განხორციელების ეროვნული სახელმძღვანელო და შესაბამისი კანონის პროექტი, განხორციელდა ნარჩენების მართვის შესახებ კანონპროექტის პილოტური სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება.

103. On Article 14.1(c), is your country implementing bilateral, regional and/or multilateral agreements on activities likely to significantly affect biological diversity outside your country's jurisdiction?

ნერგავს თუ არა თქვენი ქვეყანა ორმხრივ, რეგიონულ და/ან მრავალმხრივ შეთანხმებებს იმ აქტივობებთან დაკავშირებით, რომლებმაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა მოახდინონ ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე თქვენი ქვეყნის იურისდიქციის ფარგლებს მიღმა (14(1c))?

a) No	X
b) No, but assessment of options is in progress	
c) Yes, some completed, others in progress (please provide details below)	
d) Yes (please provide details below)	

Further information on the bilateral, regional and/or multilateral agreements on activities likely to significantly affect biodiversity outside your country's jurisdiction.

104. On Article 14.1(d), has your country put mechanisms in place to prevent or minimize danger or damage originating in your territory to biological diversity in the territory of other Parties or in areas beyond the limits of national jurisdiction?

გააჩნია თუ არა თქვენს ქვეყანას მექანიზმები იმ საფრთხის ან ზარალის პრევენციისა და მინიმუმამდე დაყვანისათვის, რომელიც თქვენს ქვეყანაში წარმოიშვება და ემუქრება ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებას სხვა ქვეყნებში ან ეროვნული იურისდიქციის ფარგლებს მიღმა (14(1d))?

a) No	X
b) No, mechanisms are still in early stages of development	
c) No, but mechanisms are in advanced stages of development	
d) Yes, mechanisms are in place based on current scientific knowledge	

105. On Article 14.1(e), has your country established national mechanisms for emergency response to activities or events which present a grave and imminent danger to biological diversity?

გააჩნია თუ არა თქვენს ქვეყანას იმ აქტივობებსა და მოვლენებზე სწრაფი რეაგირების ეროვნული მექანიზმები, რომლებიც გარდაუვალ და სერიოზულ საფრთხეს უქმნიან ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებას (14(1ე))?

a) No	
b) No, mechanisms are still in early stages of development	
c) No, but mechanisms are in advanced stages of development	
d) Yes, mechanisms are in place (please provide details below)	X

Further information on national mechanisms for emergency response to the activities or events which present a grave and imminent danger to biodiversity.

ბიომრავალფეროვნებისთვის გარდაუვალ/სერიოზულ საფრთხეებზე სწრაფი რეაგირების სპეციალური მექანიზმები არ არსებობს. ქვეყანაში მოქმედებს საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების მექანიზმები.

დამტკიცებულია ნავთობის ავარიულ დაღვრაზე რეაგირების გეგმები ბაქო-სუფსა, ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის მილსადენებისათვის, ფოთისა და ბათუმის პორტებისთვის, ყულევის ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების საზღვაო ტერმინალისთვის.

2003 წლიდან გერმანიის გარემოს, ბუნების დაცვისა და ბირთვული რეაქტორების უსაფრთხოების ფედერალური სამინისტროს მხარდაჭერით საქართველოს, სომხეთისა და აზერბაიჯანის მონაწილეობით, ხორციელდება პროექტი „ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის განვითარება მდ. მტკვრის აუზში ავარიული სიტუაციების შეტყობინებისათვის – დონისძიებების შემუშავება და დანერგვა“, რომლის ფარგლებშიც მოხდა მდ. მტკვრის აუზში იმ საწარმოთა რეგისტრაცია, რომლებიც ეკოლოგიური თვალსაზრისით ახორციელებენ საშიშ საქმიანობას, განისაზღვრა რისკები, მიმდინარეობს შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავება.

106. Is your country applying the Guidelines for Incorporating Biodiversity-related Issues into Environment-Impact-Assessment Legislation or Processes and in Strategic Impact Assessment as contained in the annex to decision VI/7 in the context of the implementation of paragraph 1 of Article 14? (decision VI/7)

იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა VI/7 გადაწყვეტილების დანართში მოყვანილ სახელმძღვანელო ინსტრუქციებს გარემოზე ზეგავლენის შეფასების კანონმდებლობაში ან პროცესებში, აგრეთვე ზეგავლენის სტრატეგიულ შეფასებაში ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული საკითხების ჩართვისათვის, მე-14 მუხლის პირველი პარაგრაფის დანერგვის კონტექსტში? (გადაწყვეტილება VI/7).

a) No	X
b) No, but application of the guidelines under consideration	
c) Yes, some aspects being applied (please specify below)	
d) Yes, major aspects being applied (please specify below)	

Further comments on application of the guidelines.

გზმ-ს კანონმდებლობა საჭიროებს მნიშვნელოვან გადახედვას ინსტრუქციებში მოყვანილი

მითითებების გათვალისწინების მიზნით. როგორც ზემოთ აღინიშნა, საქართველოში განსაზღვრულია იმ საქმიანობათა ჩამონათვალი, რომელთაც ესაჭიროებათ გ.შ. სხვა საქმიანობებისთვის, მიუხედავად მათი განვითარების ადგილმდებარეობისა და ბიომრავალფეროვნებაზე შესაძლო უარყოფითი ზემოქმედებისა, გარემოზე ზემოქმედების შეფასება არ მოითხოვება.

107. On Article 14 (2), has your country put in place national legislative, administrative or policy measures regarding liability and redress for damage to biological diversity? (decision VI/11)

მუხლი 14(2)-ის მიხედვით, გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ეროვნული საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული ან სტრატეგიული ღონისძიებები ბიომრავალფეროვნებაზე მიყენებული ზარალისათვის პასუხისმგებლობის ან ანაზღაურების საკითხებთან დაკავშირებით? (გადაწყვეტილება VI/11)

a) No	
b) Yes (please specify the measures)	X

Further comments on national legislative, administrative or policy measures regarding liability and redress for damage to biological diversity.

2004 წელს ქვეყანაში მომხდარი პოლიტიკური ცვლილებების შემდეგ, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრომ დაიწყო გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლის სისტემის რეფორმის განხორციელება. ამ მიმართულებით პირველი ნაბიჯი იყო გარემოს დაცვის სახელმწიფო კონტროლის სხვადასხვა უწყებებს შორის გაფანტული ფუნქციის ერთი ორგანოს - გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქცევა. 2005 წელს მიღებული იქნა კანონი „გარემოს დაცვის სახელმწიფო კონტროლის შესახებ“. აღნიშნული კანონის საფუძველზე შეიქმნა გარემოს დაცვის ინსპექცია, რომელსაც მიენიჭა სათანადო საკონტროლო-საინსპექციო უფლებები.

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა და სისხლის სამართლის კოდექსებით განსაზღვრულია შესაბამისი სახდელი (ჯარიმა) ან სასჯელი სამართალდარღვევებისათვის გარემოს დაცვისა და ბუნებათსარგებლობის სფეროში (მაგალითად, უკანონო ნადირობისთვის, თევზჭერისათვის, ხე-ტყის მოპოვებისთვის, დაცული ტერიტორიების რეჟიმის დარღვევისთვის, რესურსებით სარგებლობის წესების დარღვევისთვის, „წითელი ნუსხის“ სახეობების განადგურებისთვის და ა.შ.). ამასთან, დამრღვევი ვალდებულია აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი.

108. Has your country put in place any measures to prevent damage to biological diversity?

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ რაიმე ღონისძიება ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე ზიანის მიყენების თავიდან ასაცილებლად?

a) No	
b) No, but some measures are being developed	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further information on the measures in place to prevent damage to biological diversity.

ბიომრავალფეროვნებისთვის ზიანის მიყენების თავიდან აცილების მიზნით საქართველოში მოქმედებს შემდეგი მექანიზმები:

- რესურსმოსხმარების მკაცრი შეზღუდვა ან სრული აკრძალვა შესაბამისი კატეგორიების დაცულ ტერიტორიებში;
- ბიოლოგიური რესურსებით სარგებლობის წესები, რომლებიც განსაზღვრულია სხვადასხვა ნორმატიული აქტებით, აგრეთვე, სალიცენზიო და სანებართვო პირობებით;

- გარემოზე ზემოქმედების შეფასება და გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა სხვადასხვა საქმიანობებისთვის;
- გარემოს დაცვის სახელმწიფო კონტროლი, რაც მოიცავს გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის შესრულების მონიტორინგს და მისი დაცვის კონტროლს, მათ შორის, გარემოსდაცვითი ნებართვებისა და ლიცენზიების პირობების შესრულებისა და ბუნებათსარგებლობის წესების დაცვის კონტროლს, ამ სფეროში სამართალდარღვევათა გამოვლენას, პრევენციას და აღკვეთას.
- ბიომრავალფეროვნებისათვის მიყენებული ზიანისათვის პასუხისმგებლობისა და ზიანის ანაზღაურების სისტემა.

109. Is your country cooperating with other Parties to strengthen capacities at the national level for the prevention of damage to biodiversity, establishment and implementation of national legislative regimes, policy and administrative measures on liability and redress? (decision VI/11)

თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა სხვა მხარეებთან იმ მიზნით, რომ აამაღლოს ეროვნული პოტენციული ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე ზიანი მიყენების თავიდან ასაცილებლად, შექმნას და დანერგოს პასუხისმგებლობისა და ზიანის ანაზღაურების ეროვნული საკანონმდებლო სისტემა, პოლიტიკა და გაატაროს ადმინისტრაციული ღონისძიებები? (გადაწყვეტილება VI/11)

a) No	
b) No, but cooperation is under consideration	
c) No, but cooperative programmes are under development	
d) Yes, some cooperative activities being undertaken (please provide details below)	X
e) Yes, comprehensive cooperative activities being undertaken (please provide details below)	

Further comments on cooperation with other Parties to strengthen capacities for the prevention of damage to biodiversity.

საქართველოს გარემოს დაცვის ინსპექცია მონაწილეობას იღებს აღმოსავლეთ ევროპის, კავკასიისა და ცენტრალური აზიის გარემოსდაცვითი რეგულირების პროგრამების რეალიზაციის ქსელის (REPIN) ყოველწლიურ შეხვედრებსა და მის ფარგლებში ჩატარებულ ტრენინგებში. აღნიშნული ქსელი არის კანონმდებლების სფეროში დიალოგისა და ინფორმაციის გაცვლის ძირითადი მექანიზმი აღმოსავლეთ ევროპის, კავკასიისა და ცენტრალური აზიის რეგიონის (EECCA) ქვეყნებისთვის. თუმცა ქსელის მუშაობა ძირითადად მიმართულია გარემოს დაბინძურების საკითხებზე და ნაკლები ყურადღება ეთმობა ბიომრავალფეროვნების დაცვის სფეროს. საქართველოს გარემოს დაცვის ინსპექცია გამოთქვამს დაინტერესებას ამ მიმართულებით ქსელის მუშაობის გაძლიერების თაობაზე.

2005 წლიდან ნიდერლანდებისა და ნორვეგიის მთავრობებისა და OECD/EAP-ის მხარდაჭერით დაიწყო პროექტის „საქართველოში გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის მოთხოვნათა შესრულების უზრუნველყოფი სისტემის საფუძვლების შექმნა“, რომლის მიზანია ხელი შეუწყოს გარემოს დაცვის ინსპექციის ეფექტურ ფუნქციონირებას. საქართველოს გარემოს დაცვის ინსპექციის წარმომადგენლებმა მონაწილეობა მიიღეს ევროკავშირის წევრი ქვეყნების სახელმწიფო გარემოსდაცვითი ორგანოების ქსელის (IMPEL) კონფერენციაში ქ. რიგაში (ლატვია), ასევე გაეცნენ ლატვიის ერთ-ერთი რეგიონალური გარემოსდაცვითი ინსპექციის გამოცდილებას.

Box LII.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საქართველოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისა და ეკოლოგიური ექსპერტიზის პროცედურები ზოგადად შეესაბამება საერთაშორისო პრაქტიკას, თუმცა ჯერ კიდევ სერიოზული სამუშაო არის ჩასატარებელი ამ მუხლის მოთხოვნათა დანერგვისათვის. საქართველოში არ არსებობს სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების საკანონმდებლო მოთხოვნები, არ არის სავალდებულო დაგეგმილი საქმიანობის ტრანსსახელმწიფო ზეგავლენის შეფასება. არ ხორციელდება ბიომრავალფეროვნებაზე ზეგავლენის შესამცირებლად გზშ-ს პროცესში განსაზღვრული დონისძიებების დანერგვისა და ეფექტურობის მონიტორინგი.

გარემოს დაცვის სახელმწიფო კონტროლის სფეროში გატარებული რეფორმის შედეგად გასულ წლებთან შედარებით მნიშვნელოვნად გაიზარდა გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის შესრულების უზრუნველყოფის შესაძლებლობები. საქართველომ მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადადგა ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი საფრთხის – ტყის არალეგალური ჭრისა და ტყის პროდუქტებით არალეგალური ვაჭრობის შესამცირებლად, რაც არის ახლად შექმნილი გარემოს დაცვის ინსპექციის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფუნქცია. მიუხედავად აღნიშნულისა გდი-ს შესაძლებლობები ჯერ კიდევ ძალიან მცირეა ბიომრავალფეროვნების სფეროში სამართალდარღვევათა პრევენციისა და გამოვლენისთვის. ამ მიმართებით გდი-ს შესაძლებლობების გაძლიერება ერთერთ პრიორიტეტულად მიჩნეული.

Article 15 - Access to genetic resources

მუხლი 15 – გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობა

110. Has your country endeavored to facilitate access to genetic resources for environmentally sound uses by other Parties, on the basis of prior informed consent and mutually agreed terms, in accordance with paragraphs 2, 4 and 5 of Article 15?

ცდილობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა ხელი შეეწყო გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობისათვის სხვა მხარეების მიერ მათი ეკოლოგიურად მისაღები გამოყენების ხელშეწყობის მიზნით, წინასწარი ინფორმირებისა და ორმხრივად შეთანხმებული პირობების საფუძველზე მე-15 მუხლის მე-2, მე-4 და მე-5 პარაგრაფების შესაბამისად?

a) No	
b) Yes (please provide details below)	X

Further information on the efforts taken by your country to facilitate access to genetic resources for environmentally sound uses by other Parties, on the basis of prior informed consent and mutually agreed terms.

სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტებში არსებული კოლექციები ხელმისაწვდომია შეუზღუდავად და უფასოდ. თუმცა საქართველოში არ არის შემუშავებული გენეტიკური რესურსების მოპოვებისა და სხვა მხარისთვის გადაცემის სამართლებრივი პროცედურები.

უკანასკნელ წლებში საქართველოში განხორციელდა მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კვლევისა და კონსერვაციასთან დაკავშირებული რამდენიმე პროექტი, რომელთა ფარგლებში მოპოვებული ნიმუშების დუბლიკატები გადაეცა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებისა და ორგანიზაციების გენ-ბანკებს. კერძოდ: 1999-2000 წლებში ქართველ და გერმანელ მეცნიერთა მიერ შექმნილი საქართველოს კულტურულ მცენარეთა მდიდარი კოლექცია გადაცემულია გატერ-სლებენის (გერმანია) გენეტიკისა და კულტურულ მცენარეთა კვლევის ინსტიტუტის გენბანკში. ICARDA-სა და ავსტრალიის სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო ფონდის (ACIAR) მხარდაჭერით 2001 და 2005 წლებში საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში ჩატარებული ექსპედიციების შედეგად შეგროვილი მარცვლოვან და პარკოსან კულტურათა ნიმუშები ინახება ICARDA-სა და ავსტრალიის საშემოდგომო კულტურების გენბანკებში. ICARDA-სა და USDA-ს მხარდაჭერით მიმდინარეობს ხორბლის, სიმინდის, პარკოსანი და საკვები ბალახების, ლობიოს ნიმუშების შეგროვება, რომელთა დუბლიკატები შესანახად გადაეცემა ქ. ფორტ კოლინსის (აშშ) გენბანკს. USDA-ს სოფლის მეურნეობის კვლევის სამსახურის (ARS) საერთაშორისო პროგრამა ბოტანიკის ინსტიტუტთან პარტნიორობით ახორციელებს პროექტს „მცენარეთა კვლევა და გაცვლა საქართველოში“, აშშ-ს მცენარეთა გერმპლაზმის ეროვნული სისტემისათვის საქართველოს აბორიგენი მცენარეთა კულტურების მოპოვების მიზნით. პროექტის ფარგლებში ხდება ველური ხილის, დეკორატიული მცენარეების, პარკოსნების, ბოსტნეულისა და მარცვლოვნების თესვების შეგროვება და გადაცემა USDA-ს საცავისთვის, სადაც ისინი ხელმისაწვდომია აშშ-ს და უცხოელი მეცნიერებისათვის. მასალების გადაცემასთან დაკავშირებით სპეციალური ხელშეკრულება გაფორმდა ARS-სა და ბოტანიკის ინსტიტუტს შორის.

საქართველოში გენეტიკურ რესურსებზე მომუშავე სპეციალისტების, გენბანკის, ინსტიტუტების, არსებული პროექტების და მონაწილე პირების შესახებ ინფორმაცია განთავსებულია ვებ-გვერდზე <http://www.cac-biodiversity.org> (შექმნა 2004 წელს, ICARDA-ს მიერ). საქართველოს მცენარეთა გენეტიკური რესურსების შესახებ ინფორმაცია განთავსებული ვებ-გვერდზე <http://eurisco.ecpgr.org>.

111. Has your country taken measures to ensure that any scientific research based on genetic resources provided by other Parties is developed and carried out with the full participation of such Parties, in accordance with Article 15(6)?

მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები იმისათვის, რომ სხვა მხარეების მიერ მოწოდებულ გენეტიკურ რესურსებზე დაფუძნებული ნებისმიერი სამეცნიერო კვლევის დაგეგმვა და განხორციელება მოხდეს ამ მხარეების სრული მონაწილეობით (15(6))?

a) No	x
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further information on the measures to ensure that any scientific research based on genetic resources provided by other Contracting Parties is developed and carried out with the full participation of such Contracting Parties.

მცენარეთა რესურსების შეგროვებისა და მათი შემდგომი შესწავლისათვის სხვა ქვეყნებთან ერთობლივი კვლევითი პროექტების განხორციელების დაწყებამდე ხდება კვლევის შედეგების ხელმისაწვდომობის პირობების დადგენა (სპეციფიკური ყველა კონკრეტული შემთხვევისთვის), კვლევაში მონაწილე სამეცნიერო ორგანიზაციებს შორის (სამთავრობო უწყებები ამ პროცესში არ მონაწილეობენ, არ არსებობს ამისათვის შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზა). ზოგადად, ასეთ პროექტებში უზრუნველყოფილია შეგროვებული მასალის თანაბარი განაწილება პროექტში მონაწილე ქვეყნების გენ-ბანკებში, პუბლიკაციებზე თანაბარი საავტორო უფლებები, და გენ-პლაზმების ხანრძლივადიანი შენახვა დუბლირებულ კოლექციებში.

გენეტიკურ რესურსების კვლევასთან, შეგროვებასთან და კონსერვაციასთან დაკავშირებულ ყველა საერთაშორისო ან ორმხრივ პროექტში ჩართულია საქართველოს სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები და ცალკეული ექსპერტები.

112. Has your country taken measures to ensure the fair and equitable sharing of the results of research and development and of the benefits arising from the commercial and other use of genetic resources with any Contracting Party providing such resources, in accordance with Article 15(7)?

მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები იმისათვის, რომ კვლევისა და მიღწევების შედეგები და გენეტიკური რესურსების კომერციული და სხვა სახის გამოყენებით მიღებული სარგებელი სამართლიანად გადანაწილდეს ამ რესურსების მომწოდებელ ნებისმიერი კონტრაქტორ მხარესთან მიმართებაში (15(7))?

a) No	X
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive legislation is in place (please provide details below)	
e) Yes, comprehensive statutory policy or subsidiary legislation are in place (please provide details below)	
f) Yes, comprehensive policy and administrative measures are in place (please provide details below)	

Further information on the type of measures taken.

საქართველოს კანონმდებლობაში არის მნიშვნელოვანი ხარვეზი გენეტიკური რესურსების გამოყენებით მიღებული სარგებლის სამართლიანად განაწილების საკითხთან დაკავშირებით, რაც დაიცავდა საქართველოს ფინანსურ ინტერესებს და ინტელექტუალურ საკუთრებას გენეტიკური რესურსების ქვეყნიდან კომერციული მიზნით გამოყენებისთვის გატანის შემთხვევაში.

113. In developing national measures to address access to genetic resources and benefit-sharing, has your country taken into account the multilateral system of access and benefit-sharing set out in the International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture?

ხელმისაწვდომობასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის შემუშავების დროს, გაითვალისწინა და დაუშვა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მულტილატერალური სისტემის განვითარება, რაც გაადვილებს ხელმისაწვდომობასა და სარგებლის განაწილებას მცენარეთა გენეტიკურ რესურსების შესახებ საერთაშორისო აქტის შესაბამისად?

a) No	X
b) Yes (please provide details below)	

Further information on national measures taken which consider the multilateral system of access and benefit-sharing as set out in the International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture.

--

114. Is your country using the Bonn Guidelines when developing and drafting legislative, administrative or policy measures on access and benefit-sharing and/or when negotiating contracts and other arrangements under mutually agreed terms for access and benefit-sharing? (decision VII/19A)

იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ბონის ინსტრუქციებს ხელმისაწვდომობისა და სარგებლის განაწილებასთან დაკავშირებული საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული ან სტრატეგიული ღონისძიებების გატარების დროს, და/ან ხელმისაწვდომობისა და სარგებლის განაწილების ურთიერთშეთანხმებული პირობების შესაბამისად ხელშეკრულებებისა და სხვა შეთანხმებების თაობაზე მოლაპარაკებების წარმოების დროს? (გადაწყვეტილება VII/19)

a) No	
b) No, but steps being taken to do so (please provide details below)	X
c) Yes (please provide details below)	

Please provide details and specify successes and constraints in the implementation of the Bonn Guidelines.

იხ. პასუხი 111-ე შეკითხვაზე.

115. Has your country adopted national policies or measures, including legislation, which address the role of intellectual property rights in access and benefit-sharing arrangements (i.e. the issue of disclosure of origin/source/legal provenance of genetic resources in applications for intellectual property rights where the subject matter of the application concerns, or makes use of, genetic resources in its development)?

მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ეროვნული პოლიტიკა ან ღონისძიებები, მათ შორის კანონმდებლობა, ხელმისაწვდომობისა და სარგებლის განაწილების საკითხებში ინტელექტუალური საკუთრების უფლების როლთან დაკავშირებით? (მაგ., ინტელექტუალური საკუთრების უფლებაზე განცხადებაში გენეტიკური რესურსების წარმოშობის/წყაროს/იურიდიული წარმომავლობის დადგენის საკითხი, როდესაც განაცხადი განიხილავს გენეტიკური რესურსებს ან გამოყენებას განაცხადის საგნის შექმნაში)

a) No	X
b) No, but potential policies or measures have been identified (please specify below)	
c) No, but relevant policies or measures are under development (please specify below)	
d) Yes, some policies or measures are in place (please specify below)	
e) Yes, comprehensive policies or measures adopted (please specify below)	

Further information on policies or measures that address the role of IPR in access and benefit-sharing arrangements.

ზოგადად საქართველოში ინტელექტუალური საკუთრების საკითხები რეგულირდება კანონებით: „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ (1999), „საპატენტო კანონი“ (1999), „ინტელექტუალურ საკუთრებასთან დაკავშირებულ სასაზღვრო ღონისძიებათა შესახებ“ (1999), „სელექციური მიღწევების დაცვის შესახებ“ (1996). „სელექციური მიღწევების შესახებ“ კანონი ადგენს სელექციური მიღწევების დარეგისტრირების პირობებსა და პროცედურებს, როგორც მცენარეთა, ისე ცხოველთა ჯიშებთან დაკავშირებით. აღნიშნული კანონი არ მოითხოვს ინტელექტუალური საკუთრების უფლებაზე განცხადებაში გენეტიკური რესურსის წარმომავლობის მითითებას (2006 წლიდან აღნიშნული საკითხები რეგულირდება კანონებით „მცენარეთა ახალი ჯიშების დაცვის შესახებ“ და „ცხოველთა ახალი ჯიშების დაცვის შესახებ“).

116. Has your country been involved in capacity-building activities related to access and benefit-sharing?

ჩართულია თუ არა თქვენი ქვეყანა ხელმისაწვდომობისა და სარგებლის განაწილებასთან დაკავშირებულ პოტენციალის ზრდის (კვალიფიკაციის ამაღლების) აქტივობებში?

a) Yes (please provide details below)	X
b) No	

Please provide further information on capacity-building activities (your involvement as donor or recipient, key actors involved, target audience, time period, goals and objectives of the capacity-building activities, main capacity-building areas covered, nature of activities). Please also specify whether these activities took into account the Action Plan on capacity-building for access and benefit-sharing adopted at COP VII and available in annex to decision VII/19F.

გთხოვთ მოგვაწოდოთ დამატებითი ინფორმაცია შესაძლებლობების გაძლიერების ქმედებების შესახებ (თქვენი ჩართულობა დონორის ან რეციპიენტის სახით, ამ საქმიანობაში ჩართული წამყვანი ფიგურები, სამიზნე აუდიტორია, ხანგრძლივობა, მიზნები და ამოცანები, შესაძლებლობის გაძლიერების ძირითადი სფეროები, რა ტიპის აქტივობები განხორციელდა). აგრეთვე მიუთითეთ, ამ აქტივობების დროს გათვალისწინებული იყო თუ არა ხელმისაწვდომობისა და სარგებლის განაწილებისათვის შესაძლებლობათა გაძლიერების მოქმედებათა გეგმა, რომელიც მიღებულია მხარეთა მე-7 კონფერენციის მიერ და მოცემულია გადაწყვეტილება VII/19F-ის დანართში.

ქართველი სპეციალისტები აქტიურად მონაწილეობენ ევროპის მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კოოპერირებულ პროგრამებში (ECPGR). უკანასკნელ წლებში მათ მონაწილეობა მიიღეს შემდეგი საერთაშორისო ჯგუფის მუშაობაში: სამკურნალო და არომატული მცენარეების, ჭარხლის, საკვები კულტურების, პარკოსანი კულტურების, მარცვლეულის, ვაშლის და მსხლის, ვაზის, ბოსტნეული კულტურების, კარტოფილის, On-farm კონსერვაციის. მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კვლევის, მონაცემთა ბაზების შექმნის, მართვის, ხელმისაწვდომობის საკითხებში ქართველმა სპეციალისტებმა სწავლება გაიარეს გერმანიის, იტალიის, ავსტრალიის, ინდოეთის, სირიის, ჩეხეთის, პერუს, აშშ-ს რუსეთის საერთაშორისო კვლევით ცენტრებში.

მიმდინარეობს აქტიური და პროდუქტიული თანამშრომლობა საერთაშორისო სასოფლო-სამეურნეო კვლევის საკონსულტაციო ჯგუფთან (CGIAR), განსაკუთრებით კი CIMMYT-სა და ICARDA-სთან. CGIAR-ის ცენტრების მიერ ჩატარდა მრავალი სემინარი და სასწავლო კურსი, რომელთა საშუალებით ქართველი მეცნიერები დახელოვნდნენ გენეტიკური რესურსების ნიმუშების შენახვასა და განახლებაში, დოკუმენტაციის შედგენასა და მონაცემთა ბაზებთან მუშაობაში.

Box LIII.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

2002-2005 წლებში საერთაშორისო ორგანიზაციების მხარდაჭერით განხორციელებული ღონისძიებების შედეგად გარკვეულწილად გაუმჯობესდა კულტურულ და ველურ მცენარეთა გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობა გენბანკებში არსებული მასალების დოკუმენტირებისა და მონაცემთა ბაზების შექმნის, ასევე მასალების გადაცემით სხვა ქვეყნებში არსებული კოლექციებისათვის. მნიშვნელოვნად გაიზარდა საქართველოს ბოტანიკის, მიწათმოქმედების, მევენახეობის, მებაღეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტების კოლექციებში დაცული კულტურულ და ველურ მცენარეთა გენეტიკური რესურსების ნიმუშების ოდენობა, გაცვლითი პროგრამების შედეგად აღნიშნული ნიმუშების დუბლიკატები ინახება მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნების გენბანკებში. აღნიშნულ ღონისძიებებს გარკვეული წვლილი შეაქვთ გენეტიკური რესურსების კონსერვაციასთან დაკავშირებით 2010 წლის მე-3 მიზნის მიღწევაში. დაწყებულია NBSAP-ით განსაზღვრული ზოგიერთი ქმედების განხორციელება, როგორცაა არსებული კოლექციების განახლება და სრულყოფა, სახელმწიფო გენბანკის ჩამოყალიბების წინაპირობების მომზადება. თუმცა ჯერჯერობი არ დაწყებულა ქმედებები ენდემური სახეობებისა და აბორიგენული ჯიშების მახასიათებლებზე აღწერის, დოკუმენტირებისა და მათი სახელმწიფო საკუთრებად გამოცხადების, აგრეთვე, გენეტიკური რესურსების ექსპორტ-იმპორტის კონტროლის მექანიზმების დახვეწის მხრივ.

საქართველოში დღემდე არ არის შემუშავებული მისაწვდომობისა და სარგებლის განაწილების ეროვნული სამართლებრივი სისტემა. საქართველო არ არის საერთაშორისო ხელშეკრულების - „მცენარეთა გენეტიკური რესურსების სურსათისა და სოფლის მეურნეობისათვის“ წევრი. მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კონსერვაციასთან დაკავშირებული საქმიანობა და პროგრამები განიცდიან სახსრებისა და პერსონალის ნაკლებობას, მნიშვნელოვან განახლებას საჭიროებს მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა. მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კონსერვაციის, მართვისა და გამოყენების კომპლექსური სისტემის არარსებობა საფრთხე უქმნის საქართველოს კულტურული და ველური მცენარების მდიდარ მრავალფეროვნებას და ხელს უშლის სოფლის მეურნეობის განვითარებას.

Article 16 - Access to and transfer of technology
მუხლი 16 – ტექნოლოგიებზე ხელმისაწვდომობა და ტექნოლოგიების გადაცემა

117. On Article 16(1), has your country taken measures to provide or facilitate access for and transfer to other Parties of technologies that are relevant to the conservation and sustainable use of biological diversity or make use of genetic resources and do not cause significant damage to the environment?

16 (1) მუხლის შესაბამისად განახორციელა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ღონისძიებები, რათა სხვა მხარეებისათვის მიეწოდებინა ან გაეოლებინა იმ ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობა და გადაცემა, რომლებიც დაკავშირებულია ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრად გამოყენებასთან ან გენეტიკური რესურსების გამოყენებასთან და მნიშვნელოვან ზიანს არ აყენებს გარემოს?

a) No	X
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further information on the measures to provide or facilitate access for and transfer to other Parties of technologies that are relevant to the conservation and sustainable use of biodiversity or make use of genetic resources and do not cause significant damage to the environment.

118. On Article 16(3), has your country taken measures so that Parties which provide genetic resources are provided access to and transfer of technology which make use of those resources, on mutually agreed terms?

16 (3) მუხლის შესაბამისად მიუღია თქვენს ქვეყანას ზომები იმისათვის, რომ გენეტიკური რესურსების მომწოდებელ ქვეყანას ჰქონოდა ხელმისაწვდომობა ამ რესურსების გამოყენების ტექნოლოგიებზე და ტექნოლოგიების გადაცემაზე, ურთიერთშეთანხმებული პირობების შესაბამისად?

a) No	
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place	
d) Yes, comprehensive legislation is in place	
e) Yes, comprehensive statutory policy or subsidiary legislation are in place	
f) Yes, comprehensive policy and administrative arrangements are in place	
g) Not applicable	X

119. On Article 16(4), has your country taken measures so that the private sector facilitates access to joint development and transfer of relevant technology for the benefit of Government institutions and the private sector of developing countries?

16 (4) მუხლის შესაბამისად განახორციელა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ღონისძიებები, რათა

კერძო სექტორმა გააიოლოს ტექნოლოგიის ხელმისაწვდომობა და ამ ტექნოლოგიის ერთობლივი შემუშავება და გადაცემა, განვითარებადი ქვეყნების სამთავრობო ინსტიტუტებისა და კერძო სექტორის ინტერესებიდან გამომდინარე?	
a) No	
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some policies and measures are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive policies and measures are in place (please provide details below)	
e) Not applicable	X
Further information on the measures taken.	

Box LIV.

Please elaborate below on the implementation of this article specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საქართველო არის გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყანა, რომელიც საჭიროებს მოწინავე ქვეყნებში არსებულ, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების, აგრეთვე გენეტიკური რესურსების გამოყენებასთან დაკავშირებული უახლოესი ტექნოლოგიების გადმოცემას და დანერგვას. ტექნოლოგიების გადმოცემა ხდება საერთაშორისო თანამშრომლობის ფარგლებში სხვადასხვა მიმართულებებით მიმდინარე პროექტებში, რომლებშიც ჩართული არიან სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები და არასამთავრობო ორგანიზაციები. კერძოდ, უკანასკნელი წლების განმავლობაში კეცხოველის ბოტანიკის ინსტიტუტში დაინერგა უახლესი ტექნოლოგიები მცენარეთა თესლის კოლექციების ხანგრძლივადიანი შენახვისათვის. ICARDA-ს დახმარებით მიწათმოქმედების ინსტიტუტში შექმნილ გენბანკს აღნიშნული ორგანიზაციიდან გადმოეცა შესაბამისი აღჭურვილობა და ტექნოლოგიები თესლების მოკლე და საშუალოვადიანი შენახვისათვის (ტენიანობის განსაზღვრა თესლში, თესლის გამოსრობა, თესლის აღმოცენების უნარის განსაზღვრა, დაბალ ტემპერატურაზე მოკლე და საშუალოვადიანი შენახვა). ICARDA-ს გენბანკის მენეჯერი ყოველწლიურად ატარებს ტრენინგებს მიწათმოქმედების ინსტიტუტის თანამშრომლებისთვის. ბიოტექნოლოგიის ცენტრში CARE-თან და Mercy-Corp-თან თანამშრომლობით შეიქმნა უვირუსო კარტოფილის ქსოვილური კულტურების კოლექცია. ინერგება უვირუსო კარტოფილის თესლის წარმოების ტექნოლოგიები. ვაზის გენეტიკური რესურსების კვლევისა და სარგავი მასალების წარმოებისათვის ახალ ტექნოლოგიებს ნერგავს მეზარეობის, მევენახეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტი FAO-სთან და მსოფლიო ბანკის პროექტთან „სასოფლო-სამეურნეო კვლევა, დანერგვა სწავლება კონსულტირება“ (ARET) თანამშრომლობით. მოლეკულური ბიოლოგიისა და ბიოლოგიური ფიზიკის ინსტიტუტი ბიოტექნოლოგიის საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და ევროპის აკრედიტირებულ ლაბორატორიებთან ერთობლივად აწარმოებს კვლევებს გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების დეტექტირების მეთოდების შემუშავებისა და სტანდარტიზაციისათვის. უცხოელ პარტნიორებთან თანამშრომლობით უახლესი ტექნოლოგიები (რადიომეტრული და სატელიტური ტელემეტრია) ინერგება ცალკეული სახეობების (მტაცებელი ფრინველები, მურა დათვი, ევრაზიული წავი, ხელფრთიანები) პოპულაციურ კვლევებსა და მონიტორინგში (არასამთავრობო ორგანიზაციები NACRES, GCCW, CAMPESTER). საქართველოს დაცული ტერიტორიების

განვითარებისა და სატყეო სექტორის განვითარების პროექტები მნიშვნელოვნად უწყობენ ხელს თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვას დაცული ტერიტორიებისა და სატყეო მეურნეობების გეგმარებასა და მართვაში.

Programme of Work on transfer of technology and technology cooperation

სამუშაო პროგრამა ტექნოლოგიების გადაცემასა და ტექნოლოგიურ თანამშრომლობაზე

120. Has your country provided financial and technical support and training to assist in the implementation of the programme of work on transfer of technology and technology cooperation? (decision VII/29)

უზრუნველყო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ფინანსური და ტექნიკური ხელშეწყობა და ტრენინგების ჩატარება ტექნოლოგიების გადაცემის და ტექნოლოგიური თანამშრომლობის სამუშაო პროგრამის იმპლემენტაციის ხელშეწყობის მიზნით? (გადაწყვეტილება VII/29)

a) No	X
b) No, but relevant programmes are under development	
c) Yes, some programmes being implemented (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive programmes being implemented (please provide details below)	

Further comments on the provision of financial and technical support and training to assist in the implementation of the programme of work on transfer of technology and technology cooperation.

121. Is your country taking any measures to remove unnecessary impediments to funding of multi-country initiatives for technology transfer and for scientific and technical cooperation? (decision VII/29)

ატარებს თუ არა თქვენი ქვეყანა რაიმე ღონისძიებას, რათა აღმოფხვრას ზედმეტი წინააღმდეგობები მრავალ ქვეყანას შორის ტექნოლოგიების გადაცემის და სამეცნიერო და ტექნიკური თანამშრომლობის ინიციატივების დაფინანსებისათვის? (გადაწყვეტილება VII/29)

a) No	X
b) No, but some measures being considered	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further comments on the measures to remove unnecessary impediments to funding of multi-country initiatives for technology transfer and for scientific and technical cooperation.

122. Has your country made any technology assessments addressing technology needs, opportunities and barriers in relevant sectors as well as related needs in capacity building? (annex to decision VII/29)

ჩაუტარებია თუ არა თქვენს ქვეყანას ტექნოლოგიური შეფასება შესაბამის სექტორებში არსებული ტექნოლოგიური საჭიროებების, შესაძლებლობების და ბარიერების, აგრეთვე პოტენციალის ამაღლებისათან დაკავშირებული საჭიროებების დადგენის მიზნით? (გადაწვევტილება VII/29-ის დანართი)

a) No	
b) No, but assessments are under way	
c) Yes, basic assessments undertaken (please provide details below)	X
d) Yes, thorough assessments undertaken (please provide details below)	

Further comments on technology assessments addressing technology needs, opportunities and barriers in relevant sectors as well as related needs in capacity building.

Global Partnership Initiative for Plant Breeding Capacity Building (GIPB)-სთან თანამშრომლობით ჩატარდა კვლევა ქვეყანაში სასელექციო და ბიოტექნოლოგიური პოტენციალის შეფასების მიზნით, კერძოდ შეფასდა სხვადასხვა სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებში მიმდინარე სასელექციო პროგრამებში ბიოტექნოლოგიური მეთოდების გამოყენება და არსებული შესაძლებლობები. პროექტის „ბიოუსაფრთხოების ეროვნული სისტემის განვითარება საქართველოში“ (GEF/UNEP, 2003-2005) შესწავლილი იქნა საქართველოში მოქმედი ბიოტექნოლოგიის პროფილის მქონე სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები (ინსტიტუტები, ცენტრები, ლაბორატორიები) შესაძლებლობები ბიოტექნოლოგიური კვლევებისა და თანამედროვე ბიოტექნოლოგიით მიღებული ცმო-სთან დაკავშირებული რისკების შეფასების თვალსაზრისით.

123. Has your country made any assessments and risk analysis of the potential benefits, risks and associated costs with the introduction of new technologies? (annex to decision VII/29)

ჩაუტარებია თუ არა თქვენს ქვეყანას ახალი ტექნოლოგიების შემოტანასთან დაკავშირებული პოტენციური სარგებლის, რისკების და ხარჯების შეფასება და რისკის ანალიზი? (გადაწვევტილება VII/29-ის დანართი).

a) No	X
b) No, but assessments are under way	
c) Yes, some assessments undertaken (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive assessments undertaken (please provide details below)	

Further comments on the assessments and risk analysis of the potential benefits, risks and associated costs with the introduction of new technologies.

124. Has your country identified and implemented any measures to develop or strengthen appropriate information systems for technology transfer and cooperation, including assessing capacity building needs? (annex to decision VII/29)

განსაზღვრა და განახორციელა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ რაიმე ღონისძიება სათანადო საინფორმაციო სისტემების განვითარებისა და გაძლიერების მიზნით ტექნოლოგიების გადაცემისა და თანამშრომლობის, მათ შორის პოტენციალის ამაღლების საჭიროებათა შეფასებისათვის? (გადაწვევტილება VII/29-ის დანართი)

a) No	X
-------	---

b) No, but some programmes are under development	
c) Yes, some programmes are in place and being implemented (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive programmes are being implemented (please provide details below)	
Further comments on measures to develop or strengthen appropriate information systems for technology transfer and cooperation.	

125. Has your country taken any of the measures specified under Target 3.2 of the programme of work as a preparatory phase to the development and implementation of national institutional, administrative, legislative and policy frameworks to facilitate cooperation as well as access to and adaptation of technologies of relevance to the Convention? (annex to decision VII/29)

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სამუშაო პროგრამის ამოცანა 3.2-ით განსაზღვრული რომელიმე დონისძიება, როგორც ეროვნული ინსტიტუციონალური, ადმინისტრაციული, საკანონმდებლო და სტრატეგიული ჩარხის შემუშავების მოსამზადებელი ფაზა, თანამშრომლობის ფასილიტაციისა და კონვენციის რეგულაციური ტექნოლოგიების ადაპტაციისა და ამ ტექნოლოგიებზე ხელმისაწვდომობის მიზნით? (გადაწყვეტილება VII/29-ის დანართი)

a) No	X
b) No, but a few measures being considered	
c) Yes, some measures taken (please specify below)	
d) Yes, many measures taken (please specify below)	
Further comments on the measures taken as a preparatory phase to the development and implementation of national institutional, administrative, legislative and policy frameworks to facilitate cooperation as well as access to and adaptation of technologies of relevance to the Convention.	

Box LV.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საერთაშორისო თანამშრომლობის შედეგად ქვეყანაში თანდათანობით შემოდის და ინერგება თანამედროვე ტექნოლოგიები დაცული ტერიტორიებისა და სატყეო მეურნეობის მართვის, ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის, გენეტიკური რესურსების კვლევისა და კონსერვაციის სფეროებში. თუმცა ინოვაციური, ეკოლოგიური თვალსაზრისით მისაღები, ტექნოლოგიების შექმნის, ადაპტაციისა და დანერგვის საკითხი კვლავ მნიშვნელოვანია.

პროექტის „გლობალური გარემოს დაცვის მიზნით ქვეყნის შესაძლებლობათა გაძლიერების საჭიროებების თვითშეფასება“ (2003-2005) ფარგლებში შეფასდა გაეროს სამი გლობალური კონვენციის – კლიმატის ცვლილების, ბიომრავალფეროვნებისა და გაუდაბნობის წინააღმდეგ ბრძოლის კონვენციების განხორციელებისათვის საქართველოში არსებული შესაძლებლობები უახლესი ტექნოლოგიების დანერგვისა და გამოყენებისათვის. აღნიშნული კვლევის თანახმად: ამჟამად საქართველოს არ გააჩნია შესაბამისი პოლიტიკა, საკანონმდებლო და ინსტიტუციური სისტემა ტექნოლოგიების გადაცემის პროცესის ხელშეწყობისათვის, რისი ძირეული მიზეზებიცაა: არაადეკვატური პოლიტიკური მოთხოვნა ტექნოლოგიების გადაცემაზე, სტიმულირების ეკონომიკური მექანიზმების არარსებობა; სუსტად განვითარებული ინსტიტუციური და ინფორმაციული სისტემა ეკოლოგიური თვალსაზრისით მისაღები ტექნოლოგიების შესახებ, საშუალო და მცირე ზომის ორგანიზაციების შეზღუდული შესაძლებლობები, შეარჩიონ, მიიღონ და მართონ ინოვაციური ტექნოლოგიები.

Article 17 - Exchange of information

მუხლი 17. ინფორმაციის გაცვლა

126. On Article 17(1), has your country taken measures to facilitate the exchange of information from publicly available sources with a view to assist with the implementation of the Convention and promote technical and scientific cooperation?

17(1) მუხლის შესაბამისად მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები საყოველთაოდ ხელმისაწვდომი წყაროებიდან ინფორმაციის გაცვლის გაადვილებისთვის, რათა ხელი შეეწყო კონვენციის დანერგვისა და ტექნიკური და სამეცნიერო თანამშრომლობისთვის (17(1))?

a) No	
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place	X
d) Yes, comprehensive measures are in place	

The following question (127) is for DEVELOPED COUNTRIES

127. On Article 17(1), do these measures take into account the special needs of developing countries and include the categories of information listed in Article 17(2), such as technical, scientific and socio-economic research, training and surveying programmes, specialized knowledge, repatriation of information and so on?

a) No	
b) Yes, but they do not include the categories of information listed in Article 17(2), such as technical, scientific and socio-economic research, training and surveying programmes, specialized knowledge, repatriation of information and so on	
c) Yes, and they include categories of information listed in Article 17 (2), such as technical, scientific and socio-economic research, training and surveying programmes, specialized knowledge, repatriation of information and so on	

Box LVI.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

უკანასკნელ წლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა ელექტრონული სახით ხელმისაწვდომი ინფორმაცია. შეიქმნა გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს ვებ-გვერდი (www.moe.gov.ge), სადაც განთავსებულია ბიომრავალფეროვნების საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაცია და გარემოს მდგომარეობის შესახებ ყოველწლიური ეროვნული მოხსენებები. დეტალური ინფორმაცია საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე განთავსებულია დაცული ტერიტორიების დეპარტამენტისა და ცალკეული დაცული ტერიტორიების ვებ-გვერდებზე (www.dpa.gov.ge; www.knp.ge; www.knr.ge; www.borjomi-kharagauli-np.ge; www.tushetipa.ge; www.vashlovanipa.ge; www.lagodekhipa.ge). საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შესახებ ინფორმაცია განთავსებულია აგრეთვე, არასამთავრობო ორგანიზაციების ვებ-გვერდებზე (www.nacres.org; www.gccw.org; www.panda.org/caucasus). ჯავახიშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მიერ მიმდინარეობს საქართველოს ბიომრავალფეროვნების ერთიანი მონაცემთა ბაზის შექმნა (www.biodiversity-georgia.net). გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გაცვლას მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს CENN-ის ელექტრონული ქსელი (www.cenn.org). უნდა აღინიშნოს, აგრეთვე, ბუჭდვითი პუბლიკაციები, რომლებიც გამოიცემა სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების მიერ (საქართველოს ფლორა, ზოოლოგიის ინსტიტუტის შრომები, სამეცნიერო სტატიები).

საქართველო აპირებს მოითხოვოს გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის ფინანსური მხარდაჭერა ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის (Clearing House Mechanism CHM) შესაქმნელად. საპროექტო წინადადება ამჟამად მუშავდება და უახლოეს მომავალში წარედგინება UNDP-ის რეგიონულ ოფისს. აღნიშნული მექანიზმის არ არსებობა მნიშვნელოვნად უშლის ხელს არსებული ინფორმაციის სისტემატიზაციასა და გამოყენებას ბიომრავალფეროვნების შესახებ ერთიანი მონაცემთა ბაზის შესაქმნელად, რაც იწვევს არსებული ინფორმაციისადმი ხელმისაწვდომობის შეზღუდვას.

Article 18 - Technical and scientific cooperation

მუხლი 18 – ტექნიკური და სამეცნიერო თანამშრომლობა

128. On Article 18(1), has your country taken measures to promote international technical and scientific cooperation in the field of conservation and sustainable use of biological diversity?

18(1) მუხლის შესაბამისად მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები საერთაშორისო ტექნიკური და სამეცნიერო თანამშრომლობის ხელშეწყობისათვის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების სფეროში?

a) No	
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further information on the measures to promote international technical and scientific cooperation.

საქართველოში არსებულ თითქმის ყველა სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტსა და უნივერსიტეტს დამყარებული აქვს კავშირი საზღვარგარეთის ქვეყნების შესაბამისი პროფილის კვლევით და საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან. უკანასკნელ წლებში, მეცნიერებათა აკადემიის სისტემაში განხორციელებული რეფორმის შედეგად სამეცნიერო-კვლევითმა ინსტიტუტებმა მიიღეს ავტონომია, რამაც ხელი უნდა შეუწყოს მათი მონაწილეობის გაძლიერებას საერთაშორისო სამეცნიერო პროგრამებში, აგრეთვე, თანამშრომლობის გაძლიერებას დონორებთან. ქართველი მეცნიერები სისტემატურად იღებენ მონაწილეობას საერთაშორისო კონფერენციებსა და სხვა შეხვედრებში. გადიან სწავლებას და თანამშრომლობენ საზღვარგარეთის კვლევით და საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან.

კვცხოველის სახელობის თბილისის ბოტანიკის ინსტიტუტი ახორციელებს ერთობლივ სამეცნიერო კვლევებს ავსტრიის, გერმანიის, შვეიცარიის, აშშ-ს და სხვა ქვეყნების კვლევით ინსტიტუტებთან თანამშრომლობით. მათგან აღსანიშნავია ინსტიტუტის მონაწილეობა ევროპის მცენარეულობის რუკის შექმნაში, თანამშრომლობა დიდი ბრიტანეთის კიუს ბოტანიკურ ბაღთან მილენიუმის თესლის ბანკის შექმნაში, GLORIA Europe-სთან ერთობლივად კლიმატის გლობალური ცვლილების ფონზე მაღალმთის ბიომრავალფეროვნების გრძელვადიანი სისტემის შექმნაში. ბოტანიკური ბაღისა და ბოტანიკის ინსტიტუტის თანამშრომლებმა გაიარეს სწავლება *ex-situ* კონსერვაციისა და ჰერბარიუმის მენეჯმენტის საკითხებში სხვადასხვა ქვეყნების ბოტანიკურ დაწესებულებებში. ინსტიტუტმა უმანსპინძლა რამდენიმე საერთაშორისო სიმპოზიუმს. ინსტიტუტის ბაზებით აქტიურად სარგებლობენ უცხოელი მეცნიერები. ადგილობრივი ბოტანიკოსების შესაძლებლობების გაძლიერებას მცენარეთა კონსერვაციის, სტატუსის შეფასებისა და მონიტორინგის საერთაშორისო დონეზე აღიარებული მეთოდების გამოყენებაში ითვალისწინებს, აგრეთვე, პროექტი „მცენარეთა შეფასება კავკასიის ეკორეგიონის წითელი ნუსხისთვის“, რომელიც უახლოეს მომავალში დაიწყება CEPF-ის მხარდაჭერითა და მისურის ბოტანიკურ ბაღთან თანამშრომლობით.

ზოოლოგიის ინსტიტუტს სამეცნიერო კონტაქტები აქვს ქ. მიუნსტერის (გერმანია) ნემატოდოლოგიისა და ხერხემლიან ცხოველთა შემსწავლელ ინსტიტუტთან, ქ. ბონის ზოოლოგიის ინსტიტუტთან და მუხუჟეთთან. ქ. ისპარტის დემირელია სახელობის უნივერსიტეტთან, კანადის აგროკულტურული კვლევის ცენტრთან, ქ. მოსკოვის კოლცოვის სახელობის განვითარების ბიოლოგიის ინსტიტუტთან, რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის შემდეგ ინსტიტუტებთან: პარაზიტოლოგიის, გენეტიკის, ევოლუციისა და ეკოლოგიის პრობლემების, ფიზიოლოგიის და ევოლუციის, ბიოქიმიის, ლომონოსოვის სახელობის უნივერსიტეტთან, აზერბაიჯანისა და სომხეთის ზოოლოგიის ინსტიტუტებთან. ორმხრივი თანამშრომლობის ფარგლებში და დონორების მხარდაჭერით ინსტიტუტის თანამშრომლები სტაჟირებას გადიან ბერლინის თავისუფალ უნივერსიტეტში, ისპარტას (თურქეთი) დემირელის სახელობის უნივერსიტეტში, ქ. პუშჩინოს სატყეო

ინსტიტუტში, უნგრეთის ცენტრალური ევროპის უნივერსიტეტში, დიდი ბრიტანეთის ბუნების ისტორიის მუზეუმში, სანკტ-პეტერბურგის რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის ზოოლოგიის ინსტიტუტში.

ვაზისა და მინდვრის კულტურების გენეტიკური რესურსების კონსერვაციის მიზნით ლომოურის მიწათმოქმედებისა და მეზღვრობის, მევენახეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტები ახორციელებენ ერთობლივ პროექტებს შემდეგ ორგანიზაციებთან ერთად: ICARDA, USDA, ავსტრალიის სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო ფონდი (ACIAR), FAO, Bioversity International. ინსტიტუტის თანამშრომლები მონაწილეობას იღებენ სხვადასხვა ქვეყნებში ჩატარებულ სასწავლო კურსებში, ინსტიტუტებმა მიიღეს შესაბამისი ტექნიკური აღჭურვილობა. CGIAR-ის ცენტრების მიერ ტარდება სემინარები და სასწავლო კურსები, რომელთა საშუალებით ქართველი მეცნიერები იმაღლებენ კვალიფიკაციას გენეტიკური რესურსების ნიმუშების შენახვასა და განახლებაში, დოკუმენტაციის შედგენასა და მონაცემთა ბაზებთან მუშაობაში.

129. On Article 18(4), has your country encouraged and developed methods of cooperation for the development and use of technologies, including indigenous and traditional technologies, in pursuance of the objectives of this Convention?

18(4) მუხლის შესაბამისად წაახალისა და შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ თანამშრომლობის მეთოდები ტექნოლოგიების, მათ შორის ადგილობრივი და ტრადიციული ტექნოლოგიების, შექმნისა და გამოყენებისთვის, კონვენციის მიზნების მისაღწევად?

a) No	X
b) No, but relevant methods are under development	
c) Yes, methods are in place	

130. On Article 18(5), has your country promoted the establishment of joint research programmes and joint ventures for the development of technologies relevant to the objectives of the Convention?

18(5) მუხლის შესაბამისად ხელი შეუწყო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ერთობლივი კვლევითი პროგრამების შექმნას და ერთობლივი საწარმოების შექმნას კონვენციის ამოცანების რეგულაციური ტექნოლოგიების განვითარებისათვის?

a) No	X
b) Yes (please provide some examples below)	

Examples for the establishment of joint research programmes and joint ventures for the development of technologies relevant to the objectives of the Convention.

131. Has your country established links to non-governmental organizations, private sector and other institutions holding important databases or undertaking significant work on biological diversity through the CHM? (decision V/14)

დაამყარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კავშირები არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, კერძო სექტორთან და სხვა ინსტიტუტებთან, რომლებიც ფლობენ მნიშვნელოვან მონაცემთა ბაზებს ან ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებით ახორციელებენ მნიშვნელოვან საქმიანობას ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის გზით? (გადაწყვეტილება V/14)

a) No	X
b) No, but coordination with relevant NGOs, private sector and other institutions under way	

c) Yes, links established with relevant NGOs, private sector and institutions	
---	--

The following question (132) is for DEVELOPED COUNTRIES

132. Has your country further developed the CHM to assist developing countries and countries with economies in transition to gain access to information in the field of scientific and technical cooperation? (decision V/14)	
a) No	
b) Yes, by using funding opportunities	
c) Yes, by means of access to, and transfer of technology	
d) Yes, by using research cooperation facilities	
e) Yes, by using repatriation of information	
f) Yes, by using training opportunities	
g) Yes, by using promotion of contacts with relevant institutions, organizations and the private sector	
h) Yes, by using other means (please specify below)	
Further comments on CHM developments to assist developing countries and countries with economies in transition to gain access to information in the field of scientific and technical cooperation.	

133. Has your country used CHM to make information available more useful for researchers and decision-makers? (decision V/14)	
გამოიყენა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმი, რათა ხელმისაწვდომი ინფორმაცია უფრო მეტად გამოსადეგი გაეხადა მკვლევარებისა და გადაწყვეტილების მიმღებთათვის? (გადაწყვეტილება V/14)	
a) No	X
b) No, but relevant initiatives under consideration	
c) Yes (please provide details below)	
Further comments on development of relevant initiatives.	

134. Has your country developed, provided and shared services and tools to enhance and facilitate the implementation of the CHM and further improve synergies among biodiversity-related Conventions? (decision V/14)	
ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის უკეთ დანერგვისა და ფასილიტაციის, აგრეთვე ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებულ კონვენციებს შორის სინერგიის გაუმჯობესების მიზნით, უზრუნველყო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მომსახურების და ინსტრუმენტების შემუშავება, მიწოდება და გავრცელება? (გადაწყვეტილება V/14)	
a) No	X
b) Yes (please specify services and tools below)	
Further comments on services and tools to enhance and facilitate the implementation of CHM and further improve synergies among biodiversity-related Conventions.	

Box LVII.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სისტემაში მიმდინარე რეორგანიზაციამ გარკვეულწილად შეაფერხა საქართველოს სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების მხრიდან თანამშრომლობა საზღვარგარეთის ქვეყნების სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებთან და დონორებთან, თუმცა ბოლო წლებში ისინი ჩამოყალიბდნენ, როგორც ავტონომიური ერთეულები, რაც მათ საშუალებას აძლევს დამოუკიდებლად გახდნენ ნებისმიერი სამეცნიერო პროგრამის პარტნიორები. ეს ქმნის არსებული მონაცემთა ბაზების ხელმისაწვდომობის შესაძლებლობას საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოებისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ მნიშვნელოვნად გაიზარდა სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ფინანსური მხარდაჭერა სახელმწიფოს მხრიდან, მაინც შეზღუდულია კვლევითი ინსტიტუტების ფინანსური შესაძლებლობები, რათა უზრუნველყონ თანამშრომლების მონაწილეობა საერთაშორისო შეხვედრებში და სასწავლო კურსებში, რაც ძირითად ხორციელდება საერთაშორისო და ორმხრივი დონორების მხარდაჭერით.

Article 19 - Handling of biotechnology and distribution of its benefits

მუხლი 19. ბიოტექნოლოგიის მართვა და მისგან მიღებული სარგებლის განაწილება

135. On Article 19(1), has your country taken measures to provide for the effective participation in biotechnological research activities by those Contracting Parties which provide the genetic resources for such research?

19 (1) მუხლის შესაბამისად მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები იმ კონტრაქტორი მხარეების ბიოტექნოლოგიურ კვლევით აქტივობებში ეფექტური მონაწილეობისათვის, რომლებსაც არიან ასეთი კვლევების განხორციელებისათვის საჭირო გენეტიკური რესურსების მომწოდებლები?

a) No	X
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place	
d) Yes, comprehensive legislation are in place	
e) Yes, comprehensive statutory policy and subsidiary legislation are in place	
f) Yes, comprehensive policy and administrative measures are in place	

136. On Article 19(2), has your country taken all practicable measures to promote and advance priority access by Parties, on a fair and equitable basis, to the results and benefits arising from biotechnologies based upon genetic resources provided by those Parties?

მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ყველა შესაძლო ზომა იმისათვის, რომ კონტრაქტორ მხარეებისათვის სამართლიან და თანაბარ საფუძველზე პრიორიტეტულად მისაწვდომი იყოს ამავე მხარეების მიერ მოწოდებული გენეტიკური რესურსების გამოყენებით განხორციელებული ბიოტექნოლოგიური აქტივობებით მიღებული შედეგები და სარგებელი (19(2))?	
a) No	X
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures are in place	
d) Yes, comprehensive measures are in place	

Box LVIII.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საქართველოში არ არსებობს ბიოტექნოლოგიისა და ბიოუსაფრთხოების სფეროს მარეგულირებელი ეროვნული საკანონმდებლო და ადმინისტრაციული ბაზა. არ არის შემუშავებული და მიღებული პრევენციული ზომები გენმოდირებული ორგანიზმების უკონტროლო გაერცვლების აღსაკვეთად. არ არსებობს ოფიციალური ინფორმაცია გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების იმპორტის შესახებ. არ ხდება გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების ტრანსსასაზღვრო გადაადგილების და მისი ქვეყნის შიგნით გამოყენების კონტროლი. ძალიან შეზღუდულია ქვეყნის შესაძლებლობები გმო-სთან დაკავშირებული რისკების მართვაში. ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმით (2005) განსაზღვრულია ბიოუსაფრთხოების სფეროში არსებული ძირითადი პრობლემები და საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვა გენმოდირებული ორგანიზმებით გამოწვეული შესაძლო საფრთხისაგან მიხნეულია ერთ-ერთ სტრატეგიულ მიზნად. 2003-2005 წლებში საქართველოში განხორციელდა UNEP/GEF-ის პროექტი „ბიოუსაფრთხოების ეროვნული სისტემის განვითარება“, რომლის მიზანია კარტახენას ოქმის პრინციპებისა და მოთხოვნების შესაბამისი ბიოუსაფრთხოების ეროვნული სისტემის ჩარჩოს შემუშავება. თუმცა აღნიშნული ოქმი ჯერ კიდევ არ არის რატიფიცირებული საქართველოს მიერ. პროექტის ფარგლებში შემუშავდა კანონის პროექტი გენმოდირებული ორგანიზმების შესახებ, შეფასდა ბიოტექნოლოგიის პროფილის მქონე კვლევით ინსტიტუტების შესაძლებლობები, განხორციელდა ქმედებები საზოგადოების ინფორმირების, ცნობიერების ამაღლებისა და საზოგადოებრივი აზრის შესწავლის მიზნით.

ამჟამად საქართველოში არ იწარმოება გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმები, ხოლო სასელექციო პროგრამებში ძირითადად გამოიყენება ადგილობრივი გენეტიკური რესურსები და იშვიათად განვითარებული ქვეყნების საჯარო ორგანიზაციებიდან მოწოდებული მასალა. მწირი დაფინანსების გამო ბიოტექნოლოგიური კვლევები ინტიტუტების უმრავლესობაში შეჩერებულია. გასულ წლებში FAO-ს მიერ განხორციელდა კვლევა საჭიროებების შეფასებისათვის სასოფლო-სამეურნეო ბიოტექნოლოგიებსა და ბიოუსაფრთხოების სფეროში და 2003 წლის ნოემბერში ორგანიზებული იქნა სამუშაო შეხვედრა, რომელზედაც შემუშავდა შესაბამისი რეკომენდაციები აღნიშნული სფეროების განვითარებასთან დაკავშირებით, მათ შორის: სამეცნიერო კვლევებისა და განათლების გაუმჯობესება, ბიოუსაფრთხოებისა და ინტელექტუალური საკუთრების სფეროში კანონმდებლობის შემუშავება და განვითარება, ეროვნული ტექნიკური და კვლევითი პოტენციალის გამოკვლევა, ბიოტექნოლოგიასთან დაკავშირებით საზოგადოების ინფორმირებულობის ამაღლება. მიხნეულ იქნა, რომ საჭიროა დამატებითი დაფინანსება და უფრო ხელსაყრელი გარემოს შექმნა ბიოტექნოლოგიური კვლევების განვითარებისთვის, მათ შორის უფრო განვითარებული ტექნოლოგიების დანერგვისათვის, რაც აუცილებელია აგრობიზნესის განვითარებისათვის და აგრარული რეფორმის განხორციელებისათვის. FAO-ს ტექნიკური

დახმარების პროექტის ფარგლებში ამჟამად მუშავდება საპროექტო წინადადება საქართველოსთვის, სომხეთისა და მოლოდოვასათვის მხარდასაჭერად ბიოტექნოლოგიისა და ბიოუსაფრთხოების სფეროში შესაძლებლობების გაძლიერებისათვის. პროექტი ხელს შეუწყობს საუნივერსიტეტო და უნივერსიტეტის შემდგომ საგანმანათლებლო პროგრამების განახლებას ბიოტექნოლოგიასა და ბიოუსაფრთხოებაში; ტრენინგების ჩატარებას გადაწყვეტილების მიმღებ პირთათვის, მეცნიერთათვისა და პედაგოგებისთვის.

Article 20 – Financial resources

მუხლი 20 – ფინანსური რესურსები

Box LIX.

Please describe for each of the following items the quantity of financial resources, both internal and external, that have been utilized, received or provided, as applicable, to implement the Convention on Biological Diversity, on an annual basis, since your country became a Party to the Convention.

თითოეული ქვემოთ მოცემული დასახელებისათვის, წლიური მანვენებლების შესაბამისად აღწერეთ ფინანსური რესურსების, როგორც გარე, ასევე შიდა რესურსების, რაოდენობა, რომლებიც გამოყენებული, მიღებული ან გადაცემული იყო ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციის დანერგვის მიზნით, მას შემდეგ, რაც თქვენი ქვეყანა გახდა კონვენციის მხარე.

	მიმართულება	წლების მიხედვით (ათასი აშშ დოლარი)					
<p>a) Budgetary allocations by national and local Governments as well as different sectoral ministries</p> <p>ეროვნული და ადგილობრივი ხელისუფლების, აგრეთვე სხვადასხვა სექტორული სამინისტროების მიერ ბიუჯეტიდან გამოყოფილი თანხა</p>	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო (ნადირობისა და თევზჭერის ადმინისტრირება, პროგრამები)	1994 No data	1995 8,28	1996 9,52	1997 10,05	1998 5,87	1999 6,47
		2000 7,12	2001 6,81	2002 14,43	2003 10,84	2004 10,60	2005 30,50
	დაცული ტერიტორიები (ადმინისტრირება, პროგრამები)	1994 No data	1995 No data	1996 No data	1997 239,23	1998 117,03	1999 128,95
		2000 141,41	2001 185,7	2002 146,1	2003 165,65	2004 235,77	2005 637,54
	სატყეო მეურნეობა (ადმინისტრირება, პროგრამები)	1994	1995 1626,56	1996 4193,9	1997 4345,15	1998 1988,77	1999 789,90
		2000 480,4	2001 747,15	2002 998,3	2003 896,37	2004 1248,62	2005 3254,47
	b) Extra-budgetary resources (identified by donor agencies)						
	დამატებითი რესურსები ბიუჯეტის ზემოთ (დონორი ორგანიზაციების მიხედვით)						
	<p>c) Bilateral channels (identified by donor agencies)</p> <p>ორმხრივი არხები (დონორი ორგანიზაციების მიხედვით)</p>	პროექტისა და დონორის დასახელება	განხორციელების წლები	ღირებულება			
		ბორჯომ-ხარაგულის ეროვნული პარკის დაარსება, BMZ/KFW	1998	2,5 მლნ კვრო			
		ბორჯომ-ხარაგულის ეროვნული პარკის განვითარება	2005-2009	400 ათასი კვრო			
		კოლხეთის დაბლობზე მცხოვრები მოსახლეობის სოციალური უსაფრთხოების გაუმჯობესების პროექტი, იაპონიის სოციალური განვითარების ფონდი	2004-2006	1379875 აშშ დოლარი			
<p>d) Regional channels (identified by donor agencies)</p> <p>რეგიონული არხები (დონორი ორგანიზაციების მიხედვით)</p>							

	პროექტისა და დონორის დასახელება	განხორციელების წლები	დირექტულება (ათასი აშშ დოლარი)
<p>e) Multilateral channels (identified by donor agencies) მრავალმხრივი არხები (დონორი ორგანიზაციების მიხედვით)</p>	საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შესწავლა, GEF/UNEP	1994-1995	96
	ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია, სამოქმედო გეგმა და ეროვნული მოხსენება, GEF/WB	1996-1999	120
	არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაცია კავკასიაში, GEF/UNDP	1999-2002	750
	საქართველოს სანაპიროს ინტეგრირებული მართვა, კომპონენტი 2: კოლხეთის დაცული ტერიტორიების დაარსება, GEF/WB	1998-2006	1300
	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარება, GEF/WB	2001-2008	9050
	საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენა, კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება, GEF/UNDP	2004-2009	987,4
	ბიოსაფრთხის ეროვნული სისტემის განვითარება საქართველოში, GEF/UNEP	2002-2005	165,9
	საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარება, WB	2002-2008	20700, მათ შორის 15700 კრედიტი
	<p>f) Private sources (identified by donor agencies) კერძო წყაროები (დონორი ორგანიზაციების მიხედვით)</p>		
<p>g) Resources generated through financial instruments, such as charges for use of biodiversity ფინანსური ინსტრუმენტებით მიღებული რესურსები, როგორცაა საფასური ბიომრავალფეროვნების გამოყენებისათვის</p>			

Box LX.

Please describe in detail below any major financing programmes, such as biodiversity trust funds or specific programmes that have been established in your country.

გთხოვთ, დეტალურად აღწერეთ დაფინანსების რომელიმე მთავარი პროგრამა, როგორცაა მაგალითად, ბიომრავალფეროვნების სატრასტო ფონდები ან კონკრეტული პროგრამები, რომლებიც ხორციელდება თქვენს ქვეყანაში.

ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის მრავალი ქვეყნისაგან განსხვავებით, საქართველოში არ მოქმედებენ ბიუჯეტგარეშე გარემოსდაცვითი ფონდები ცენტრალურ ან რეგიონულ დონეებზე.

WWF, Conservation International, გერმანიის ეკონომიკური განვითარებისა და თანამშრომლობის სამინისტროს (BMZ) და გერმანიის საერთაშორისო განვითარების ბანკი (KfW) თანამშრომლობენ სატრასტო ფონდის დასაარსებლად, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს საქართველოში, სომხეთსა და აზერბაიჯანში პრიორიტეტული დაცული ტერიტორიების ხანგრძლივადიანი ფინანსური მდგრადობა. ხანგრძლივადიანი მდგრადი დაფინანსების არსებობა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია იმ შედეგების შესანარჩუნებლად, რომლებიც მიღწეული იქნა უკანასკნელი წლების განმავ-

ღობაში საქართველოს დაცულ ტერიტორიებში დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით განხორციელებული პროექტებით. ფონდი დაარსდება 2006 წელს მინისტრთა კონფერენციაზე ბერლინში.

გარემოსდაცვითი პროექტები, მათ შორის, ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და მდგრადი გამოყენების სფეროში, საქართველოში უმეტესად გარე წყაროებიდან – საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტების სესხების, დონორი ორგანიზაციებისა და ქვეყნების გრანტებით - ფინანსდება. ბიომრავალფეროვნების სფეროში გარე წყაროებიდან პროექტების დაფინანსებაში უდიდესი წილი გლობალური გარემოს დაცვის ფონდზე (GEF) მოდის.

137. On Article 20(1), has your country provided financial support and incentives to those national activities that are intended to achieve the objectives of the Convention?

მუხლი 20 (1)-ის შესაბამისად გაუწია თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ფინანსური რესურსებით და წამახალისებელი ღონისძიებებით მხარდაჭერა იმ ეროვნული აქტივობების განხორციელებას, რომელთა მიზანი იყო კონვენციის ამოცანების შესრულება?

a) No	
b) Yes, incentives only (please provide a list of such incentives below)	
c) Yes, financial support only	X
d) Yes, financial support and incentives (please provide details below)	

Further comments on financial support and incentives provided.

მიუხედავად იმისა, რომ 2004-2005 წლებში სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები მნიშვნელოვნად გაიზარდა (2004 წელს ნაერთი სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები წინა წელთან შედარებით 473,74 მლნ აშშ დოლარით გაიზარდა), სახელმწიფო ბიუჯეტში შემოსავლების დონე მაინც მცირეა იმისათვის, რომ მნიშვნელოვნად გაიზარდოს გარემოსდაცვითი ღონისძიებების დაფინანსება. ბიომრავალფეროვნების დაცვის მიზნით სახელმწიფოს მიერ გამოყოფილი დაფინანსება უმნიშვნელო რეალური ცვლილებებისა და შედეგების მისაღწევად ამ სფეროში. 1994-2005 წლებში სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებით მხოლოდ ერთი პროექტი განხორციელდა – „შავი ზღვის სანაპირო ზოლში გაერცელებულ ზუთხისებრთა ხელოვნური აღწარმოების გზით რესტოკინგის ღონისძიებათა განხორციელება და ბუნებრივი ტოფობის მდგომარეობის შესწავლა“ (2002-2004, 15,17 ათასი აშშ დოლარი).

აღსანიშნავია, რომ უკანასკნელ წლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა დაცული ტერიტორიების დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან და 2005 წელს შეადგინა 637,54 ათასი აშშ დოლარი. ტყის რესურსების დაცვის ღონისძიებებისათვის გამოყოფილი იქნა 3254,47 ათასი სს დოლარი. მნიშვნელოვნად გაიზარდა, აგრეთვე, გარემოს დაცვის სახელმწიფო კონტროლის დაფინანსება, კერძოდ გარემოს დაცვის ინსპექციის ბიუჯეტმა შეადგინა 177,26 ათასი აშშ დოლარი.

ზემოთ მითითებული თანხები არ მოიცავენ დონორი ორგანიზაციებიდან მიერ მოზიდულ ფინანსურ რესურსებს, რომლებიც აისახებოდა სახელმწიფო ბიუჯეტში.

The next question (138) is for DEVELOPED COUNTRIES

138. On Article 20(2), has your country provided new and additional financial resources to enable developing country Parties to meet the agreed incremental costs to them of implementing measures which fulfill the obligations of the Convention?

a) No	
b) Yes (please indicate the amount, on an annual basis, of new and additional financial resources your country has provided)	

Further comments on new and additional financial resources provided.

The next question (139) is for DEVELOPING COUNTRIES OR COUNTRIES WITH ECONOMIES IN TRANSITION

139. On Article 20(2), has your country received new and additional financial resources to enable it to meet the agreed full incremental costs of implementing measures which fulfill the obligations of the Convention?

20 (2) მუხლის შესაბამისად მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ახალი და დამატებითი ფინანსური რესურსები იმისათვის, რომ თქვენ მთლიანად შეძლოთ კონვენციის განსაზღვრულ ვალდებულებულებათა შესრულებისათვის საჭირო დანერგვის ღონისძიებების მზარდი ხარჯების გაწევა?

a) No	
b) Yes	X

140. Has your country established a process to monitor financial support to biodiversity, including support provided by the private sector? (decision V/11)

მიმდინარეობს თუ არა თქვენს ქვეყანაში ბიომრავალფეროვნების ფინანსური მხარდაჭერის მონიტორინგის პროცესი? (გადაწყვეტილება V/11)

a) No	X
b) No, but procedures being established	
c) Yes (please provide details below)	

Further comments on processes to monitor financial support to biodiversity, including support provided by the private sector.

141. Has your country considered any measures like tax exemptions in national taxation systems to encourage financial support to biodiversity? (decision V/11)

ეროვნულ საგადასახადო სისტემაში გაითვალისწინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ გადასახადებიდან განთავისუფლება ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული შემოწირულობებისათვის? (გადაწყვეტილება V/11)

a) No	X
b) No, but exemptions are under development (please provide details below)	
c) Yes, exemptions are in place (please provide details below)	

Further comments on tax exemptions for biodiversity-related donations.

142. Has your country reviewed national budgets and monetary policies, including the effectiveness of official development assistance allocated to biodiversity, with particular attention paid to positive incentives and their performance as well as perverse incentives and ways and means for their removal or mitigation? (decision VI/16)

განხილდა თუ არ თქვენმა ქვეყანამ სახელმწიფო ბიუჯეტი და სავალუტო პოლიტიკა, მათ შორის ბიომრავალფეროვნებაზე გამოყოფილი ოფიციალური დახმარება განვითარებისათვის, განსაკუთრებული აქცენტით დადებით წამახალისებელ ღონისძიებებზე და მათ ეფექტურობაზე, აგრეთვე არასწორად დასახულ წამახალისებელ ღონისძიებებზე და მათი აღმოფხვრის ან შემცირების გზებზე? (გადაწყვეტილება VI/16)

a) No	X
b) No, but review is under way	
c) Yes (please provide results of review below)	

Further comments on review of national budgets and monetary policies, including the effectiveness of official development assistance.

143. Is your country taking concrete actions to review and further integrate biodiversity considerations in the development and implementation of major international development initiatives, as well as in national sustainable development plans and relevant sectoral policies and plans? (decisions VI/16 and VII/21)

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა კონკრეტულ ქმედებებს იმისათვის, რომ მოხდეს ბიომრავალფეროვნების შეფასების განხილვა და შემდგომში მისი ჩართვა განვითარებასა და განვითარების ძირითად საერთაშორისო ინიციატივებში, აგრეთვე მდგრადი განვითარების ეროვნულ გეგმებში და შესაბამის სექტორულ პოლიტიკასა და გეგმებში? (გადაწყვეტილებები VI/16 და VII/21)

a) No	X
b) No, but review is under way	
c) Yes, in some initiatives and plans (please provide details below)	
d) Yes, in major initiatives and plans (please provide details below)	

Further comments on review and integration of biodiversity considerations in relevant initiatives, policies and plans.

144. Is your country enhancing the integration of biological diversity into the sectoral development and assistance programmes? (decision VII/21)

ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების მეტ ინტეგრაციას სექტორული განვითარებისა და დახმარების პროგრამებში? (გადაწყვეტილება VII/21)

a) No	X
b) No, but relevant programmes are under development	
c) Yes, into some sectoral development and assistance programmes	

(please provide details below)	
d) Yes, into major sectoral development and assistance programmes (please provide details below)	
Further comments on the integration of biodiversity into sectoral development and assistance programmes	

The next question (145) is for DEVELOPED COUNTRIES

145. Please indicate with an "X" in the table below in which area your country has provided financial support to developing countries and/or countries with economies in transition. Please elaborate in the space below if necessary.	
A r e a s	Support provided
a) Undertaking national or regional assessments within the framework of MEA (decision VI/8)	
b) <i>In-situ</i> conservation (decision V/16)	
c) Enhance national capacity to establish and maintain the mechanisms to protect traditional knowledge (decision VI/10)	
d) <i>Ex-situ</i> conservation (decision V/26)	
e) Implementation of the Global Strategy for Plant Conservation (decision VI/9)	
f) Implementation of the Bonn Guidelines (decision VI/24)	
g) Implementation of programme of work on agricultural biodiversity (decision V/5)	
h) Preparation of first report on the State of World's Animal Genetic Resources (decision VI/17)	
i) Support to work of existing regional coordination mechanisms and development of regional and sub regional networks or processes (decision VI/27)	
j) Development of partnerships and other means to provide the necessary support for the implementation of the programme of work on dry and subhumid lands biological diversity (decision VII/2)	
k) Financial support for the operations of the Coordination Mechanism of the Global Taxonomy Initiative (decision VII/9)	
l) Support to the implementation of the Action Plan on Capacity Building as contained in the annex to decision VII/19 (decision VII/19)	
m) Support to the implementation of the programme of work on mountain biological diversity (decision VII/27)	
n) Support to the implementation of the programme of work on protected areas (decision VII/28)	

o) Support to the development of national indicators (decision VII/30)	
p) Others (please specify)	
Further information on financial support provided to developing countries and countries with economies in transition.	

The next question (146) is for DEVELOPING COUNTRIES OR COUNTRIES WITH ECONOMIES IN TRANSITION

146. Please indicate with an "X" in the table below in which areas your country has applied for funds from the Global Environment Facility (GEF), from developed countries and/or from other sources. The same area may have more than one source of financial support. Please elaborate in the space below if necessary.

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში "X" ნიშნით აღნიშნეთ ის სფეროები, რომლებსთვისაც თქვენს ქვეყანას მიუმართვას დაფინანსებისთვის გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდისათვის (GEF), განვითარებული ქვეყნებისათვის და/ან სხვა წყაროებისათვის. ერთი და იგივე სფერო შეიძლება რამდენიმე წყაროდან ფინანსდებოდეს. საჭიროების შემთხვევაში კონკრეტულად მიუთითეთ ქვემოთ.

Areas	Applied for funds from		
	GEF	Bilateral	Other
a) Preparation of national biodiversity strategies or action plans ბიომრავალფეროვნების ეროვნული სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების მომზადება	X		
b) National capacity self-assessment for implementation of Convention (decision VI/27) ეროვნულ შესაძლებლობათა თვითშეფასება კონვენციის დანერგვისათვის (გადაწყვეტილება VI/27)	X		
c) Priority actions to implement the Global Taxonomy Initiative (decision V/9) პრიორიტეტული ქმედებები გლობალური ტაქსონომიური ინიციატივის დანერგვისთვის (გადაწყვეტილება V/9)			
d) <i>In-situ</i> conservation (decision V/16) <i>in-situ</i> კონსერვაცია (გადაწყვეტილება (V/16)	X	X	
e) Development of national strategies or action plans to deal with alien species (decision VI/23) უცხო ორგანიზმებთან დაკავშირებით ეროვნული სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების შემუშავება (გადაწყვეტილება VI/23)			
f) <i>Ex-situ</i> conservation, establishment and maintenance of <i>Ex-situ</i> conservation facilities (decision V/26) <i>Ex-situ</i> კონსერვაცია, <i>ex-situ</i> კონსერვაციისათვის საშუალებების შექმნა და შენარჩუნება (გადაწყვეტილება V/26)			X

g) Projects that promote measures for implementing Article 13 (Education and Public Awareness) (decision VI/19) მუხლი 13-ის (განათლება და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება) დანერგვისათვის ღონისძიებების ხელშეწყობის პროექტები			
h) Preparation of national reports (decisions III/9, V/19 and VI/25) ეროვნული მოხსენებების მომზადება (გადაწყვეტილება III/9, V/19 და VI/25)	X		
i) Projects for conservation and sustainable use of inland water biological diversity (decision IV/4) პროექტები შიდა წყლების ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისთვის (გადაწყვეტილება IV/4)	X	X	
j) Activities for conservation and sustainable use of agricultural biological diversity (decision V/5) ქმედებები აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისთვის	X		X
k) Implementation of the Cartagena Protocol on Biosafety (decision VI/26) ბიუსაფრთხოების კარტახენას ოქმის დანერგვა (გადაწყვეტილება VI/26)	X		
l) Implementation of the Global Taxonomy Initiative გლობალური ტაქსონომიური ინიციატივის დანერგვა			
m) Implementation of the Addis Ababa Principles and Guidelines for the Sustainable Use of Biodiversity ადისაბებას პრინციპებისა და სახელმძღვანელობის დანერგვა ბიომრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენებისთვის			
n) Others (please specify) სხვა (გთხოვთ დააკონკრეტოთ)			
Further information on application for financial support.			
ინფორმაცია ბიომრავალფეროვნების სფეროში მულტილატერალური და ბილატერალური წყაროებიდან მიღებული დაფინანსების შესახებ წარმოდგენილია XXXIV ჩარჩოში			

Box LXI.

Please elaborate below on the implementation of this article and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

D. THEMATIC AREAS

D. თემატური მიმართულებები

147. Please use the scale indicated below to reflect the level of challenges faced by your country in implementing the thematic programmes of work of the Convention (marine and coastal biodiversity, agricultural biodiversity, forest biodiversity, inland waters biodiversity, dry and sub-humid lands and mountain biodiversity).

გამოიყენეთ ქვემოთ მითითებული შკალა სირთულეების იმ დონის ასახვისათვის, რომლებსაც თქვენი ქვეყანა აწყდება კონვენციის თემატური სამუშაო პროგრამების განხორციელების დროს (ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნება, აგრარული ბიომრავალფეროვნება, ტყის ბიომრავალფეროვნება, შიდა წყლების ბიომრავალფეროვნება, მშრალი და სუბჰუმიდური ტერიტორიების და მთის ბიომრავალფეროვნება).

3 = High Challenge

3 – მნიშვნელოვანი სირთულე

2 = Medium Challenge

2 – საშუალო სირთულე

1 = Low Challenge

1 = მცირე სირთულე

0 = Challenge has been successfully overcome

0 = სირთულე წარმატებით იქნა დაძლეული

N/A = Not applicable

N/A = არ არის შესაბამისი

Challenges პრობლემები	Programme of Work სამუშაო პროგრამა					
	Agricultural აგრარული ბიომრავალფეროვნება	Forest ტყე	Marine and coastal ზღვა და სანაპირო	Inland water ecosystem შიდა წყლების ეკოსისტემები	Dry and subhumid lands მშრალი და სუბჰუმიდური მიწები	Mountain მთა
(a) Lack of political will and support პოლიტიკური ნებისა და მხარდაჭერის სიმცირე	1	2	2	2	2	1
(b) Limited public participation and stakeholder involvement საზოგადოების მონაწილეობისა და დაინტერესებული მხარეების ჩართვის შეზღუდულობა	1	3	2	2	2	2
(c) Lack of mainstreaming and integration of biodiversity issues into other sectors სხვა სექტორებში ბიომრავალფეროვნების საკითხები არასაკმარისი ჩართვა	3	3	3	3	3	3

(d) Lack of precautionary and proactive measures წინასწარი სიფრთხილისა და პრევენციული ზომების სიმცირე	N/A	3	3	2	2	2
(e) Inadequate capacity to act, caused by institutional weakness მოქმედებისთვის არასაკმარისი შესაძლებლობები, რაც ინსტიტუციური სისუსტეებითაა გამოწვეული	3	3	3	3	3	3
(f) Lack of transfer of technology and expertise ტექნოლოგიებისა და გამოცდილების გადაცემის სიმცირე	1	1	1	1	1	1
(g) Loss of traditional knowledge ტრადიციული ცოდნის დაკარგვა	3	2	N/A	N/A	2	3
(h) Lack of adequate scientific research capacities to support all the objectives ყველა მიზნის მხარდასაჭერად შესაბამისი მცირე სამეცნიერო პოტენციალი	1	1	2	2	1	1
(i) Lack of accessible knowledge and information ხელმისაწვდომი ცოდნისა და ინფორმაციის სიმცირე	1	1	1	1	1	1
(j) Lack of public education and awareness at all levels საზოგადოების განათლებისა და ცნობიერების დაბალი დონე	1	1	2	2	2	1
(k) Existing scientific and traditional knowledge not fully utilized არსებული სამეცნიერო და ტრადიციული ცოდნა სრულად არ არის გამოყენებული	2	1	1	1	2	2

(l) Loss of biodiversity and the corresponding goods and services it provides not properly understood and documented სათანადოდ არ არის გაცნობიერებული და დოკუმენტირებული ბიომრავალფეროვნებისა და მისგან მიღებული პროდუქციის და მომსახურების შემცირება/კარგვა.	3	3	3	3	3	3
(m) Lack of financial, human, technical resources ფინანსური, ადამიანური ტექნიკური რესურსების სიმცირე	1	1	2	3	1	1
(n) Lack of economic incentive measures ეკონომიკური წამახალისებელი ზომების სიმცირე	3	3	3	3	3	3
(o) Lack of benefit-sharing სარგებლის განაწილების არ არსებობა	1	2	1	2	1	1
(p) Lack of synergies at national and international levels საერთაშორისო და ეროვნული დონეების სინერგიზმის არ არსებობა	1	2	1	1	1	1
(q) Lack of horizontal cooperation among stakeholders ჰორიზონტალური თანამშრომლობის არ არსებობა დაინტერესებულ მხარეებს შორის	1	3	3	3	3	2
(r) Lack of effective partnerships ეფექტური პარტნიორული ურთიერთობების არ არსებობა	1	3	3	3	2	2
(s) Lack of engagement of scientific community სამეცნიერო თანასაზოგადოების ჩართვის ნაკლებობა	1	3	2	2	1	1
(t) Lack of appropriate policies and laws შესაბამისი პოლიტიკისა და კანონმდებლობის არარსებობა	3	3	1	3	3	3

(u) Poverty სიღარიბე	N/A	3	3	3	1	2
(v) Population pressure მოსახლეობის ზეწოლა	N/A	3	2	3	3	3
(w) Unsustainable consumption and production patterns არამდგრადი მოხმარება და წარმოების მოდელები	2	3	3	3	3	3
(x) Lack of capacities for local communities ადგილობრივი თემების შესაძლებლობების სიმცირე	2	3	2	2	2	2
(y) Lack of knowledge and practice of ecosystem-based approaches to management ეკოსისტემურ მიდგომებზე დაფუძნებული მართვის ცოდნისა და პრაქტიკის ნაკლებობა	N/A	3	3	3	3	3
(z) Weak law enforcement capacity კანონდარსრულების დაბალი შესაძლებლობები	N/A	2	2	2	2	2
(aa) Natural disasters and environmental change ბუნებრივი კატასტროფები და გარემოს ცვლილება	N/A	1	1	N/A	3	2
(bb) Others (please specify) სხვა (მიუთითეთ)						

Inland water ecosystems

შიდა წყლების ეკოსისტემები

148. Has your country incorporated the objectives and relevant activities of the programme of work into the following and implemented them? (decision VII/4)

ჩართო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სამუშაო პროგრამის ამოცანები და შესაბამისი ქმედებები შემდეგ დოკუმენტებში და დანერგა თუ არა ის? (გადაწყვეტილება VII/4)

Strategies, policies, plans and activities	No	Yes, partially, integrated but not implemented	Yes, fully integrated and implemented	N/A
a) Your biodiversity strategies and action plans ა) ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიები და სამოქმედო გეგმები		X		
b) Wetland policies and strategies ბ) ჭარბტენიანი ტერიტორიების პოლიტიკა და სტრატეგიები	X			
c) Integrated water resources management and water efficiency plans being developed in line with paragraph 25 of the Plan of Implementation of the World Summit on Sustainable Development წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის და წყლის რესურსების ეფექტური გამოყენების გეგმები, რომლებიც შემუშავებულია მდგრადი განვითარების მსოფლიო სამიტის დანერგვის გეგმის 25-ე პარაგრაფის შესაბამისად	X			
d) Enhanced coordination and cooperation between national actors responsible for inland water ecosystems and biological diversity კოორდინაციისა და თანამშრომლობის გაზრდა შიდა წყლებსა და ბიომრავალფეროვნებაზე პასუხისმგებელ სუბიექტებს შორის	X			

Further comments on incorporation of the objectives and activities of the programme of work

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა (2005) განსაზღვრავს ღონისძიებებს შიდა წყლების ეკოსისტემების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისთვის, მათ შორის: დაცული ტერიტორიების დაარსება ჯავახეთის ზეგანზე, სადაც მდებარეობს უმნიშვნელოვანესი ჭარბტენიანი ეკოსისტემები, ჭარბტენიანი ტერიტორიების ინვენტარიზაცია და პრიორიტეტული ტერიტორიების განსაზღვრა საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების ნუსხაში შესატანად, ჭარბტენიანი ტერიტორიების დაცვის სახელმწიფო სტრატეგიის შემუშავება, წყალმცურავი და მენაპირე ფრინველების კონსერვაციის გეგმის შექმნა და განხორციელების დაწყება, მიგრირებადი ფრინველების დარგოლის ცენტრის შექმნა, გადამფრენ ფრინველებზე ნადირობის მენეჯმენტის გაუმჯობესება.

WWF-ის კავკასიის პროგრამული ოფისის კოორდინაციით მნიშვნელოვანი სამუშაო ჩატარდა

კავკასიის ეკორეგიონში კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული მტკნარი წყლის ეკოსისტემების გამოსავლენად და შესაბამისი ღონისძიებების განსაზღვრისათვის, რაც საბოლოოდ აისახა კავკასიის ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმაში (ECP). გეგმით განსაზღვრულია ეკორეგიონში მტკნარი წყლის ეკოსისტემების დაცვისა და მდგრადი გამოყენების ხანგრძლივადიანი (2025) და 10 წლიანი (2015) მიზნები და ახლო მომავალში განსახორციელებელი ღონისძიებები კონსერვაციის, მართვის გაუმჯობესებისა და აღდგენის მიმართულებით. ღონისძიებები მოიცავს ახალი დაცული ტერიტორიების დარსებას, არსებულ დაცულ ტერიტორიებში მართვის გაუმჯობესებას, წყლის რესურსების მენეჯერების ტრენინგებს, თევზისა და წყლის რესურსების მართვის გაუმჯობესებისთვის შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების მიღებას და სამოდელო პროექტების განხორციელებას შიდა წყლების ეკოსისტემების რეაბილიტაციისათვის. ეკორეგიონის საქართველოს ნაწილში კონსერვაციისათვის პრიორიტეტულადაა მიჩნეული მტკნარი წყლის შემდეგი ეკოსისტემები: ჯავახეთის ზეგანი, მდ. რიონის შესართავი და კოლხეთის ჭაობები, მდ. მტკვარი-ჯანდარის ტბა, მდინარეების იორისა და ალაზანის ტრანსსასაზღვრო უბნები.

დაწყებულია NBSAP-ითა და ECP-ით განსაზღვრული ზოგიერთი ქმედების დანერგვა: გერმანიის მთავრობის სამხრეთ კავკასიის ინიციატივის ფარგლებში მომზადდა პროექტი, რომელიც მხარს დაუჭერს დაცული ტერიტორიების დარსებას ჯავახეთის ზეგანზე, მათ შორის ხანჩალის, მადატაფისა და ბუღდაშენის ტბებზე. პროექტი განხორციელდება გერმანიის ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ფედერალური სამინისტროსა (BMZ) და გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკის (KfW) მხარდაჭერით. ჯავახეთის ზეგანზე მდებარე ტბები და ჭაობიანი ადგილები, როგორც ბიოლოგიური მრავალფეროვნებით გამორჩეული და მაღალი კონსერვაციული ღირებულების მქონე ტერიტორიები, სრულად შეესაბამებიან რა რამსარის კონვენციით განსაზღვრულ კრიტერიუმებს, შერჩეული არიან საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების ნუსხაში შესატანად (სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი, რამსარის კონვენციის მცირე გრანტების პროგრამა, 2000). WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობა ნორვეგიის მთავრობის მხარდაჭერით ახორციელებს პროექტს ივრისპირა ტუგაისებური ჭაღის ტყეების დეგრადირების შეჩერებისთვის. აღნიშნულ ეკოსისტემას მნიშვნელოვანი საფრთხე შეუქმნა მდ. იორის ზემოწელში ხელოვნური წყალსაცავის მშენებლობამ. პროექტის ერთ-ერთი მიზანი სწორედ არის შესაბამისი ღონისძიებების განსაზღვრა მდ. იორის ბუნებრივი პიდროლოგიური რეჟიმის აღდგენის ხელშესაწყობად.

საქართველოში განხორციელდა და მიმდინარეობს რამდენიმე პროექტი, რომლებიც საფუძველს უქმნიან მდინარეთა აუზების ინტეგრირებული მართვის მიდგომების დანერგვას. UNDP-ის მიერ ინიცირებული იქნა პროექტი მტკვარ-არაქსის მდინარეთა აუზების დეგრადაციის შეჩერება. პროექტის GEF-ის მიერ დაფინანსებული კომპონენტის ფარგლებში მუშავდება ტრანსსასაზღვრო დიაგნოსტიკური ანალიზი და სტრატეგიული სამოქმედო გეგმა. შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტომ (SIDA) ამავე პროექტის ფარგლებში მხარი დაუჭირა მტკვარ-არაქსის მდინარეთა აუზების ინტეგრირებული მართვისათვის საკანონმდებლო და ინსტიტუციური შეფასებების ჩატარებას, აგრეთვე, თემატური ანგარიშების მომზადებას ტრანსსასაზღვრო დიაგნოსტიკური ანალიზისათვის, ინტეგრირებული მართვისათვის ინსტიტუციური მოდელების შემუშავებას და ეროვნული სამოქმედო გეგმების შემუშავებას. USAID-ის „სამხრეთ კავკასიის წყლის პროგრამა“ (2005-2008) ხელს უწყობს წყლის რესურსების სააუზო მართვის დანერგვას შემდეგი ქმედებების განხორციელებით: ინსტიტუციური და საკანონმდებლო ჩარჩოების შემუშავება და გაძლიერება, სამეცნიერო და ანალიტიკური შესაძლებლობების გაძლიერება სამეცნიერო ცოდნაზე დაფუძნებული მართვისათვის, სამოქალაქო საზოგადოების მონაწილეობის გაძლიერება. Eurasia Foundation-ის მხარდაჭერით განხორციელდა მცირე გრანტების პროგრამა სამოქალაქო საზოგადოების გაძლიერების მიზნით ეროვნულ და რეგიონულ დონეზე წყლის რესურსების მართვაში მონაწილეობის მისაღებად და დაარსდა ადგილობრივი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო ცენტრები. ამავე დონორის მხარდაჭერით ამჟამად მიმდინარეობს პროექტი ადგილობრივი მოსახლეობის გარემოსდაცვითი შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის მხარდასაჭერად. თუმცა, ზემოთ აღნიშნული პროექტებში ბიომრავალფეროვნების საკითხები უმნიშვნელოაა გათვალისწინებული.

149. Has your country identified priorities for each activity in the programme of work, including timescales, in relation to outcome oriented targets? (decision VII/4)

149. განსაზღვრა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სამუშაო პროგრამის თითოეული ქმედების პრიორიტეტები, მათ შორის დროის განრიგი, შედეგზე ორიენტირებულ ამოცანებთან დაკავშირებით? (გადაწყვეტილება VII/4)

a) No	X
b) Outcome oriented targets developed but priority activities not developed	
c) Priority activities developed but not outcome oriented targets	
d) Yes, comprehensive outcome oriented targets and priority activities developed	

Further comments on the adoption of outcome oriented targets and priorities for activities, including providing a list of targets (if developed).

150. Is your country promoting synergies between this programme of work and related activities under the Ramsar Convention as well as the implementation of the Joint Work Plan (CBD-Ramsar) at the national level? (decision VII/4)

ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ამ სამუშაო პროგრამისა და რამსარის კონვენციით დადგენილ აქტივობების შორის სინერჯიზმს, აგრეთვე ერთობლივი სამუშაო გეგმის განხორციელებას (CBD-Ramsar) ეროვნულ დონეზე? (გადაწყვეტილება VII/4)

a) Not applicable (not Party to Ramsar Convention)	
b) No	
c) No, but potential measures were identified for synergy and joint implementation	
d) Yes, some measures taken for joint implementation (please specify below)	X
e) Yes, comprehensive measures taken for joint implementation (please specify below)	

Further comments on the promotion of synergies between the programme of work and related activities under the Ramsar Convention as well as the implementation of the Joint Work Plan (CBD-Ramsar) at the national level.

საქართველოში ბიომრავალფეროვნების შესახებ კონვენციისა და რამსარის კონვენციების დანერგვის კოორდინირებას ახდენს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, რაც ქმნის შესაბამის საფუძველს სამუშაო პროგრამისა და რამსარის კონვენციის შესაბამისი ქმედებების სინერჯიზმისათვის.

რამსარის კონვენციის დანერგვისათვის პრიორიტეტული ქმედებები ასახულია საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმაში.

151. Has your country taken steps to improve national data on: (decision VII/4)

გადადგა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ნაბიჯები ეროვნული დონის მონაცემების სრულყოფისათვის შემდეგ საკითხებთან დაკავშირებით? (გადაწყვეტილება VII/4):

Issues	Yes	No	No, but development
--------	-----	----	---------------------

			is under way
a) Goods and services provided by inland water ecosystems? ა) საქონელი და მომსახურება, რომელსაც უზრუნველყოფს შიდა წყლების ეკოსისტემები		X	
b) The uses and related socioeconomic variables of such goods and services? ბ) ამ საქონლისა და მომსახურების გამოყენება და მასთან დაკავშირებული სოციალურ-ეკონომიკური ცვლილებები		X	
c) Basic hydrological aspects of water supply as they relate to maintaining ecosystem function? გ) წყალმომარაგების ძირითადი ჰიდროლოგიური ასპექტები, რამდენადაც ეს დაკავშირებულია ეკოსისტემის ფუნქციონირების შენარჩუნებასთან		X	
d) Species and all taxonomic levels? სახეობები და ყველა ტაქსონომიური (სისტემატიკური) დონეები		X	
e) On threats to which inland water ecosystems are subjected? საფრთხეები, რომლებიც ემუქრება შიდა წყლების ეკოსისტემებს.		X	

Further comments on the development of data sets, in particular a list of data sets developed in case you have replied "YES" above.

პროექტის „მტკვარ-არაქსის აუზის დეგრადაციის შეჩერება“ (UNDP/SIDA, 2003-2005) ფარგლებში მომზადდა ანგარიში წყლის რესურსების საინფორმაციო სისტემებისა და მონიტორინგის მდგომარეობის შესახებ საქართველოში. აღნიშნული ანგარიშის თანახმად ამჟამად საქართველოში არ არსებობს უნიფიცირებული მონაცემთა ბაზა წყლის რესურსების შესახებ. არ არსებობს მონაცემთა შეგროვების, შენახვის, ანალიზისა და მონიტორინგის თანამედროვე კომპიუტერული სისტემები. წყლის რესურსების მონიტორინგში ჩართულ უწყებებს შორის არ ხდება სტატისტიკური მონაცემების გაცვლა და არსებული მონაცემები არ არის ხელმისაწვდომი საზოგადოებისათვის. აღნიშნული პრობლემის საპასუხოდ სამხრეთ კავკასიის წყლის პროგრამის (USAID, 2005-2008) ფარგლებში დაიწყო წყლის კადასტრის ეროვნული საინფორმაციო სისტემის ტექნიკური დიზაინის შემუშავება.

ამავე პროექტის ფარგლებში მომზადდა თემატური ანგარიშები მდ. მტკვარის აუზში ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის, წყლის რესურსების დაბინძურების, ხმელეთიდან დანადგურების წყაროების, ირიგაციისა და დრენაჟის და წყალდიდობების შესახებ.

152. Has your country promoted the application of the guidelines on the rapid assessment of the biological diversity of inland water ecosystems? (decision VII/4)

შეუწყო თუ არა ხელი თქვენმა ქვეყანამ შიდა წყლების ეკოსისტემების ბიოლოგიური მრავალფეროვნების სწრაფი შეფასების სახელმძღვანელოების გამოყენებას? (გადაწყვეტილება VII/4)

a) No, the guidelines have not been reviewed ა) არა, სახელმძღვანელოები არ არის განხილული	X
---	---

b) No, the guidelines have been reviewed and found inappropriate ბ) არა, სახელმძღვანელოები იქნა განხილული და მიხნეული იქნა შეუსაბამოდ	
c) Yes, the guidelines have been reviewed and application/promotion is pending ც) დიახ, სახელმძღვანელოები იქნა განხილული და ხდება მათი გამოყენება	
d) Yes, the guidelines promoted and applied დ) დიახ, ხელი შეეწყო სახელმძღვანელოების გამოყენებას.	
Further comments on the promotion and application of the guidelines on the rapid assessment of the biological diversity of inland water ecosystems.	

Box LXII.

Please elaborate below on the implementation of this programme of work and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

საქართველოში შესწავლილი და გამოვლენილია კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული მტკნარი წყლების ეკოსისტემები, თუმცა არ არსებობს შიდა წყლების ბიომრავალფეროვნების ერთიანი მონაცემთა ბაზა, ინფორმაცია გაბნეულია სხვადასხვა ანგარიშებში, კვლევებსა და პუბლიკაციებში. NBSAP-ის შესაბამისად დაწესებული ქმედებები დაცული ტერიტორიების ჩამოსაყალიბებულად ჯავახეთის ზეგანზე არსებული ტბებისა და მიმდებარე ჭარბტენიანი ტერიტორიების დაცვისა და შენარჩუნებისთვის, მზადდება შესაბამისი დოკუმენტაცია აღნიშნული ტბების რამსარის კონვენციის საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შეტანისათვის. პალიატომის ტბისა და კოლხეთის ტორფიანი ჭაობების დაცვის მიზნით დაარსდა და მიმდინარეობს კოლხეთის ეროვნული პარკის ჩამოყალიბება.

მიუხედავად იმისა, რომ ქვეყანაში მიმდინარეობს სამუშაო პროგრამის შესაბამისი ქმედებები, ეროვნულ დონეზე აღნიშნული სამუშაო პროგრამის განხილვა, პრიორიტეტების იდენტიფიცირება და განხორციელების ეროვნულ გეგმის შედგენა არ მომხდარა. წყლის რესურსების მართვასთან დაკავშირებით გადაწყვეტილებების მიღებისას არასათანადო ყურადღება ეთმობა შიდა წყლების ბიომრავალფეროვნების საკითხებს. უკანასკნელი წლების განმავლობაში მცირე ყურადღება ეთმობოდა შიდა წყლების ბიომრავალფეროვნების კვლევებს, რის გამოც არსებული მონაცემები საჭიროებს მნიშვნელოვან განახლებას.

Marine and coastal biological diversity

ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნება

General

ზოგადი

153. Do your country's strategies and action plans include the following? Please use an "X" to indicate your response. (decisions II/10 and IV/15)
მოიცავს თუ არა თქვენი ქვეყნის სტრატეგიები და სამოქმედო გეგმები შემდეგს?

“X” ნიშნით აღნიშნეთ თქვენი პასუხი. (გადაწყვეტილება II/10 და IV/15)	
<p>a) Developing new marine and coastal protected areas ზღვისა და სანაპიროს ახალი დაცული ტერიტორიების შექმნა</p>	X
<p>b) Improving the management of existing marine and coastal protected areas ზღვისა და სანაპიროს არსებული დაცული ტერიტორიების მართვის გაუმჯობესება</p>	X
<p>c) Building capacity within the country for management of marine and coastal resources, including through educational programmes and targeted research initiatives (if yes, please elaborate on types of initiatives in the box below) ქვეყნის ფარგლებში ზღვისა და სანაპიროს რესურსების მართვის შესაძლებლობების გაძლიერება, მათ შორის საგანმანათლებლო პროგრამებისა და მიზანმიმართული კვლევითი ინიციატივების გზით (დადებითი პასუხის შემთხვევაში დააკონკრეტეთ ინიციატივების ტიპები ქვემოთ მოცემულ ბლოკში)</p>	
<p>d) Instituting improved integrated marine and coastal area management (including catchments management) in order to reduce sediment and nutrient loads into the marine environment ზღვისა და სანაპიროს ტერიტორიების ინტეგრირებული მართვის ინსტიტუციური გაძლიერება (წყალშემკრებების მართვის ჩათვლით), ნუტრიენტებისა და სხვა ნარჩენების ზღვის გარემოში ჩადინების შემცირების მიზნით</p>	X
<p>e) Protection of areas important for reproduction, such as spawning and nursery areas გამრავლებისათვის მნიშვნელოვანი ტერიტორიების, როგორცაა საქვირითე და შთამომავლობის გამოზრდის ადგილების დაცვა</p>	
<p>f) Improving sewage and other waste treatment ჩამდინარე წყლების და სხვა ნარჩენების მართვის გაუმჯობესება</p>	X
<p>g) Controlling excessive fishing and destructive fishing practices ჭარბი თევზჭერისა და თევზჭერის საზიანო მეთოდების კონტროლი</p>	X
<p>h) Developing a comprehensive oceans policy (if yes, please indicate current stage of development in the box below) ყოვლისმომცველი საოკეანო პოლიტიკის შემუშავება (დადებითი პასუხის მიუთითეთ განვითარების მიმდინარე ეტაპი ქვემოთ მოცემულ ბლოკში)</p>	
<p>i) Incorporation of local and traditional knowledge into management of marine and coastal resources (if yes, please elaborate on types of management arrangements in the box below) ადგილობრივი და ტრადიციული ცოდნის გამოყენება ზღვისა და სანაპიროს რესურსების მართვაში (დადებითი პასუხის შემთხვევაში დააკონკრეტეთ მართვის ღონისძიებების ტიპები ქვემოთ მოცემულ ბლოკში)</p>	
<p>j) Others (please specify below) სხვა (დააკონკრეტეთ)</p>	
<p>k) Not applicable არ არის ქვეყნისთვის შესაბამისი</p>	
Please elaborate on the above activities and list any other priority actions relating to conservation and sustainable use of marine and coastal biodiversity.	

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა არსებული არ მოიცავს შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების დაცვის საკითხებს, ვინაიდან ცალკე დოკუმენტად მომზადდა „შავი ზღვის რეაბილიტაციისა და დაცვის საქართველოს სტრატეგიული სამოქმედო გეგმის“ პროექტი, თუმცა აღნიშნული დოკუმენტი არ იქნა დამტკიცებული.

შავი ზღვის დაბინძურებისაგან დაცვის, ბიომრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენებისა და კონსერვაციის ხელშეწყობი ღონისძიებები ასახულია საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა ეროვნულ პროგრამაში (2000-2004). კერძოდ, დოკუმენტი ითვალისწინებს შემდეგ ღონისძიებებს: შავი ზღვაში ჩამდინარე მდინარეებისპირა ქალაქებში (ქუთაისი, სობი, ფოთი, ბათუმი, ზუგდიდი) საკანალიზაციო და გამწმენდი სისტემების მდგომარეობის გაუმჯობესება; ბათუმისა და ფოთის პორტებში ჩამდინარე და საბალასტო წყლების კონტროლის გაუმჯობესება, კონვენციური ინსპექციის თანამშრომელთა სათანადო მომზადება, მდ. რიონის აუზის ინტეგრირებული მართვის პროგრამისთვის წინაპირობების შექმნა, სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვის დანერგვა; მარიკულტურის განვითარება და გადაშენების პირას მყოფი თევზის სახეობების გენოფონდის რეზერვაციების მოწყობა, კოლხეთის დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბება/განვითარება; ზღვის ნაპირისა და წყლის ხარისხის მონიტორინგის სისტემების შექმნა, ნავთობის ავარიული დაღვრის შემთხვევებზე რეაგირების გეგმების მომზადება. გეგმით გათვალისწინებული ზოგიერთი ქმედების განხორციელება მიმდინარეობს საქართველოს სანაპირო ინტეგრირებული მართვის პროექტის ფარგლებში (მსოფლიო ბანკი, GEF, ნიდერლანდების მთავრობა). უმრავლესობა კი არ ხორციელდება, სათანადო ფინანსური რესურსების არარსებობის გამო.

Implementation of Integrated Marine and Coastal Area Management

154. Has your country established and/or strengthened institutional, administrative and legislative arrangements for the development of integrated management of marine and coastal ecosystems?

განსაზღვრა და/ან გააძლიერა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზღვისა და სანაპიროს ეკოსისტემების ინტეგრირებული მართვის ინსტიტუციონალური, ადმინისტრაციული და იურიდიული ღონისძიებები?

a) No	
b) Early stages of development	
c) Advanced stages of development	X
d) Arrangements in place (please provide details below)	
e) Not applicable	

Further comments on the current status of implementation of integrated marine and coastal area management.

სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვის პრინციპების დამკვიდრება და შესაბამისი საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ჩარჩოს განვითარება წარმოადგენს საქართველოს სანაპირო ინტეგრირებული მართვის პროექტის ერთ-ერთ კომპონენტს. (საქართველოს სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის პროექტი არის საქართველოს გარემოს დაცვის სამინისტროს ინიციატივა შავი ზღვის გარემოსდაცვითი პროგრამის ფარგლებში, რომელიც დაფინანსდა განვითარების საერთაშორისო ასოციაციის (IDA) კრედიტითა და გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის გრანტით, აგრეთვე, ნიდერლანდების მთავრობის გრანტით, განხორციელების წლები 1999-2006). პროექტის ფარგლებში სხვადასხვა ანალიტიკური კვლევების საფუძველზე მომზადდა სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვის კონცეფცია და საქართველოს კანონის პროექტი „სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვის შესახებ“, რომელიც ამჟამად განიხილება შესაბამისი უწყებების მიერ.

155. Has your country implemented ecosystem-based management of marine and coastal resources, for example through integration of coastal management and watershed management, or

through integrated multidisciplinary coastal and ocean management?

დანერგა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზღვისა და სანაპიროს ეკოსისტემური მართვის პრაქტიკა, მაგალითად, სანაპიროსა და წყლის აუზის (წყალგამყოფის) ერთიანი მართვის, ან სანაპიროსა და ოკეანის ინტეგრირებული მრავალდარგობრივი მართვის გზით?

a) No	X
b) Early stages of development	
c) Advanced stages of development	
d) Arrangements in place (please provide details below)	
e) Not applicable	

Further comments on the current status of application of the ecosystem to management of marine and coastal resources.

Marine and Coastal Living Resources

156. Has your country identified components of your marine and coastal ecosystems, which are critical for their functioning, as well as key threats to those ecosystems?

თქვენს ქვეყანაში იდენტიფიცირებულია თუ არა ზღვისა და სანაპიროს ეკოსისტემების ის კომპონენტები, რომლებიც კრიტიკულია მათი ფუნქციონირებისთვის, აგრეთვე, ძირითადი საფრთხეები ამ ეკოსისტემებისათვის?

a) No	
b) Plans for a comprehensive assessment of marine and coastal ecosystems are in place (please provide details below)	
c) A comprehensive assessment is currently in progress	
d) Critical ecosystem components have been identified, and management plans for them are being developed (please provide details below)	X
e) Management plans for important components of marine and coastal ecosystems are in place (please provide details below)	
f) Not applicable	

Further comments on the current status of assessment, monitoring and research relating to marine and coastal ecosystems, as well as key threats to them

საქართველო მონაწილეობას იღებს ბუქარესტის კონვენციის სტამბულის კომისიასთან შექმნილი ბიომრავალფეროვნების სამრეწველო ჯგუფის მუშაობაში, რომელიც ამზადებს შავი ზღვის იმ მნიშვნელოვან სახეობათა ნუსხებს, რომელთა მოპოვება უნდა იქნეს აკრძალული ან რეგულირებული. ჯგუფი აგრეთვე განიხილავს ზღვისა და სანაპიროს კონსერვაციისათვის მნიშვნელოვანი ჰაბიტატების ინვენტარიზაციისა და შესაბამისი რუკების მომზადების საკითხს. აღსანიშნავია, რომ შავი ზღვის ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნების ოქმი (2002) ერთვის შავი ზღვის მნიშვნელოვანი (იშვიათი და გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი) სახეობების პირობითი ნუსხა და განსაზღვრულია მხარეთა ვალდებულებები ნუსხაში შეტანილი სახეობების დაცვისათვის. თუმცა საქართველოს ჯერჯერობით არ აქვს ხელი მოწერილი აღნიშნულ ოქმზე. 2002-2004 წლებში ბიომრავალფეროვნების ცენტრში განხორციელდა სანაპიროს ჰაბიტატების წითელი წიგნის საცდელი პროექტი (TACIS-ის ტექნიკური დახმარების პროექტის მხარდაჭერით), რომლის ფარგლებშიც EU NIS-ის გამოყენებით მოხდა საქართველოს სანაპირო ჰაბიტატების კლასიფიკაცია, დახასიათება, მომზადდა ზოგიერთი ჰაბიტატის რუკა, შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების ოქმით განსაზღვრული ზოგიერთი სახეობის გავრცელების რუკა, შეფასდა ჰაბიტატების მდგომარეობა და იდენტიფიცირდა კონსერვაციისათვის მნიშვნელოვანი სახეობები. აღსანიშნავია, რომ უფრო

ადრე, შავი ზღვის გარემოსდაცვითი პროგრამის ფარგლებში (BSEP, 1993-2000) საქართველოს შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების რეგიონული ცენტრის მიერ მომზადდა შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების ეროვნული ანგარიში, ხოლო 1998 წელს ამავე ცენტრის მონაწილეობით, გამოიცა შავი ზღვის რეგიონული წითელი წიგნი.

სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის კონცეფციისა და სტრატეგიის შემუშავების პროცესში ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნების კარგვის ძირითად მიზეზებად მიჩნეული იქნა: დრენაჟი, ტყის საფარის განადგურება, ტორფის მოპოვება, გადაჭარბებული თევზჭერამ მყარი და თხევადი ნარჩენებით დაბუნძურება, ურბანული ტერიტორიების გაფართოება და სპონტანური განვითარების ზეწოლა. ერთ-ერთი მწვავე პრობლემაა გადაშენების პირას მყოფი სახეობების (ზუთხისებრთა თევზების) უკანონო ჭერა.

კოლხეთის დაცული ტერიტორიების ფარგლებში მოქცეული ზღვისა და სანაპიროს ეკოსისტემები (ზღვის აკვატორია, ტორფიანი ჭაობები, კოლხური ტყეები) შესწავლილი და შეფასებული იქნა დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმების შემუშავების პროცესში. ჩატარდა, აგრეთვე, გამოკვლევები საფრთხეების გამოვლენისა და შეფასების მიზნით. ცალკე იქნა შესწავლილი ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ ეროვნული პარკის რესურსების მოხმარება და შესაძლო საფრთხეები. კოლხეთის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმების თანახმად, აღნიშნული ეკოსისტემებისათვის ძირითად საფრთხეებად მიჩნეულია: სანაპიროს დაუგეგმავი და შეუსაბამო განვითარება, ტყის ჭრა, გადაჭარბებული და არალეგალური თევზჭერა და ნადირობა.

გრეისფალდის უნივერსიტეტის ბოტანიკის ინსტიტუტის, არასამთავრობო ორგანიზაცია “ჭაობის“, ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციისა და ბათუმის ბოტანიკური ბაღის მიერ ჩატარდა ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ფარგლებში მოქცეული ისპანის ტორფიანი ჭაობების დეტალური კვლევები, კერძოდ შესწავლილ იქნა: მცენარეულობა, ძირითადი ჰაბიტატები, ჰიდროლოგია, მცენარეულობისა და ტორფის საფარის განვითარების ისტორია, ინვაზიური სახეობები. ანალოგიური გამოკვლევები დაწყებულია კოლხეთის ეროვნული პარკში მდებარე იმნათის ჭაობში.

157. Is your country undertaking the following activities to implement the Convention’s work plan on coral reefs? Please use an “X” to indicate your response.

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა შემდეგ აქტივობებს კონვენციის სამუშაო გეგმის განხორციელებისათვის მარჯნის რიფებთან დაკავშირებით?

Activities	Not implemented nor a priority	Not implemented but a priority	Currently implemented	Not applicable
a) Ecological assessment and monitoring of reefs				X
b) Socio-economic assessment and monitoring of communities and stakeholders				X
c) Management, particularly through application of integrated coastal management and marine and coastal protected areas in coral reef environments				X

d) Identification and implementation of additional and alternative measures for securing livelihoods of people who directly depend on coral reef services				X
e) Stakeholder partnerships, community participation programmes and public education campaigns				X
f) Provision of training and career opportunities for marine taxonomists and ecologists				X
g) Development of early warning systems of coral bleaching				X
h) Development of a rapid response capability to document coral bleaching and mortality				X
i) Restoration and rehabilitation of degraded coral reef habitats				X
j) Others (please specify below)				X
Please elaborate on ongoing activities.				

Marine and Coastal Protected Areas

<p>158. Which of the following statements can best describe the current status of marine and coastal protected areas in your country? Please use an "X" to indicate your response.</p> <p>ქვემოთ მოცემული რომელი ფორმულირება აღწერს უკეთესად თქვენს ქვეყანაში არსებული ზღვისა და სანაპიროს დაცული ტერიტორიების ამჟამინდელ მდგომარეობას? "X" ნიშნით მიუთითეთ თქვენი პასუხი.</p>	
<p>a) Marine and coastal protected areas have been declared and gazetted (please indicate below how many)</p> <p>ინფორმაცია ზღვისა და სანაპიროს დაცული ტერიტორიების შესახებ გამოქვეყნებულია ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში (მიუთითეთ რამდენი დაცული ტერიტორია)</p>	X
<p>b) Management plans for these marine and coastal protected areas have been developed with involvement of all stakeholders</p> <p>დანიტერესებული მხარეების მონაწილეობით შემუშავებულია ზღვისა და სანაპიროს შემოსხენებული დაცული ტერიტორიების მართვის გეგმები</p>	X
<p>c) Effective management with enforcement and monitoring has been put in place</p> <p>ხორციელდება ეფექტური მართვა, კანონდარსრულება და მონიტორინგი</p>	X
<p>d) A national system or network of marine and coastal protected areas is</p>	

<p>under development</p> <p>განვითარების პროცესშია ზღვისა და სანაპიროს დაცული ტერიტორიების ეროვნული სისტემა ან ქსელი</p>	
<p>e) A national system or network of marine and coastal protected areas has been put in place</p> <p>არსებობს ზღვისა და სანაპიროს დაცული ტერიტორიების ეროვნული სისტემა ან ქსელი</p>	
<p>f) The national system of marine and coastal protected areas includes areas managed for purpose of sustainable use, which may allow extractive activities</p> <p>ზღვისა და სანაპიროს დაცული ტერიტორიების ეროვნული სისტემა მოიცავს ტერიტორიებს, რომელთა მართვა ხდება რესურსების მდგრადი გამოყენების მიზნით, რაც ითვალისწინებს რესურსების მოპოვებას</p>	X
<p>g) The national system of marine and coastal protected areas includes areas which exclude extractive uses</p> <p>ზღვისა და სანაპიროს დაცული ტერიტორიების ეროვნული სისტემა მოიცავს ტერიტორიებს, სადაც აკრძალულია რესურსების მოპოვება</p>	X
<p>h) The national system of marine and coastal protected areas is surrounded by sustainable management practices over the wider marine and coastal environment.</p> <p>ზღვისა და სანაპიროს დაცული ტერიტორიების ეროვნულ სისტემა ჩართულია ზღვისა და სანაპიროს უფრო ფართო გარემოში, რომელიც მდგრადად იმართება.</p>	
<p>i) Other (please describe below)</p> <p>სხვა (დააკონკრეტეთ)</p>	
<p>j) Not applicable</p> <p>არ არის შესაბამისი ქვეყნისთვის</p>	

Further comments on the current status of marine and coastal protected areas.

საქართველოში 1999 წელს „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ კანონით შეიქმნა კოლხეთის ეროვნული პარკი (IUCN კატეგორია II, 45 447,4 ჰა), ქობულეთის ნაკრძალი (IUCN კატეგორია I, 331,25 ჰა) და ქობულეთის აღკვეთილი (IUCN კატეგორია IV, 438,75 ჰა). კოლხეთის ეროვნული პარკი მოიცავს სანაპირო ჭარბტენიან ტერიტორიებს – ჭურის, ნაბადასა და იმნათის ტორფიან ჭაობებს, დაჭაობებულ ტყეებს, დიუნებსა და პალიასტომის ტბას, სახმელეთო ნაწილის ფართობია 29 704,4 ჰა) და საზღვაო აკვატორიას (15 743 ჰა). ქობულეთის ნაკრძალი და ქობულეთის აღკვეთილი მოიცავენ სანაპირო ტორფიან ჭაობებს. აღნიშნული ტერიტორიები 1997 წელს შეტანილი იქნა რამსარის კონვენციის საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში.

კოლხეთის ეროვნული პარკის, ქობულეთის ნაკრძალისა და აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმები შემუშავდა საქართველოს სანაპიროს ინტეგრირებული პროექტის მხარდაჭერით. (აღნიშნული მენეჯმენტის გეგმები დამტკიცდა 2006 წელს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანებით). სიმპ-ის მხარდაჭერით: დასრულდა კოლხეთის დაცული ტერიტორიების დემარკაცია, შემუშავდა კოლხეთის ეროვნული პარკის ბიომრავალფეროვნების პროგრამა, შეფასდა თევზჭერის მართვა პალიასტომის ტბაზე და მომზადდა თევზჭერის მონიტორინგის პროგრამა პალიასტომის ტბასა და მდ. ფიხორაზე, შესწავლილი იქნა რესურსთმომხარება კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, სათანადოდ აღიჭურვა კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია, განხორციელდა ინტერპრეტაციის პროგრამა, შეიქმნა დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციული და ტურისტული ინფრასტრუქტურა. 2003 და 2005 წლებში ჩატარდა ფრინველთა საზამთრო აღრიცხვები Wetlands International-ის ფორმატის შესაბამისად, ქობულეთის ნაკრძალში მდებარე ტორფიანი ჭაობები და იმნათის ჭაობი ეროვნულ პარკში, დეტალურად იქნა შესწავლილი გრეიფსვალდის უნივერსიტეტის (გერმანია) ბოტანიკის ინტიტუტის მკვლევარების მიერ.

კოლხეთის ეროვნულ პარკში ადგილობრივი მოსახლეობის ინტერესების გათვალისწინებით შეიქმნა ტრადიციული გამოყენების ზონა, სადაც ნებადართულია თევზჭერა, შემის ჭრა, პირუტყვის ძოვება. პარკის მკაცრი დაცვისა და მართვადი დაცვის ზონებში, რომლებსაც მიეკუთვნება ზღვის აკვატორია, რესურსების მოპოვება აკრძალულია. ქობულეთის ნაკრძალში დაიშვება მხოლოდ მონიტორინგის ქმედებები და სამეცნიერო კვლევები, ხოლო ქობულეთის ადგილობრივში შესაძლებელია სამკურნალო და კენკროვანი მცენარეების ლიმიტირებული შეგროვება და მეფუტკრეობა.

Mariculture

159. Is your country applying the following techniques aimed at minimizing adverse impacts of mariculture on marine and coastal biodiversity? Please check all that apply.

იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ქვემოთ მოცემულ მეთოდებს, ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნებაზე საზღვაო მეურნეობის (მარიკულტურის) მანვე გავლენის მინიმუმამდე დაყვანის მიზნით? მიუთითეთ ყველა მეთოდი, რომელიც გამოიყენება.

<p>a) Application of environmental impact assessments for mariculture developments</p> <p>გარემოზე ზემოქმედების შეფასების გამოყენება მარიკულტურის განვითარებაში</p>	
<p>b) Development and application of effective site selection methods in the framework of integrated marine and coastal area management</p> <p>ტერიტორიების შერჩევის ეფექტური მეთოდების შემუშავება და გამოყენება ზღვისა და სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის ფარგლებში</p>	
<p>c) Development of effective methods for effluent and waste control</p> <p>ჩამდინარე წყლებისა და ნარჩენების მართვის ეფექტური მეთოდების შემუშავება</p>	
<p>d) Development of appropriate genetic resource management plans at the hatchery level</p> <p>გენეტიკური რესურსების მართვის სათანადო გეგმების შემუშავება საინკუბაციო დონეზე</p>	
<p>e) Development of controlled hatchery and genetically sound reproduction methods in order to avoid seed collection from nature.</p> <p>კონტროლირებადი საინკუბაციო და რეპროდუქციის გენეტიკური მეთოდების შემუშავება, სათესლე მასალის ბუნებიდან ამოღების თავიდან აცილების მიზნით.</p>	
<p>f) If seed collection from nature cannot be avoided, development of environmentally sound practices for spat collecting operations, including use of selective fishing gear to avoid by-catch</p> <p>იმ შემთხვევაში, თუ შეუძლებელია სათესლე მასალის ბუნებაში შეგროვების თავიდან აცილება, ქვირითის შეგროვების ოპერაციების ეკოლოგიურად უსაფრთხო მეთოდების შემუშავება, მათ შორის შერჩევითი თევზსაჭერი მოწყობილობის გამოყენება, ქვირითთან ერთად თევზის ჭერის თავიდან აცილების მიზნით.</p>	
<p>g) Use of native species and subspecies in mariculture</p> <p>საზღვაო მეურნეობაში ადგილობრივი სახეობების და ქვესახეობების გამოყენება</p>	
<p>h) Implementation of effective measures to prevent the inadvertent release of mariculture species and fertile polyploids.</p> <p>ეფექტური ღონისძიებების გატარება ზღვის კულტურების სახეობების და</p>	

ნაყოფიერი პოლიპოიდების დაუდევარი გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით	
i) Use of proper methods of breeding and proper places of releasing in order to protect genetic diversity გამრავლების სწორი მეთოდების გამოყენება და გავრცელების ადგილების სწორად შერჩევა, გენეტიკური მრავალფეროვნების დაცვის მიზნით	
j) Minimizing the use of antibiotics through better husbandry techniques ანტიბიოტიკების გამოყენების მინიმუმამდე დაყვანა მეურნეობის უკეთესი მეთოდების გამოყენების გზით	
k) Use of selective methods in commercial fishing to avoid or minimize by-catch სამრეწველო თევზჭერაში შერჩევითი მეთოდების გამოყენება თანჭერილის თავიდან აცილების ან მინიმუმამდე დაყვანის მიზნით	X
l) Considering traditional knowledge, where applicable, as a source to develop sustainable mariculture techniques საჭიროების შემთხვევაში ტრადიციული ცოდნის, როგორც საზღვაო მეურნეობის მდგრადი მეთოდების განვითარების წყაროს, გამოყენება	
m) Not applicable არ არის შესაბამისი ქვეყნისათვის	
Further comments on techniques that aim at minimizing adverse impacts of mariculture on marine and coastal biodiversity.	
<p>2005 წლამდე, „გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად გარემოსდაცვით ნებართვას საჭიროებდა, როგორც თევზის სარეწი მიზნით მოშენება ბუნებრივ წყალსატევებში, ასევე მარიკულტურისა და აქვაკულტურის ფერმების შექმნა. ამასთან თევზის სარეწი მიზნით მოშენებას ბუნებრივ წყალსატევებში ესაჭიროებოდა გარემოზე ზემოქმედების შეფასება. შემდგომ ეს მოთხოვნები გაუქმდა. კანონმდებლობაში არსებობს გარკვეული ხარვეზი აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით.</p> <p>თანჭერილის შემცირების მიზნით თევზჭერის წესებით განსაზღვრულია თევზსაჭერი ბადეების თვლების მინიმალური ზომა და ჭერისათვის დაშვებული თევზის სახეობების მინიმალური სიგრძე, აგრეთვე, კომერციული თევზჭერისას თანჭერილის მაქსიმალურად დასაშვები ოდენობა.</p>	

Alien Species and Genotypes

<p>160. Has your country put in place mechanisms to control pathways of introduction of alien species in the marine and coastal environment? Please check all that apply and elaborate on types of measures in the space below.</p> <p>შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მექანიზმები უცხო სახეობების ზღვის გარემოში ინტროდუქციის გზების მართვისათვის? შეამოწმეთ და ქვემოთ დააკონკრეტეთ ღონისძიებების ტიპები</p>	
a) No არა	
b) Mechanisms to control potential invasions from ballast water have been put in place (please provide details below) არსებობს ბალასტური წყლებიდან შესაძლო ინვაზიის კონტროლის მექანიზმები	X
c) Mechanisms to control potential invasions from hull fouling have been put in place (please provide details below) არსებობს მცურავ საშუალებათა კორპუსებიდან პოტენციური ინვაზიის კონტროლის მექანიზმები	

<p>d) Mechanisms to control potential invasions from aquaculture have been put in place (please provide details below)</p> <p>არსებობს აქვაკულტურიდან პოტენციური ინვაზიის კონტროლის მექანიზმები</p>	X
<p>e) Mechanisms to control potential invasions from accidental releases, such as aquarium releases, have been put in place (please provide details below)</p> <p>არსებობს შემთხვევითი გამოთავისუფლებით (მაგალითადად აკვარიუმიდან გამოთავისუფლებით) პოტენციური ინვაზიის კონტროლის მექანიზმები</p>	
<p>f) Not applicable</p> <p>არაა შესაბამისი</p>	

Further comments on the current status of activities relating to prevention of introductions of alien species in the marine and coastal environment, as well as any eradication activities.

საქართველოს შავი ზღვის აკვატორიაში ბალასტური წყლებით მანე და პათოგენური ორგანიზმების შემოჭრის პრევენციულ ღონისძიებებს ითვალისწინებენ საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულება №227, 09.06.01 „გემების ბალასტური წყლების მართვის კონტროლის შესახებ“ და „საქართველოში ბალასტური წყლების მართვის პროცედურის შესახებ“ დებულება, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრისა და საქართველოს ტრანსპორტისა და კომუნიკაციების მინისტრის ერთობლივი ბრძანებით №83-№53, 2001 წელს. აღნიშნული ნორმატიული აქტების თანახმად, ტანკერებმა, რომლებიც მოემართებიან საქართველოში, იზოლირებული ბალასტური წყლების შეცვლა ღია ზღვაში უნდა მოახდინონ, საქართველოს მეორე სანიტარულ ზონაში შემოსვლამდე (50 მილიანი ზონა) და უახლოესი ნაპირიდან სულ მცირე 25 საზღვაო მილის მოშორებითა და 100 მეტრის სიღრმის მქონე ტერიტორიაზე. ან გემზე იზოლირებული ბალასტური წყლების არსებობისა და ოდენობის შესახებ აცნობონ შავი ზღვის კონვენციურ ინსპექციას და ნავსადგურის კაპიტნის სამსახურს. ყველა ტანკერი ვალდებულია გააჩნდეს იზოლირებული ბალასტური წყლების მართვის გეგმა, ნორმატიული აქტით განსაზღვრულია სხვა დეტალური წესები და პროცედურები იზოლირებული ბალასტური წყლების მიღებისას წყლის პოტენციურად მანე და პათოგენური ორგანიზმების მიღების თავიდან ასაცილებლად.

„ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ კანონის თანახმად საქართველოში აკრძალულია უცხო სახეობების ინტროდუქცია, მიუხედავად აღნიშნულისა სათევზე მეურნეობებში, სავარაუდოდ, კვლავ გრძელდება საქართველოს იქტიოფაუნისათვის უცხო სახეობების შემოყვანა (სხვადასხვა სახეობის თევზების ქვირითისა და ლიფსიტების იმპორტის გზით).

Box LXIII.

Please elaborate below on the implementation of this programme of work and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

2001-2005 წლებში დაიწყო ინსტიტუციური და საკანონმდებლო ჩარჩოების შექმნა სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის სისტემის შექმნისა და დანერგვისათვის. დაიწყო კოლხეთის ეროვნული პარკის, ქობულეთის ნაკრძალისა და ალკეთის ფუნქციონირება, რაც უზრუნველყოფს საქართველოს სანაპიროს უნიკალური აგრეთვე, ზღვის აკვატორიის, გადაშენების პირას მყოფი სახეობებისათვის მნიშვნელოვანი (კრიტიკული) მონაკვეთის დაცვას. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისა და კანონდარღვლების სფეროში გახორციელებული ცვლილებების შედეგად მნიშვნელოვნად შემცირდა თევზის რესურსების არალეგალური მოპოვება. ზემოთ აღნიშნულ ქმედებებს წვლილი შეაქვთ 2010 წლისათვის დასახული მიზნების მიღწევაში, კერძოდ

ბიომრავალფეროვნებისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე ტერიტორიების დაცვის (მიზანი 1, ამოცანა 1.1 და 1.2), სახეობათა მრავალფეროვნების კონსერვაციის ხელშეწყობისა (მიზანი 2) და მდგრადი გამოყენების (მიზანი 3) მიმართულებით.

არ არის მიღებული შავი ზღვის დაცვის ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა და ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნების დაცვის საკითხები არ არის ასახული საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმაში. არ არის ხელმოწერილი ოქმი შავი ზღვის ბიოლოგიური და ლადშაფტური მრავალფეროვნების შესახებ, რის გამოც ოქმით გათვალისწინებული მოთხოვნები არ არის სავალდებულოდ შესასრულებელი საქართველოსთვის.

ზღვის ცოცხალი რესურსების მართვის არსებული პრაქტიკა სათანადოდ ვერ უზრუნველყოფს რესურსების მდგრად სარგებლობას. ძალიან შეზღუდულია კვალიფიციური კადრების რაოდენობა ზღვის რესურსების შესწავლისა და შეფასების მიმართულებით. არ ხორციელდება ზღვის გადაშენების პირას მყოფი სახეობების მონიტორინგი და მათი დაცვის/აღწარმოების ღონისძიებები.

საქართველოში ზღვისა და სანაპიროს ყველაზე ფასეული ბუნებრივი ჰაბიტატები შედის კოლხეთის ეროვნული პარკისა (IUCN-ის კატეგორია II) და ქობულეთის ნაკრძალისა და აღკვეთილის (IUCN-ის კატეგორიები I და IV) ფარგლებში და იმყოფება განსაკუთრებული დაცვის რეჟიმის ქვეშ. მაგრამ ამ ტერიტორიების ფარგლებს გარეთ კვლავაც რჩება არსებითი ღირებულების მქონე ტერიტორიები, რომლებზეც არ ვრცელდება დაცვის რეჟიმი.

Agricultural biological diversity

აგრობიომრავალფეროვნება

161. Has your country developed national strategies, programmes and plans that ensure the development and successful implementation of policies and actions that lead to the conservation and sustainable use of agrobiodiversity components? (decisions III/11 and IV/6)

161. თქვენს ქვეყანას აქვს ეროვნული სტრატეგიები, პროგრამები და გეგმები რომლებიც უზრუნველყოფენ იმ პოლიტიკისა და ქმედებების განვითარებასა და წარმატებულ განხორციელებას, რომლებიც დაკავშირებულია აგრობიომრავალფეროვნების კომპონენტების მდგრად გამოყენებასთან?

a) No	
b) No, but strategies, programmes and plans are under development	
c) Yes, some strategies, programmes and plans are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive strategies, programmes and plans are in place (please provide details below)	

Further comments on agrobiodiversity components in national strategies, programmes and plans.

საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაცია მისი გონივრული გამოყენებისთვის ჩარჩო-პირობების შექმნისა და *ex-situ* და *in-situ* ღონისძიებების ხელშეწყობის საშუალებით არის საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის ერთ-ერთი სტრატეგიული მიზანი. NBSAP-ით განსაზღვრულია 22 ქმედება აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, მათ შორის სამართლებრივი ბაზის განვითარება, ინსტიტუციური, ადმინისტრაციული და სამეცნიერო შესაძლებლობების ამაღლება, ინვენტარიზაცია და მონაცემთა ბაზის შექმნა, გენბანკის შექმნა, საგანმანათლებლო და ცნობიერების ამაღლების სამუშაოები.

162. Has your country identified ways and means to address the potential impacts of genetic use restriction technologies on the *In-situ* and *Ex-situ* conservation and sustainable use, including food

security, of agricultural biological diversity? (decision V/5)	
162. თქვენს ქვეყანაში განისაზღვრა აგრობიომრავალფეროვნების <i>in situ</i> და <i>ex situ</i> კონსერვაციასა და მდგრად გამოყენებაზე, მათ შორის სასურსათო უსაფრთხოებაზე გენეტიკური გამოყენების შემზღუდავი ტექნოლოგიების ზეგავლენის შემცირების გზები და საშუალებები?	
a) No	X
b) No, but potential measures are under review	
c) Yes, some measures identified (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive measures identified (please provide details below)	
Further information on ways and means to address the potential impacts of genetic use restriction technologies on the <i>In-situ</i> and <i>Ex-situ</i> conservation and sustainable use of agricultural biodiversity.	

Annex to decision V/5 - Programme of work on agricultural biodiversity

Programme element 1 – Assessment	
<p>163. Has your country undertaken specific assessments of components of agricultural biodiversity such as on plant genetic resources, animal genetic resources, pollinators, pest management and nutrient cycling?</p> <p>163. თქვენს ქვეყანაში შეფასდა აგრობიომრავალფეროვნების კომპონენტები, როგორცაა მცენარეთა გენეტიკური რესურსები, ცხოველთა გენეტიკური რესურსები, დამტვერავეები, მავნებელთა მენეჯმენტი და ნუტრიენტების წრებრუნვა?</p>	
a) No	
b) Yes, assessments are in progress (please specify components below)	
c) Yes, assessments completed (please specify components and results of assessments below)	X
Further comments on specific assessments of components of agricultural biodiversity.	
<p>FAO-ს მხარდაჭერით მომზადდა ეროვნული ანგარიში ცხოველთა გენეტიკური რესურსების შესახებ (საქართველოს მეცხოველეობის ეროვნული ასოციაცია, 2004-2005) და გამოიცა ცხოველთა გენეტიკური რესურსების კატალოგი. აღნიშნული ანგარიში მოიცავს შინაური პირუტყვის 15 ჯიშის, ფრინველის – 5 ჯიშისა და ფუტკრის 3 ადგილობრივი პოპულაციის დახასიათებას, შეფასებას, ცხოველთა გენეტიკური რესურსების კონსერვაციისა და გამოყენების მდგომარეობას.</p> <p>ბოტანიკის ინსტიტუტის მიერ წლების მანძილზე განხორციელებული კვლევების შედეგად დადგინდა საქართველოს კულტურულ მცენარეთა ფლორის სისტემატიკური შემადგენლობა, გამოვლენილია კულტურულ მცენარეთა ენდემური სახეობები და აბორიგენული ჯიშები, მოპოვებული ინფორმაცია საფუძვლად დაედო საქართველოს მარცვლოვნების, პარკოსნებისა და კულტურული მცენარეების სხვა ჯგუფების ფლორებსა და ჩეკლისტებს. შექმნილია კულტურულ მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კოლექციები. თუმცა მცენარეთა გენეტიკური რესურსების შეფასება ჩატარდა საქართველოს მხოლოდ რამდენიმე რაიონში, კერძოდ 2001-2003 წლებში GEF/UNDP-ის მხარდაჭერით საქართველოს სამ რეგიონში (რაჭა-ლეჩხუმი, სვანეთი, სამცხე-ჯავახეთი) შეფასდა ხეხილის ჯიშების, მინდვრის კულტურებისა და სამკურნალო მცენარეების მდგომარეობა და გამოვლინდა სამიზნე სახეობები - მივიწყებული ჯიშები, რომელთა კონსერვაციას და აღდგენას მნიშვნელობა აქვს როგორც აგრობიომრავალფეროვნების დაცვის,</p>	

164. Is your country undertaking assessments of the interactions between agricultural practices and the conservation and sustainable use of the components of biodiversity referred to in Annex I of the Convention (e.g. ecosystems and habitats; species and communities; genomes and genes of social, scientific or economic importance)?

164. თქვენს ქვეყანაში შეფასდა სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკასა და ბიომრავალფეროვნების იმ კომპონენტების კონსერვაციისა და მდგრად გამოყენებას შორის ურთიერთდამოკიდებულება, რომლებიც მითითებულია კონვენციის I დანართში (მაგალითად, ეკოსისტემები და ჰაბიტატები, სახეობები და თანასაზოგადოებები, გენომები და გენები, რომელთაც აქვთ სამეცნიერო და ეკონომიკური მნიშვნელობა)?

a) No	X
b) Yes, assessments are under way	
c) Yes, some assessments completed (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive assessments completed (please provide details below)	

Further comments on assessment of biodiversity components (e.g. ecosystems and habitats; species and communities; genomes and genes of social, scientific or economic importance).

165. Has your country carried out an assessment of the knowledge, innovations and practices of farmers and indigenous and local communities in sustaining agricultural biodiversity and agro-ecosystem services for food production and food security?

165. თქვენს ქვეყანაში შეფასდა ფერმერთა და მკვიდრი და ადგილობრივი თემების ცოდნა, ინოვაციები და პრაქტიკა (წეს-ჩვეულებები), რომლებიც ხელს უწყობენ აგრობიომრავალფეროვნებისა და აგროსისტემური მომსახურებების შენარჩუნებას საკვების წარმოებისა და სასურსათო უსაფრთხოებისათვის?

a) No	X
b) Yes, assessment is under way	
c) Yes, assessment completed (please specify where information can be retrieved below)	

Further comments on assessment of the knowledge, innovations and practices of farmers and indigenous and local communities.

166. Has your country been monitoring an overall degradation, status quo or restoration/rehabilitation of agricultural biodiversity since 1993 when the Convention entered into force?

166. თქვენს ქვეყანაში მიმდინარეობს აგრობიომრავალფეროვნების ზოგადი დეგრადაციის, სტატუს ქვოს ან აღდგენის მონიტორინგი 1993 წლიდან, მას შემდეგ რაც კონვენცია შევიდა ძალაში?

a) No	X
b) Yes, no change found (status quo)	
c) Yes, overall degradation found (please provide details below)	
d) Yes, overall restoration or rehabilitation observed (please provide	

details below)	
Further comments on observations.	

Programme element 2 - Adaptive management

167. Has your country identified management practices, technologies and policies that promote the positive, and mitigate the negative, impacts of agriculture on biodiversity, and enhance productivity and the capacity to sustain livelihoods?

167. თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია მართვის პრაქტიკა, ტექნოლოგიები და პოლიტიკა, რომლებიც ხელს უწყობენ დადებით და ამცირებენ უარყოფით ზეგავლენას ბიომრავალფეროვნებაზე, აუმჯობესებენ პროდუქტიულობას და მდგრადი არსებობის შესაძლებლობას?

a) No	
b) No, but potential practices, technologies and policies being identified	
c) Yes, some practices, technologies and policies identified (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive practices, technologies and policies identified (please provide details below)	

Further comments on identified management practices, technologies and policies.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა ერთ-ერთ პრიორიტეტულ ღონისძიებად სახავს ქვეყანაში ტრადიციული და ორგანული სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობას, განსაკუთრებით დაცული ტერიტორიების ბუფერულ ზონებსა და მაღალმთიან რეგიონებში. საქართველოში ორგანული სოფლის მეურნეობის განვითარება 90-იან წლებში დაიწყო, თუმცა მათი წილი სასოფლო-სამეურნეო სექტორში ჯერ კიდევ უმნიშვნელოა. ამჟამად დაახლოებით 1000-მდე მცირე ფერმერს აქვს დანერგილი ბიომეურნეობების პრინციპებზე დაფუძნებული პრაქტიკა, ხოლო 5000-ზე მეტმა ფერმერმა გაიარა სწავლება ასეთ სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკაში. ორგანული ფერმერული მეურნეობების განვითარებას მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს ასოციაცია „ელკანა“ სამრჩეველო სამსახურის საშუალებითა და დღონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტებით.

გარდა აღნიშნულისა, საქართველოს კანონებით „ნიადაგის დაცვის შესახებ“, „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“, „წყლის შესახებ“, „მავნე ორგანიზმებისაგან მცენარეთა დაცვის შესახებ“, „პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ“ და მათი ქვემდებარე აქტებით განსაზღვრულია მოთხოვნები სასოფლო-სამეურნეო წარმოების გარემოზე ზემოქმედების შემცირების მიზნით.

მდგრადი სასოფლო სამეურნეო პრაქტიკის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით 2000 წლიდან საქართველოში გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდისა და მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით მიმდინარეობს პროექტი „სასოფლო სამეურნეო კვლევა, დანერგვა-კონსულტირება და სწავლება“. პროექტის ფარგლებში ხორციელდება ღონისძიებები ფერმერულ მეურნეობებში გარემოსდაცვითი პრაქტიკის გაუმჯობესებისთვის, როგორცაა სასუქების უსაფრთხო შენახვა და მართვა, ბიოგაზის ენერჯის გამოყენების დანერგვა შესაბამისი ტექნოლოგიების დემონსტრირებით და მისი ფართო გავრცელებისთვის ხელისშემშლელი მიზეზების (ინსტიტუციური, ფინანსური, მარკეტინგული) აღმოფხვრით. პროექტის საგრანტო სქემა დაეხმარება კვლევებს, ტექნოლოგიების გავრცელებას, გარემოსდაცვითი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის დანერგვას ნიადაგსა და წყლის ხარისხზე ზემოქმედების შესამცირებლად.

საქართველოს მთიანი და მაღალმთიანი რეგიონების სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამის (IFAD) მიზანია შერჩეულ რეგიონებში სასოფლო-სამეურნეო წარმოების საშუალებებისა და ტექნოლოგიების, ფინანსური რესურსების, სოციალური მომსახურების,

უნარ-ჩვევების, გადამამუშავებელი ხაზების და ბაზრის ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება, იმის გათვალისწინებით, რომ ყველა დაგეგმილი საკმეიანობა ხელს შეუწყობს სოფლის ბუნებრივი რესურსების დაცვასა და აღდგენას.

Programme element 3 - Capacity-building

168. Has your country increased the capacities of farmers, indigenous and local communities, and their organizations and other stakeholders, to manage sustainable agricultural biodiversity and to develop strategies and methodologies for *In-situ* conservation, sustainable use and management of agricultural biological diversity?

168. თქვენს ქვეყანაში უმჯობესდება ფერმერთა, მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის, მათი ორგანიზაციებისა და სხვა დაინტერესებული ჯგუფების შესაძლებლობები, აგრობიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვისთვის და აგრობიომრავალფეროვნების *in situ* კონსერვაციის, მდგრადი გამოყენებისა და მართვის სტრატეგიებისა და მეთოდოლოგიების შემუშავებისათვის?

a) No	
b) Yes (please specify area/component and target groups with increased capacity)	X

Further comments on increased capacities of farmers, indigenous and local communities, and their organizations and other stakeholders.

ადგილობრივი შესაძლებლობების გაძლიერება სურსათისა და სოფლის მეურნეობისათვის მნიშვნელოვან მცენარეთა გენეტიკური რესურსების მართვისა და on farm კონსერვაციისათვის არის GEF/UNDP-ის პროექტის „საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენა, კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება“ ერთერთი ამოცანა. პროექტი ხელს უწყობს არა მარტო სამიზნე კულტურების კონსერვაციას, არამედ მათ დანერგვას ფერმერულ მეურნეობებში. ამ მიზნით „ელკანას“ ხელშეწყობით ჩამოყალიბდა ადგილობრივ ფერმერთა ასოციაცია „ფარეზი“, რომელიც აქტიურად იღებს მონაწილეობას სათესლე მასალის წარმოებასა და გავრცელებაში. პროექტის ფარგლებში „ელკანას“ მიერ ორგანიზებული იქნა კონსულტაციები და სემინარები ადგილობრივი ფერმერებისათვის. on farm კონსერვაციის დონისძიებებში ჩართული იქნენ ადგილობრივი უნივერსიტეტის სტუდენტები.

„ელკანას“ ტრენინგ ცენტრში რეგულარულად ტარდება ბიოაგროწარმოების კურსი, რომელიც მოიცავს აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების საკითხებს. აღნიშნულ თემას მოიცავს, აგრეთვე, სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობის პროექტების ფარგლებში ორგანიზებული სემინარები და ტრენინგები.

169. Has your country put in place operational mechanisms for participation by a wide range of stakeholder groups to develop genuine partnerships contributing to the implementation of the programme of work on agricultural biodiversity?

169. თქვენს ქვეყანაში არის საოპერაციო მექანიზმები დაინტერესებულ მხარეთა ფართო წრის მონაწილეობისათვის, რათა განვითარდეს რეალური თანამშრომლობა, რომელიც წვლილს შეიტანს აგრობიომრავალფეროვნების სამუშაო პროგრამის განხორციელებაში?

a) No	X
b) No, but potential mechanisms being identified	
c) No, but mechanisms are under development	
d) Yes, mechanisms are in place	

170. Has your country improved the policy environment, including benefit-sharing arrangements

and incentive measures, to support local-level management of agricultural biodiversity?	
170. თქვენს ქვეყანაში გაუმჯობესდა პოლიტიკური გარემო, მათ შორის სარგებლის განაწილებისა და წახალისების ღონისძიებები, რათა ხელი შეეწყოს აგრობიომრავალფეროვნების ლოკალურ დონეზე მართვას?	
a) No	
b) No, but some measures and arrangements being identified	
c) No, but measures and arrangements are under development	X
d) Yes, measures and arrangements are being implemented (please specify below)	
Further comments on the measures taken to improve the policy environment.	
<p>პროექტის „საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენა, კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება“ ერთ-ერთი მიზანია ადვოკატირებისა და საჯაროობის გზით დაეხმაროს ხელშემწყობი გარემოს ჩამოყალიბებას აგრობიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვისათვის. ამ მიზნით პროექტი ითვალისწინებს ადგილობრივი ჯიშების გამოკვლევას მათი გამოყენების თვალსაზრისით, ადგილობრივი ტრადიციული ჯიშებისაგან სტრატეგიული ნიშ-პროდუქტების შერჩევას, ტექნოლოგიური სტანდარტების შემუშავებას, ახალი პროდუქტების პოპულარიზაციას ბაზრობებსა და სადევუსტაციო ღონისძიებებზე/სემინარებზე.</p>	

Programme element 4 – Mainstreaming	
171. Is your country mainstreaming or integrating national plans or strategies for the conservation and sustainable use of agricultural biodiversity in sectoral and cross-sectoral plans and programmes? 171. თქვენს ქვეყანაში აგრობიომრავალფეროვნების ეროვნული გეგმები და სტრატეგიები ასახულია/ინტეგრირებულია სექტორულ და ინტერსექტორალურ გეგმებსა და პროგრამებში?	
a) No	X
b) No, but review is under way	
c) No, but potential frameworks and mechanisms are being identified	
d) Yes, some national plans or strategies mainstreamed and integrated into some sectoral plans and programmes (please provide details below)	
e) Yes, some national plans or strategies mainstreamed into major sectoral plans and programmes (please provide details below)	
Further comments on mainstreaming and integrating national plans or strategies for the conservation and sustainable use of agricultural biodiversity in sectoral and cross-sectoral plans and programmes.	

172. Is your country supporting the institutional framework and policy and planning mechanisms for the mainstreaming of agricultural biodiversity in agricultural strategies and action plans, and its integration into wider strategies and action plans for biodiversity? 172. თქვენი ქვეყანა ხელს უწყობს ინსტიტუციურ ჩარჩოს, პოლიტიკასა (კანონმდებლობას) და გეგმარებით მექანიზმებს აგრობიომრავალფეროვნების ჩართვისათვის სასოფლო-სამეურნეო სტრატეგიებში და სამოქმედო გეგმებში და მათ ინტეგრირებას ბიომრავალფეროვნების უფრო ფართო სტრატეგიებსა და სამოქმედო გეგმებში?	
a) No	X
b) Yes, by supporting institutions in undertaking relevant assessments	
c) Yes, by developing policy and planning guidelines	

d) Yes, by developing training material	
e) Yes, by supporting capacity-building at policy, technical and local levels	
f) Yes, by promoting synergy in the implementation of agreed plans of action and between ongoing assessment and intergovernmental processes.	
Further comments on support for institutional framework and policy and planning mechanisms.	

<p>173. In the case of centers of origin in your country, is your country promoting activities for the conservation, on farm, <i>In-situ</i>, and <i>Ex-situ</i>, of the variability of genetic resources for food and agriculture, including their wild relatives?</p> <p>173. თქვენს ქვეყანაში წარმოშობის ცენტრების არსებობის შემთხვევაში, თქვენი ქვეყანა ხელს უწყობს ქმედებებს საკვებისა და სოფლის მეურნეობისათვის გენეტიკური რესურსების მრავალფეროვნების on farm, <i>in-situ</i> და <i>ex-situ</i> კონსერვაციას, მათ შორის მათი ველური ნათესავების?</p>	
a) No	
b) Yes (please provide details below)	X
Further comments on of the conservation of the variability of genetic resources for food and agriculture in their center of origin.	
<p>საქართველო მიხნეულია კულტურულ მცენარეთა წარმოშობის წინააზიური ცენტრის ერთ-ერთ შემადგენელ ნაწილად.</p> <p>უკანასკნელ წლებში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა სასოფლო-სამეურნეო ჯიშებისა და მათი ველური წინაპრების <i>ex-situ</i> კონსერვაციას. Global Crop Diversity Trust-ის დაფინანსებით და ICARDA-სთან (სასოფლო სამეურნეო ცენტრი მშრალი რეგიონებისთვის) თანამშრომლობით მიწათმოქმედების ინსტიტუტის ბაზაზე შეიქმნა გენეტიკური ბანკი, სადაც მოხდა სხვადასხვა საცავებსა და ნაკვეთებში გაბნეული კოლექციების თავმოყრა. ამასთან, ICARDA-ს, ავსტრალიის სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო ფონდის (ACIAR) და USDA-ს მხარდაჭერით საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში ჩატარდა ექსპედიციები მარცვლოვანი და პარკოსანი კულტურების ნიმუშების შეგროვებისა და კოლექციების შევსების მიზნით. მიწათმოქმედების ინსტიტუტის გენბანკში ამჟამად ინახება 2500-მდე მინდვრისა და ბოსტნეული კულტურის ნიმუში.</p> <p>კავკასიისა და შავი ზღვის რეგიონის ჩრდილოეთ ქვეყნებში Bioversity International-ის ხელმძღვანელობით 2002 წლიდან მიმდინარეობს ვახის გენეტიკური რესურსების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების პროექტი, რომელშიც საქართველოც (მევენახეობის, მეხილეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტი) მონაწილეობს. ამ პროექტის დახმარებით საქართველოში შეიქმნა ვახის ადგილობრივი ჯიშების კოლექცია, რომელშიც 300-მდე ჯიშია თავმოყრილი. დაწყებულია ამ კოლექციის შესწავლა მილანის უნივერსიტეტის მონაწილეობით. FAO-ს პროექტის „ჰორტვარი“-ის დახმარებით მევენახეობის, მეხილეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტი ამუშავებს მრავალწლიანი კულტურების ადგილობრივი გენეტიკური რესურსების მონაცემთა ბაზას.</p> <p>პროექტის „საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენა, კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენების“ ფარგლებში მიმდინარეობს შერჩეული სამიზნე კულტურების on farm კონსერვაცია სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში, სადაც ფერმერულ მეურნეობებში ითესება ადგილობრივი ხორბლები – წითელი დოლი და დიკა, ქერის შიშველი მარცვლოვანი ლენდრასა, ჭვავი, ფეტვი, პარკოსნიბიდან – მუხუდო, ცერცვი, ოსპი, ძაძა, ცულისპირა. ტექნიკური კულტურებიდან –სელი. მრავალწლიანი კულტურებიდან შეგროვდა ვაშლის 22 ადგილობრივი ჯიში, რომლებიც გამრავლდა „ელკანას“ საცდელ ნაკვეთზე და გადაეცა ფერმერებს. პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში გავრცელებული კულტურული მცენარეების ველური</p>	

მონათესავეების მდგომარეობის შეფასება.

Box LXIV.

Please provide information concerning the actions taken by your country to implement the Plan of Action for the International Initiative for the Conservation and Sustainable Use of Pollinators.

გთხოვთ მოგვაწოდოთ ინფორმაცია იმ ქმედებების შესახებ, რომლებიც განხორციელდა თქვენს ქვეყანაში დამტვერავეების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების საერთაშორისო ინიციატივის მოქმედებათა გეგმის დასანერგად.

Box LXV.

Please elaborate below on the implementation of this programme of work and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

Forest Biological Diversity

ტყის ბიოლოგიური ბიომრავალფეროვნება

General

ზოგადი ნაწილი

174. Has your country incorporated relevant parts of the work programme into your national biodiversity strategies and action plans and national forest programmes?

ჩართო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სამუშაო პროგრამის სათანადო ნაწილები ბიომრავალფეროვნების ეროვნულ სტრატეგიებსა და სამოქმედო გეგმებში და ეროვნულ სატყეო პროგრამებში?

a) No	
b) Yes, please describe the process used	X
c) Yes, please describe constraints/obstacles encountered in the process	
d) Yes, please describe lessons learned	

e) Yes, please describe targets for priority actions in the programme of work

Further comments on the incorporation of relevant parts of the work programme into your NBSAP and forest programmes

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმაში (დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის 19.02.2005 №27 დადგენილებით) მხოლოდ ნაწილობრივია ასახული ტყის ბიომრავალფეროვნებისა და მდგრადი სატყეო მეურნეობის საკითხები. კერძოდ, მოცემულია მხოლოდ სატყეო სექტორთან დაკავშირებული სიტუაციის ზოგადი მიმოხილვა, იდენტიფიცირებულია ძირითადი პრობლემები; განსაზღვრულია მათ გადაჭრაზე მიმართული სტრატეგიული მიზანი - „ტყის ბიომრავალფეროვნების დაცვა და შენარჩუნება ტყის რესურსების გონივრული მართვის (მდგრადი სატყეო მეურნეობის მეთოდების) დანერგვის გზით“. განსაზღვრულია ამოცანები ამ მიზნის მისაღწევად, რომლებიც შეესაბამებიან კონვენციის სამუშაო პროგრამის ცალკეულ ელემენტებს. NBSAP არ მოიცავს სატყეო სექტორთან დაკავშირებულ მოქმედებათა გეგმას, ვინაიდან მიმდინარეობს მუშაობა ეროვნული სატყეო პოლიტიკისა და სტრატეგიის დოკუმენტზე. აღნიშნული დოკუმენტი მზადდება მსოფლიო ბანკის საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის მიერ გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციიდან (FAO) მოპოვებული გრანტით (2004 წ.).

NBSAP-ის მოქმედებათა გეგმით განსაზღვრულია მთელი რიგი ღონისძიებები, რომლებიც უკავშირდება ტყეების სამუშაო პროგრამის შესრულებას (თუმცა „ტყეების სამუშაო პროგრამა“ უშუალოდ მოხსენიებული არ არის), კერძოდ:

- დაცული ტერიტორიების გაფართოება, არსებული დაცული ტერიტორიების მოდერნიზება, ახალი დაცული ტერიტორიების (მათ შორის ტრანსსასაზღვრო) შექმნა/ინიცირება;
- ახალი „წითელი ნუსხის“ შედგენა;
- ინვაზიური სახეობების ზეგავლენის შეფასება და მათი მართვის სტრატეგიის განსაზღვრა;
- დაცული ტერიტორიების გარეთ არსებული ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით მნიშვნელოვანი ადგილების იდენტიფიკაცია და კონსერვაციის სტრატეგიის განსაზღვრა;
- ჭაღის ტყეების დაცვისა და აღდგენის სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება;
- მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში ჩართვის გაუმჯობესება.

Box LXVI.

Please indicate what recently applied tools (policy, planning, management, assessment and measurement) and measures, if any, your country is using to implement and assess the programme of work. Please indicate what tools and measures would assist the implementation.

მიუთითეთ ბოლო დროს გამოყენებული ინსტრუმენტები (პოლიტიკა, დაგეგმვა, მართვა, შეფასება და გაზომვა) და ღონისძიებები, თუკი ასეთი არსებობს, რომლებსაც თქვენი ქვეყანა იყენებს სამუშაო პროგრამის დანერგვისა და შეფასებისათვის. მიუთითეთ, რა ინსტრუმენტები და ღონისძიებები დაეხმარებოდა დანერგვას.

სამუშაო პროგრამის დანერგვისთვის პრაქტიკული ქმედებები არ განხორციელებულა.

Box LXVII.

Please indicate to what extent and how your country has involved indigenous and local communities, and respected their rights and interests, in implementing the programme of work.

მიუთითეთ, რა მასშტაბით და როგორ ჩართო თქვენმა ქვეყანამ მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობა და როგორ იცავდა მათ უფლებებსა და ინტერესებს სამუშაო პროგრამის დანერგვის დროს.

ამ მიმართებით პრაქტიკული ქმედებები არ განხორციელებულა. მსოფლიო ბანკის „სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის“ ფარგლებში მომზადდა დებულების პროექტი „ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყის ფონდის მართვის სფეროში ადგილობრივი თითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოების უფლებამოსილები, სახელმწიფო ტყის

ფონდისაგან ადგილობრივი ტყის ფონდის გამიჯვნის წესის შესახებ“.

საქართველოს ტყის კოდექსით განსაზღვრულია ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორანოების კომპეტენცია ადგილობრივი ტყის მართვის სფეროში. კერძოდ მათ კომპეტენციას განეკუთვნება: ტყეების მოვლის, დაცვის, აღდგენისა და ტყის ხანძრებთან ბრძოლის ღონისძიებების განხორციელების ხელშეწყობა; უფლებამოსილ სახელმწიფო ორგანოებთან შეთანხმებით ტყეების მოვლის, დაცვისა და აღდგენის ადგილობრივი პროგრამების შემუშავება და მათი განხორციელების ხელშეწყობა; ტყეების მოვლის, დაცვისა და აღდგენის სახელმწიფო პროგრამების დაფინანსებაში მონაწილეობა და მათ მიერ გამოყოფილი თანხების ხარჯვის კონტროლი; ადგილობრივი ტყის ფონდით სარგებლობის მიზნით ტყითსარგებლობის ბილეთის გაცემა; უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოებისთვის ტყითსარგებლობის შეზღუდვის, შეჩერების ან შეწყვეტის შესახებ წინადადებების წარდგენა; სტიქიური მოვლენების დროს საგანგებო ღონისძიებების განხორციელებაში მონაწილეობა; მოსახლეობის ეკოლოგიური განათლების უზრუნველყოფა; უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოებისთვის სახელმწიფო ტყის ფონდის მიწების საზღვრების შეცვლის შესახებ წინადადებების წარდგენა.

Box LXVIII.

Please indicate what efforts your country has made towards capacity building in human and capital resources for the implementation of the programme of work.

მიუთითეთ, ადამიანური და ძირითადი რესურსების პოტენციალის ზრდის რა მცდელობა ჰქონდა თქვენს ქვეყანას სამუშაო პროგრამის დანერგვის მიზნით.

ტყის ბიომრავალფეროვნების სამუშაო პროგრამის განხორციელებას საქართველოში ხელს უწყობს ამჟამად მიმდინარე ორი პროექტი: საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარება (მსოფლიო ბანკის კრედიტი 15 მლნ აშშ დოლარი) და საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარება (GEF-ის გრანტი, 9.050 აშშ დოლარი). აღნიშნული პროექტების მიზნები და ამოცანები თანხვდება ტყის ბიომრავალფეროვნების სამუშაო პროგრამას. ორივე პროექტი მნიშვნელოვან ყურადღებას უთმობს ადამიანური რესურსების შესაძლებლობების გაძლიერებას, ერთის მხრივ ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის, ხოლო მეორე მხრივ მდგრადი სატყეო მეურნეობის დანერგვის მიმართულებით. სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის ამოცანებია: სატყეო სექტორის მართვის გაუმჯობესება სამართლებრივი, სტრუქტურული და ფინანსური რეფორმების გზით; ტყეების დაგეგმარების და მართვის გაუმჯობესება ცენტრალური კავკასიონის საპილოტო არეალში – ე.წ. “ლაბორატორიული ზონა”; ტყეების დაცვა და აღდგენა შერჩეულ პრიორიტეტულ ტერიტორიებზე. “საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის” მიზანია საქართველოს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია ეკოლოგიურად და სოციალურად მდგრადი, დაცული ტერიტორიების შექმნის მეშვეობით და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის კურსის გატარებით ამ დაცული ტერიტორიების დამაკავშირებელ სამეურნეო ლანდშაფტებში. პროექტის ამოცანები: დაცული ტერიტორიების დაგეგმარების ხელშეწყობა ცენტრალურ და აღმოსავლეთ კავკასიონზე, სამი დაცული ტერიტორიის ჩამოყალიბება აღმოსავლეთ კავკასიონზე, დაცული ტერიტორიების სამსახურის რეორგანიზაცია და ინსტიტუციური გაძლიერება ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი მართვის მიზნით.

Box LXIX.

Please indicate how your country has collaborated and cooperated (e.g., south-south, north-south, south-north, north-north) with other governments, regional or international organizations in implementing the programme of work. Please also indicate what are the constraints and/or needs identified.

მიუთითეთ, როგორ თანამშრომლობდა თქვენი ქვეყანა (მაგ., სამხრეთი-სამხრეთი, ჩრდილოეთი-სამხრეთი, სამხრეთი-ჩრდილოეთი, ჩრდილოეთი-ჩრდილოეთი) სხვა მთავრობებთან, რეგიონულ და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, სამუშაო პროგრამის დანერგვისას. აგრეთვე მიუთითეთ, თუ რა წინააღმდეგობები და/ან საჭიროებებია დადგენილი.

საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს (Agence Francaise de Developpement ADF) მიერ გერმანიის

რეკონსტრუქციის ბანკისთვის (KfW) გამოყოფილია ფინანსები ხარაგაულის რაიონში ადგილობრივი (სათემო) ტყეების პილოტ პროექტის განსახორციელებლად. მიმდინარეობს ამ პროექტის მოსამზადებელი სამუშაო.

2002 წელს მსოფლიო ბანკი/WWF ალიანსის ფარგლებში ჩატარდა კონფერენცია ტყეების კონსერვაციისა და მდგარი გამოყენების საკითხებზე კავკასიის ეკორეგიონში.

2003 წელს მსოფლიო ბანკი/WWF ალიანსის ფარგლებში შემუშავდა „კავკასიის მაღალი კონსერვაციული ღირებულების ტყეების კონცეფცია“. პროექტი გულისხმობს კონცეფციის შემდგომ დანერგვას კოლხური ტიპის ტყეებში ტრანსსასაზღვრო ტერიტორიაზე (ჩრდილო-აღმოსავლეთ თურქეთი - სამხრეთ-აღმოსავლეთ საქართველო). მომზადდა რეგიონისათვის ადაპტირებული მაღალი კონსერვაციული ღირებულების ტყეების გამოყოფის კრიტერიუმები და ინდიკატორები და შეიქმნა რუკა. საპილოტო ტერიტორია მოიცავს 58 000 ჰა ტყის მასივებს საქართველოს ტერიტორიაზე და 25 000 ჰა ტყის ფართობებს თურქეთში (ახლად დაარსებული ჯამილის ეროვნული პარკი). მიმდინარეობს მზადება საქართველოს ტერიტორიაზე ეროვნული პარკის ჩამოსაყალიბებლად.

WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობამ 2005 წლიდან დაიწყო ტრანსსასაზღვრო (საქართველო-აზერბაიჯანი) პროექტი, რომლის მიზანია საფრთხის წინაშე მყოფი მდინარე იორის ჭაღის ტყის დაცვა და აღდგენა.

2005 წელს WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობამ კრიტიკული ეკოსისტემების პარტნიორობის ფონდთან თანამშრომლობით, მოამზადა სამხრეთ კავკასიის სატყეო სტრატეგია, რომელიც მოიცავს ტყეების კონსერვაციის მიმათულებებს საქართველოში, აზერბაიჯანში, სომხეთსა და ჩრდილო-აღმოსავლეთ თურქეთში.

Expanded programme of work on forest biological diversity

გაფართოებული სამუშაო პროგრამა ტყეების ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ

Programme element 1 – Conservation, sustainable use and benefit-sharing	
პროგრამაში ელემენტი 1 – კონსერვაცია, მდგრადი გამოყენება და სარგებლის განაწილება	
175. Is your country applying the ecosystem approach to the management of all types of forests? იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეკოსისტემურ მიდგომას ყველა ტიპის ტყის მართვისათვის?	
a) No (please provide reasons below)	
b) No, but potential measures being identified (please provide details below)	X
c) Yes (please provide details below)	
Comments on application of the ecosystem approach to management of forests (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impact on forest management, constraints, needs, tools, and targets).	
დღეისათვის ეკოსისტემური მიდგომა არ გამოიყენება ტყეების მართვის დროს. NBSAP-ში ეს საკითხი მოხსენიებულია, როგორც არსებული სატყეო სექტორის მართვის ნაკლი და აღნიშნულია, რომ მომავალ წლებში ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის კუთხით ქვეყნის ერთ-ერთი სტრატეგიული ამოცანა არის ეკოსისტემურ მიდგომაზე დამყარებული ტყის რესურსების მართვისა და მდგრადი სატყეო მეურნეობის სტრატეგიის შემუშავება.	

176. Has your country undertaken measures to reduce the threats to, and mitigate its impacts on

forest biodiversity?		
გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ტყის ბიომრავალფეროვნებისთვის საფრთხეების შემცირების და მათი ზეგავლენის შერბილები ღონისძიებები?		
Options	X	Details
a) Yes		<p>Please specify below the major threats identified in relation to each objective of goal 2 and the measures undertaken to address priority actions</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ ძირითადი საფრთხეები, რომლებიც იდენტიფიცირებულია მიზანი 2-ის თითოეულ ამოცანასთან დაკავშირებით და მიუთითეთ ის ღონისძიებები, რომლებიც გატარდა პრიორიტეტული აქტივობების განსახორციელებლად.</p>
b) No	X	<p>Please provide reasons below</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მიზეზები</p>
Further comments on measures to reduce threats to, and mitigate the impacts of threatening processes on forest biodiversity (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impacts on forest biodiversity, constraints, needs, tools and targets).		
<p>სამუშაო პროგრამის ამოცანა 1.2.1: ეროვნული კანონმდებლობა უცხო სახეობებთან დაკავშირებით არ არსებობს. საბჭოთა პერიოდში შემუშავებული ტყის გაშენების წესები არ ზღუდავენ (დასაშვებად მიიჩნევენ) უცხო სახეობების გამოყენებას. NBSAP-ით 2006-09 წლებში განსაზღვრულია ინვაზიური სახეობების სტრატეგიის შემუშავება.</p> <p>სამუშაო პროგრამის ამოცანა 1.2.2: დაბინძურების გავლენა ტყის ეკოსისტემებზე არ შეისწავლება.</p> <p>სამუშაო პროგრამის ამოცანა 1.2.3: კლიმატის ცვლილების შესწავლა ტყის ეკოსისტემებზე არ ხორციელდება.</p> <p>სამუშაო პროგრამის ამოცანა 1.2.4: მწირი დაფინანსების გამო ბოლო წლებში პრაქტიკულად არ ხორციელდება ტყის ხანძრების პრევენციული ღონისძიებები</p> <p>სამუშაო პროგრამის ამოცანა 1.2.5: მართვის მეთოდები, რომლებიც გამოიწვევენ ხანძრების, ქარქვეულების და წყალდიდობების გავლენის შერბილებას, არ არის დანერგილი</p> <p>სამუშაო პროგრამის ამოცანა 1.2.6: კერძო რეზერვატების და სხვა კერძო კონსერვაციული ზომების მხარდაჭერის პრაქტიკა არ არსებობს. განვითარების პროექტების ხარჯებისა და სარგებლების ანალიზის (cost-benefit analysis) პრაქტიკა არაადაამაკაყოფილებელია. 2005 წლიდან ბევრი საქმიანობა (მაგ. წიაღის მოპოვება) გათავისუფლდა სავალდებულო წინასწარი გარემოსდაცვითი შეფასებისგან.</p> <p>ეკოლოგიური დერეფნების კონსერვაციის საჭიროება ხაზგასმულია NBSAP-ში და აღნიშნულთან დაკავშირებით დასახულია შემდეგი ღონისძიებები: სურამისა და გომბორის ქედების, როგორც ბიოლოგიური დერეფნის შეფასება და მენეჯმენტის გეგმის შემუშავება გონივრული გამოყენების უზრუნველსაყოფად; ჭალის ტყეების დაცვისა და აღდგენის სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება. ალაზნის ჭალების მდგრადი მართვის უზრუნველსაყოფად ხორციელდება პრაქტიკული ღონისძიებები მსოფლიო ბანკის დაცული ტერიტორიების პროექტის ფარგლებში.</p> <p>სამხრეთ კავკასიის არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაციის პროექტის (UNDP/GEF, სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი NACRES) ფარგლებში შეიქმნა და მთავრობამ მოიწონა „არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების მენეჯმენტის გეგმა“, რომელიც სხვა რეკომენდაციებთან ერთად მოიცავს ადმ. საქართველოს ჭალის ტყეების, როგორც ბიოლოგიური დერეფნების კონსერვაციას.</p> <p>ეკოლოგიური დერეფნების კონსერვაციას მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს კავკასიის</p>		

ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმაში. დოკუმენტით იდენტიფიცირებულია კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული ღერეუნი ეკორეგიონში.

177. Is your country undertaking any measures to protect, recover and restore forest biological diversity?

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა რაიმე ღონისძიებას ტყის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების დაცვისა და აღდგენისათვის?

Options	X	Details
a) Yes	X	<p>Please identify priority actions in relation to each objective of goal 3 and describe measures undertaken to address these priorities</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მე-3 მიზნის თითოეულ ამოცანასთან დაკავშირებული პრიორიტეტული ქმედებები და აღწერეთ მათ შესაბამისად განხორციელებული ღონისძიებები.</p>
b) No		<p>Please provide reasons below</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მიზეზები</p>

Further comments on measures to protect, recover and restore forest biological diversity (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impacts on forest biodiversity, constraints, needs, tools and targets).

სამუშაო პროგრამის ამოცანა 1.3.1: ტყეების აღდგენითი სამუშაოები პრაქტიკულად არ მიმდინარეობს ცენტრალური ბიუჯეტიდან სატყეო სექტორის მწირი დაფინანსებისა და საკუთარი შემოსავლების არარსებობის გამო. მსოფლიო ბანკისა (სატყეო სექტორის გავითარების) და WWF-ის (ივრის ჭაღის) პროექტები შეიცავენ აღდგენის კომპონენტებს.

სამუშაო პროგრამის ამოცანა 1.3.2: ერთ-ერთი ქმედება, რომელიც ასახულია NBSAP-ში, არის იშვიათი და საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების დაცვის სტრატეგიის შემუშავება და განხორციელება.

სამუშაო პროგრამის ამოცანა 1.3.3: მიმდინარეობს თანამედროვე დაცული ტერიტორიების ქსელის ჩამოყალიბება. სხვადასხვა სტადიაზეა (დაგეგმვა, ჩამოყალიბება, ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, შესაძლებლობათა გაძლიერება) დაცული ტერიტორიების რამდენიმე პროექტი. ახალი დაცული ტერიტორიები იქმნება IUCN კრიტერიუმების მიხედვით.

178. Is your country undertaking any measures to promote the sustainable use of forest biological diversity?

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა რაიმე ღონისძიებას ტყის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენების ხელშეწყობისათვის?

Options	X	Details
a) Yes		<p>Please specify priority actions in relation to each objective of goal 4 and describe measures undertaken to address these priorities</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მე-4 მიზნის თითოეულ ამოცანასთან დაკავშირებული პრიორიტეტული ქმედებები და აღწერეთ მათ შესაბამისად განხორციელებული ღონისძიებები.</p>

b) No	X	Please provide reasons below ქვემოთ მიუთითეთ მიზეზები

Further comments on the promotion of the sustainable use of forest biological diversity (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impacts on forest biodiversity, constraints, needs, tools and targets).

პრაქტიკული ქმედებები არ განხორციელებულა. მიმდინარეობს სატყეო სექტორის რეფორმირების პროცესი. იგეგმება სტრუქტურული და საკანონმდებლო რეფორმების გადრეწვა; ხანმოკლე (ერთწლიანი) ლიცენზირების პრაქტიკის ნაცვლად ხანგრძლივადიანი სარგებლობის დამკვიდრება; სერტიფიცირების შემოღება; ადგილობრივი ტყის ფონდის გამიჯვნა. დასადგენია ტყის არამერქნული პროდუქტების მოპოვებასთან დაკავშირებული რეგულაციები; არამერქნული მცენარეული რესურსების გამოყენებასთან დაკავშირებული კანონმდებლობა არ არსებობს.

179. Is your country undertaking any measures to promote access and benefit-sharing of forest genetic resources?

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა რაიმე ღონისძიებებს ტყის გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობისა და სარგებლის განაწილების ხელშეწყობისათვის?

Options	X	Details
a) Yes		Please specify priority actions in relation to each objective of goal 5 and describe measures undertaken ქვემოთ მიუთითეთ მე-5 მიზნის თითოეულ ამოცანასთან დაკავშირებული პრიორიტეტული ქმედებები და აღწერეთ მათ შესაბამისად განხორციელებული ღონისძიებები.
b) No	X	Please provide reasons below ქვემოთ მიუთითეთ მიზეზები

Further comments on the promotion of access and benefit-sharing of forest genetic resources. (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impacts on forest biodiversity, constraints, needs, tools and targets)

საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით, ბუნებათსარგებლობა ფასიანია და ხორციელდება ლიცენზიების საფუძველზე. სალიცენზიო მოსაკრებელი და ლიცენზიის მოსაპოვებლად აუქციონში გადახდილი თანხა (როიალტი) შედის ცენტრალურ ბიუჯეტში, ხოლო ბუნებრივი რესურსის მოსაკრებელი - ადგილობრივ ბიუჯეტში. ანუ იმ მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში, რომლის ტერიტორიაზეც ის მოიპოვეს და მისი განკარგვა ხდება ადგილობრივი თვითმმართველობის შესედელებით.

ტყის გენეტიკური რესურსებით ვაჭრობის გავრცელებული სახეა საქართველოში სოჭის თესლით საერთაშორისო ვაჭრობა, რომლის მოპოვებისათვის ბუნებრივი რესურსის მოსაკრებელი ასევე შედიოდა ადგილობრივ ბიუჯეტში. 2005 წელს მიღებული „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ კანონის მიხედვით ამ რესურსის ლიცენზირების

მექანიზმი გაუქმდა და საჭიროა ამ კანონში დამატებების შეტანა.

სახელმწიფო დაწესებულებებში არსებული ინფორმაცია, მათ შორის გარემოს კვლევებთან დაკავშირებული ინფორმაცია, ინვენტარიზაციის შედეგები და სხვ. წარმოადგენს საჯარო ინფორმაციას, რომელიც შეუძლია გამოითხოვოს და მიიღოს ნებისმიერმა მოქალაქემ და იურიდიულმა პირმა უფასოდ.

Programme element 2 – Institutional and socio-economic enabling environment

პროგრამის ელემენტი 2 – ხელსაყრელი ინსტიტუციური და სოციალურ-ეკონომიკური გარემო

180. Is your country undertaking any measures to enhance the institutional enabling environment for the conservation and sustainable use of forest biological diversity, including access and benefit-sharing?

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ხელსაყრელი ინსტიტუციური გარემოს გაუმჯობესების რაიმე ღონისძიებას ტყის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი განვითარებისათვის, ხელმისაწვდომობისა და სარგებლის განაწილების ჩათვლით?

Options	X	Details
a) Yes	X	<p>Please identify priority actions in relation to each objective of Goal 1 and describe measures undertaken to address these priorities</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ პირველი მიზნის თითოეულ ამოცანასთან დაკავშირებული პრიორიტეტული ქმედებები და აღწერეთ მათ შესაბამისად განხორციელებული ღონისძიებები.</p> <p>სამუშაო პროგრამის ამოცანა 2.1.1: მსოფლიო ბანკის სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის ფარგლებში გაანალიზდა ტყეების დეგრადაციის მიზეზები და მომზადდა შესაბამისი რეკომენდაციები. ამავე თემაზე კვლევა განხორციელდა გულისსაშვილის სახელობის სატყეო ინსტიტუტის მიერ (http://www.wrm.org.uy/deforestation/CIS/Georgia.html).</p> <p>სამუშაო პროგრამის ამოცანა 2.1.2: „ეკონომიკური განვითარებისა და სიღარიბის შემცირების პროგრამაში“ (2003 წ.) ასახულია სატყეო სექტორის როლი სიღარიბის შემცირებაში. 2004 წლიდან სატყეო სექტორთან დაკავშირებული დამოუკიდებელი უწყებები, რომლებიც პირდაპირ ექვემდებარებოდნენ საქართველოს პრეზიდენტს - სატყეო მეურნეობის სახელმწიფო დეპარტამენტი და ნაკრძალების, დაცული ტერიტორიებისა და სამონადირეო მეურნეობების სახელმწიფო დეპარტამენტები შევიდნენ გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს შემადგენლობაში, როგორც საქვეუწყებო დაწესებულებები. ამ ცვლილების იდეა იყო სატყეო სექტორთან დაკავშირებული უწყებების კოორდინაციის გაუმჯობესება და ადმინისტრირების ოპტიმიზაცია.</p> <p>სამუშაო პროგრამის ამოცანა 2.1.3: მიმდინარეობს მუშაობა სატყეო პოლიტიკისა და სტრატეგიის შემუშავებაზე და ინსტიტუციური და სამართლებრივი რეფორმების გაგრძელებაზე.</p> <p>სამუშაო პროგრამის ამოცანა 2.1.4: 2004 წელს უკანონო ჭრებთან ბრძოლისა და ხე-ტყის დამზადებასა და ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული სანებართვო დოკუმენტაციის მოწესრიგების მიზნით გამოცხადდა ხანმოკლე მორატორიუმი ხე-ტყის დამზადებაზე.</p> <p>სპეციალური კანონით შეიქმნა გარემოს დაცვის ინსპექცია, რომლის ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა ხე-ტყის უკანონო ჭრასთან ბრძოლა.</p>
b) No		<p>Please provide reasons below</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მიზეზები</p>

--	--

Further comments on the enhancement of the institutional enabling environment for the conservation and sustainable use of forest biological diversity, including access and benefit-sharing (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impacts on forest biodiversity, constraints, needs, tools and targets).

ტყეების დეგრადაციის გამომწვევი მიზეზების ანალიზი და რეკომენდაციები საჭიროებს შემდგომ სრულყოფას, კერძოდ არასრულყოფილადაა გაანალიზებული სახელმწიფო სტრუქტურებში არსებული კორუფციის როლი უკანონო ჭრებთან მიმართებით.

სატყეო სექტორში არსებული პრობლემების დაძლევისა და სამუშაო პროგრამის წარმატებით განხორციელებისთვის არასაკმარისია სატყეო სექტორის მართვასთან დაკავშირებულ უწყებებში განხორციელებული სტრუქტურული და ორგანიზაციული ცვლილებები. საჭიროა სატყეო სექტორის რეფორმის პროცესის დაგეგმვა, NBSAP-ის განხორციელებისათვის ხელშეწყობა, ასევე, კანონდარსრულებაზე პასუხისმგებელი უწყებების (გარემოს დაცვის ინსპექცია, საბაჟო სამსახური) შესაძლებლობების გაძლიერება.

181. Is your country undertaking any measures to address socio-economic failures and distortions that lead to decisions that result in loss of forest biological diversity?

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა რაიმე ღონისძიებას სოციალურ-ეკონომიკური წარუმატებლობის და გადახრების მისამართით, რომლებიც ისეთი გადაწყვეტილებების მიზეზი ხდება, ტყის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კარგვას რომ იწვევენ?

Options	X	Details
a) Yes	☐	<p>Please identify priority actions in relation to each objective of Goal 2 and describe measures undertaken to address these priorities</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მე-2 მიზნის თითოეულ ამოცანასთან დაკავშირებული პრიორიტეტული ქმედებები და აღწერეთ მათ შესაბამისად განხორციელებული ღონისძიებები.</p>
b) No	☒	<p>Please provide reasons below</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მიზეზები</p> <p>სატყეო სექტორი რეფორმირების პროცესშია. განსაზღვრულია, რომ ეროვნული სატყეო პოლიტიკის, სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმის შემუშავებისას ყურადღება იქნება გამახვილებული ამ საკითხებზე.</p>

Further comments on review of socio-economic failures and distortions that lead to decisions that result in loss of forest biological diversity (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impacts on forest biodiversity, constraints, needs, tools and targets).

182. Is your country undertaking any measures to increase public education, participation and awareness in relation to forest biological diversity?

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა რაიმე ღონისძიებას ტყის ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებასთან დაკავშირებით საზოგადოების განათლების, მონაწილეობის და

ცნობიერების ამაღლების მიზნით?		
Options	X	Details
a) Yes	X	<p>Please identify priority actions in relation to each objective of goal 3 and describe measures undertaken to address these priorities</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მე-3 მიზნის თითოეულ ამოცანასთან დაკავშირებული პრიორიტეტული ქმედებები და აღწერეთ მათ შესაბამისად განხორციელებული ღონისძიებები.</p>
b) No		<p>Please provide reasons below</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მიზეზები</p>
<p>Further comments on measures to increase public education, participation and awareness in relation to forest biological diversity (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impacts on forest biodiversity, constraints, needs, tools and targets).</p> <p>მოსახლეობის გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებისა და ეკოლოგიური განათლების პროგრამები ჩადებულია სატყეო სექტორთან და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციასთან დაკავშირებულ პროექტებში (როგორც სახელმწიფოს მიერ განხორციელებულ მსოფლიო ბანკის პროექტებში, ისე არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ განხორციელებულ პროექტებში). მოსახლეობის გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებისა და ეკოლოგიური განათლების საკითხები ცალკე თავის სახით ასახულია NBSAP-ში, სადაც აღნიშნულია, რომ აქამდე გატარებული ღონისძიებები არასისტემატიური და არასაკმარისია.</p>		

Programme element 3 – Knowledge, assessment and monitoring პროგრამის ელემენტი 3 – ცოდნა, შეფასება და მონიტორინგი		
<p>183. Is your country undertaking any measures to characterize forest ecosystems at various scales in order to improve the assessment of the status and trends of forest biological diversity?</p> <p>ახდენს თუ არა თქვენი ქვეყანა ტყის ეკოსისტემების სხვადასხვა მასშტაბით დახასიათებას, ტყის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების მდგომარეობისა და ტენდენციების შეფასების გაუმჯობესების მიზნით?</p>		
Options	X	Details
a) Yes		<p>Please identify priority actions in relation to each objective of Goal 1 and describe measures undertaken to address these priorities</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ პირველი მიზნის თითოეულ ამოცანასთან დაკავშირებული პრიორიტეტული ქმედებები და აღწერეთ მათ შესაბამისად განხორციელებული ღონისძიებები.</p>
b) No	X	<p>Please provide reasons below</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მიზეზები</p>

Further comments on characterization of forest ecosystems at various scales (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impacts on forest biodiversity, constraints, needs, tools and targets).

ტყეების კლასიფიკაციის არსებული სისტემა, რომელიც მოცემულია მოქმედ ტყის კოდექსში არ შეესაბამება თანამედროვე მოთხოვნებს და არ ასახავს ეკოსისტემურ მიდგომას. ეს სისტემა უფრო საბჭოთა პერიოდის მართვის სისტემის შესაბამისია. კანონმდებლობა ითხოვს, რომ ტყეთმოწეობა უნდა განახლდეს ყოველ 10 წელიწადში, თუმცა ქვეყნის უმეტეს ტერიტორიაზე ტყეთმოწეობები ვადაგასულია. მიუხედავად ამისა, სატყეო სამეურნეო საქმიანობები (მერქნის დამზადება) მაინც ხორციელდება. მსოფლიო ბანკის სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის ფარგლებში განსაზღვრულია ქვეყნის ცალკეულ რეგიონებში ინვენტარიზაციის ჩატარება და რუკების დამზადება თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით (გის გამოყენებით, ლანდშაფტურ-ეკოლოგიური კარკასის შექმნა).

184. Is your country undertaking any measures to improve knowledge on, and methods for, the assessment of the status and trends of forest biological diversity?

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ღონისძიებებს ტყის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების მდგომარეობისა და ტენდენციების შეფასებისათვის საჭირო ცოდნის ამაღლებისა და მეთოდების გაუმჯობესების მიზნით?

Options	X	Details
a) Yes	X	<p>Please identify priority actions in relation to each objective of goal 2 and describe measures undertaken to address these priorities</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მე-2 მიზნის თითოეულ ამოცანასთან დაკავშირებული პრიორიტეტული ქმედებები და აღწერეთ მათ შესაბამისად განხორციელებული ღონისძიებები.</p> <p>მსოფლიო ბანკის პროექტის ფარგლებში შემუშავებულია ტყეების მთლიანი ეკონომიკური შეფასების მეთოდიკა.</p>
b) No		<p>Please provide reasons below</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მიზეზები</p>

Further comments on improvement of knowledge on and methods for the assessment of the status and trends (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impacts on forest biodiversity, constraints, needs, tools and targets).

185. Is your country undertaking any measures to improve the understanding of the role of forest biodiversity and ecosystem functioning?

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა რაიმე ღონისძიებას იმისათვის, რომ უკეთ იყოს გააზრებული ტყის ბიომრავალფეროვნების და ეკოსისტემების ფუნქციონირების როლი?

Options	X	Details
---------	---	---------

a) Yes	X	<p>Please identify priority actions in relation to each objective of goal 3 and describe measures undertaken to address these priorities</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მე-3 მიზნის თითოეულ ამოცანასთან დაკავშირებული პრიორიტეტული ქმედებები და აღწერეთ მათ შესაბამისად განხორციელებული ღონისძიებები.</p> <p>აღნიშნულ საკითხებზე მუშაობს რამდენიმე სამეცნიერო ინსტიტუტი (როგორებიცაა გულისაშვილის სატყეო ინსტიტუტი, მცენარეთა დაცვის ინსტიტუტი, ბოტანიკის ინსტიტუტი, აგრარული უნივერსიტეტი).</p>
b) No		<p>Please provide reasons below</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მიზეზები</p>
<p>Further comments on the improvement of the understanding of the role of forest biodiversity and ecosystem functioning (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impacts on forest biodiversity, constraints, needs, tools and targets).</p>		
<p>არასაკმარისი დაფინანსებისა და თანამედროვე ცოდნით აღჭურვილი კადრების ნაკლებობის გამო ასეთი სამუშაოების ეფექტურობა არ არის დამაკმაყოფილებელი.</p>		

186. Is your country undertaking any measures at national level to improve the infrastructure for data and information management for accurate assessment and monitoring of global forest biodiversity?

ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეროვნულ დონეზე მონაცემებისა და ინფორმაციის მართვის ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებებს, რაც ტყის გლობალური ბიომრავალფეროვნების ზუსტი შეფასებისა და მონიტორინგისათვისაა საჭირო?

Options	X	Details
a) Yes		<p>Please identify priority actions in relation to each objective of goal 4 and describe measures undertaken to address these priorities</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მე-4 მიზნის თითოეულ ამოცანასთან დაკავშირებული პრიორიტეტული ქმედებები და აღწერეთ მათ შესაბამისად განხორციელებული ღონისძიებები.</p>
b) No	X	<p>Please provide reasons below</p> <p>ქვემოთ მიუთითეთ მიზეზები</p> <p>ვერ განხორციელდება სატყეო სექტორის სტრუქტურული რეფორმის დასრულებამდე</p>
<p>Further comments on the improvement of the infrastructure for data and information management (including effectiveness of actions taken, lessons learned, impacts on forest biodiversity, constraints, needs, tools and targets).</p>		

Box LXX.

Please elaborate below on the implementation of this programme of work and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

ა) ტყეების სამუშაო პროგრამასთან დაკავშირებული ქმედებები, როგორც ზემოთ იყო აღწერილი, ძირითადად დაკავშირებულია პროექტებთან, რომლებიც განხორციელების სტადიაზეა. ამდენად შედეგების შეფასება ჯერჯერობით ნაადრევია

ბ) ბოლო დროინდელი ტენდენციები მიუთითებენ უკანონო მოპოვების გარკვეულწილად შემცირებაზე, მაგრამ გარემოზე დატვირთვა იმატებს, განსაკუთრებით გარემოს დაბინძურების, წიაღის მოპოვებისა და ხე-ტყის დამზადების კუთხით. შედეგად, კლიმატის გლობალური ცვლილების ფონზე, ადამიანის ამგვარმა საქმიანობამ, შემარბილებელი ღონისძიებების გარეშე გარემოს თანდათანობითი დეგრადაცია შეიძლება გამოიწვიოს.

თუ შევადარებთ ტყეებისა და მასთან დაკავშირებული მოსახლეობის მდგომარეობას სამუშაო პროგრამის ძალაში შესვლამდე და შემდეგ პერიოდში, მივიღებთ შემდეგ სურათს:

- ტყის საკუთრების, ტყითსარგებლობის ფორმებსა და სახეებში ცვლილება არ მომხდარა.
- ტყეების ეკოლოგიური მდგომარეობა არ გაუმჯობესებულა სამეურნეო ტყეებში, ვინაიდან:
 - გაიზარდა მექანიტი რესურსის მოხმარება; ტყის დეგრადაციის ფაქტორების (უკანონო ჭრები, ხანძრები, მავნებელ-დაავადებები) მოქმედება გაიზარდა; შემარბილებელი ღონისძიებები (ტყის გაშენება, მავნებლებთან ბრძოლა, ხანძრების პრევენცია) შემცირდა;
 - გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ჩართულობა გაუარესდა;
 - დამტკიცდა საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა;
 - მიმდინარეობს მუშაობა ეროვნული სატყეო პოლიტიკის დოკუმენტზე;
 - გაიზარდა დაცული ტერიტორიების ფართობი და რაოდენობა, მათ შორის სამეურნეო ტყეების ხარჯზე.

ამდენად CBD/PoW on Forest შესრულება არაა დამაკმაყოფილებელია. შედეგად, საქართველოს ტყეების ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობა საკმაოდ საგანგაშოა.

გ) 2006 დაგეგმილია კონფერენციის ჩატარება 2010 ამოცანებთან დაკავშირებით. ამ ეტაპზე შესრულების გეგმის განხილვა არ გაკეთებულა.

დ) NBSAP-ი ძალაში შევიდა 2005 წელს, ამდენად მისი შესრულების პროგრესის შეფასება ნაადრევია

დ) Millennium Development Goals-ში ცალკე სექციები ეძღვნება სატყეო სექტორს და ბიომრავალფეროვნების დაცვასა და დაცულ ტერიტორიებს. ტყეებთან დაკავშირებით აღნიშნულია, რომ ტყეებს გააჩნიათ განსაკუთრებული ღირებულება გარემოსდაცვითი, ეკონომიკური, კულტურული, სამეცნერო და რეკრეაციული რესურსის თვალსაზრისით. გასული წლების განმავლობაში ტყე ძლიერ დეგრადირდა შეშის, ადგილობრივი მრეწველობის საჭიროებებისა და ექსპორტის მიზნით უკანონო ჭრების, ასევე უკონტროლო ძოვების შედეგად. არაეფექტური სამართლებრივი ბაზა და მონიტორინგის შეზღუდული შესაძლებლობები შეუძლებელს ხდიან სექტორის მდგომარეობის ზუსტ შეფასებას. დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ უნდა ჩამოყალიბდეს ეროვნული სატყეო პოლიტიკა, მდგრადი განვითარების საერთაშორისო პრინციპების შესაბამისად. განზრახულია უკანონო ქმედებების შემცირება, ტყის მენეჯმენტის სტრუქტურული და ფინანსური რეორგანიზაცია, საბაზრო პრინციპების დამკვიდრება, ტყეების მდგრადი გამოყენების დანერვა, ტყეების აღდგენა და დაცვა, შერჩეულ ტერიტორიებზე დაცული ტერიტორიების განვითარება. აღნიშნულია, რომ 2003 წლისთვის დაცული ტერიტორიები მოიცავდა ქვეყნის 4,1%-ს, ხოლო 2004 წლის ბოლოსათვის გაიზარდა 6,1%-მდე, მათგან ტყით დაფარულია 75%.

2005 წლის Millennium Development Goals-ის შესრულების პროგრესის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ დამტკიცდა ბიომრავალფეროვნების სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა და მიმდინარეობს მუშაობა ეროვნული სატყეო პოლიტიკის დოკუმენტზე. ანგარიშში შემუშავდა გარემოს მდგრადობასთან დაკავშირებული მიზნის (Goal 7: Ensure environmental sustainability) შესაბამისი ამოცანა (Target 14: Integrate the principles of sustainable development into country policies and programs and

reverse the loss of environmental resources) და მისი ინდიკატორები. ამ ინდიკატორებიდან ზოგიერთი შინაარსობრივდ უკავშირდება ტყეების სამუშაო პროგრამას: ქვეყნის მთლიანი ტერიტორიის შეფარდება ტყით დაფარული ტერიტორიების ფართობთან; დაცული ტერიტორიების ფართობი; ნახშირორჟანგის ემისიების რაოდენობა ერთ სულზე.

ე) 2004 წლამდე სატყეო სექტორის მართვასთან დაკავშირებული უწყებები დამოუკიდებელი იყვნენ ერთმანეთისგან და უშუალოდ პრეზიდენტს ემორჩილებოდნენ. ფუნქციების დუბლირება და არაკოორდინირებული მოქმედება დამახასიათებელი იყო ამ უწყებების მუშაობისათვის. მიუხედავად მათი გაერთიანებისა, დღემდე მათ შორის კოორდინაცია სატყეო სექტორის საკითხებში არ არის სასურველ დონეზე. რეფორმირების პროცესი ჯერ კიდევ მიმდინარეობს. არასაკმარისია თანამედროვე ცოდნით აღჭურვილი კადრები. სამწუხაროდ, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია არასოდეს ყოფილა ქვეყნის პირველი რიგის პრიორიტეტი. ეს გამოიხატებოდა მწირ საბიუჯეტო დაფინანსებაში, ასევე განვითარების პროექტების სასარგებლოდ ბიომრავალფეროვნების დაცვის საკითხების უკანა პლანზე გადაწევაში. უარყოფითი გავლენა იქონია იმ საკითხმა, რომ დარგის რეფორმირებასა და განვითარებასთან დაკავშირებული პროექტების საწყის სტადიაზე არ იქნა შემუშავებული ეროვნული სატყეო პოლიტიკა. სამუშაო პროგრამის ამოცანების შესრულებაზე უარყოფითად იმოქმედა იმ გარემოებამაც, რომ დაიგვიანა NBSAP-ის შემუშავებამ და ძალაში შესვლამ. სატყეო სექტორში არსებული მაღალი კორუფციის დონე ასევე ძალზე სერიოზული ხელისშემშლელი ფაქტორია.

სამუშაო პროგრამის განხილვა და ეროვნულ დონეზე მათი განხორციელების პრიორიტეტების განსაზღვრა არ მომხდარა; არ დასახულა გეგმა და არ შეფასებულა შესრულების მდგომარეობა. საქართველოს სატყეო სექტორისა და დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტები, გარკვეულწილად უწყობს ხელს ტყის სამუშაო პროგრამისა და კონვენციის ფარგლებში მიღებული შესაბამისი გადაწყვეტილებების შესრულებას, თუმცა კონცეპტუალური კავშირები ამ პროექტებსა და კონვენციით განსაზღვრული ვალდებულებების ეროვნულ დონეზე შესრულებას შორის მკაფიოდ ჩამოყალიბებული არ ყოფილა ამ პროექტების დაგეგმვისას. სხვა ხელისშემშლელი ფაქტორებია: მწირი დაფინანსება; საბჭოთა ტიპის მენეჯმენტი და კადრები; ინვენტარიზაციისა და მონიტორინგის არარსებობა.

Biological diversity of dry and sub-humid lands

მშრალი და სუბ-ჰუმიდური მიწების ბიომრავალფეროვნება

187. Is your country supporting scientifically, technically and financially, at the national and regional levels, the activities identified in the programme of work? (decisions V/23 and VII/2)

ეროვნულ და რეგიონულ დონეებზე, უწევს თუ არა თქვენი ქვეყანა სამეცნიერო, ტექნიკურ და ფინანსურ დახმარებას სამუშაო პროგრამით განსაზღვრული ქმედებების განხორციელებას? (გადაწყვეტილებები V/23 და VII/2)

a) No	
b) Yes (please provide details below)	X

Further comments on scientific, technical and financial support, at the national and regional levels, to the activities identified in the programme of work.

საქართველოში სამუშაო პროგრამით განსაზღვრული ქმედებები ხორციელდება გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) ფინანსური მხარდაჭერით შემდეგი პროექტების ფარგლებში:

- არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაცია სამხრეთ კავკასიაში (UNDP, სახელობათა კონსერვაციის ცენტრი NACRES, 1999-2002);
- საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტი (მსოფლიო ბანკი, 2002-2007), რომელიც მხარს უჭერს არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების დაცვის მიზნით ეროვნული პარკის ჩამოყალიბებას საქართველოს სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაწილში და დაცული ლანდშაფტის გვეგმარებას ივრის ზეგანზე.

აღნიშნული პროექტები ხელს უწყობენ ინფორმაციის მოპოვებას არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების მდგომარეობის შესახებ, კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული ადგილების გამოვლენას, ზეგავლენის ფაქტორების შესწავლასა და შეფასებას, ახალი დაცული ტერიტორიების შექმნას, რესურსთსარგებლობის ტრადიციული და ბუნებისდამზოგი მეთოდების

გამოვლენას, რაც, თავის მხრივ, შეესაბამება სამუშაო პროგრამით გათვალისწინებულ ღონისძიებებს.

188. Has your country integrated actions under the programme of work of dry and sub-humid lands into its national biodiversity strategies and action plans or the National Action Programme (NAP) of the UNCCD? (decisions V/23, VI/4 and VII/2)

მოახდინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მშრალი და სუბ-ჰუმიდური ტერიტორიების სამუშაო პროგრამით განსაზღვრული ქმედებების ინტეგრაცია ბიომრავალფეროვნების ეროვნულ სტრატეგიებსა და სამოქმედო გეგმებში ან UNCCD-ის ეროვნულ ღონისძიებათა პროგრამაში (NAP)? (გადაწყვეტილებები V/23 და VII/2)

a) No	
b) Yes (please provide details below)	X

Further comments on actions under the programme of work of dry and sub-humid lands integrated into national biodiversity strategies and action plans or the National Action Programme (NAP) of the UNCCD.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა (2005 წელი) ითვალისწინებს ღონისძიებებს არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემებისა და მათთან დაკავშირებული გადაშენების პირას მყოფი სახეობების (ქურციკი, ჯიქი, ზოლებიანი აფთარი) კონსერვაციისათვის.

საქართველოს გაუდაბნობასთან ბრძოლის მოქმედებათა ეროვნული პროგრამა (2003) მოიცავს საქართველოს არიდული და სემიარიდული რეგიონების, როგორც გაუდაბნობისადმი ერთ-ერთი ყველაზე მგრძობიარე ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნებისა და სოციალურ-ეკონომიკური გარემოს დეტალურ დახასიათებასა და ეკოსისტემების მდგომარეობის შეფასებას, გაუდაბნობის ხელშემწყობი ფაქტორების ანალიზს. გეგმით დასახული ღონისძიებები შეესაბამება კონვენციის სამუშაო პროგრამას. კერძოდ, გეგმით გათვალისწინებულია სამეცნიერო-კვლევითი ღონისძიებები, ქმედებები ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისათვის, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებისათვის, გაუდაბნობის პროცესის მონიტორინგისათვის, თანამშრომლობა სოფლის მეურნეობის სექტორთან და სხვა.

189. Has your country undertaken measures to ensure synergistic/collaborative implementation of the programme of work between the national UNCCD process and other processes under related environmental conventions? (decisions V/23, VI/4 and VII/2)

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ღონისძიებები სამუშაო პროგრამის, UNCCD-ის ეროვნული პროცესის და სხვა შესაბამისი გარემოსდაცვითი კონვენციების პროცესების ერთობლივი/თანამშრომლობითი გზით განხორციელებისათვის? (გადაწყვეტილებები V/23, VI/4 და VII/2).

a) No	
b) Yes, some linkages established (please provide details below)	X
c) Yes, extensive linkages established (please provide details below)	

Further comments on the measures to ensure the synergistic/collaborative implementation of the programme of work between the national UNCCD processes and other processes under related environmental conventions.

სამუშაო პროგრამით დასახული ღონისძიებები ინტეგრირებულია სხვადასხვა გარემოსდაცვით დოკუმენტებში, მათ შორის ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმაში (2005), გაუდაბნობის წინააღმდეგ ბრძოლის ეროვნულ გეგმაში (2003), არიდული და სემი-არიდული ეკოსისტემების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმაში, მდინარეების ხრამისა და ალაზანის აუზების ინტეგრირებული მართვის გეგმაში (2002). მაგრამ პოლიტიკური ნების არარსებობის, ფინანსური და სხვა რესურსების სიმჭირის გამო აღნიშნული გეგმებით გათვალისწინებული ქმედებების უმრავლესობის დანერგვა ჯერ კიდევ არ დაწყებულია.

კლიმატის ცვლილების კონვენციისადმი პირველ ეროვნულ შეტყობინებაში (1995) გაუდაბნობის საკითხი მიმოხილულია ზოგადად და სამოქმედო გეგმით არ იქნა განსაზღვრული სპეციფიკური ღონისძიებები. მეორე ეროვნული შეტყობინების მომზადების სამუშაოებში უფრო მეტი ყურადღება დაეთმო მიწების დეგრადაციის/გაუდაბნობის წინააღმდეგ კონკრეტული ქმედებების დაგეგმვას.

არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაციისა და შენარჩუნებისათვის შესაბამისი გარემოსდაცვითი კონვენციების ფარგლებში რეგიონულ დონეზე თანამშრომლობის განვითარებას მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი 2002 წელს კავკასიის გარემოსდაცვითი ცენტრის (REC Caucasus) ორგანიზებით თბილისში ჩატარებულმა საერთაშორისო კონფერენციამ „გვაღვივოს და გაუდაბნობის პრობლემები სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებში“. კონფერენცია მიზნად ისახავდა სამთავრობო, არასამთავრობო ბიზნეს სექტორისა და სამეცნიერო წრეების ინფორმირებასა და ცნობიერების ამაღლებას, ინფორმაციისა და გამოცდილების გაზიარებას არსებული კანონმდებლობის, ინიციატივებისა და პროგრამების შესახებ, პრიორიტეტული მიმართულებების გამოვლენას. კონფერენციის მონაწილეებმა მიიღეს რეზოლუცია რეგიონალ დონეზე თანამშრომლობის შესახებ.

Programme Part A: Assessment

190. Has your country assessed and analyzed information on the state of dryland biological diversity and the pressures on it, disseminated existing knowledge and best practices, and filled knowledge gaps in order to determine adequate activities? (Decision V/23, Part A: Assessment, Operational objective, activities 1 to 6)

შეაფასა და გაანალიზა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ინფორმაცია მშრალი ტერიტორიების ბიოლოგიური მრავალფეროვნების მდგომარეობის და მასზე ზეწოლის შესახებ, გაავრცელა თუ არა არსებული ცოდნა და საუკეთესო მეთოდები, და შეავსო თუ არა არსებული ხარვეზები ცოდნის თვალსაზრისით, იმისათვის, რომ განესაზღვრა ადეკვატური აქტივობები? (გადაწყვეტილება V/23, ნაწილი A: შეფასება, ქმედებები, 1-6).

a) No	
b) No, but assessment is ongoing	
c) Yes, some assessments undertaken (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive assessment undertaken (please provide details below)	X

Further comments on the relevant information on assessments of the status and trends and dissemination of existing knowledge and best practices.

პროექტის „არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაცია სამხრეთ კავკასიაში“ ფარგლებში ჩატარდა არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კომპლექსური კვლევა და რეგიონში არსებული სოციალ-ეკონომიკური ფაქტორების ანალიზი. განისაზღვრა კონსერვაციული საქმიანობები და მიწათსარგებლობის ალტერნატიული გზები. გამოიცა სამეცნიერო შრომების კრებული „არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემები სამხრეთ კავკასიაში“ (2003).

2003-2004 წლებში ჩატარდა ვაშლოვანის ეროვნული პარკის ბიომრავალფეროვნების კვლევა, რომლის ფარგლებშიც განხორციელდა ძირითადი ჰაბიტატებისა და ფიტოცენოზების აღწერა და დარეგულირება; ჩატარდა ფლორისტული კვლევა და გამოიყო მცენარეთა საკვანძო სახეობები მონიტორინგისათვის; დადგინდა საკვანძო სახეობების რიცხოვნობა და პოპულაციის სხვა პარამეტრები, შემუშავდა სიცვული გადანაწილების, კონცენტრაციის ადგილების და შეხვედრის სიხშირის ამსახველი თემატური რუკები; გამოვლინდა სახეობებსა და ჰაბიტატებზე მოქმედი საფრთხეები; შეფასდა ეკოსისტემების საერთო მდგომარეობა და გამოვლინდა ყველაზე მოწყვლადი ტერიტორიები ვაშლოვანის ნაკრძალსა და ეროვნული პარკში; შეგროვდა ინფორმაცია არასაკვანძო სახეობების შესახებ (მათ შორის ჩატარდა ორნითოფაუნის ინვენტარიზაცია).

ივრის ზეგანზე დაცული ლანდშაფტის გეგმარების მიზნით მიმდინარეობს ტერიტორიის დეტალური შესწავლა, კვლევები ფლორისა და ფაუნის მრავალფეროვნებისა და მისი მდგომარეობის შეფასების მიზნით, ძირითადი საფრთხეების იდენტიფიცირება, ისტორიულ/კულტურული მემკვიდრეობისა და სოციალურ-ეკონომიკური გარემოს შესწავლა/შეფასება.

Programme Part B: Targeted Actions

191. Has your country taken measures to promote the conservation and sustainable use of the biological diversity of dry and sub-humid lands and the fair and equitable sharing of the benefits arising out of the utilization of its genetic resources, and to combat the loss of biological diversity in dry and sub-humid lands and its socio-economic consequences? (part B of annex I of decision V/23, activities 7 to 9)

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მშრალი და სუბ-ჰუმიდური ტერიტორიების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების ხელშეწყობის ღონისძიებები, მისი გენეტიკური რესურსების გამოყენებით მიღებული სარგებლის სამართლიანი და ობიექტური განაწილებისათვის, ამ ტერიტორიებზე ბიომრავალფეროვნების კარგვის და მისი სოციალურ-ეკონომიკური შედეგების წინააღმდეგ ბრძოლისათვის? (გადაწყვეტილება V/23-ის I დანართის ნაწილი, აქტივობები 7 და 9).

a) No	
b) Yes, some measures taken (please provide details below)	X
c) Yes, many measures taken (please provide details below)	

Further comments on the measures taken to promote the conservation and sustainable use of the biological diversity of dry and sub-humid lands and the fair and equitable sharing of the benefits arising out of the utilization of its genetic resources, and to combat the loss of biological diversity in dry and sub-humid lands and its socio-economic consequences.

ბიომრავალფეროვნებით გამორჩეული და საქართველოსთვის იშვიათი არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაციის მიზნით 2003 წელს დაარსდა ვაშლოვანის ეროვნული პარკი (24 610 ჰა) და გაფართოვდა ვაშლოვანის ნაკრძალი (10 143 ჰა). საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის მხარდაჭერით მიმდინარეობს პარკის ინფრასტრუქტურის ჩამოყალიბება, სათანადოდ აღჭურვა, ტრენინგები პერსონალისათვის, საგანმანათლებლო და ინტერპრეტაციის პროგრამების დანერგვა.

ივრის ზეგანის უნიკალური ბიოლოგიური და კულტურული ფასეულობების შენარჩუნების მიზნით მიმდინარეობს დავით-გარეჯის დაცული ლანდშაფტის გეგმარება (IUCN-ის კატეგორია V, ფართობი 173 000 ჰა), შემუშავებულია შესაბამისი კანონპროექტი დავით-გარეჯის დაცული ლანდშაფტის დაარსების თაობაზე. მზადდება დოკუმენტაცია დავით-გარეჯის წარსადგენად UNESCO-ს მსოფლიო ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების სიაში შესატანად.

2005 წელს WWF-ის მიერ ინიცირებული იქნა პროექტი ივრისპირა ტუგაის ტიპის ტყეების დაცვისა და აღდგენის ხელშეწყობის მიზნით. ჭალის ტყის ამ უნიკალურ ფორმაციას საფრთხე შეუქმნა მდინარის ზემო წელში ხელოვნური წყალსაცავის მშენებლობამ და პირუტყვის უსისტემო ძოვებამ. პროექტით გათვალისწინებულია წყლის ბუნებრივი რეჟიმის აღდგენის შესაძლებლობის შესწავლა და შესაბამისი ღონისძიებების დასახვა, მართვის გეგმის შემუშავება, ჭაჭუნას ადკეპთილის ადმინისტრაციის შესაძლებლობათა გაძლიერება.

UNDP/GEF-ის პროექტის „არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაცია საქართველოში“ ხელშეწყობით ივრის ზეგანზე სანადირო სახეობების მდგრადი სარგებლობის უზრუნველყოფის მიზნით შექმნილია სამონადირო მეურნეობა „დალის მთა“.

192. Has your country taken measures to strengthen national capacities, including local capacities, to enhance the implementation of the programme of work?

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ეროვნული შესაძლებლობების, მათ შორის ადგილობრივი შესაძლებლობების ამაღლების ღონისძიებები სამუშაო პროგრამის უკეთ დანერგვის მიზნით?

a) No	X
b) Yes, some measures taken (please provide details below)	
c) Yes, comprehensive measures taken (please provide details below)	
d) Yes, all identified capacity needs met (please provide details below)	

Further comments on measures taken to strengthen national capacities, including local capacities, to enhance the implementation of the programme of work.

Box LXXI.

Please elaborate below on the implementation of this programme of work and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

განხორციელებული ქმედებების შედეგად დეტალურადაა შესწავლილი საქართველოს არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების ბიომრავალფეროვნება, მომზადებულია მონაცემთა ბაზები გეოსაინფორმაციო სისტემის გამოყენებით. მიმდინარეობს ქმედებები ცალკეული ჰაბიტატებისა და სახეობების კონსერვაციის მიზნით. აღნიშნული შეესაბამება 2010 წლის ამოცანებს 1.1, 1.2, 2.1.

დაწყებულია საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიითა და სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული შესაბამისი ქმედებების დანერგვა, როგორცაა ჯეინის აღდგენის სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება, კავკასიის ეკორეგიონში ჯიქის კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა.

მიუხედავად აღნიშნულისა ჯერ კიდევ არ არის დაწყებული მთელი რიგი გადაუდებელი ქმედებების განხორციელება, როგორცაა, მაგალითად საძოვრების მდგრადი მართვის რეჟიმის შემუშავება და დანერგვა, მაშინ როცა გადაჭარბებული ძოვება არის ერთერთი ძირითადი საფრთხე არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემებისათვის. არ ხორციელდება ღონისძიებები დეგრადირებული ეკოსისტემების აღდგენისათვის, ჭიანჭურდება დავით-გარეჯის დაცული ლანდშაფტის ჩამოყალიბება, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სწრაფად მიმდინარე პრივატიზაციის პროცესისა და ეკონომიკური განვითარების პროექტების მაღალი პრიორიტეტულობის ფონზე.

Mountain Biodiversity
მთის ბიომრავალფეროვნება

Programme Element 1. Direct actions for conservation, sustainable use and benefit sharing	
პროგრამის ელემენტი 1: უშუალო ქმედებები კონსერვაციის, მდგრადი გამოყენებისა და სარგებლის განაწილებისთვის	
193. Has your country taken any measures to prevent and mitigate the negative impacts of key threats to mountain biodiversity?	
გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ღონისძიებები მთის ბიომრავალფეროვნებისთვის ძირითადი საფრთხეების აცილების და მისი უარყოფითი გავლენის შესუსტებისათვის?	
a) No	
b) No, but relevant measures are being considered	

c) Yes, some measures taken (please provide details below)	X
d) Yes, many measures taken (please provide details below)	

Further comments on the measures taken to prevent and mitigate the negative impacts of key threats to mountain biodiversity

საქართველოს ტერიტორია უმეტესწილად მთიანია. ჩრდილოეთით ქვეყანა შემოსაზღვრულია დიდი კავკასიონის, ხოლო სამხრეთით მცირე კავკასიონის მთებით. „მაღალმთიანი რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად მაღალმთიანი რეგიონად ითვლება ტერიტორიები, რომლებიც მდებარეობს ზღვის დონიდან 1500 მეტრის სიმაღლეზე და მის ზევით, მაგრამ სხვადასხვა პარამეტრების გათვალისწინებით მაღალმთიანი რეგიონის ქვედა ზღვარი კავკასიონის სამხრეთ ფერდობზე განლაგებულ რაიონებში და აჭარა-გურიის მთიანეთში მცირდება 1000 მეტრამდე. მაღალი მთის ეკოსისტემები ძირითადად მდებარეობს ზღვის დონიდან 2200 მეტრზე და უფრო მაღლა და გამოირჩევა მცენარეთა და ცხოველთა დიდი მრავალფეროვნებით. კავკასიის ენდემურ მცენარეთა ნახევარზე მეტი ნაპოვნია მაღალი მთის მცენარეთა თანახაზოგადობებში. მაღალი მთის ეკოსისტემები შეადგენენ საძოვრების უმეტეს წილს.

მაღალი მთის ეკოსისტემებისათვის ძირითად საფრთხეებად მიხნეულია ინტენსიური ძოვება, ტყის ჩეხვა, ბრაკონიერობა. ინტენსიური ძოვების გამო მნიშვნელოვნად შეიცვალა მცენარეული საფარი და სახეობრივი შემადგენლობა, შემცირდა პროდუქტიულობა, დეგრადირდა ნიადაგის ზედა ფენა, რაც იწვევს ეროზიულ და მეწვრულ პროცესებს. ზოგიერთ ადგილებში მაღალი მთის ეკოსისტემები იმყოფება სამთო-სათხილამურო კურორტების ზეწოლის ქვეშ.

საქართველოს კანონებით „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ და „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ განსაზღვრულია აკრძალვები და ღონისძიებები მაღალმთიანი და მთიანი რეგიონებში საძოვრების დაცვისათვის გადაჭარბებული ძოვებისაგან. აღნიშნული კანონებით იკრძალება საძოვრების გამწვანება უწესრიგო ძოვებით და პირუტყვის ძოვება დადგენილ ნორმაზე გადაჭარბებული რაოდენობით. ამავე კანონების თანახმად მაღალმთიანი და მთიანი რეგიონებში ეროზიული პროცესების თავიდან ასაცილებლად დაცული უნდა იქნეს პირუტყვის ვერტიკალური ძოვების წესი და დამკვიდრდეს საძოვართმორიგეობა.

ნიადაგის დაცვის შესახებ კანონის ერთ-ერთი მიზანია სუბალპური და ალპური მდელოების დაცვის გზით მაღალმთიანი რეგიონების ენდემური მცენარეულობის შენარჩუნება, რისთვისაც კანონით აიკრძალა მაღალმთიანი რეგიონებში დეკასა და გადაშენების პირას მისული სხვა სუბალპური და ალპური მცენარეულობის მოპოვება. ამავე კანონის თანახმად მაღალმთიანი რეგიონებში უნდა მოხდეს სასარგებლო წიაღისეულით სარგებლობით გამოწვეული ნიადაგისა და წყლის გაუარესების შედეგად წარმოქმნილი ზიანის ანაზღაურება.

მაგრამ არ ხდება აღნიშნული მოთხოვნების რეალურად განხორციელება, იმის გამო, რომ არ არის შემუშავებული შესაბამისი მარეგულირებელი აქტები. ოფიციალურად არ არის დადგენილი პირუტყვის გადასარეკი ტრასები, საძოვრების დატვირთვის ნორმები. საძოვრები ინვენტარიზაცია, მათი ზონირება დასაშვები ნორმების მიხედვით და დეგრადირებული საძოვრების აღდგენის პროვოცირება არის NBSAP-ით განსაზღვრული ერთ-ერთი ღონისძიება.

194. Has your country taken any measures to protect, recover and restore mountain biodiversity?

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მთის ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და აღდგენის ღონისძიებები?

a) No	
b) No, but some measures are being considered	
c) Yes, some measures taken (please provide details below)	X
d) Yes, many measures taken (please provide details below)	

Further comments on the measures taken to protect, recover and restore mountain biodiversity

მთის ეკოსისტემების დაცვის მიზნით აღმოსავლეთ კავკასიონზე 2003 წელს შეიქმნა თუშეთის,

ბაწარა-ბაბანეურისა და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები, რომლებიც მოიცავენ 4 ნაკრძალს (IUCN-ის კატეგორია I), 2 ადკეთილს (IUCN-ის კატეგორია IV), ეროვნულ პარკს (IUCN-ის კატეგორია II), და დაცულ ლანდშაფტს (IUCN-ის კატეგორია V). მიმდინარეობს გეგმარებითი სამუშაოები ცენტრალურ კავკასიონზე რაჭისა და სვანეთის დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბების მიზნით.

უახლოეს მომავალში იგეგმება დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბება ჯავახეთის მთიანი ეკოსისტემების დაცვის მიზნით.

195. Has your country taken any measures to promote the sustainable use of mountain biological resources and to maintain genetic diversity in mountain ecosystems?

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ღონისძიებები მთის ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი გამოყენების ხელშეწყობისა და მთის ეკოსისტემების გენეტიკური მრავალფეროვნების შენარჩუნებისათვის?

a) No	
b) No, but some measures are being considered	
c) Yes, some measures taken (please provide details below)	X
d) Yes, many measures taken (please provide details below)	

Further comments on the measures to promote the sustainable use of mountain biological resources and to maintain genetic diversity in mountain ecosystems

2001 წლიდან საქართველოში მიმდინარეობს მთიანი და მაღალმთიანი რეგიონების სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ფონდის (IFAD) მხარდაჭერით. პროექტი ხელს უწყობს ოთხი მაღალმთიანი რაიონის მცირე ფერმერული მეურნეობებისთვის სასოფლო-სამეურნეო საშუალებებისა და ტექნოლოგიების, ფინანსური რესურსების, სოციალური მომსახურების, უნარ-ჩვევების, გადამამუშავებელი სახეობისა და ბაზრის ხელმისაწვდომობას გაუმჯობესებას, იმის გათვალისწინებით, რომ ყველა დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელება ხელს შეუწყობს სოფლის ბუნებრივი რესურსების დაცვასა და აღდგენას.

REC Caucasus ახორციელებს პროექტს კავკასიის მთიანი რეგიონების მდგრადი განვითარება – ადგილობრივი დღის წესრიგი XXI საუკუნისთვის“, რომელიც გერმანიისა და ლისტენშტეინის სამინისტროების მიერ ფინანსდება. საქართველოში პროექტი მიმდინარეობს შერჩეულ მაღალმთიან სოფლებში – ჭიორასა და შატილში. პროექტის პირველ ფაზაში შემუშავდა ადგილობრივი დღის წესრიგი მითითებული სოფლებისთვის. დოკუმენტში გაანალიზებულია ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და რესურსების მდგრად გამოყენებასთან დაკავშირებულ საკითხები და დასახული ქმედებები მათ გადასაწყვეტად. პროექტის შემდეგ საფეხურზე მოხდება ამ დოკუმენტებში განსაზღვრული ქმედებების განხორციელება სოფლებისთვის გამოყოფილი გრანტების მეშვეობით, რათა მიღწეულ იქნეს ამ დოკუმენტებში მოცემული მოკლევადიანი მიზნები.

ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი გამოყენების ხელშეწყობა საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის (GEF/მსოფლიო ბანკი) მცირე გრანტების პროგრამის ერთ-ერთი ამოცანაა. პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ეკოტურიზმის, ტრადიციული მეურნეობის განვითარებისა და ადგილობრივი სასოფლო-სამეურნეო (ვაზი, კახური ღორი) ჯიშების აღდგენის ხელშეწყობი პროექტები თუშეთის დაცული ტერიტორიების მიმდებარე სოფლებში.

196. Has your country taken any measures for sharing the benefits arising from the utilization of mountain genetic resources, including preservation and maintenance of traditional knowledge?

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ღონისძიებები მთის გენეტიკური რესურსების გამოყენებით მიღებული სარგებლის განაწილებისათვის, მათ შორის ტრადიციული ცოდნის დაცვისა და შენარჩუნებისათვის?

a) No	X
b) No, but some measures are being considered	

c) Yes, some measures taken (please provide details below)	
d) Yes, many measures taken (please provide details below)	
Further comments on the measures for sharing the benefits arising from the utilization of mountain genetic resources	
Programme Element 2. Means of implementation for conservation, sustainable use and benefit sharing	
პროგრამის ელემენტი 2: ინსტრუმენტები კონსერვაციის, მდგრადი გამოყენებისა და სარგებლის განაწილების დანერგვისათვის	
197. Has your country developed any legal, policy and institutional framework for conservation and sustainable use of mountain biodiversity and for implementing this programme of work? შემუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ იურიდიული, პოლიტიკური და ინსტიტუციონალური ჩარჩო მთის ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისათვის და სამუშაო პროგრამის განხორციელებისათვის?	
a) No	
b) No, but relevant frameworks are being developed	
c) Yes, some frameworks are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive frameworks are in place (please provide details below)	
Further comments on the legal, policy and institutional frameworks for conservation and sustainable use of mountain biodiversity and for implementing the programme of work on mountain biodiversity.	
კონსტიტუციის 31-ე მუხლით განსაზღვრულია მთის რეგიონების მდგრადი განვითარების პრიორიტეტი საქართველოში. კონსტიტუციის აღნიშნული მუხლის შესაბამისად 1999 წელს მიღებული იქნა კანონი „მაღალმთიანი რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული განვითარების შესახებ“. კანონით განსაზღვრულია ის ტერიტორიები, რომლებიც მიეკუთვნებიან მაღალმთიან რეგიონებს და რომლებზეც ვრცელდება კანონის მოქმედება, აგრეთვე, ვალდებულებები მაღალმთიან რეგიონებში ხელსაყრელი სოციალური და ეკონომიკური პირობების შექმნისათვის. კანონის თანახმად მაღალმთიან რეგიონებში ადგილობრივი ბუნებრივი რესურსების ათვისება უნდა მოხდეს ალპური კონვენციის წესდებით გათვალისწინებული მდგრადი განვითარების პრინციპების დაცვით. სახელმწიფო ბიუჯეტში ყოველწლიურად უნდა იქნეს გათვალისწინებული შეღავათიანი საკრედიტო-საინვესტიციო ღონისძიებების პროგრამა, რომელმაც მეურნეობის სხვადასხვა დარგებთან ერთად ხელი უნდა შეუწყოს დაცულ ტერიტორიების განვითარებას მაღალმთიან რეგიონებში.	
198. Has your country been involved in regional and/or transboundary cooperative agreements on mountain ecosystems for conservation and sustainable use of mountain biodiversity? ჩართულია თუ არა თქვენი ქვეყანა მთის ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისთვის მთის ეკოსისტემების შესახებ რეგიონულ ან ტრანსსაზღვრო თანამშრომლობის შეთანხმებებში?	
a) No	
b) No, but some cooperation frameworks are being considered	X
c) Yes (please provide details below)	
Further information on the regional and/or transboundary cooperative agreements on mountain ecosystems for conservation and sustainable use of mountain biodiversity	
უკვე რამდენიმე წელია ინიცირებულია კავკასიის კონვენციის შემუშავების პროცესი. UNEP/ROE-ისა და WWF-ის ადგილობრივი ოფისის მხარდაჭერით 2000-2001 წლებში შესწავლილი იქნა კავკასიის მთის ეკოსისტემების კონსერვაციისათვის ლეგალური მექანიზმის	

შემუშავების შესაძლებლობა. პროექტის ფარგლებში გაანალიზდა არსებული ლეგალური და ინსტიტუციური ჩარჩოები, ძირითადი პრობლემები და რისკები, რომლებიც დაკავშირებულია რეგიონული ლეგალური ინსტრუმენტის მიღებასთან; დაინტერესებული მხარეების ფართო წრის მონაწილეობით ჩატარდა ორი რეგიონული შეხვედრა ერევანსა და თბილისში, რომელთა შედეგად მიღებული იქნა რეზოლუცია ასეთი ლეგალური ინსტრუმენტის შემუშავების თაობაზე, განისაზღვრა კონვენციის ჩარჩო და სტრუქტურა და მომზადდა კონვენციის ტექსტის პირველი სამუშაო ვერსია. აღნიშნულის შემდგომ პროცესი შეჩერდა. 2003 წელს კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრის (REC Caucasus) ინიციატივით ჩატარდა კავკასიის მთიანი რეგიონების მდგრადი განვითარების კონფერენცია გერმანიის გარემოს, ბუნების დაცვისა და რადიაციული უსაფრთხოების სამინისტროსა და ლისტენშტეინის გარემოს, მიწათსარგებლობის, სოფლის მეურნეობისა და სატყეო მეურნეობის სამინისტროს მხარდაჭერით. ეს იყო პირველი ნაბიჯი ალპებისა და კავკასიის ქვეყნების თანამშრომლობაში. კონფერენციის შედეგებზე დაყრდნობით REC Caucasus-მა შეიმუშავა პროექტი „კავკასიის მთიანი რეგიონების მდგრადი განვითარება – ადგილობრივი დღის წესრიგი XXI საუკუნისთვის“, რომლის ერთ-ერთი მიზანია კავკასიის კონვენციის შემუშავებისა და მიღების ინიცირება. ამ მიზნით პროექტი ხელს უწყობს ალიანსის განვითარებას კავკასიის მთის თემებს შორის.

Programme Element 3. Supporting actions for conservation, sustainable use and benefit sharing
 პროგრამული ელემენტი 3: კონსერვაციის, მდგრადი გამოყენების და სარგებლის განაწილებისთვის ქმედებების მხარდაჭერა

199. Has your country taken any measures for identification, monitoring and assessment of mountain biological diversity?

მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები მთის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების იდენტიფიკაციის, მონიტორინგისა და შეფასებისათვის?

a) No	
b) No, but relevant programmes are under development	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further comments on the measures for identification, monitoring and assessment of mountain biodiversity

ბოტანიკის ინსტიტუტში გასული საუკუნის 80-იანი წლებიდან მიმდინარეობს მაღალმთის მცენარეულობის შესწავლის სამუშაოები. დამუშავებულია კავკასიისა და ევროპის სხვა რეგიონების მთიანი სისტემათა ფლორების შედარებითი შესწავლის პრობლემები, შემუშავდა მთიანი ქვეყნების მცენარეულობის კლასიფიკაციის სისტემები, გაანალიზდა კავკასიის მაღალმთის ფლორის ენდემიზმის საკითხები, დახასიათებულია ოროფიტთა მრავალფეროვნება და ცენტრალური კავკასიონის ყველაზე სენსიტიური ფიტოცენოზები – ალპური და სუბნივალური ნანოცენოზები, სუბალპური ტანბრეცილები და ბუჩქნარები, მაღალბალახეულობა. დადგენილია მაღალმთის მცენარეობისა და მცენარეული თანასაზოგადოებების სტრუქტურულ-ფუნქციური ორგანიზაციის თავისებურებანი. გაანალიზებულია მაღალმთის ეკოსისტემებზე ანთროპოგენული ზემოქმედება, შესწავლილია მცენარეებზე ძოვების უარყოფითი გავლენის თავისებურებები. ამ გამოკვლევათა საბოლოო მიზანია მაღალმთის დარღვეული ეკოსისტემების აღდგენის ღონისძიებების შემუშავება და დანერგვა.

დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის (GEF/მსოფლიო ბანკი) ფარგლებში აღმოსავლეთ საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე, რომლებიც მოიცავენ მთის ეკოსისტემებს, ჩატარდა ბიომრავალფეროვნების საბაზო კვლევები, რომლის საფუძველზე მომზადდა ფლორისა და ფაუნის მონაცემთა ბაზები, გამოვლინდა და შეფასდა არსებული საფრთხეები, შეფასდა საკვანძო სახეობების რიცხოვნობა და მათი პოპულაციების სტატუსები, ჩატარდა ფრინველთა ინვენტარიზაცია, მიმდინარეობს მონიტორინგის გეგმის შემუშავება. ამავე პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობს საბაზო კვლევები ცენტრალურ კავკასიონზე (რაჭა-ლეჩხუმი, სვანეთი)

დაცული ტერიორიების დაარსებისათვის.

200. Has your country taken any measures for improving research, technical and scientific cooperation and capacity building for conservation and sustainable use of mountain biodiversity?

განხორციელა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ რაიმე კვლევითი, ტექნიკური და სამეცნიერო თანამშრომლობის გაუმჯობესებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ღონისძიება, მთის ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისათვის?

a) No	
b) No, but relevant programmes are under development	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	X
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further comments on the measures for improving research, technical and scientific cooperation and capacity building for conservation and sustainable use of mountain biodiversity

მაღალი მთის მცენარეულობის შესწავლის საკითხებში ბოტანიკის ინსტიტუტი მჭიდროდ თანამშრომლობს ინსბრუკის უნივერსიტეტის ბოტანიკის ინსტიტუტისა და მსოფლიოს სხვა სამეცნიერო დაწესებულებებთან.

მაღალი მთის ეკოსისტემებზე კლიმატის გლობალური ცვლილების ზეგავლენის შესწავლისა და მონიტორინგის მიზნით ბოტანიკის ინსტიტუტე თანამშრომლობს ევროგაერთიანების მე-5 ჩარჩო პროგრამის პროექტთან GLORIA EUROPE (Global Observation Research Initiative in Alpine).

დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის (GEF/მსოფლიო ბანკი) ფარგლებში აღმოსავლეთ საქართველოს დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციებისათვის ტარდება ტრენინგები დაცული ტერიტორიების მართვისა და დაცვის ეფექტურობის გაუმჯობესებისათვის, აგრეთვე სასწავლო ტურები საზღვარგარეთის ქვეყნებში.

201. Has your country taken any measures to develop, promote, validate and transfer appropriate technologies for the conservation of mountain ecosystems?

გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მთის ეკოსისტემების კონსერვაციისათვის საჭირო ტექნოლოგიების შემუშავების, განვითარების, რატიფიცირებისა და გადაცემის რაიმე ღონისძიება?

a) No	X
b) No, but relevant programmes are under development	
c) Yes, some measures are in place (please provide details below)	
d) Yes, comprehensive measures are in place (please provide details below)	

Further comments on the measures to develop, promote, validate and transfer appropriate technologies for the conservation of mountain ecosystems

Box LXXII.

Please elaborate below on the implementation of this programme of work and associated decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

იდენტიფიცირებულია კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული მაღალი მთის ეკოსისტემები. მათი ნაწილი (აღმოსავლეთ კავკასიონი) უკვე მოქცეულია დაცული ტერიტორიების ფარგლებში. NBSAP-ის შესაბამისად მიმდინარეობს დაცული ტერიტორიების გეგმარებითი სამუშაოები ცენტრალურ კავკასიონზე და უახლოეს მომავალში ანალოგიური სამუშაოები დაიწყება ჯავახეთის მთიანეთში. აღნიშნულს წვლილი შეაქვს 2010 წლის მიზნის მიღწევაში ბიომრავალფეროვნებისათვის მნიშვნელოვანი ადგილების კონსერვაციისა და საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების დაცვის ხელშეწყობით.

მთის მრავალფეროვნების შესახებ სამუშაო პროგრამა არ განხილულა ეროვნულ დონეზე. შესაბამისად არ მომხდარა პრიორიტეტული ქმედებების იდენტიფიცირება და მათი განხორციელების გეგმის დასახვა.

„მაღალმთიანი რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული განვითარების შესახებ“ კანონი არ არის შესაბამისობაში საგადასახლო კოდექსთან, ბიუჯეტის მოთხოვნებთან და სხვა ლეგალურ ინსტრუმენტებთან. არ არის შემუშავებული ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა ამ საკითხთან დაკავშირებით.

E. OPERATIONS OF THE CONVENTION

E. კონვენციის ოპერაციები

202. Has your country actively participated in subregional and regional activities in order to prepare for Convention meetings and enhance implementation of the Convention? (decision V/20) მონაწილეობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა აქტიურად ქვერეგიონულ ან რეგიონულ აქტივობებში, კონვენციასთან დაკავშირებული შეხვედრების მომზადებისა და კონვენციის დანერგვის გაუმჯობესებისათვის? (გადაწყვეტილება V/20)	
a) No	
b) Yes (please provide details below)	X
Further comments on the regional and subregional activities in which your country has been involved.	
საქართველო მონაწილეობას ღებულობს ბიოლოგიური და ლანდშაფტური პან-ევროპული სტრატეგიის ფარგლებში გამართულ შეხვედრებში, საქართველოს წარმომადგენლი არის PEBLDS-ის ბიუროს წევრი. საქართველო მონაწილეობას ღებულობს SBSTTA –სა და კონვენციის ეგიდით გამართულ სამუშაო შეხვედრებში.	

203. Is your country strengthening regional and subregional cooperation, enhancing integration and promoting synergies with relevant regional and subregional processes? (decision VI/27 B) აძლიერებს თუ არა თქვენი ქვეყანა რეგიონულ და ქვერეგიონულ თანამშრომლობას, ზრდის ინტეგრაციის დონეს და ხელს უწყობს რეგიონული და ქვერეგიონული რეგიონული პროცესების სინერგიზმს? (გადაწყვეტილება VI/27)	
a) No	X
b) Yes (please provide details below)	
Further comments on regional and subregional cooperation and processes.	

The following question (204) is for DEVELOPED COUNTRIES

204. Is your country supporting the work of existing regional coordination mechanisms and the development of regional and subregional networks or processes? (decision VI/27 B)	
a) No	
b) No, but programmes are under development	
c) Yes, included in existing cooperation frameworks (please provide details below)	
d) Yes, some cooperative activities ongoing (please provide details below)	
Further comments on support for the work of existing regional coordination mechanisms and the development of regional and subregional networks or processes.	

205. Is your country working with other Parties to strengthen the existing regional and subregional mechanisms and initiatives for capacity-building? (decision VI/27 B)

მუშაობს თუ არა თქვენი ქვეყანა სხვა მხარეებთან პოტენციალის (კვალიფიკაციის) ამაღლების არსებული რეგიონული და ქვერეგიონული მექანიზმებისა და ინიციატივების განმტკიცებისათვის? (გადაწყვეტილება VI/27 B)

a) No	X
b) Yes	

206. Has your country contributed to the assessment of the regional and subregional mechanisms for implementation of the Convention? (decision VI/27 B)

შეიტანა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ წვლილი კონვენციის დანერგვის რეგიონული და ქვერეგიონული მექანიზმების შეფასებაში? (გადაწყვეტილება VI/27 B).

a) No	X
b) Yes (please provide details below)	

Further comments on contribution to the assessment of the regional and subregional mechanisms.

Box LXXIII.

Please elaborate below on the implementation of the above decisions specifically focusing on:

- a) outcomes and impacts of actions taken;
- b) contribution to the achievement of the goals of the Strategic Plan of the Convention;
- c) contribution to progress towards the 2010 target;
- d) progress in implementing national biodiversity strategies and action plans;
- e) contribution to the achievement of the Millennium Development Goals;
- f) constraints encountered in implementation.

F. COMMENTS ON THE FORMAT

Box LXXIV.

Please provide below recommendations on how to improve this reporting format.
